

MILJØVURDERINGS- RAPPORT FOR REKREATIVT OMRÅDE NORD FOR JELLING

September 2025

RAMBOLL

veile
KOMMUNE

Rekreativt område nord for Jelling

Revision	3.0
Dato	29. september 2025
Udarbejdet af	KLDN, KNHS, EMSF, CMOT, FRRN, ILDR, STS, KHON, SIRF, JDJN, MRTV, STS, ZMK, KAES, MKKN
Kontrolleret af	KSV, KHON, KDFE, FEHV, LDGB, STHA, SDJN
Godkendt af	SDJN
Beskrivelse	Miljøvurderingsrapport af planer og projekt for Rekreativt område nord for Jelling

1. FORORD

Etableringen af rekreativt område nord for Jelling kræver, at der udarbejdes en miljøkonsekvensrapport. Formålet med rapporten er at beskrive og vurdere de påvirkninger som projektet vil have på miljøet. Det rekreative område vil have en permanent anvendelse som park og en midlertidig anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Rapporten skal give myndighederne et godt beslutningsgrundlag, inden de afgør, om projektet skal realiseres.

Udover en miljøkonsekvensrapport skal der gennemføres en miljøvurdering i form af en miljørapport af kommuneplantillæg nr. 2 og lokalplan nr. 1425, som er udarbejdet for det rekreative område, nord for Jelling. Da kravene til indholdet i miljøkonsekvensrapporten og miljørapporten er overlappende, er miljøkonsekvensrapporten udarbejdet, så den også opfylder lovkravene til en miljørapport. Den samlede rapport kaldes fremover miljøvurderingsrapport.

Plangrundlaget er udformet for at kunne realisere projektet, og følger derfor i høj grad projektets udformning. I plangrundlaget er der indarbejdet mulighed for større rummelighed i forhold til projektets omfang af udformning for at sikre, at projektet kan realiseres inden for lokalplanens rammer, i tilfælde af der skal foretages mindre tilpasninger i den videre projektering. Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i den størst mulige potentielle påvirkning fra planerne og projektet. Der vurderes, at der er tale om meget begrænsede forskelle på omfanget af planernes og projekts rummelighed, og på baggrund af dette kan betragtes som sammenfaldende i praksis. Der er i de særskilte miljøkapitler redegjort for de forskelle, der kan forekomme.

Forslag til kommuneplantillæg nr. 2 til Vejle Kommuneplan 2025-2037 og lokalplan nr. 1425 Rekreativt område ved Herningvej, Jelling med tilhørende miljøvurderingsrapport sendes i offentlig høring i perioden fra d. xx. xxxxxxxx 20xx til d. xx. xxxxxxxx 20xx. Yderligere oplysninger kan findes på plandata.dk og Vejle Kommunes hjemmeside: www.vejle.dk.

Miljøvurderingsrapporten er udgivet af Vejle Kommune og udarbejdet af Rambøll.

INDHOLD

1.	FORORD	3
2.	IKKE-TEKNISK RESUME	7
2.1	Metode til vurdering	7
2.2	Planerne og projektet	7
2.3	Landskab	8
2.4	Kulturarv	9
2.5	Klima (oversvømmelse)	10
2.6	Klima (drivhusgasser)	10
2.7	Biodiversitet	11
2.8	Natura 2000	12
2.9	Befolkning	12
2.10	Menneskers sundhed	13
2.11	Afværgetiltag	13
3.	INDLEDNING	14
3.1	Baggrund for projektet	14
3.2	Miljøvurdering	14
3.3	Miljøvurderingens faser	15
3.4	Læsevejledning	16
4.	PROJEKTBEKRIVELSE	18
4.1	Projektets formål	18
4.2	Placering og geografi	18
4.3	Projektets indretning	27
4.4	Anlægsfase	32
4.5	Driftsfase – permanent anvendelse	36
4.6	Driftsfase - midlertidig anvendelse	39
4.7	Risiko for større uheld og katastrofer	45
5.	BESKRIVELSE AF NYT PLANGRUNDLAG	47
5.1	Kommuneplantillæggets hovedpunkter	47
5.2	Lokalplanens hovedpunkter	47
5.3	Lokalplanens omfang og delområder	51
5.1	Forskelle på omfang af plangrundlag og projektet	52
6.	ALTERNATIVER	53
6.1	0-alternativet	53
7.	KUMULATIVE EFFEKTER	54
8.	LOVGRUNDLAG OG PLANFORHOLD	55
8.1	Planloven	55
8.2	Miljøvurderingsloven	55
8.3	Museumsloven	56
8.4	Miljøbeskyttelsesmål	56
8.5	Byggeloven	56
8.6	Vejloven	57
8.7	Vandløbsloven	57
8.8	Vandforsyningsloven	57
8.9	Miljøaktivitetsbekendtgørelsen	57
8.10	Anden relevant lovgivning	57
8.11	Vejle Kommuneplan 2025-2037	57
8.12	Øvrige planforhold	62
8.13	Miljøbeskyttelsesmål	62
9.	AFGRÆNSNING AF MILJØPÅVIRKNINGER	63
10.	METODE TIL VURDERING AF MILJØPÅVIRKNINGER	64
10.1	Vurdering af den anvendte viden	64

10.2	Vurdering af miljøkonsekvenser	64
11.	LANDSKAB	68
11.1	Metode og datagrundlag	68
11.2	Generelle forhold og miljøstatus	69
11.3	Miljøpåvirkninger	74
11.4	Kumulative effekter	74
11.5	Visuel påvirkning af landskabet	75
11.6	Afværgetiltag	98
11.7	Overvågning	98
11.8	Sammenfattende vurdering	98
12.	KULTURARV	99
12.1	Metode og datagrundlag	99
12.2	Generelle forhold	100
12.3	Miljøpåvirkninger	101
12.4	Kumulative effekter	102
12.5	Påvirkning af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne"	102
12.6	Påvirkning af Monumentområdet i Jelling	106
12.7	Påvirkning af bufferzonen	111
12.8	Påvirkning af det "The wider setting"	115
12.9	Afværgetiltag	119
12.10	Overvågning	119
12.11	Sammenfattende vurdering	119
13.	KLIMA (DRIVHUSGASSER)	120
13.1	Metode og datagrundlag	120
13.2	Generelle forhold	120
13.3	Miljøpåvirkninger	120
13.4	Kumulative effekter	121
13.5	Påvirkning af klima som følge af drivhusgasudledning	121
13.6	Afværgetiltag	126
13.7	Overvågning	126
13.8	Sammenfattende vurdering	126
14.	KLIMA (OVERSVØMMELSE)	127
14.1	Metode og datagrundlag	127
14.2	Generelle forhold	127
14.3	Miljøpåvirkninger	127
14.4	Kumulative effekter	128
14.5	Påvirkning af oversvømmelsesrisikoen	128
14.6	Afværgetiltag	131
14.7	Overvågning	131
14.8	Sammenfattende vurdering	131
15.	BIODIVERSITET	132
15.1	Metode og datagrundlag	132
15.2	Generelle forhold	132
15.3	Miljøpåvirkninger	133
15.4	Kumulative effekter	134
15.5	Påvirkning af bilag IV-arter	134
15.6	Påvirkning af fuglearter	146
15.7	Påvirkning af fredede padder	152
15.8	Påvirkning af § 3-beskyttede søer	157
15.9	Afværgetiltag	161
15.10	Sammenfattende vurdering	161
16.	BEFOLKNING	163
16.1	Metode og datagrundlag	163
16.2	Generelle forhold	163
16.3	Miljøpåvirkninger	163
16.4	Kumulative effekter	164

16.5	Påvirkning af trafikale forhold og trafiksikkerhed	164
16.6	Afværgetiltag	175
16.7	Overvågning	175
16.8	Sammenfattende vurdering	175
17.	MENNESKERS SUNDHED	176
17.1	Metode og datagrundlag	176
17.2	Generelle forhold	176
17.3	Miljøpåvirkninger	177
17.4	Kumulative effekter	177
17.5	Påvirkning af støj for naboer	177
17.6	Afværgetiltag	185
17.7	Overvågning	186
17.8	Sammenfattende vurdering	186
18.	SAMMENFATNING AF MANGLENDE VIDEN	187
19.	SAMMENFATTENDE MILJØPÅVIRKNINGER	188
19.1	Samlet vurdering	188
20.	SAMMENFATNING AF AFVÆRGETILTAG	191
20.1	Fastlagte afværgetiltag	191
21.	SAMMENFATNING AF FORSLAG TIL OVERVÅGNING	192
21.1	Overvågningsprogram	192
22.	REFERENCER	193

BILAG

Bilag 1: Masterplan, permanent anvendelse
Bilag 2: Masterplan, midlertidig anvendelse
Bilag 3: Visualiseringer
Bilag 4: Heritage Impact Assessment (dansk version)
Bilag 5: Notat om besigtigelse af træer ved rekreativt område nord for Jelling
Bilag 6: Vandhåndteringsplan
Bilag 7: Notat om støj fra musikfestivalen i Jelling
Bilag 8: Trafikal analyse af ny festivalplads
Bilag 9: Visualizations
Bilag 10: Feltbesigtigelse af § 3-beskyttede søer
Bilag 11: Væsentlighedsvurdering
Bilag 12: Heritage Impact Assessment (english version)
Bilag 13: Afgrænsningsudtalelse

2. IKKE-TEKNISK RESUME

Det følgende er en sammenfatning af miljøvurderingsrapporten, hvor de vigtigste oplysninger og vurderinger er trukket frem for at give et hurtigt overblik over planerne og projektet for et rekreativt område ved Herningvej nord for Jelling, der skal fungere permanent som park og midlertidigt anvendes til musikfestivalen i Jelling. I denne miljøvurderingsrapport vurderes planernes og projektets miljøpåvirkninger. Afgrænsning af vurderingerne kan findes i bilag 13 Afgrænsningsudtalelse.

Det er vurderet, at der er tale om små forskelle på omfanget af projektet og plangrundlagets rummelighed, at de i praksis kan betragtes som næsten sammenfaldende, hvorfor de er beskrevet og vurderet samlet.

2.1 Metode til vurdering

Vurdering af påvirkningen af de enkelte miljøemner sker ud fra den ændring af miljøforholdet (f.eks. fredede padder), der sker i forhold til et referencescenarie. Referencescenariet beskriver de eksisterende forhold for f.eks. fredede padder og den sandsynlige udvikling af miljøemnet, hvis planerne og projektet ikke gennemføres.

For hvert af miljøforholdene laves der en vurdering på baggrund af sårbarhed, intensitet, geografisk udbredelse og varighed som samlet udgør konsekvensen af en miljøpåvirkning, som kan være ubetydelig, begrænset, moderat eller væsentlig, som både kan være positiv og negativ.

- Ubetydelig: Ubetydelige påvirkninger helt uden irreversible effekter eller slet ingen påvirkning.
- Begrænset: Ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet eller kun mindre forbedringer.
- Moderat: Mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlige eller uacceptable.
- Væsentlig: Påvirker miljøemnet langvarigt eller vedvarende i et stort område, og/eller kan medføre irreversible skader eller forbedringer af miljøemnet i betydeligt omfang.

Metoden bruges ikke til vurdering af Natura 2000 og bilag IV-arter, som vurderes efter særlige kriterier.

2.2 Planerne og projektet

På en del af plan- og projektområdet nord for Jelling ønsker Vejle Kommune at lave en park for byens borgere, som skal bindes sammen med byen via en sti langs Herningvej. Parken vil være inden for delområde R1 (se Figur 2-1).

Parken vil få et præg af en by- og naturnær park med forskellige rekreative faciliteter som stier og bålpladser, og vil være beskyttet af støjvolde med tæt beplantning mod trafikstøjen fra Herningvej og Mangehøje. Forud for den rekreative park vil der være en anlæggsfase på cirka 3 år, hvor der vil være forskellige slags anlægsarbejder med bl.a. terrænregulering, etablering af regnvandsbassiner, stier, veje og enkelte erhvervs- og servicebygninger. Anlægsarbejdet vil kun foregå inden for plan- og projektområdets delområde R1, dog vil der også kunne være arbejde med terrænregulering inden for delområde R2.

En gang om året vil hele plan- og projektområdet kunne bruges til musikfestivalen i Jelling, hvor parken vil være selve festivalpladsen med koncerter. Det vil sige, at de to delområder R4 og R5, som er tættest på kulturarvsarealet monumentområdet i Jelling og delområderne R2 og R3 længere mod nord, kun vil blive brugt af musikfestivalen i Jelling til camp- og parkeringsområder i en periode mellem primo april og ultimo juni. Inden for den periode vil selve afholdelsen af musikfestivalen vare i 5 sammenhængende dage, og så vil der være cirka 8 uger inden til opstilling af faciliteter og cirka 4 uger til nedtagning efter. Delområderne R4 og R5 vil samlet set kun blive brugt til festival-

relaterede aktiviteter i op til 6 uger om året. Resten af året, hvor der ikke er festivalaktiviteter, vil delområderne R2, R3, R4 og R5 igen kunne bruges som landbrugsjord.

Figur 2-1. Plan- og projektområdet inkl. delområder R1, R2, R3, R4 og R5.

2.3 Landskab

Store dele af plan- og projektområdet er beliggende i et bundmorænelandskab, der strækker sig fra vest og nord for plan- og projektområdet. Den sydlige og østlige del af plan- og projektområdet er karakteriseret som et dødislandskab, der omfatter størstedelen af landskabet i og omkring Jelling. Terrænet i og omkring Jelling er højtliggende. Historisk set har Jelling by været en lille landsby med små bebyggelser frem til 1800-tallet, hvor udviklingen af byen ændrede karakter, bl.a. ved etablering af jernbaneforbindelse gennem byen, Jelling Statsseminarium og erhvervsdrift.

Med etablering af et rekreativt område vurderes det, hvordan planlægningen og projektet påvirker de visuelle forhold i landskabet, i anlægsfasen med dertilhørende anlægsaktiviteter og i driftsfasen med hhv. den permanente anvendelse som park og midlertidigt under afholdelse af musikfestivalen.

Landskabet er sårbart overfor anlæg og ændringer, der kan skærme for de lange kig, forstyrrer oplevelsen eller ændrer på selve landskabets karakter. Påvirkningen fra planerne og projektet vil primært ses og opleves tæt på, fordi terræn, spredt beplantning og bebyggelse skærmer, så man ikke oplever plan- og projektområdet fra længere afstande. Festivalfaciliteterne i en periode på omkring 13 uger mellem primo april og ultimo juni (herunder opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af musikfestivalen i Jelling i 5 dage og nedtagning i cirka 4 uger) vil ikke at kunne ses på en 1 km afstand.

Hvor meget den visuelle ændring af landskabet i anlægsfasen, driftsfasen for parken og driftsfasen for den midlertidige festival vil betyde varierer afhængig af hvor henne i landskabet, man befinder sig. Den største ændring af landskabet vil opleves under den midlertidige periode for festivalen, hvor også hele plan- og projektområdet tages i brug i en kort periode. Samlet set vurderes det, at konsekvensen for landskabet vil være moderat, fordi der sker forstyrrelser og permanente ændringer i det nære landskab omkring plan- og projektområdet, som vil skærme for de lange kig og medføre ændringer landskabets helt nære område, som vil påvirke oplevelsen af selve landskabet. Dog vil der ikke ske permanente ændringer inden for de mest sårbare områder.

2.4 Kulturarv

Nær det rekreative område nord for Jelling, befinder der sig værdifuld national - og international kulturarv i form af Jelling-monumenterne. Jelling-monumenterne er udpeget som et værdifuldt kulturmiljø og er desuden optaget på UNESCO Verdensarvsliste.

2.4.1 Værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne"

Det vurderes at det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er sårbare overfor aktiviteter og anlæg der kan eller vil forstyrre eller dominere oplevelsen af kulturmiljøet.

Anlægsaktiviteterne og de permanente ændringer og aktiviteterne i driftsfasen vil ikke foregå indenfor det værdifulde kulturmiljø, men vil grænse op til udpegningen. Ændringerne og aktiviteterne er knyttet til plan- og projektområdet og den umiddelbare nærhed. De ændringer, der vil opleves, vil generelt være genkendelige elementer for området, men kan forstyrre en mindre del af udsigten dog uden at dominere oplevelsen af det værdifulde kulturmiljø. Samlet vurderes det derfor at konsekvensen er begrænset for anlægsfasen og den permanente driftsfase.

I perioden for den midlertidige anvendelse af plan- og projektområdet til musikfestivalen i Jelling vil to af delområderne (R4 og R5) midlertidigt fungere som camp- og parkeringsområder, indenfor kulturmiljøet. Aktiviteterne inden for delområde R4 og R5 vil dog kun vare 6 uger årligt fra primo maj til medio juni. På de resterende delområder, uden for kulturmiljøet, vil festivalen virke forstyrrende og dominerende i en kort periode på omkring 13 uger mellem primo april til ultimo juni (herunder opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af musikfestivalen i 5 dage og nedtagning i cirka 4 uger). Derfor vurderes den samlede konsekvens for kulturmiljøet at være moderat for driftsfasens midlertidige anvendelse.

2.4.2 Monumentområde i Jelling

Monumentområdet i Jelling er et kulturarvsareal med fredede fortidsminder, som er udpeget af Slots- og Kulturstyrelsen.

Monumentområdet er sårbart overfor aktiviteter eller anlæg i dets omgivelser, der kan forstyrre den visuelle oplevelse fra monumentområdet og indsigten til monumentområdet.

Anlægsaktiviteterne vil foregå uden for og med afstand til selve monumentområdet. Det samme gælder for driftsfasens permanente anvendelse som park, hvor aktiviteterne og ændringerne desuden vil være genkendelige for området. Samlet vurderes det derfor at konsekvensen er begrænset for anlægsfasen og driftsfasens permanente anvendelse.

Den midlertidige anvendelse til musikfestivalen i Jelling vil kunne virke forstyrrende for udsigten og indsigten til Monumentområdet. Camp- og parkeringsområderne på delområde R4 og R5 vil dog kun vare 6 uger årligt fra primo maj til medio juni. På de resterende delområder, uden for kulturmiljøet, vil der samlet set være festivalaktiviteter i en kort periode på omkring 13 uger mellem primo april til ultimo juni (herunder opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af musikfestivalen i 5 dage og nedtagning i cirka 4 uger) og konsekvensen vurderes samlet set at være moderat.

2.4.3 Bufferzonen

Omkring Jelling-monumenterne er der en officiel verdensarvs bufferzone. Formålet med bufferzonen er at beskytte det, der er beliggende indenfor zonen. Bufferzonen skal ses som en integreret del af beskyttelse, bevarelse og forvaltning af UNESCO Verdensarv.

Bufferzonen er sårbar overfor aktiviteter eller anlæg inden for zonen, der kan forstyrre den visuelle oplevelse fra og indsigten til Monumentområdet som terrænreguleringer og ny bebyggelse. Alle anlæg og aktiviteter i forbindelse med anlægsfasen og driftsfasens permanente anvendelse foregår uden for bufferzonen. Derfor vurderes konsekvensen at være ubetydelig.

For den midlertidige anvendelse til musikfestivalen i Jelling vil aktiviteterne virke forstyrrende og dominerende for udsigten og indsigten til monumentområdet. Camp- og parkeringsområderne på delområde R4 og R5 vil dog kun være 6 uger årligt fra primo maj til medio juni. På de resterende delområder, uden for kulturmiljøet, vil der samlet set være festivalaktiviteter i en kort periode på omkring 13 uger mellem primo april til ultimo juni (herunder opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af musikfestivalen i 5 dage og nedtagning i cirka 4 uger) og konsekvensen vurderes samlet set at være moderat.

2.4.4 "The wider setting"

"The wider setting" er betegnelsen for "bagtæppet" for oplevelsen og selve forståelsen af et verdenskulturarvs-objekt, der er optaget på UNESCOs Verdensarvsliste. "The wider setting" for Jelling-monumenterne dækker det areal, der kan ses mod nordøst, nord og nordvest, når man står ved Jelling-monumenterne og mod øst mod Jelling by.

"The wider setting" er sårbart overfor aktiviteter og anlæg, der kan forstyrre den visuelle oplevelse af landskabet fra Jelling-monumenterne og dermed "bagtæppet".

Påvirkningen af "the wider setting" er begrænset til at foregå inden for og nær selve plan- og projektområdet og vil forstyrre "bagtæppet" afhængig af den konkrete karakter og omfang af anlæg og aktiviteter. Anlægsaktiviteterne vil opleves som mere forstyrrende end oplevelsen af den permanente park, som vil være omgivet af beplantning, men vurderes begge at have en begrænset konsekvens. Under den midlertidige musikfestival i Jelling vil der være en større forstyrrelse dog i en kort periode på omkring 13 uger mellem primo april til ultimo juni (herunder opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af musikfestivalen i Jelling i 5 dage og nedtagning i cirka 4 uger). For delområderne R4 og R5 øst for Mangehøje vil der dog kun foregå festivalaktiviteter i op til 6 uger. Derfor vil den samlede konsekvens være moderat for driftsfasens midlertidige anvendelse.

2.5 Klima (oversvømmelse)

Plan- og projektområdet består primært af moræner, som har en meget dårlig nedsivningsevne og kan derfor potentielt blive oversvømmet ved skybrud eller ekstreme regnhændelser. I forbindelse med planerne og projektet er der udarbejdet en vandhåndteringsplan for den fremtidige håndtering af regnvand.

Plan- og projektområdet er sårbart overfor regnbetingede oversvømmelser pga. den dårlige nedsivningsmulighed som dog opvejes af de omkringliggende grønne områder og at hyppigheden af skybrud er lav. Ved at ændre på parkens befæstelsesgrad og terrænregulere, etablere grøfter og bassiner inden for delområde R1 vil risikoen for oversvømmelse blive mindre. For resten af plan- og projektområdet vil der ikke ske ændringer, som kan påvirke oversvømmelsesrisikoen i forhold til i dag. Den samlede konsekvens vurderes derfor at være moderat og positiv for den fulde driftsfase – både for den permanente anvendelse til park og for den midlertidige anvendelse til musikfestivalen i Jelling.

2.6 Klima (drivhusgasser)

Inden for delområde R1 ændres arealanvendelsen fra landbrugsdrift til drift af et rekreativt område med permanent anvendelse som park og midlertidigt til musikfestivalen i Jelling.

Klimaet er meget sårbart overfor drivhusgasudledning, fordi det globale klima i forvejen har en stor global belastning og har haft det gennem mange år. Ved at anlægge den rekreative park vil der med anlægsmaskiner og -aktiviteter være en udledning af drivhusgasser, som vil påvirke det globale klima. Men på grund af anlægsaktiviteternes omfang i en afgrænset periode vil udledningerne sammenlignet med de samlede udledninger i Vejle Kommune være begrænset. For både den permanente drift af parken og den midlertidige under musikfestivalen i Jelling vil udledningen primært komme fra festivalaktiviteterne – særligt køretøjer. Denne påvirkning vil være begrænset forhøjet i

forhold til i dag, hvor musikfestivalen i Jelling afholdes på en lokalitet ca. 1 km fra plan- og projektområdet. Det samlede bidrag af drivhusgasser til det globale klima vil være minimalt og den samlede konsekvens vurderes at være begrænset.

2.7 Biodiversitet

Plan- og projektområdet er beliggende i et område der primært består af marker, læhegn og to §-3 beskyttede søer. Indenfor og nær plan- og projektområdet er der observeret og registreret flere fuglearter (84 arter observeret inden for de sidste 5 år) og fredede padder (skrubbtudse, butsnudet frø og lille vandsalamander).

2.7.1 Bilag IV-arter

Der er ikke fundet eller registreret bilag IV-arter inden for plan- og projektområdet og området er ikke en vigtig vandrerute for arterne. Derfor vil der ikke ske ødelæggelse eller forstyrrelse af bilag IV-arters yngle- og rasteområder herunder ved påvirkning fra støj, lys og arealinddragelse.

Da der holdes en afstand på mere end 200 meter fra anlægsaktiviteter til nærmeste egnede yngle- og rasteområder for flagermus, vil de ikke blive forstyrret i anlægsfasen. Flagermusarter, der yngler og raster i bygninger i nærheden af plan- og projektområdet vil ikke blive påvirket af støj i forbindelse med den midlertidige anvendelse til musikfestival i Jelling, da påvirkning fra støj vurderes at være minimal inde i bygningerne, hvor de potentielt opholder sig. Træerne i og nær plan- og projektområdet reducerer ikke støj fra festivalen i lige så høj grad som bygninger gør, men da det vurderes at træerne ikke er ynglested for flagermus, er individerne ikke sårbare overfor forstyrrelse under driftsfasens midlertidige anvendelse for musikfestivalen i Jelling.

I forbindelse med realiseringen af planerne og projektet vil der ikke forekomme drab eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for de berørte bilag IV-arter, og derfor vurderes det samlet set, at der ikke vil ske en forringelse af den økologiske funktionalitet for arterne.

2.7.2 Fugle

Læhegn og marker kan være områder hvor fugle yngler, raster eller fouragerer. Fuglene er sårbare overfor ændringerne og aktiviteterne, fordi det kan betyde, at fugle vil fortrække sig fra området. Dog vil anlægsarbejderne have karakter af almindelig anlægsstøj og aktivitet og driftsfasens permanente anvendelse som rekreativ park vil desuden på længere sigt forbedre levevilkårene for særligt småfuglearter. Derfor vil den samlede konsekvens være begrænset men positiv. Under driftsfasen midlertidige anvendelse for musikfestivalen i Jelling vil der være betydeligt mere støj, belysning og menneskelige aktiviteter i en kort periode på omkring 13 uger mellem primo april til ultimo juni (herunder opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af musikfestivalen i Jelling i 5 dage og nedtagning i cirka 4 uger). Konsekvensen vil for den midlertidige være moderat.

2.7.3 Fredede padder

Indenfor plan- og projektet er der to beskyttede søer, hvor der i den ene er fundet skrubbtudse. Begge søerne vurderes at være et egnede levested for fredede padder. Skrubbtudse er ikke truet ifølge Den Danske Rødliste og er generelt almindeligt forekomne i Danmark.

Den ændrede anvendelse af landbrugsarealerne og terrænreguleringen omkring søerne forringer ikke tilstanden af søerne og medfører dermed ikke tab af yngle- og levesteder. Plan- og projektområdet har ud over søerne begrænset med levesteder og padderaktivitet. I forbindelse med parken vil der komme mere beplantning og dermed skabe flere mulige skjulesteder for padder.

Daglig kørsel med maskiner under anlægsperioden og når der skal opstilles og nedtages festivalen, vil i meget begrænset omfang overlappe med padders vandring, da padder primært er naktaktive. Planlægningen og projektet sikrer, at der holdes en afstand på 10 meter fra søerne under både anlæg af parken og afholdelse af festivalen, for at mindske forstyrrelser. Særligt i de fem dage hvor festivalen afholdes vil der være kraftig øget aktivitet fra mennesker. Hele perioden, hvor den

midlertidige anvendelse vil foregå, er i perioden, hvor padderne yngler og primært vil være i søerne. Hvis der er rastende padder indenfor plan- og projektområdet, kan der være risiko for forstyrrelse og fortrængning. Under festivalen vil der blive sat hegn op omkring festivalpladsen og camp-områderne. Samlet vurderes det derfor at konsekvensen er begrænset for anlægsfasen og driften af parken, og moderat for den midlertidige festivalperiode, hvor risikoen for forstyrrelse og fortrængning af padder er størst.

2.7.4 § 3-beskyttede søer

Ifølge Naturbeskyttelsesloven må der ikke ske tilstandsforringelse i § 3-beskyttede naturtyper. Indenfor plan- og projektområdet er der to § 3-beskyttede søer.

Våde naturtyper som søer er generelt sårbare overfor ændringer i hydrologien i områder omkring søen, som så kan ændre søernes tilstand. Hvis der skal foretages midlertidig grundvandssænkning i forbindelse med anlægsarbejdet, kan søen blive påvirket ved en mindre vandstand. Påvirkningens omfang vil afhænge af placeringen af pumper, hvor meget der grundvandssænkes og hvor længe, men forventes ikke at påvirke nærmere end 300 meter fra søerne. Ud fra et forsigtighedsprincip vurderes der på, at der potentielt skal foretages en midlertidig grundvandssænkning. Samlet vurderes det derfor at konsekvensen ved anlægsfasen er begrænset.

For den samlede driftsfase (både som park og område for musikfestivalen i Jelling) vil de permanente ændringer i afvandringsforholdene inden for plan- og projektområdets delområde R1 og R2 betyde, at en del af det vandopland, der tidligere har ledt til søen (den vestlige af de to) ikke længere vil være tilgængeligt. Det kan medføre udtørring af søen eller en betydeligt mindre mængde vand i søen. Det vil påvirke arter af planter og dyr, der er tilknyttet habitatet på lang sigt og kan føre til en tilstandsændring. Konsekvensen er derfor væsentlig. Ved at fastholde det eksisterende drænudløb til søen, som dog sandsynligvis vil have et lidt mindre udløb end på nuværende tidspunkt, kan søens tilstand opretholdes, på trods af vandtilførslen fra en del af vandoplandet ledes væk fra søen. Tilstanden af søen kan opretholdes, da søens tilstand kan tåle en mindre tilført vandmængde end i dag. Derved vurderes konsekvensen for § 3-beskyttede søer at være moderat.

2.8 Natura 2000

Nærmeste Natura 2000-område er N81 'Øvre Grejs Ådal', der ligger ca. 3 km fra projektområdet. Området indeholder § 3-beskyttede naturtyper og arter. Det vurderes at planerne og projektet ikke vil medføre væsentlig påvirkning af beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget, da der ikke er overlap mellem plan- og projektområdet eller udbredelse af de påvirkninger, der kan påvirke habitatnatur.

2.9 Befolkning

I forbindelse med planerne og projektet kan de trafikale forhold og trafiksikkerheden potentielt ændre sig som følge af anlægsaktiviteter og den ændrede arealanvendelse til park og midlertidigt under musikfestivalen i Jelling.

I anlægsfasen vurderes det hvordan den øgede trafik fra anlægsarbejdet påvirker de trafikale forhold og trafiksikkerhed. Den øgede trafik består af transport af tunge køretøjer, entreprenørmaskiner og transport af materialer. I forhold til den eksisterende trafik på vejnettet herunder den nuværende tunge trafik på de overordnede veje vil den ekstra trafik ikke være mærkbar. For anlægsfasen vurderes konsekvensen for befolkningen i forhold til trafik at være begrænset.

I driftsfasens midlertidige anvendelse til musikfestivalen i Jelling vil der være en større mængde trafikanter på vejnettet. Derudover vil Mangehøje midlertidigt være lukket. Dette vil dog kun være i en meget kort periode. Baseret på den nuværende trafik vurderes konsekvensen af være begrænset.

2.10 Menneskers sundhed

Generelt har mennesker en middel til høj sårbarhed overfor længerevarende støj, som kan medføre sygdomme som tinnitus og hjertekarsygdomme, påvirke koncentration, søvn mv. I forbindelse med den midlertidige anvendelse til musikfestivalen i Jelling vil der primært være støjende aktiviteter, når der spilles koncerter inden for delområde R1. Støjende aktiviteter vil kun foregå i et begrænset tidsrum inden for den ene uge, hvor musikfestivalen i Jelling afholdes. Der vil også være et øget støjniveau fra campområderne, som dog vil være betydeligt begrænset i forhold til det fra koncerter. Fordi påvirkningen foregår i en kort periode årligt, men her kan virke generende, vurderes det samlet set at have en moderat konsekvens på menneskers sundhed.

2.11 Afværgetiltag

Fordi realisering af planerne og projektet vil medføre en væsentlig indvirkning på § 3-beskyttede søer, skal der gennemføres afværgetiltag, der kan afbøde påvirkningen:

- Det eksisterende dræn med udløb til søen, som forløber fra øst mod vest i delområde R1, skal opretholdes, hvilket vil bidrage til at mindske påvirkningen af § 3-beskyttede søer.

3. INDLEDNING

Kapitlet beskriver projektets baggrund, kravet om at gennemføre miljøkonsekvensvurdering for konkrete projekter og strategisk miljøvurdering af planer og programmer, samt samordning med Natura 2000 vurderinger. Desuden beskrives en læsevejledning til miljøkonsekvensrapporten.

3.1 Baggrund for projektet

Plan & Energi, Teknik & Miljø i Vejle Kommune har modtaget en ansøgning for planlægning om etablering af et rekreativt område nord for Jelling. Anlæg & Infrastruktur, Teknik & Miljø, i Vejle Kommune er bygherre på projektet. Som en del af projektet er der to anvendelser, hhv. permanent anvendelse som park og midlertidig anvendelse til musikfestival i Jelling. Den permanente anvendelse omfatter en del af det samlede projektområde, hvor parkområdet etableres og driftes. Ved den midlertidige anvendelse vil parkområdet kunne anvendes til festivalplads og de omkringliggende arealer til parkering og campområder i perioden for festivalen. I samme forbindelse er der søgt om, at der udarbejdes nyt kommuneplantillæg og en lokalplan - og at det konkrete projekt gennemgår en frivillig miljøkonsekvensvurdering (MKV).

Vejle Kommune har valgt at udarbejde en lokalplan og et kommuneplantillæg for det rekreative område ved Herningvej og gennemføre den dertilhørende miljøvurderingsproces, fordi projektet og de dertilhørende planer er vurderet at medføre potentielt væsentlige påvirkninger på miljøet.

3.2 Miljøvurdering

Bestemmelserne om miljøkonsekvensvurdering af konkrete projekter (MKV) og strategisk miljøvurdering af planer og programmer (SMV) findes i miljøvurderingsloven (Miljøministeriet, 2023a) der implementerer EU's 'Direktiv om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet' og 'Direktiv om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet' i den danske lovgivning.

3.2.1 Pligt til miljøkonsekvensvurdering af projektet

Projektet for et rekreativt område ved Herningvej er omfattet lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (Miljøministeriet, 2024). Projektet falder ind under lovens bilag 2 pkt. 12 e) om "Turisme og fritid, Forlystelsesparker og lign."

Bygherren har anmodet Vejle Kommune som miljøvurderingsmyndighed om, at projektet skal undergå en miljøvurdering, da det ikke kan afvises, at projektet kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Der er derfor udarbejdet denne miljøkonsekvensrapport, der indeholder de oplysninger, som er nævnt i miljøvurderingslovens § 20 (Miljøministeriet, 2023a).

3.2.2 Pligt til miljøvurdering af planer

Planforslagene med et kommuneplantillæg og en lokalplan til realisering af projektet for nyt rekreativt område nord for Jelling er ligeledes omfattet af miljøvurderingsloven. Planforslagene er miljøvurderingspligtige, fordi de udgør det plangrundlag, som muliggør et projekt, der skal miljøkonsekvensvurderes.

Miljøvurderingen af planforslagene er integreret i miljøkonsekvensrapporten efter miljøvurderingsbekendtgørelsens § 6 om anvendelse af en fælles eller samordnet procedure eller en kombination af disse for miljøvurderingerne. Dermed omfatter denne rapport både en miljøkonsekvensvurdering af projektet og en miljøvurdering af det tilhørende plangrundlag.

Da kravene til indholdet i miljøkonsekvensrapport og miljørapporten stort set er identiske, og dokumenterne udarbejdes samtidig og altovervejende omfatter det samme areal og projekt, er nærværende miljøvurderingsrapport udarbejdet, så den både opfylder miljøvurderingslovens bilag 4 om oplysninger til miljørapporten og lovens bilag 7 om oplysninger til miljøkonsekvensrapporten.

Når begrebet miljøvurderingsrapport bruges fremadrettet, refereres der dermed til den kombinerede miljøkonsekvensrapport for projektet og miljørapport for plangrundlaget.

3.2.3 Konsekvensvurdering af Natura 2000-område

Der er i forbindelse med afgrænsningen af miljøvurderingsrapporten foretaget en væsentlighedsvurdering i forhold til de nærliggende Natura 2000-områder. Det udelukkes, at planerne og projektet kan have en væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område. Derved foretages der ikke en konsekvensvurdering for at afgøre, om planerne og projektet er skadeligt for områdets udpegningsgrundlag jf. habitatbekendtgørelsens § 6 (Miljøministeriet, 2023b).

3.3 Miljøvurderingens faser

Udarbejdelsen og vedtagelsen af en miljøkonsekvensvurdering er en længere proces, som kan opdeles i fem faser. Processen for en miljørapport af kommuneplantillæg og lokalplan skal igennem de samme faser. Nedenstående faser er dermed gældende for nærværende miljøvurderingsrapport.

Fase 1: Debatfasen

Forud for udarbejdelsen af miljøvurderingsrapporten har Vejle Kommune afholdt en debatfase i perioden fra den 13. januar til den 27. januar 2025.

I debatfasen blev der udsendt et debatoplæg, og med baggrund heri kunne borgere, myndigheder og andre interesserede komme med deres kommentarer, forslag til afgrænsning af miljøvurderingsrapportens emner og input til den videre proces. Debatfasen var ligeledes en høring i forhold til input til indhold i forslaget til kommuneplantillæg og lokalplan (se fase 2 nedenfor).

Fase 2: Afgrænsningsudtalelse

Myndighederne har ansvaret for, at der udarbejdes en afgrænsning, der fastlægger, hvilke emner bygherre skal medtage i miljøvurderingsrapporten, se kapitel 9.

Vejle Kommune har i henhold til miljøvurderingslovens §§ 32 og 35 foretaget en høring af berørte myndigheder om indholdet af afgrænsningen.

Høringen forløb inden for samme periode som debatfasen. Bemærkningerne er behandlet i en afgrænsningsudtalelse i bilag 13 og opsummeret i kapitel 9 om afgrænsningen af miljøvurderingsrapporten.

Fase 3: Miljørapport for planerne og miljøkonsekvensrapport for projektet

Bygherres rådgiver udarbejder miljøvurderingsrapporten, der giver en samlet beskrivelse af projektet og det tilhørende plangrundlag samt deres miljøpåvirkninger. Myndigheden for miljøvurderingsrapporten gennemgår rapporten jf. miljøvurderingslovens § 24, stk. 1 samt § 12 stk. 1, 2, 3 og 4 og beder om eventuelle yderligere oplysninger, hvis miljøvurderingsrapporten er mangelfuld.

Fase 4: Offentlig høring

Miljøvurderingsrapporten sendes sammen med udkast til tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 i offentlig høring i 8 uger fra den >indsæt dato dd. måned til dd. måned 202X<. Det tilhørende plangrundlag i form af forslag til lokalplan og kommuneplantillæg offentliggøres og sendes i høring sammen med miljøvurderingsrapporten efter byrådsbehandlingen.

Fase 5: Beslutning

Efter den offentlige høring behandles og vurderes indsigelser og bemærkninger. Der udarbejdes en sammenfattende redegørelse, som blandt andet forholder sig til høringsindlæggene. Resultatet af høringen vil indgå i myndighedernes beslutning om, hvorvidt der skal meddeles tilladelse til projektet og det tilhørende plangrundlag.

Hvis det besluttet, at planerne og projektet skal gennemføres, vil Vejle Byråd vedtage kommuneplan tillæg og lokalplan, samt give en VVM-tilladelse (§ 25-tilladelse) efter miljøvurderingsloven.

Projektet kræver desuden tilladelse efter en række andre regler, som fremgår af kapitel 8 om lovgrundlag og planforhold. Der vil i den forbindelse være klagemulighed, og der vedlægges en klagevejledning i forbindelse med meddelelsen af hver enkelt tilladelse.

3.4 Læsevejledning

I miljøvurderingsrapporten og dertilhørende materiale bruges der følgende definitioner:

- Planområdet og projektområdet er overlappende og kaldes derfor for plan- og projektområdet.
- I anlægsfasen er det anlæg af de permanente anlæg og bygninger, som beskrives og vurderes – ikke opsætning af midlertidige anlæg og bygninger i forbindelse med musikfestivalen i Jelling, som f.eks. scenebygninger mv.
- I driftsfasen vurderes der på to forskellige anvendelser, hhv. permanent og midlertidig:
 - o Størstedelen af året (omkring 39 uger fra juli til april) vil plan- og projektområdet anvendes som rekreativt parkområde med bebyggelse. Det udgør den permanente anvendelse. På arealer der ikke er inddraget permanent til parkområdet, vil de anvendes til jordbrug.
 - o En mindre del af året (omkring 13 uger mellem primo april og ultimo juni) vil plan- og projektområdet anvendes i forbindelse med musikfestivalen i Jelling. I perioden fra starten af maj til slutningen af juni kan der ske opstilling i 8 uger, afholdelse af selve musikfestivalen i 5 dage og nedtagning i 4 uger. Musikfestivalen i Jelling inkl. aktiviteter før og efter udgør den midlertidige anvendelse. Her inddrages delområder til forskellige specifikke midlertidige anvendelser (campområder og parkering).

Miljøvurderingsrapporten og plandokumenterne findes kun digitalt, og de kan hentes på Vejle Kommunes hjemmeside og på plandata.dk. Miljøvurderingsrapporten beskriver miljøpåvirkninger fra projektet og planerne, og indeholder følgende kapitler:

Ikke-teknisk resume

I kapitel 2 beskrives ikke-teknisk resume, der er en sammenfatning af miljøvurderingsrapporten, hvor de vigtigste oplysninger og vurderinger er trukket frem for at give et hurtigt overblik over projektet og dets miljøpåvirkninger.

Indledning

I kapitel 3 beskrives baggrunden for igangsætningen af projektet og planlægningen for det samt pligten til miljøvurdering og miljøvurderingens faser.

Projektbeskrivelse

I kapitel 4 angives en detaljeret beskrivelse af projektet, og af hvordan det vil blive gennemført.

Beskrivelse af nyt plangrundlag

I kapitel 5 angives planforslagernes hovedindhold.

Alternativer

I kapitel 5.1 beskrives alternativer herunder 0-alternativet. 0-alternativet er referencescenariet, som miljøpåvirkningerne vurderes på baggrund af.

Kumulative effekter

I kapitel 7 beskrives de konkrete projekter og planer, der i samspil med rekreativt område ved Herningvej og det tilhørende plangrundlag kan medføre kumulative effekter, der kan forstærke eller modvirke projektets og plangrundlagets konsekvenser for miljøet.

Lovgrundlag og planforhold

I kapitel 8 beskrives den relevante lovgivning og andre gældende planer af betydning for projektet.

Afgrænsning af miljørapport

I kapitel 9 angives, hvilke emner der medtages i miljøvurderingsrapporten.

Metode til miljøvurdering

I kapitel 10 beskrives den metode, der er anvendt for at kunne foretage en systematisk vurdering af de miljøpåvirkninger, som projektet og planforslagene indhold medfører.

0-alternativet

I kapitel 5.1 beskrives den sandsynlige udvikling af miljøet, hvis planer og projektet ikke realiseres.

Miljøpåvirkninger

I kapitel 1 til 17 beskrives og vurderes de miljøpåvirkninger, som projektet og planforslagene indhold vil medføre for de medtagne miljøfaktorer (landskab, kulturarv, klima (drivhusgasser), klima (oversvømmelse), biodiversitet, befolkning og menneskers sundhed), hvor de sandsynlige væsentlige indvirkninger skal vurderes.

Sammenfatning af manglende viden og usikkerheder

I kapitel 18 sammenfattes mangler og usikkerheder i oplysninger og data lagt til grund for vurderingerne af miljøpåvirkningerne.

Sammenfatning af miljøpåvirkninger

I kapitel 19 opsummeres vurderingerne af projektets miljøpåvirkninger.

Sammenfatning af afværgetiltag

I kapitel 20 beskrives de afværgetiltag, der kan hindre, minimere eller kompensere for projektets væsentlige miljøpåvirkninger. Der er ikke krav om afværgetiltag for uvæsentlige miljøpåvirkninger.

Sammenfatning af forslag til overvågning

I kapitel 21 beskrives de tiltag, der inddrages i et overvågningsprogram af de væsentlige miljøpåvirkninger, som forskellige faser af projektet forventes at medføre. Overvågningen gør det muligt at gribe ind, hvis miljøpåvirkningerne er væsentligt anderledes end forventet.

For at få et hurtigt overblik over miljøvurderingsrapportens hovedindhold kan man eventuelt nøjes med at læse det ikke-tekniske resumé og sammenfatningen af projektet og planernes miljøpåvirkninger i kapitel 19.

Sidst i miljøvurderingsrapporten findes en samlet fortegnelse over bilag og referencer i kapitel 22. Referencerne fremgår også løbende i de enkelte kapitler som henvisning til den samlede liste bagerst i rapporten. Hvor det er muligt, er der i referencelisten indsat et link til, hvor referencen kan findes online.

4. PROJEKTBEKRIVELSE

Vejle Kommune ønsker at etablere et rekreativt område, der fungerer permanent som park for byens borgere med bl.a. shelterpladser mv. Midlertidigt vil parken også kunne anvendes som festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Hele området til park og festival vil blive tilpasset Jelling by og byens historie, herunder den nære beliggenhed til monumentområdet.

Musikfestivalen vil sikre tilpasning til Jelling by gennem bl.a. crowd-management, der sørger for at styre, organisere og monitorere festivalgæsternes færden under afholdelse af musikfestivalen i Jelling, som guides helt fra Jelling Station til festivalområdet udenom Monumentområdet. Arealerne ved Gormshallen vil ligesom i dag fortsat anvendes til medarbejdere under festivalen.

I det følgende beskrives hvor det rekreative område nord for Jelling vil være beliggende, hvordan projektet udformes, etableres og anvendes, når det fungerer hhv. permanent som park og midlertidig anvendelse til musikfestivalen i Jelling. Den midlertidige anvendelse beskrives som en del af driftsfasen.

4.1 Projektets formål

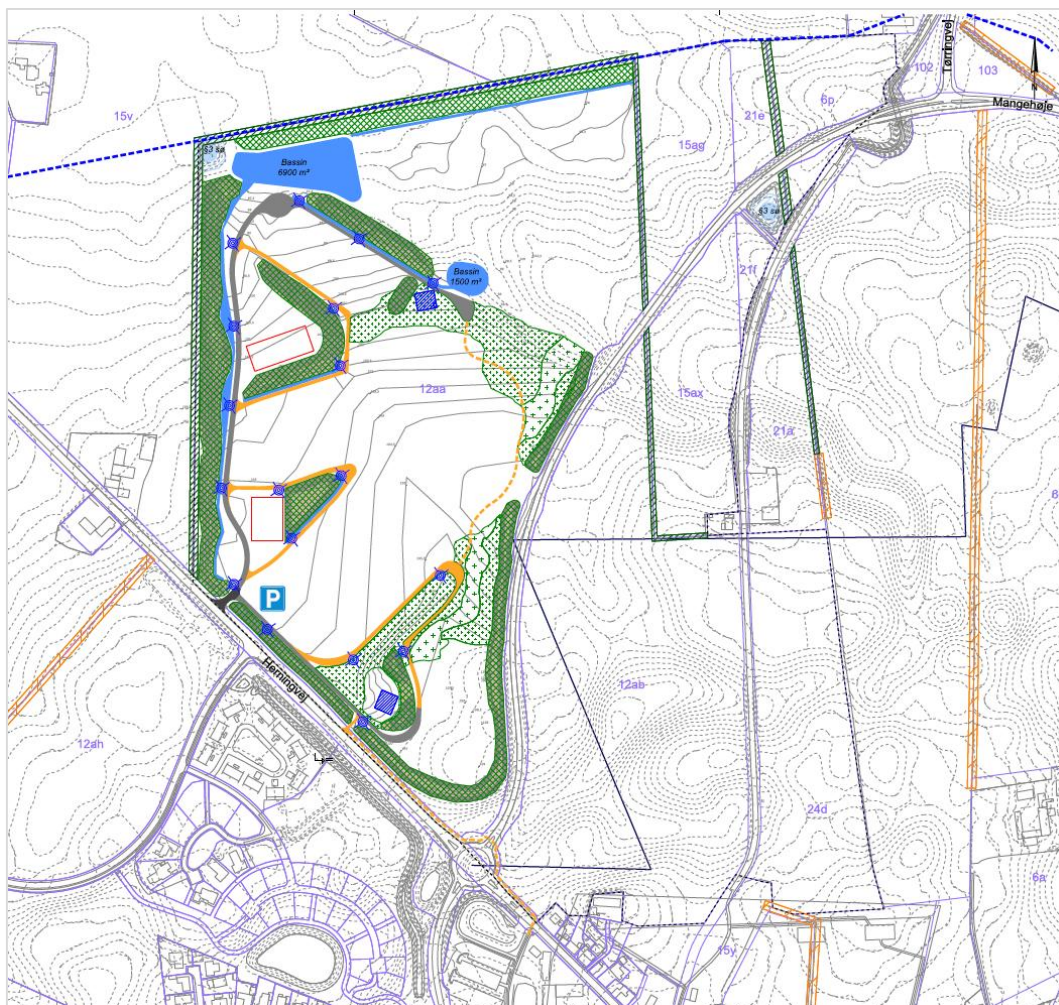
Formålet med at etablere et rekreativt område nord for Jelling er, at Vejle Kommune ønsker at etablere et nyt område, som skal anvendes som park for byens borgere. Parken etableres med enkelte permanente bebyggelser. I en kortere periode om året omdannes plan- og projektområdet til midlertidig anvendelse for musikfestivalen i Jelling.

I forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling, vil der ud over selve festivalpladsen være tilhørende campområder og parkeringspladser. Camp- og parkeringsområder er beliggende indenfor projektområdet.

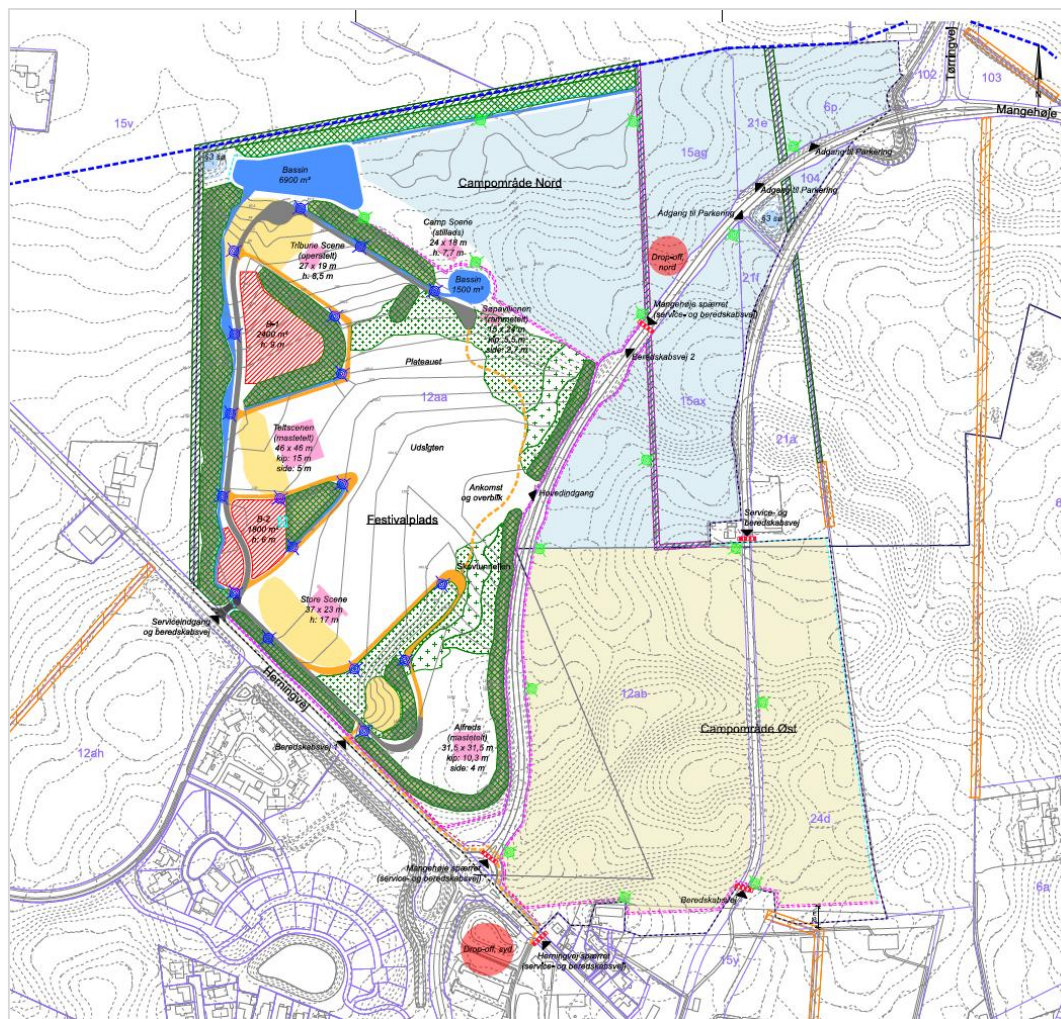
4.2 Placering og geografi

Projektet er placeret i landzone på landbrugsjord nord for Jelling ved Herningvej og Mangehøje. Det fulde projektområde har et omfang på ca. 60,4 ha, hvoraf ca. 23,8 ha vil være permanent inddraget. Musikfestivalen i Jelling vil i forbindelse med projektet flytte ca. 1 km nordøst for sin nuværende placering. Projektområdet er vist på Figur 4-1 med permanente anlæg og Figur 4-2 med midlertidige anlæg i forbindelse med musikfestivalen.

Selve parken vil bestå af beplantede jordvolde, lavninger, plateauer samt tekniske elementer som grøfter, trug, regnvandsbassin, faste køreveje og stier samt enkelte permanente bygninger. Selve det rekreative område vil størstedelen af året være frit tilgængelig som et grønt parkområde. I den del af året, hvor der ikke afholdes musikfestival i Jelling, kan de resterende markarealer inden for projektområdet fortsat anvendes til landbrugsmæssige formål.

Figur 4-1. Masterplan for den permanente anvendelse som park. Se bilag 1 for fuld størrelse og med signaturforklaring.

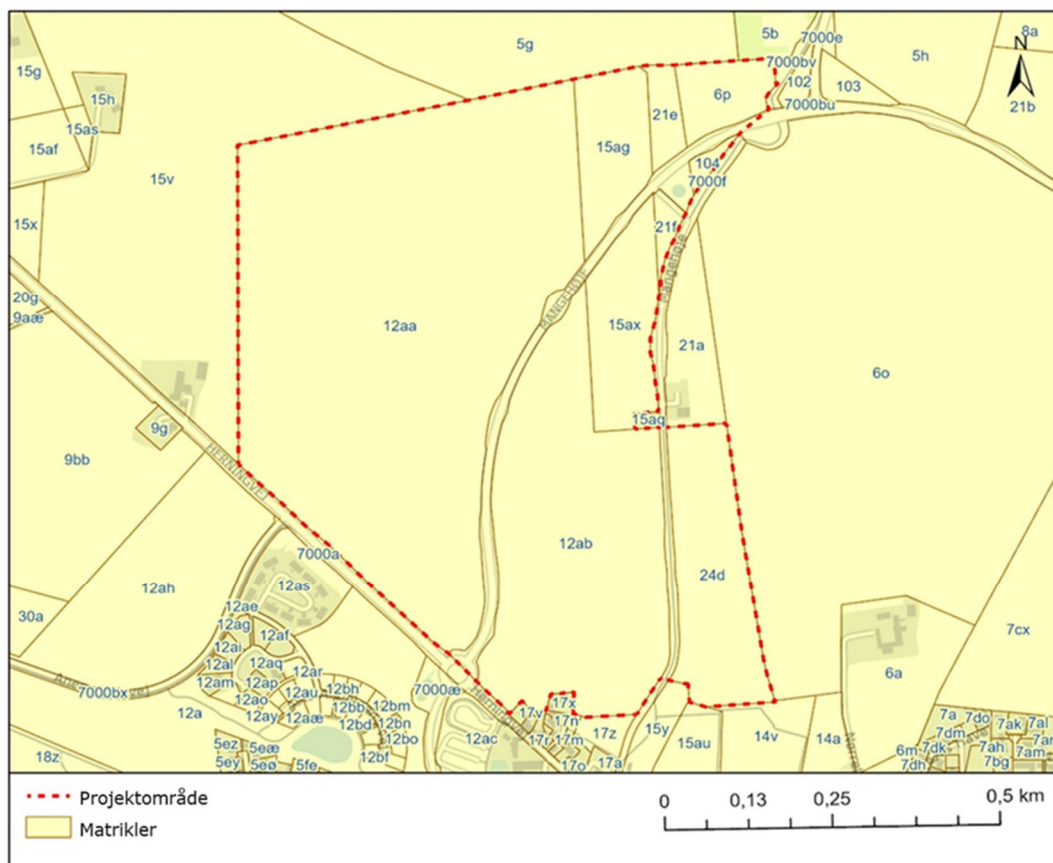
Figur 4-2. Masterplan for den midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Se bilag 2 for fuld størrelse og med signaturforklaring.

4.2.1 Matrikler

I nedenstående tabel fremgår de matrikler, der indgår i projektet.

Tabel 4-1. Matrikler der indgår i projektet midlertidigt og permanent.

Matr. nr.	Ejerlaug	Ejer	Adresse	Areal, cirka m ²	Heraf vejareal, cirka m ²	Delområde og anvendelse	Anvendelsesperiode
6p	Jelling By, Jelling	Privatperson	Tørringvej 6, 7300 Jelling	14.100	0	Parkeringsområde	Midlertidig
12aa	Jelling By, Jelling	Vejle Kommune	Herningvej 1, 7300 Jelling	313.100	0	Park, festivalplads og campområde	Permanent
12ab	Jelling By, Jelling	Vejle Kommune	Herningvej 1, 7300 Jelling	130.500	0	Camp- og parkeringsområde	Midlertidig
15ag	Jelling By, Jelling	Privatperson	Mangenhøje 41, 7300 Jelling	25.000	0	Parkeringsområde	Midlertidig
15ax	Jelling By, Jelling	Privatperson	Mangenhøje 41, 7300 Jelling	29.800	0	Parkeringsområde	Midlertidig
21e	Jelling By, Jelling	Privatperson	Mangenhøje 41, 7300 Jelling	7.300	0	Parkeringsområde	Midlertidig
21f	Jelling By, Jelling	Privatperson	Mangenhøje 41, 7300 Jelling	3.400	300	Parkeringsområde	Midlertidig
24d	Jelling By, Jelling	Privatperson	Mangenhøje 41, 7300 Jelling	48.900	0	Campområde	Midlertidig
104	Jelling By, Jelling	Vejle Kommune	Mangenhøje 20, 7300 Jelling	2.200	0	Parkeringsområde	Midlertidig
7000a	Jelling By, Jelling	-	-	3.500	3.500	Offentlig vej	Permanent
7000bu	Jelling By, Jelling	-	-	21.600	21.600	Offentlig vej	Midlertidig
7000f	Jelling By, Jelling	-	-	4.900	4.900	Offentlig vej	Midlertidig

Figur 4-3. Kort over matrikler der indgår permanent og midlertidigt i projektet (se anvendelser for de enkelte matrikler i Tabel 4-1).

4.2.2 Naboarealer

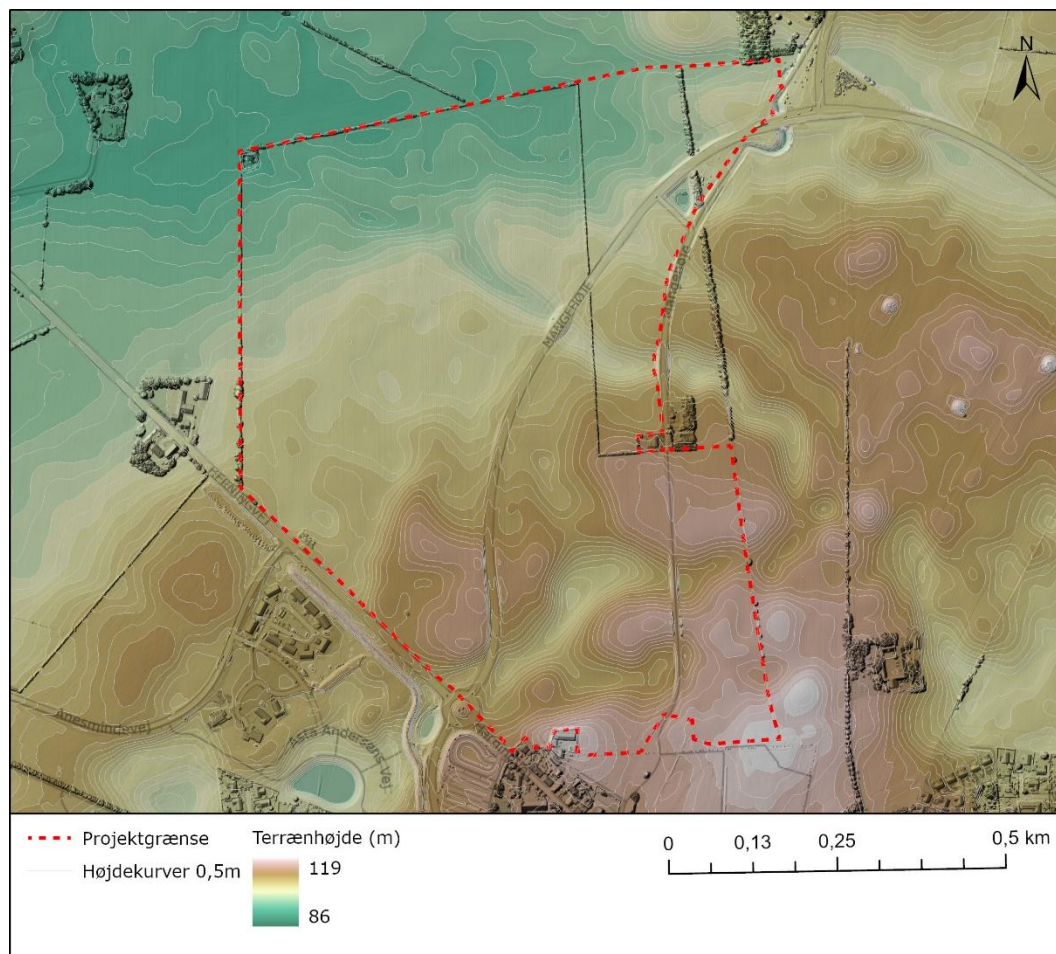
Projektområdet er omgivet af landbrugsområder med tilhørende spredte landejendomme mod nord, øst og vest. Syd for projektområdet ligger Jelling by med bl.a. beboelsesejendomme og flere kulturhistoriske værdier herunder Jelling-monumenterne, som er udpeget som UNESCO Verdensarv.

I anlægsfasen vil der ikke inddrages yderligere arealer end dem nævnt i afsnit 4.2.1.

4.2.3 Terrænet

Projektområdet er i dag dyrkede markarealer. Området er opdelt i to af vejen Mangehøje. Terrænet på den vestlige side af Mangehøje falder fra syd mod nord til en lavning, der leder vandet ud af området mod nordvest. Terrænet på den østlige side af Mangehøje er opdelt i to, forstået sådan at for den sydlige del falder terrænet mod lavning midt i området. Denne lavning er meget stor og vand der ender her, vil ikke løbe videre. For den nordlige del af dette område falder terrænet fra syd mod

nord, med to dybe lavninger hvor der samles vand, inden det løber mod nord. På [Figur 4-4](#) ses terræforholdene inden for området.

[Figur 4-4.](#) Terræforholdene som de er i dag indenfor projektområdet.

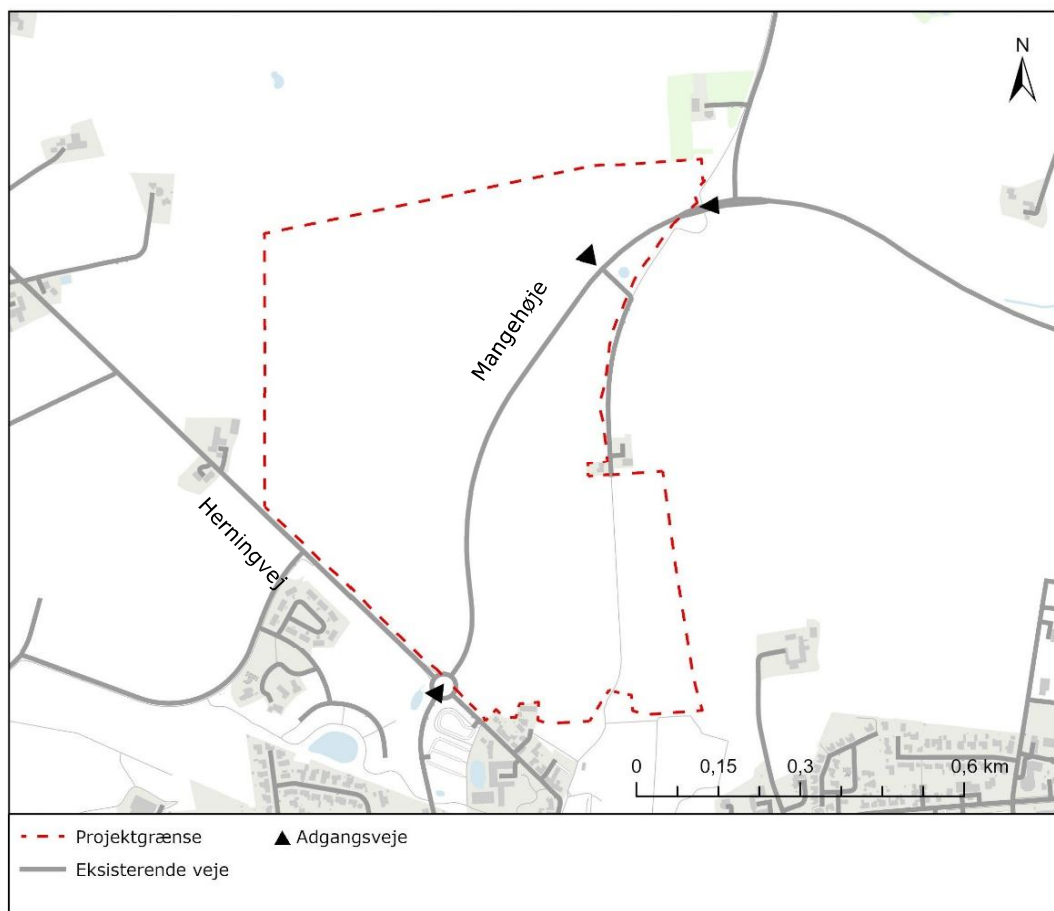
4.2.4 Eksisterende bygninger

Der er ikke bygninger beliggende i projektområdet i dag.

4.2.5 Veje, p-pladser og stier

Den rutenummererede landevej Mangehøje (442) strækker sig fra nord/syd gennem projektområdet. Vejen Mangehøje vil blive friholdt for byggeaktiviteter, men ikke friholdt fra anlægstrafik. Derudover vil vejen være delvist afspærret i perioden på en uge, hvor musikfestivalen i Jelling afholdes. Parallelt med landevejen Mangehøje, er der en sidevej, Mangehøje, der fungerer som adgangsvej til to boliger og har sammenhæng med et stisystem langs Tørringvej via en stitunnel under Mangehøje. Sidevejen vil blive friholdt for byggeaktiviteter og anlægstrafik. Sidevejen vil være delvist afspærret efter de to boliger, i perioden for afholdelse af selve festivalen, men anvendes som adgang til parkeringspladser og eksisterende boliger.

Den rutenummererede landevej Herningvej (442) forløber syd for projektområdet. Der etableres en dobbeltrettet fællessti på den nordlige side af Herningvej for gående mellem Jelling by og det rekreative område. Der vil desuden være anlægstrafik på Herningvej i forbindelse med etablering af den rekreative park på delområde R1. I den midlertidige fase vil Herningvej være den primære adgangsvej for logistiktransport til festivalområdet i perioden for afholdelse af festivalen. Nuværende adgangsforhold til projektområdet vises på [Figur 4-5](#).

Figur 4-5. Eksisterende vejadgange til projektområdet.

I dag er der ikke parkering indenfor projektområdet, men syd for projektområdet er der p-pladser, der er tilknyttet Monumentområdet.

Der er ikke stier indenfor projektområdet i dag, men der er et stisystem gennem Monumentområdet ved projektområdets sydøstlige hjørne. Stien har sammenhæng med Tørringvej via en stitunnel under Mangenhøje. Efter de to boliger (ved Mangenhøje) overgår Mangenhøje til en sti, som spærres ifm. afholdelse af musikfestivalen.

4.2.6 Kulturhistoriske værdier

En del af projektområdets sydøstlige del ligger indenfor det værdifulde kulturmiljø nr. 181 "Jelling monumenterne" og kirkebyggelinje for Jellinge Kirke. Monumentområdet syd for projektområdet er en del af UNESCOs Verdensarv. En del af projektområdet er desuden beliggende indenfor bufferzonen for verdensarv og kulturarvsareal af international betydning, hvor der er stor mulighed for at støde på arkæologiske fund. I forbindelse med miljøvurderingen vil der blive udarbejdet en Heritage Impact Assessment for at vurdere projektets miljøpåvirkningen på UNESCOs Verdensarv.

4.2.7 Fortidsminder

Vejlemuseerne vurderer, at der er stor risiko for at finde fortidsminder inden for projektområdet. Vejlemuseerne anbefaler, at der efter retningslinjerne i Museumsloven, foretages arkæologiske forundersøgelser af de arealer indenfor projektområdet, hvor der skal foretages jordarbejder. Jordarbejder vil foregå indenfor projektområdets delområder R1 og R2. Jordarbejder der inkluderer terrænregulering, medfører kørespor fra tunge maskiner og tryk af jordlagene i øvrigt, kan udgøre en trussel mod kendte og skjulte fortidsminder. Efter Vejlemuseernes anbefaling foretages arkæologiske forundersøgelser forud for sådanne påvirkninger. Der er ingen beskyttede diger indenfor projektområdet.

4.2.8 Bilag IV-arter

Der er ikke registreret bilag IV-arter inden for projektområdet.

1500 meter syd for projektområdet er der registreret stor vandsalamander. Odder er registreret ved østsiden af Fårup sø ca. 2,5 km syd for projektområdet i 2023 og i Grejs Å i 2022. Birkemus er registreret flere gange i Jelling Skov i forbindelse med NOVANA-overvågningsprogram. Der er registreret forekomst af 9 forskellige arter af flagermus indenfor en radius af 5 km fra projektområdet. Det drejer sig om brunflagermus, brun langøre, damflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrelflagermus, sydflagermus, troldflagermus og vandflagermus. Det kan ikke udelukkes, at der findes yngle- og rastesteder for flagermus inden for 1 km fra projektområdet. Spidssnudet frø er blandt andet observeret i 2022 ved Grejs Å ca. 2,4 km syd for projektområdet.

4.2.9 Fuglearter

Der er flere læhegn indenfor projektområdet, der kan være potentielle ynglesteder for fuglearter i området. I yngleperioden er det ikke tilladt at forstyrre fuglene, ved f.eks. fældning af læhegn.

4.2.10 Øvrige registreringer af planter og dyr i og omkring projektområdet

I forbindelse med projektet er der udført en naturkortlægning af området, for at registrere hvilke øvrige planter og dyr der opholder sig i projektområdet (se kapitel 2.7 om Biodiversitet og bilag 5 og 10).

4.2.11 Miljømæssige designforudsætninger

Nenstående miljømæssige forhold er undersøgt og lagt til grund som designforudsætninger for skitseprojekteringen af det rekreative område ved Herningvej.

Klima og øget nedbør

Projektområdet består af moræneler. Moræneler har meget lav nedsivningsevne, og området forventes derfor ikke at være nedsivningseget. Fordi projektområdet er beliggende indenfor nitratfølsomme indvindingsområder, må der som udgangspunkt ikke ske nedsivning af overfladevand i området. Nitratfølsomme indvindingsområder er områder, hvor grundvandet er særligt sårbart over for forurening med nitrat. Forurening med nitrat kommer pga. landbrugets brug af kvælstofgødning (Danmarks Nationalleksikon, 2015).

Klimaforandringerne har igennem de seneste ca. 15 år bevirket, at der falder kraftigere og hyppigere regn, end der gjorde for bare 20 år siden. Denne tendens formodes som minimum at fortsætte et godt stykke ud i fremtiden. Konsekvenserne af dette er bl.a. et behov for afvandingsystemer for regnvand med større forsinkelsesvolumener. Med projektet udarbejdes der derfor en vandhåndteringsplan (se bilag 6).

Strømningsveje

Projektområdet er forholdsvis kuperet, og der står vand i flere dybe lavninger. Ud fra beregningerne i vandhåndteringsplanen, se bilag 6, anvendes der en regndybde på 35 mm for stuvningsvolumener i eksisterende terræn vest for Mangehøje for en skybrudshændelse på 100 år fratrasket hverdagsregnen på 5 år. For stuvningsvolumener i eksisterende terræn øst for Mangehøje er regndybden 73 mm, da hverdagsregnen ikke fratrækker, for en skybrudshændelse på 100 år.

I projektområdet er der én betydende strømningsvej mod det nordvestlige område. Vandoplandene til denne strømningsvej udgøres af stort set hele projektområdet på den vestlige side af Mangehøje samt halvdelen af området øst for Mangehøje. For den sydlige del og den østlige del af projektområdet (beliggende øst for vejen Mangehøje), er der ikke nogen strømningsveje ud af området, men et dybdepunkt midt i hvert af områderne.

Drikkevandsinteresser

Projektområdet er beliggende inden for område med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og inden for nitrاتفølsomt indvindingsområde (NFI).

Grundvandsstand

Ved en screening for fremtidig grundvandsstand i databasen HIPP (Klimadatastyrelsen, n.d.-b) i projektområdet vurderes det, at vandet vil stå tættere på terræn end 1 meter.

Dræn

Der er kendskab til flere eksisterende dræn omkring projektområdet. Nord for projektområdet er der et hoveddræn tilsluttet Styvel Bæk med udløb til det offentlige vandløb Omme Å. Øst for projektområdet er et eksisterende drænsystem med udløb til Hørup Bæk. Gennem projektområdet vest for Mangehøje løber et dræn mod en § 3-beskyttet sø, hvorfra vandet løber videre mod Omme Å.

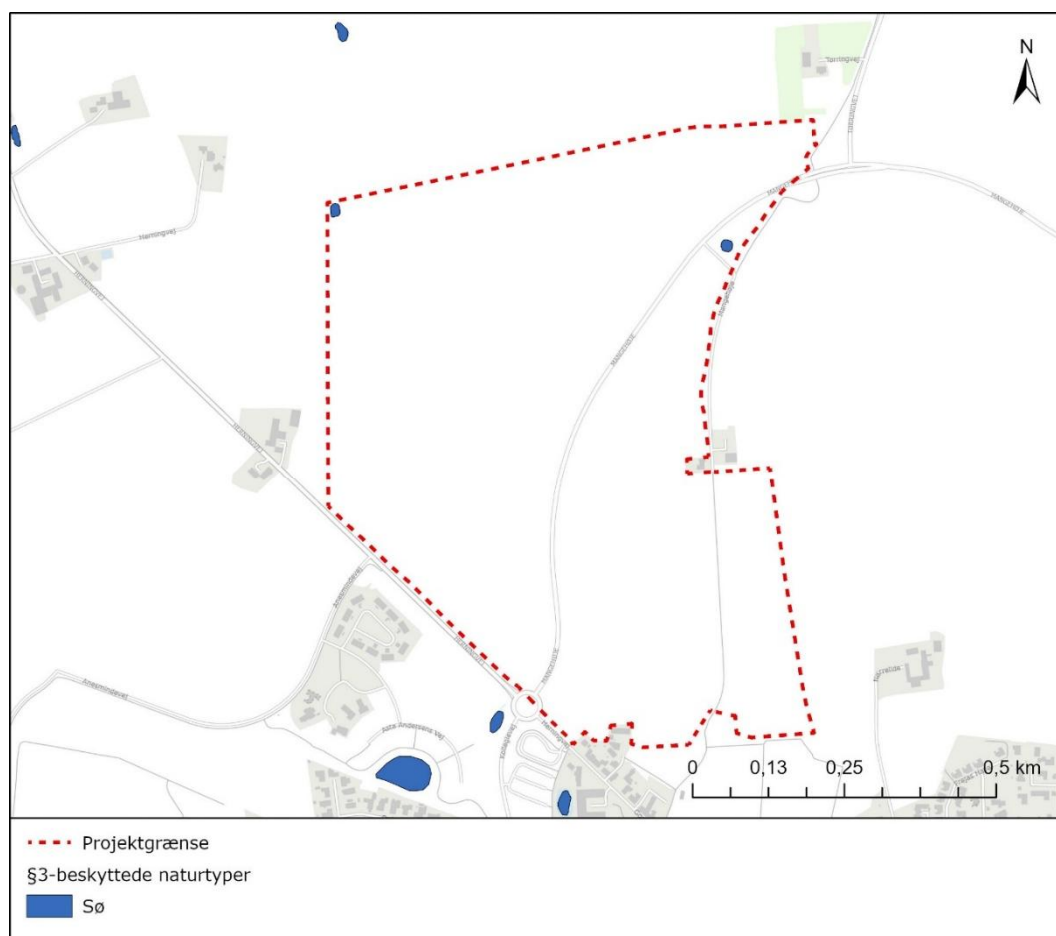
Støj

Det rekreative områdes delområde R1 og R2 er omkranset af landevejene Mangehøje og Herningvej mod hhv. øst og syd. Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj (Miljøstyrelsen, n.d.) og en række relevante kriterieværdier for støj anvendes som grundlag for et støjmæssigt hensigtsmæssigt design af det rekreative område. I forbindelse med projektet etableres der støjvolde langs Mangehøje og Herningvej.

Beskyttet natur

Der er to § 3-beskyttede søer indenfor projektområdet, en beliggende i nordvestlige hjørne, og en beliggende i projektområdets nordøstlige hjørne. De § 3-beskyttede søer bevares og sikres under anlægsaktiviteterne med en tilstrækkelig afstand, som er minimum 10 meter. Der vil desuden sikres at der holdes afstand under afholdelse af selve festivalen, bl.a. ved opsætning af midlertidigt hegn.

Derudover findes der to moser beliggende ca. 800 meter vest for projektområdet. Der er ikke registreret vandløb inden for projektområdet og nærmeste er beliggende ca. 1 km øst for projektområdet.

Figur 4-6. § 3-beskyttet natur i og nær projektområdet.

4.3 Projektets indretning

I det følgende beskrives projektområdets indretning under den permanente anvendelse som park. Midlertidige aktiviteter ifm. afholdelse af musikfestivalen i Jelling og indretning heraf beskrives under driftsfasen i afsnit 4.6.

4.3.1 Trafikanlæg

Der etableres vejadgang fra projektområdet til Herningvej. Selve indkørslen til parken etableres i asfalt og den resterende del af den 2-sporede vej vil være med grus. Derudover vil der etableres enkelte interne 1-sporede veje i grus. Der vil desuden anlægges stisystem i parken samt en sti langs Herningvej, der skaber sammenhæng med eksisterende stisystem i Jelling by. Se masterplanen for den permanente anvendelse på Figur 4-1.

4.3.2 Parkbeplantning

I parken anlægges der grøn beplantning, herunder træer, buske og krat. I projektet anvendes betegnelserne læhegn, lunde, beplantede støjvolde og beplantede jordvolde. Støjvolde etableres som afskærmning for støj og jordvolde etableres af landskabelige hensyn.

Beplantningen anlægges på alle støjvolde og jordvolde, og vil være minimum 10 m bredt. Beplantningen vil bestå af min. 10 forskellige arter af en blanding af hjemmehørende træer og buske vel egnet til læhegn.

Beplantningen på støjvoldene og jordvoldene vil anlægges med 3 rækker, med høje træer inderst, et mellemag af mellemstore træer og buske og yderst en kant af lavere buske og urter. Blomstrende og frugtbærende arter vil desuden indgå i beplantningen samt arter med høstfarver.

Generelt vil træer og buske fremstå u-klippede med deres naturlige vækstform og udtryk.

Lunden ud mod Mangehøje og Herningvej skal bestå af en større mængde af bund- og mellemlag planter (80 %), for at holde læhegnet i en lavere højde. Desuden skal beplantningen være så tæt, at der ikke er kig til parken langs Mangehøje. Lunden skal have en færdig højde på 8-15 m og skal primært bestå af arter fra plantelistens bund- og mellemlag.

Læhegn mod Mangehøje vil have en fuldt udvokset højde på 12-13 m. Læhegn mod Herningvej og i øvrige områder med en fuldt udvokset højde på 12-15 m, og i projektets vestlige område naturlig vokse sammen med de eksisterende læhegn, og vil have en fuldt udvokset højde på 20 m og med enkelte træer op til 25 m. Efter cirka 3-10 år vil læhegnene generelt nå en højde på 5 meter.

Figur 4-7. Oversigt over ny plantning (lunde og læhegn) og eksisterende læhegn inden for projektområdet.

4.3.3 Terrænregulering

Hele projektområdet ligger i dag i et kuperet landskab, hvor der indenfor selve projektområdets delområde R1 og R2 vil ske terrænregulering. Generelt vil terrænmæssige bearbejdning søges minimeret ved at tilpasse sig til eksisterende terrænforhold inden for projektområdet og med volde indarbejdet som landskabelige elementer. Volde vil kun etableres inden for R1 og vil være ca. 2,5-3,5 meter høje.

I delområde R1 (parkområdet) vil der desuden maksimalt ske terrænregulering på +/- 5 meter, og inden for delområde R2 vil der maksimalt ske terrænregulering på +/- 2 meter.

Der vil ikke ske terrænregulering på de resterende delområder (R3, R4 og R5).

4.3.4 Ny bebyggelse

Der vil i anlægsperioden blive etableret forventeligt samlet set ca. 4.200 m² permanent bebyggelse inden for selve parkområdet (delområde R1). Bebyggelsen vil som udgangspunkt blive opført til anvendelse af musikfestivalen i Jelling til brug som kontor, værksted og lagerfaciliteter, der dog kun må indrettes i tilknytning til musikfestivalen i Jelling. Derudover er der indenfor parken mulighed for etablering af naturaktiviteter som f.eks. shelter/bålhytte og offentlige toiletter.

Figur 4-8. Bygninger, byggezoner, bassiner og transformerstation indenfor projektområdets delområde R1 som park.

Bygningerne vil etableres i et fælles arkitektonisk udtryk. Derudover etableres der en transformerstation indenfor projektområdet i byggezone B1 eller B2.

Bebyggelse til kontor- og serviceerhverv skal opføres inden for de to byggezoner B1 og B2. Bebyggelsen i byggezone B1 (nord) er 2.400 m² med en maksimal højde på 9 meter. Bebyggelsen i byggezone B2 (syd) er 1.800 m² med en maksimal højde på 6 meter.

4.3.5 Forsyning

Projektets ressourceforbrug er angivet i afsnit 4.4.11 for anlægsfasen og afsnit 4.5.3 for driftsfasen.

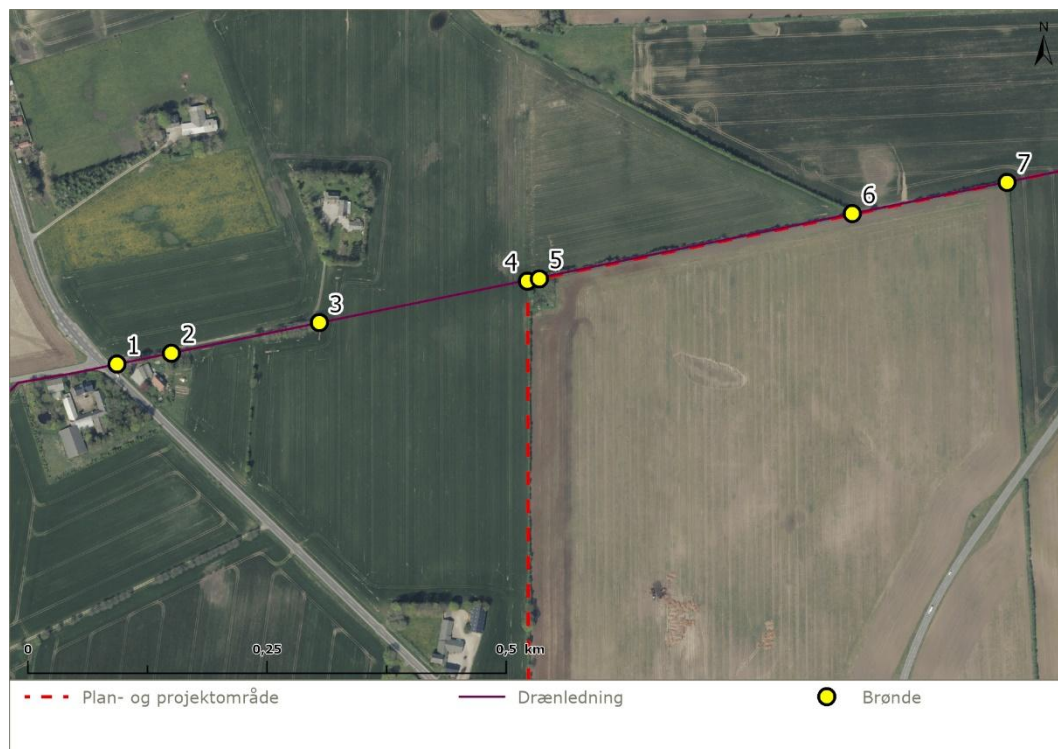
4.3.6 Regnvandsanlæg

Vand, Teknik & Miljø, Vejle Kommune stiller krav om, at håndtering af regnvand udføres således:

- Der må ikke ske skader på nye bygninger under ekstremregn inden for området
- Regnvandshåndteringen indenfor området må ikke påvirke omgivelserne udenfor området negativt i forhold til eksisterende forhold.
- Der stilles ikke krav om tilbageholdelse af skybrudsvand i lavninger.

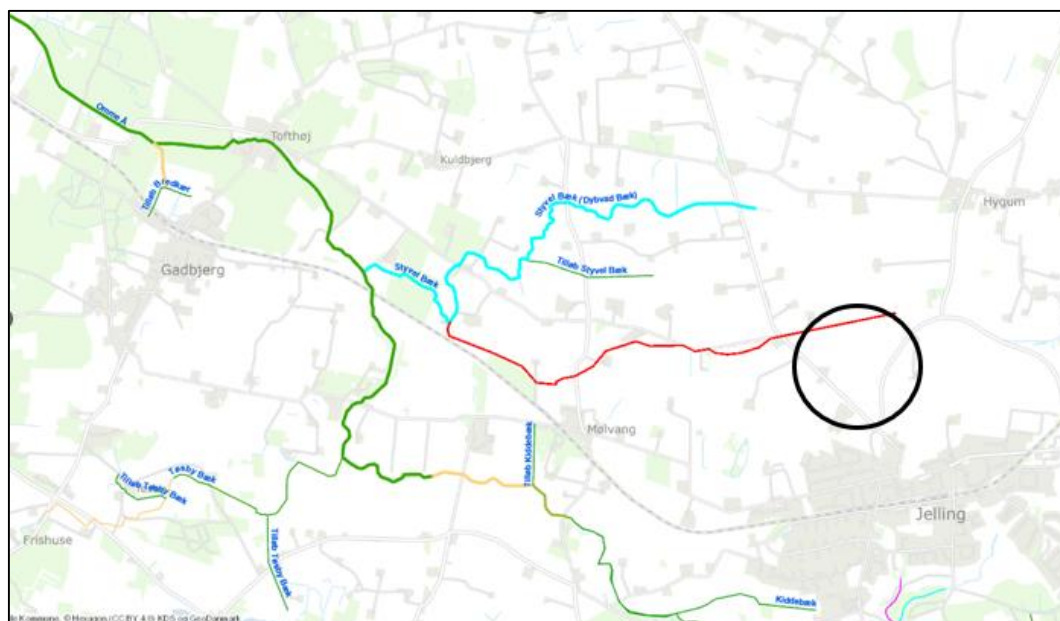
Projektområdet er i forhold til regnvandshåndtering opdelt i to områder; arealet hhv. øst og vest for Mangelhøj. Af vandhåndteringsplanen (se bilag 6) fremgår det, at der ikke er nogen afløbsmulighed for skybrudsvandet i det østlige område.

For det vestlige område, ledes hverdagsregn til to større forsinkelsesbassiner og derfra til et eksisterende hoveddræn umiddelbart nord for projektområdet, for at sikre en afledningskoefficient på 5 l/s, se Figur 4-9. I tilfælde af at bassinet ikke når at blive tømt inden en 100-årshændelse, kan der afledes overfladevand til nabomatriklen mod nord, som for de nuværende forhold.

Figur 4-9. Dræn umiddelbart nord for projektområdet og gule cirkler der markerer omtrentlig placering af brønde.

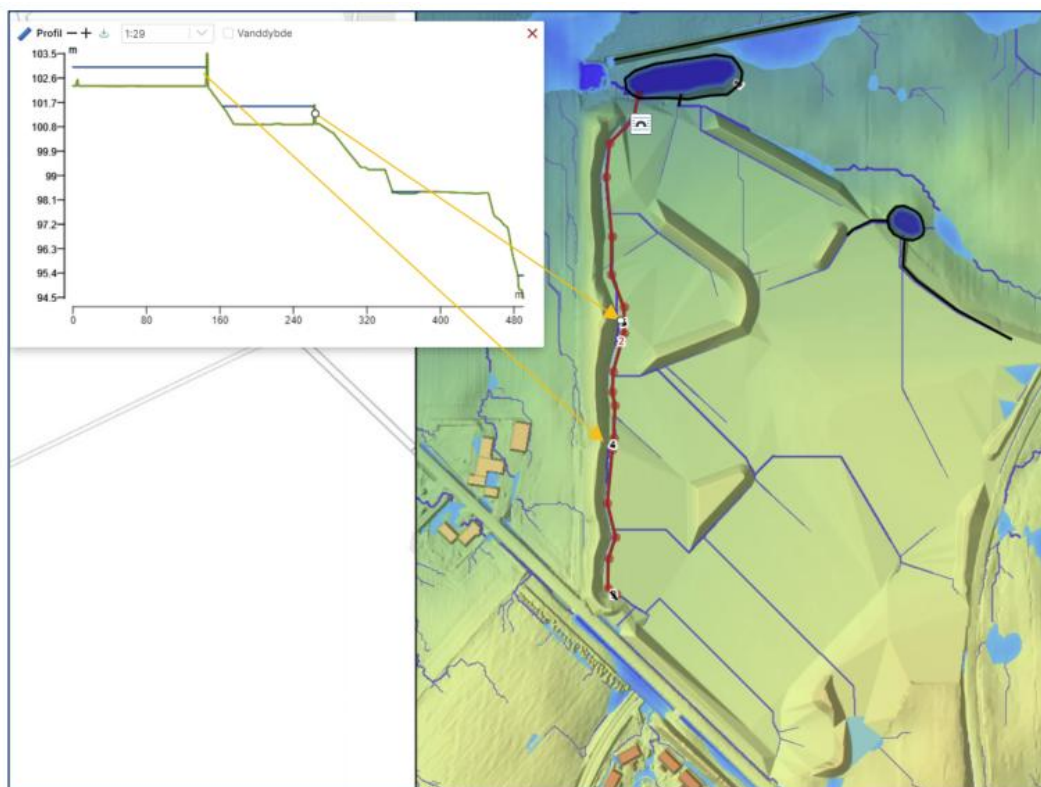
Der er minimum en kilometer til nærmeste recipient i fugleflugt fra centrum af projektområdet. Placering af nærmeste vandløb/bæk ses af Figur 4-10. Drænløbet, som de fremtidige forsinkelsesbassiner tilkøbes, er vist med rød, og projektområdet markeret med sort ring. Drænløbet er tilsluttet Styvel Bæk med udløb til det offentlige vandløb Omme Å.

Figur 4-10. Afstand til recipienter. Sort cirkel markerer omtrentlig placering af projektområdet.

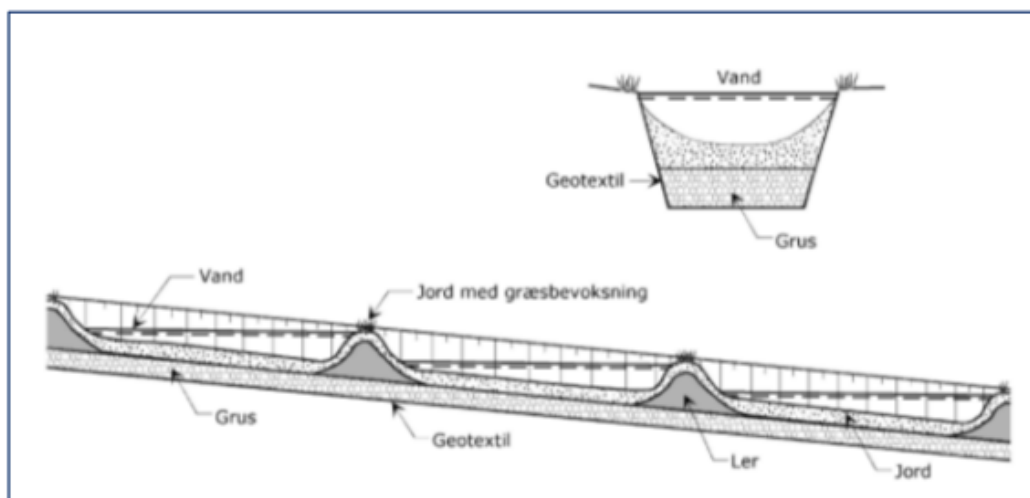
Langs voldene inden for den vestlige del af delområde R1 vil der blive etableret afvandingselementer i form af trug eller grøftebassiner. Grøftebassinerne fungerer som en række af små aflange bassiner med overløb til næste grøftebassin. Dette kombineret med bassiner i den nordlige del af projektområdet. Grøftebassinerne vil i kombination med to bassiner placeret i det nordligste område af det rekreative område give det nødvendige forsinkelsesvolumen til håndtering af hverdagsregnen.

For det nordøstlige bassin sker der ingen stuvning ved tilbagestuvning fra bassinet mod vest, men fra et mindre opland mod syd, se Figur 4-11.

Figur 4-11. Oversigt over skitseret grøfteforløb og forsinkelsesbassiner i området. Samt principper for grøfter med opstuvning og overløbskant/dæmning

Af Figur 4-12 ses en principskitse for hvordan det er muligt at indbygge grøftebassinerne i projektområdet. Der skal for hver dæmning etableres en vandbremse og rør i bunden af grøften, så grøftebassinerne kan tømmes helt under tørvejr. Dvs. at de enkelte grøftebassiner skal etableres med fald mod nord.

Figur 4-12. Principskitse for grøftebassiner med dæmninger og opstuvning.

4.4 Anlægsfase

4.4.1 Tidsplan for anlægsfasen

Det forventes, at anlægsfasen kan opstartes i medio 2026 og med en varighed på ca. 3 år frem. En mere detaljeret tidsplan for anlægsarbejdet vil blive udarbejdet i forbindelse med detailprojektering af anlægget.

4.4.2 Aktiviteter

Anlægsarbejdet vil omfatte etablering af det rekreative område inden for delområde R1, som er parken samt terrænregulering inden for delområde R2. Anlægsaktiviteterne opdeles i 3 overordnet faser:

- Fase 1 – Jordindbygning
- Fase 2 – Jordindbygning, byggemodning og beplantning
- Fase 3 – Byggemodning, byggeri og beplantning

Fase 1 omfatter jordindbygning ved afgravning og tilkørsel af jord til etablering af bassin, grøfter, volde samt terrænregulering, herunder successiv græssåning. Fase 1 har en varighed af ca. 12-13 måneder.

Fase 2 omfatter fortsat jordindbygning, herunder successiv græssåning og beplantning, samt etablering af forsyningsledninger: spildevand, vand, el og tomrør. Fase 2 har en varighed af ca. 7 måneder.

Fase 3 omfatter fortsatte byggemodningsaktiviteter som etablering af forsyningsledninger samt veje og stier, herunder successiv græssåning og beplantning. Yderligere omfatter fasen evt. byggeri af kontorbygning og lagerhal/værksted. Fase 3 har en varighed af ca. 12 måneder.

Anlægsarbejderne vil foregå i tidsrummet 7:00–18:00 i hverdagene og 7:00–14:00 på lørdage.

4.4.3 Indretning og aktiviteter

I hele anlægsfasen etableres der midlertidige arbejds- og oplagspladser med parkering og skurby. Anstillingspladsen placeres nær adgangsvejen fra Herningvej.

Anstillingspladsen er ca. 8.500 m² og er indhegnet med byggepladshegn. Pladsen består af køreareal, parkeringspladser, skurvogne, containere, areal til arbejdskøretøjer, oplagsplads samt første-hjælp.

I fase 1 forventes der op til 20 personer på pladsen, dette kræver tilsvarende antal parkeringspladser samt 4 skurvogne.

I fase 2 forventes der op til 30 personer på pladsen, dette kræver tilsvarende antal parkeringspladser samt 6 skurvogne.

I fase 3 forventes der op til 40 personer på pladsen, dette kræver tilsvarende antal parkeringspladser samt 8 skurvogne.

Anstillingspladsen forsynes ved tilslutning til eksisterende spildevand, vand og ny transformerstation.

4.4.4 Byggemodning

Terrænet reguleres i forhold til de planlagte færdigkoter ved etablering af bassin, grøfter og volde. Successivt med terrænregulering udføres græssåning af arealer samt beplantning, hvor der ikke udføres yderligere anlægsarbejder. Forsyningsledninger til spildevand, vand, el og øvrige tomrør

udføres i sammenhæng med udførelse af belægninger til nye vej- og stianlæg. Afslutningsvis op-sættes belysningsmaster og øvrigt nødvendigt vejudstyr samt supplerende græssåning og beplantning.

4.4.5 Transportbehov

I anlægsfasen for etablering af det nye rekreative område forventes der at være et øget antal af transportere i form af tunge køretøjer og håndværkerbiler i projektets forskellige anlægsfaser. I forbindelse med jordtilkørslen skal der leveres ca. 22.500 vognlæs svarende til ca. 60 kørsler pr. dag.

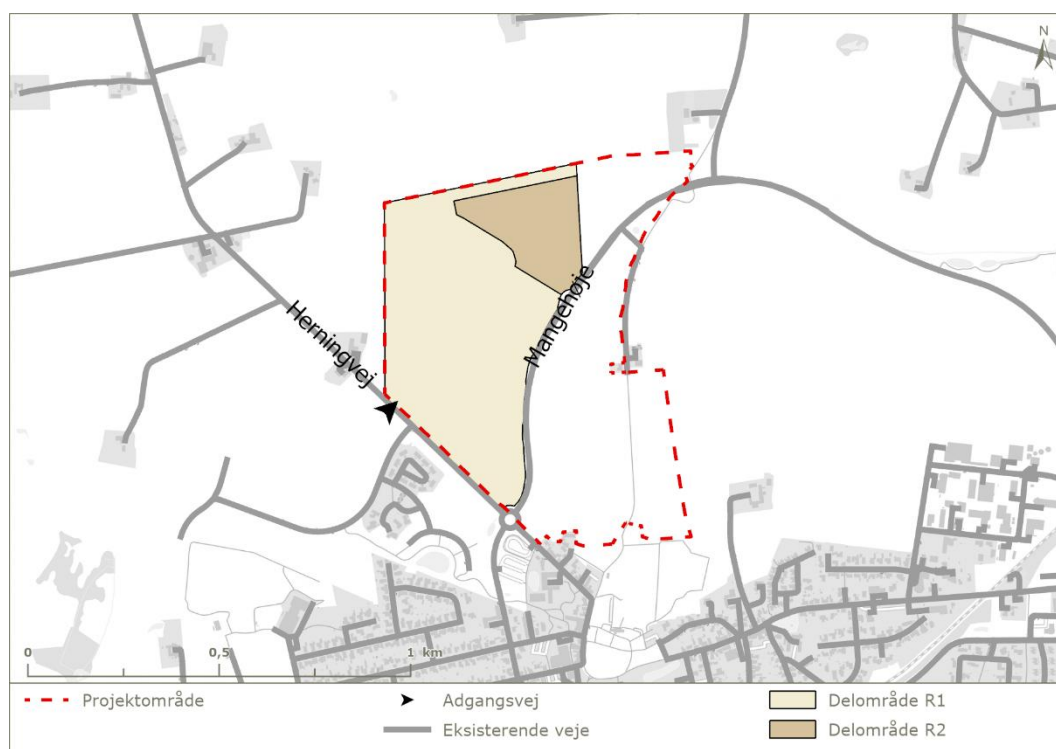
Yderligere omfang og sammensætning af anlægstrafikken til de øvrige faser er på nuværende tidspunkt ukendt og vil blive detaljeret som en del af den videre projektudvikling. De mest intensive perioder for anlægstrafikken forventes at ligge i første halvdel af anlægsperioden, hvor der vil være en del jordarbejde og dermed tung trafik til og fra projektområdet. Den tunge trafik forventes at bestå af bl.a. lastbiler, borerigge (til geotekniske borer), rammemaskiner og dumpers.

Anlægstrafikkens opland er på nuværende tidspunkt ukendt, men der må forventes en forholdsvis ligelig fordeling ud på det overordnede vejnet i retning mod Give via Herningvej og mod Vejle via Mangehøje. Kun en meget lille del af anlægstrafikken forventes at benytte de øvrige mindre veje omkring Jelling by som f.eks. Fårupvej, Mølvangvej eller Tørringvej.

4.4.6 Adgangsvej til byggeplads

Anlægstrafikkens eneste adgang til det rekreative områdes delområde R1 og R2, hvor der sker anlægsarbejde, skal ske fra Herningvej ca. 400 meter nordvest for rundkørslen Herningvej/Mangehøje/Kollegievej. Mangehøje og Herningvej vil fungere som rute for anlægstrafikken til delområderne. Adgangsvejen vil opretholdes i driftsfasen.

De interne køreveje vil, afhængig af projektets stade, etableres med kørepladser eller grus.

Figur 4-13. Adgangsvej til projektområdet i anlægsfasen.

4.4.7 Afspærringer

Der etableres ikke spærringer i forbindelse med anlægsarbejdet, men entreprenører og transportører instrueres i at anvende de større veje; Herningvej og Mangehøje til området.

4.4.8 Ny bebyggelse

Der etableres fundamenter til bygningerne, i byggezone B1 og B2 som nævnt i afsnit 4.3.4, der skal bære tagkonstruktionerne. Aktivitetsrækkefølgen er som oplistet herunder:

- a) Der udføres udgravning til fundaments- og ledningsarbejder.
- b) Herefter udføres fundamenter og ledningsarbejder inkl. til- og omkringfyldning.
- c) Terrændæk opbygges og støbning af gulv udføres.
- d) Opstilling af præfabrikerede vægge.
- e) Facadearbejder, tagkonstruktion samt vinduer og døre mv.
- f) Efterfølgende udføres installationsarbejderne med teknikrum og hovedføringsveje.
- g) Kompletteringsarbejder (gulve, indvendige vægge, vinduer, lofter mv.).

Belægning

Der etableres servicevej rundt om bassiner for adgang til vedligeholdelse i grus, græsarmering eller lignende permeabel befæstelse. Langs Mangehøje og Herningvej udlægges en bufferzone på 3-5 m til vedligeholdelsesspor.

4.4.9 Jordhåndtering

Terrænreguleringen udføres ved hhv. afrømning af muldjord samt indbygning/afgravning/levering af råjord. Jordarbejder udføres i etaper rundt på pladsen, således evt. sætninger sker inden videre indbygning.

Der vil maksimalt ske terrænregulering på 5 meter og op til en fremtidig kote på 110. Terrænreguleringen vil have karakter af almindeligt anlægsarbejde i forhold til arbejdstimer, belysning, støj og trafikgener.

Samlet skal der indbygges ca. 60.000 m³ muld, hvor af ca. 10.000 m³ tilkøres samt indbygges ca. 290.000 m³ råjord, hvoraf ca. 260.000 m³ er tilkørt. Den tilkørte jord er ren, og vil blive tilkørt fra andre projekter med jordoverskud.

Projektområdet er ikke kortlagt iht. jordforurening.

4.4.10 Grundvandssænkning

I anlægsfasen kan det blive nødvendigt at foretage midlertidig grundvandssænkning i forbindelse med anlægsarbejdet.

4.4.11 Ressourceforbrug

I anlægsfasen vil der blive etableret en skurby, der skal anvendes af anlægsarbejderne. Skurbyen vil bestå af midlertidige kontorbygninger, toiletfaciliteter, el- og vandforsyning og spildevandsafløb (se under Spildevand). Vandforsyningen vil forsyne byggepladsen med brugsvand svarende til maksimalt forbrug i en almindelig husstand, hvorfor der kan etableres en midlertidig forsyning fra en af de nærliggende ejendomme.

Elforbrug

Under anlæg vil der være elforbrug i skurvogne samt til belysning og andre aktiviteter under processen.

Elforbrug i skurvogne er ca. 6.000 kWh/år, hvis der anvendes varmepumper, er forbruget dog ca. 1.200 kWh/år. Derfor er der konservativt beregnet med 3.000 kWh/år.

I fase 1 med 4 skurvogne forventes et forbrug på 8.000 kWh samt et procesforbrug på 122.500 kWh.

I fase 2 med 6 skurvogne forventes et forbrug på 5.400 kWh samt et procesforbrug på 82.500 kWh.

I fase 3 med 8 skurvogne forventes et forbrug på 13.500 kWh samt et procesforbrug på 153.750 kWh.

Total under anlægsfasen forventes et forbrug på 385.650 kWh.

Vandforbrug

Vandforbruget pr. person på byggepladsen er sat til 30 liter/person i døgnet, herudover kommer et forbrug til aktiviteter under anlægsarbejdet.

I fase 1 med 20 personer forventes et forbrug på 147.000 liter samt et procesforbrug på 245.000 liter.

I fase 2 med 30 personer forventes et forbrug på 99.000 liter samt et procesforbrug på 110.000 liter.

I fase 3 med 40 personer forventes et forbrug på 246.000 liter samt et procesforbrug på 41.000 liter.

Total under anlægsfasen forventes et forbrug på 888.000 liter svarende til 888 m3.

Brændstof

Fossile brændstoffer anvendes under anlægsfasen til arbejdskøretøjer herunder lastbil, gravemaskine, gummiged, varevogn, personbil, special transporter samt diverse lifte, mini-gravere og generatorer.

Dieselforbruget i anlægsfasen forventes at udgøre 1.600.000 liter.

4.4.12 Spildevand

Ved afledning af vand og spildevand fra skurby, byggeplads og øvrige faciliteter i anlægsfasen, forventes det at der blive etableret som evt. nedgravede opsamlingstanke, der skal tømmes med jævne mellemrum. Dette gøres ved brug af samletanke. Det kræver en særskilt tilladelse til afledning af spildevand til renseanlæg. Alternativt opsamles spildevand i samlebrønd og pumpes via trykledning i Herningvej til rensningsanlæg.

I anlægsfasen forventes ca. 123.000 liter spildevand svarende til 123 m3. Mængden svarer til 25% af brugsvandforbruget under anlægsfasen.

4.4.13 Belysning

Byggepladsernes arbejdsområde og adgangsveje vil under byggeriet blive oplyst. Belysningen tilpasses i forhold til årstid og behov i forhold til gennemførelse af de planlagte aktiviteter. Skurby og adgangsveje skal være oplyst med minimum 25 lux. Desuden skal Arbejdstilsynets regler for indretning af byggepladser følges.

Belysningen kan forsynes med skumringsrelæ, således det kun er tændt, når det er mørkt, og med ur-styring, så det slukker uden for arbejdstid. Belysningen opsættes således, at belysning af omgivelserne begrænses. Det er muligt, at der vil være tændt lys om natten for at modvirke tyveri og hærværk.

Arbejdsbelysningen vil være nedadrettet og dermed have en kortere påvirkningsradius. Lyset slukkes uden for arbejdstid, og de nataktive flagermus vil derfor kun blive udsat for lys i begrænset grad

4.4.14 Støvbekæmpelse

Støv kan forekomme i opstillingsfasen og generelt i tørre perioder og begrænses med vanding af terrænarealer efter behov.

4.4.15 Affald

Affald fra byggepladsen skal sorteres og opsamles i lukkede container på byggepladsen i henhold til Vejle Kommunes regulativ for erhvervsaffald. Affald skal bortskaffes til en modtager, som har miljøgodkendelse til at modtage dette.

4.4.16 Afvanding

I anlægsfasen håndteres regnvand som ved eksisterende forhold i projektområdet i dag.

4.5 Driftsfase – permanent anvendelse

I dette kapitel beskrives de aktiviteter, der vil foregå i driftsfasen i forbindelse med projektets permanente anvendelse som rekreativt område med park og et område med kontor- og serviceerhverv knyttet til musikfestivalen i Jelling. Beskrivelse af de aktiviteter, der vil foregå som følge af musikfestivalen i Jelling, beskrives i afsnit 4.6.

4.5.1 Forventet driftsstart

Det forventes at det nye rekreative område vil være klar til drift efter ca. 3 års anlægsarbejdet, der påbegyndes i 2026.

4.5.2 Indretning og aktiviteter

Al permanent indretning og aktivitet af projektområdet vil foregå på den vestlige side af Mangehøje. I driftsfasen vil den permanente anvendelse i projektområdet omfatte aktiviteter i forbindelse med driften af området og af musikfestivalen i Jellings kontor- og serviceerhvervsfaciliteter i form af kontorer, lager- og værksteder m.v. Aktivitet i værkstedet består i, at en gruppe frivillige, der bygger ting til næste års festival. Der bygges f.eks. stakit og terrassemoduler i træ, eller bygges lidt interiør, f.eks. til boderne, i metal. Som nævnt under anlægsfasen vil der bl.a. være etableret beplantede støjvolde mod omkringliggende veje, regnvandsbassiner og -grøfter, ny beplantning, interne volde omkring ny bebyggelse, vejadgange, stisystem, parkering mv. Se masterplan for den permanente anvendelse (bilag 1) for fuld størrelse.

4.5.3 Ressourceforbrug

Ressourceforbruget for den samlede bebyggelse på projektområdet er opgjort på vand-, el- og varmekonsum. Den samlede bebyggelse omfatter følgende:

Kontorbygning (2.400 m² i to etager) forventes at indeholde:

- Køkken og tekøkken
- Toiletter
- Muligvis badefaciliteter
- 6 arbejdspladser og et mindre antal flexpladser
- Normal udendørs belysning

Servicefaciliteter - værksted og lager (1.800 m²) forventes at indeholde:

- Tekøkken
- Toiletter
- Muligvis badefaciliteter
- Maskiner som svejseanlæg, rundsav, søjlebormaskine og båndsliber

- Normal udendørs belysning
- Op til 20 brugere 1-2 gange om ugen

Vandforbrug

Vandforbruget pr. person på arbejdspladsen er sat til 20 liter/person i døgnet.

For kontorbygningen giver det et forbrug på ca. 26.400 liter med 6 medarbejdere i 220 dage om året.

For værksteds- og lagerfaciliteterne giver det et forbrug på ca. 26.400 liter med 20 brugere, 1-2 gange om ugen.

Samlet forbrug er 52.800 liter svarende til ca. 53 m³.

Elforbrug

Elforbruget pr. person med typisk kontorbrug omfattende belysning, PC, skærme, printere mv. samt kaffemaskine, køleskabe og ventilation udgør ca. 2.500 kWh om året.

Derudover kommer forbrug til opvarmning med varmepumpe, der udgør ca. 60.000 – 100.000 kWh/år.

For kontorbygningen giver det et forbrug på ca. 75.000 – 115.000 kWh om året.

Værksteds- og lagerfaciliteterne bruger hvad der svarer til et mindre tømrerværksted, med begrænset anvendelse til 1-2 dage om ugen, hvilket udgør 20.000 – 40.000 kWh.

Dertil kommer forbrug til begrænset opvarmning med varmepumpe. Forbruget estimeres at udgøre ca. 30.000 – 50.000 kWh om året.

For værksteds- og lagerfaciliteterne giver det et forbrug på ca. 50.000 – 90.000 kWh om året.

Samlet forbrug er ca. 125.000 – 205.000 kWh om året.

Spildevandsforbrug

Spildevandsforbruget udgør ca. 80-90 % af det samlede vandforbrug, da en stor del af vandet bruges til aktiviteter, der generer spildevand, som vask, bad og toiletskyl.

Samlet forbrug er ca. 45.000 liter svarende til ca. 45 m³. Håndtering af spildevand er beskrevet i afsnit 4.5.6.

Affald

Der vil blive være skraldespande indenfor parkens område og affaldscontainere i forbindelse med kontor- og serviceerhverv. Affald vil blive tømt ud fra den gældende affaldsordning i Vejle Kommune.

4.5.4 Trafik

I driftsfasen for den permanente anvendelse vil der være adgang til området fra Herningvej. Vejadgangen fra Herningvej bruges hele året som indkørsel til parken herunder til kontor- og servicefaciliteter. Yderligere vil der fra Herningvej, midt mellem vejadgangen og rundkørslen, være adgang for bløde trafikanter til parken i sammenhæng med en ny stiforbindelse langs Herningvej.

Veje og stier

Der etableres en ny permanent stiforbindelse på nordsiden af Herningvej med forbindelse til den eksisterende sti ved Gormsgade. I driftsfasen vil stiforbindelsen til parken fra Jelling by langs Herningvej fungere som en del af det samlede stisystem inden for projektområdet.

Parkeringspladser

I driftsfasen vil der være bilparkeringspladser i sammenhæng med kontor- og servicefaciliteter samt i den sydlige del af parkområdet med adgang fra Herningvej til rekreativ brug af parken.

I byggezone B1 og B2 er der parkering i sammenhæng med kontor- og servicefaciliteter, hvor der etableres op til 25 p-pladser. I den sydlige del af park etableres op til 10 p-pladser, til rekreativ brug af parken. Yderligere etableres min. 2 handicap p-pladser i nærheden af udvalgte faciliteter.

Brand og redning

Den sydlige vejadgang fra Herningvej fungerer som beredskabsvej. Desuden er der en beredskabsvej mod øst fra Mangehøje.

Hastighed

Hastighederne på de omkringliggende veje (Mangehøje og Herningvej) er på 80/90 km/t og i forbindelse med afholdelse af festivalen vil antallet af tung trafik til projektområdet øges. Der vil være etableret permanente støjvolde med beplantning mod Mangehøje og Herningvej som sikrer, at grænseværdierne for støj i det rekreative område overholdes året rundt.

4.5.5 Støj og emissioner

Støj og vibrationer

For projektområdet vil støjgrænsen være 58 dB (for rekreative områder i det åbne land). Der vil ikke være gener fra støj og vibrationer under den permanente drift af det rekreative område fra kontor- og servicefaciliteter eller intern trafik. Støjvoldene langs de omkringliggende veje sikrer det rekreative område mod støjgener fra trafikken på bl.a. Mangehøje og Herningvej.

Emissioner

De emissioner, der vil være i forbindelse med drift af det rekreative område, vil være forbundet til parken og det permanente energiforbrug for området.

Lugt

Der vil ikke forekomme lugtgener i driftsfasen.

Støv

Der vil ikke forekomme støvgener i driftsfasen.

4.5.6 Belysning

Der vil være permanent belysning, i form af parkbelysning (4,5 m høje) placeret inde i parken. Der vil være ca. 20 parklamper. Parkbelysning placeres strategisk i forhold til anvendelse af arealet som parkområde generelt.

4.5.7 Håndtering af spildevand

Der skal udarbejdes et spildevandsplantillæg for projektområdet, idet det i dag ligger uden for spildevandsplanens oplande. Vejle Spildevand A/S oplyser at projektområdet er planlagt spildevandskloakeret, hvor der etableres stik ind til området for spildevandsafledning.

I forbindelse med værkstedbygningen skal der være en udendørs vaskeplads til at skylle festivaltoiletterne, når festivalen er afviklet. Der skal anlægges fast belægning med opsamling i forbindelse med etablering af vaskepladsen, så spildevandet ikke siver ned i jorden.

4.5.8 Vedligehold

For det rekreative område vil der være almindelige vedligeholdelse af veje og stier.

Beplantningen indenfor området vedligeholdes ved beskæring og udtynding hvert 5 år og som minimum hver 10. år. Almindelige græsslåning vil forekomme.

Bygninger, udstyr og øvrige faciliteter i parken undergår almindelige vedligeholdelse.

4.6 Driftsfase - midlertidig anvendelse

I dette kapitel beskrives de aktiviteter, der vil foregå i driftsfasen i forbindelse med projektets midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

4.6.1 Forventet opstart

Det forventes, at den nye festivalplads for musikfestivalen i Jelling vil være klar til drift ca. 3 år efter anlægsfasens opstart i 2026.

4.6.2 Indretning og aktiviteter

Selve park- og festivalområdet omfatter delområde R1 som udgør ca. 23,8 ha af selve projektområde og vil i en periode på omkring 13 uger mellem primo april og ultimo juni hvert år rumme musikfestivalen i Jelling. Perioden vil rumme cirka 8 uger til opstilling, fem dage (normalt sidste weekend i maj) til afholdelse af musikfestivalen i Jelling og cirka 4 uger til nedtagning. Øst for Mangelhøj må perioden for opstilling, afholdelse og nedtagning dog kun vare i op til 6 uger.

I perioden for musikfestivalen vil parken (delområde R1) blive indrettet med midlertidige scener og boder. Festivalen afholdes over fem dage normalt hen over den sidste weekend i maj, hvor den sidste dag strækker sig hen over midnat med koncerter til kl. 01:45. Festivalen har i alt ca. 38-40.000 gæster i dag og fremtidigt op til 50.000 gæster, og dermed skal den nye festivalplads kunne rumme op til 20% flere gæster. Festivalens spilletider foregår normalt onsdag i tidsrummet 16:15 – 01:40, torsdag i tidsrummet 12:15 – 01:45, fredag i tidsrummet 12:30-01:45 og lørdag i tidsrummet 12:30 – 01:45. Der vil på sigt være mulighed for at udvide tidsrummet for spilletiderne til at matche lokalplanens rummelighed.

Campområderne udgør ca. 22 ha, fordelt på to arealer hhv. nord og øst for festivalpladsen. Parkeeringsarealerne har et samlet areal på ca. 11,5 ha og er placeret sammenhængende i projektområdets nordøstlige del.

Den primære opstilling af scener og indretning af festivalpladsen forventes at blive påbegyndt ca. 8 uger inden festivalens officielle åbning. Dog kan der forekomme arbejdskørsel i ugerne op til den egentlige opstillingsfase indledes. Umiddelbart efter festivalens afslutning påbegyndes nedtagningen af scene og festivalplads, hvilket forventes at strække sig over 4 uger med arbejdskørsel samt efterfølgende afsluttende aktiviteter af mindre karakter. Se masterplan for den midlertidige anvendelse (bilag 2) for fuld størrelse.

Bebyggelse

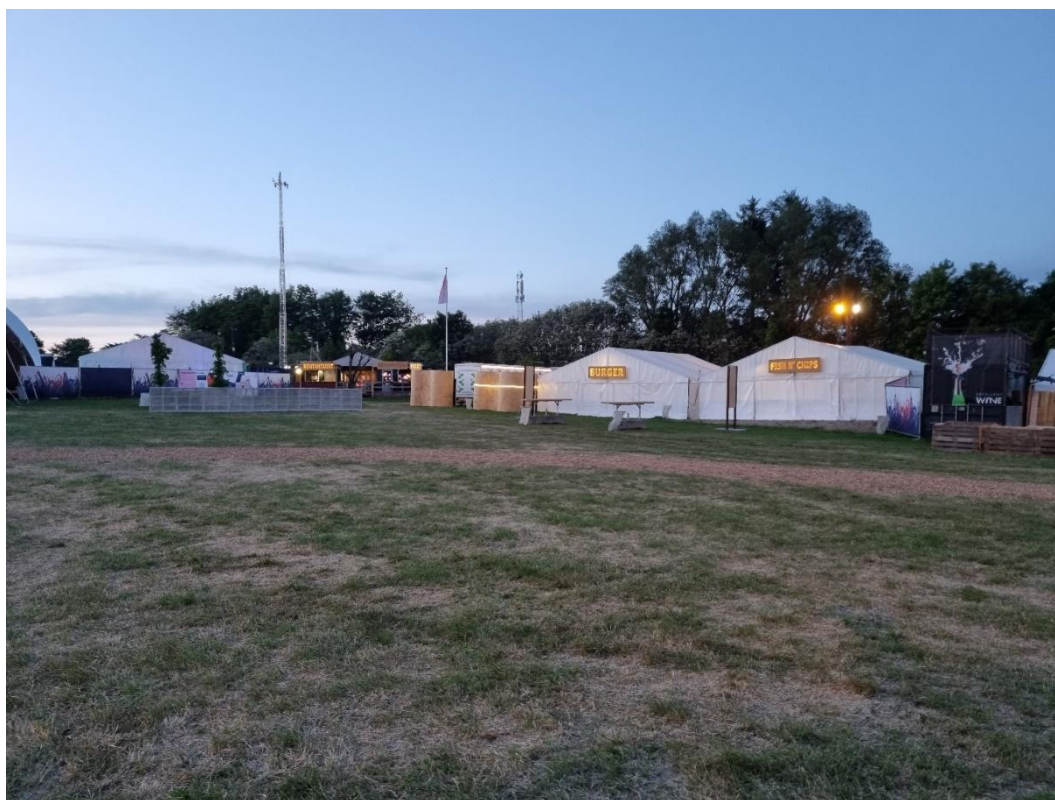
Der etableres midlertidige faciliteter i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling:

- Scener, herunder:
 - o Store Scene, areal: 37x23 meter. Højde: 17 meter Placering: mellem B2 og Beredskabsvej 1.
 - o Teltscenen, areal: 46x46 meter. Højde: 15 meter i kip og 5 meter i siderne. Placering: mellem B1 og B2.
 - o Alfreds, areal: 31,5x31,5 meter. Højde: 10,3 meter i kip og 4 meter i siderne. Placering: Øst for Beredskabsvej 1 og vest for Mangelhøj.
 - o Tribune Scene, areal: 27x19 meter. Højde: 8,5 meter. Placering: mellem B1 og største bassin.

- o Søpavillionen, areal: 15x24 meter. Højde: 5,5 meter i kip og 2,7 meter i siderne. Placering: mellem lille bassin og vest for Mangehøje.
 - o Camp Scenen, areal: 24x18 meter. Højde 7,7 meter. Placering: nord for lille bassin.
- Backstageområde med tilhørende faciliteter
- Teknik- og servicefaciliteter
- Barer, madboder og servicefaciliteter
- Toiletter og badefaciliteter
- Belysning af festivalpladsen, parkering og camping
- Mobilmast på hjul placeret i byggezone B1 eller B2 mellem Store Scene og Teltscenen. Højde: 40 meter.
- Hegn, herunder:
 - o Der opstilles hegn hele vejen rundt om festivalpladsen og campområderne. Der opsættes dobbelthegn der er to meter høj og en indbyrdes afstand på tre meter mod alle offentlige arealer og mellem festivalpladsen og campområde.
 - o Der opsættes enkelt hegn der er 2 meter højt, mod øvrige private arealer langs festivalpladsen og campområderne.

Under afholdelse af selve musikfestivalen i Jelling opsættes en midlertidig mobilmast på hjul opstillet hvert år for at kunne håndtere mobilaktiviteten fra festivalgæsterne. Den midlertidige mobilmast er 40 m høj og er påmonteret på ladet af en mindre lastbil i neutrale farver. Se nedenstående billeder af mobilmastens synlighed i- og omkring festivalpladsen.

Figur 4-14. Midlertidig mobilmast på den nuværende festivalplads for musikfestivalen i Jelling og på billederne ovenfor indretning af festivalen. Kilde: Jelling Musikfestival

De midlertidige konstruktioner opbygges af færdige moduler som samles på stedet. Alle midlertidige konstruktioner fjernes helt fra området efter endt festival.

Kapacitet

Med den nye festivalplads øges kapaciteten for festivalgæster med op til 20% svarende til 50.000 antal personer sammenlignet med den nuværende festivalplads, hvor der er kapacitet til 38-40.000 antal personer.

I campområderne er der plads til følgende:

- Camping Nord: 6.000 personer
- Camping Øst: 10.500 personer

Belysning

I forbindelse med afholdelse af festivalen suppleres den permanente parkbelysning med midlertidig belysning (orienteringslys) – både frontstage og backstage samt i campområderne. Derudover vil der under festivalperioden opføres midlertidigt orienteringslys/"gadelys". Armaturer placeres så de vender væk fra Monumentområdet og generer omgivelserne mindst muligt.

Skilte, flag og bannere

I området mellem festivalpladsen og Jelling midtby vil der, under festivalen, etableres skiltning bl.a. til wayfinding og nudging af festivalgæster. Der opsættes skiltning til guidning af trafik jf. bilag 8.

Under festivalen opsættes følgende:

- Flag og installationer ved indgang
- Flag / vimpler ifm. scener / boder
- Borde/bænke og reposer til ophold
- Installationer til modtagelse af affald
- Afskærmning på hegn som banevare af plast eller lignende langs Mangehøje og på hegn ind mod Monumentområdet med "naturmotiver"
- På Store Scene vil der blive opsat plastbanevarer/reklamer på siderne af scenen.

Hegn og adgangskontrol

Der opstilles hegn hele vejen rundt om festivalpladsen og campområderne. Der opsættes dobbelt-hegn, der er to meter høj og en indbyrdes afstand på tre meter mod alle offentlige arealer og mellem festivalpladsen og campområderne. Mellem dobbelthege vil der være vagtkontrol.

Der vil der være runderende beredskab på festivalpladsen, campingområder og parkering og vagter der foretager adgangskontrol. Desuden servicefunktioner, der varetager guidning af kørende og gående trafik i umiddelbar nærhed af festivalpladsen.

Der opsættes enkelt hegn der er 2 meter højt, mod øvrige private arealer langs festivalpladsen og campområderne. Der etableres adgangskontrol ved alle service- og beredskabsveje.

4.6.3 Ressourceforbrug

Vandforbrug

Under afholdelse af festivalen, vil der være behov for vandforsyning til hygiejne, madlavning og drikkevand til festivalens gæster og medarbejdere.

Musikfestivalen i Jelling oplyser at det forventelige forbrug udgør ca. 800 m3 vand.

Elforbrug

Der etableres en grundforsyning, som skal levere en grundandel. Under afholdelse af festivalen vil der rundt omkring på festivalpladsen være generatorer, der sikrer strøm til boder og madlavning, scener, toiletskyl og opladning af mobiltelefoner. Generatorerne vil løbende køre i tomgang, når der ikke er et stort strømbehov.

Behovet for strøm i forbindelse med musikfestivalen i Jelling antages at være det samme ved den nye placering inden for plan- og projektområdet som for den nuværende placering.

Varmeforbrug

Varmeforbruget i perioden under afholdelse af festivalen vil kun komme fra de permanente bygninger og vil dermed ikke være højere end for den resterende del af året.

Brændstof

Fossile brændstoffer anvendes under afholdelse af festivalen til generatorer samt diverse køretøjer – til drift og service.

Jelling Musikfestival oplyser at dieselforbruget udgør ca. 42.000 liter og benzinforbruget udgør ca. 500 liter.

Affald

Under musikfestivalen i Jelling indsamles alt affald til festivalens genbrugsplads. Der vil blive afsat arealer tæt på, hvor affaldet produceres til opsamling af affaldet. Opsamling sker enten i affaldsposer eller affaldsbeholdere på festivalpladsen. Det sikres, at den nødvendige skiltning, f.eks. det fælles piktogramsystem, påsættes alle affaldsbeholdere, så det er letforståeligt for alle gæster at sortere affald. På festivalpladsen er der et pantsystem, der samler det meste emballage ind såsom krus, rør etc. Internt i plan- og projektområdet sorteres affaldet, afhentes og køres på genbrugspladsen, hvor det håndteres.

I campområderne sorteres der i fire fraktioner i opstillede affaldsstativer. I forbindelse med afholdelse af festivalen vil der desuden være behov for at affaldsindsamle på parkeringspladser, campområder og langs Mangehøje.

I Jelling by udenfor festivalpladsen opstilles affaldsbeholdere, der serviceres og håndteres af en lokal forening.

Efter festivalen rydder mandskabet fra musikfestivalen i Jelling op og fjerner alt det, der kan enten genbruges direkte eller genanvendes. Det resterende affald samles ind og kasseres som restaffald.

Musikfestivalen i Jelling samarbejder med Jelling Vognmandsforretning, der opererer som festivalens renovatør, og sørger for at ressourcerne kommer de rigtige steder hen i forhold til genbrug og genanvendelse.

Affaldsløsninger skal indrettes på en måde, så de ikke giver anledning til lugtgener for naboer. Affaldsløsningen skal have en kapacitet til at rumme affaldet produceret fra festivalgæster mellem tømninger.

4.6.4 Trafik

Trafik til campområderne og parkeringsområderne er midlertidige og anvendes kun ifm. afholdelse af festivalen. I forbindelse med miljøvurdering af planerne og projektet er der udarbejdet et trafiknotat (se bilag 8)

Opstilling og nedtagning af festivalen

Transport med materiel til opstilling og nedtagning af scene og festivalpladsen vil blive foretaget via Herningvej mens mindre leverancer af f.eks. hegn, skraldespande mv. vil blive håndteret til den nordlige og sydlige del af festivalområdet via Mangehøje. Der vil generelt ikke blive foretaget ændringer i form af vej- eller stilukninger samt ændret tilgængelighed for trafikanterne under opstilling og nedtagning af festivalen. Dog pålægges leverandørerne et forbud mod gennemkørsel af Jelling by via Kollegievej.

Den maksimale intensitet i opstillings- og nedtagningsfasen vurderes at være op til ca. 25 lastbiler om dagen i kortvarige og mest intensive perioder og ellers ca. 5-10 lastbiler om dagen i den resterende del af perioden. Derudover forventes der et mindre antal personbiler til frivilligt personale, der assisterer. Trafikmængden svarer til ca. 3 lastbiler pr. time i den travleste periode eller én ekstra lastbil hvert 20 minut. I de øvrige perioder forventes ca. 1 lastbil pr. time indenfor normal arbejdstid.

Under festivalen

I forbindelse med gennemførelse af festivalen på den nye lokalitet forventes kapaciteten af kunne øges med op til ca. 20% i forhold til det nuværende antal gæster til musikfestivalen i Jelling. Dette giver en samlet kapacitet på 50.000 gæster med en forventet trafikmængde til og fra festivalpladsen på 10-11.000 køretøjer pr. dag på festivalens første tre dage (onsdag til fredag). På lørdage, hvor den generelle trafik er mindre, forventes der ca. 14.000 køretøjer til og fra festivalområdet. Om søndagen forventes trafikken at være ca. 6.500 køretøjer.

Under afholdelse af selve festivalen vil Mangehøje blive lukket sydvest for krydset Mangehøje/Tørringvej dog med mulighed for tilkørsel til festivalens parkeringsområder og drop-off zone. Ligeledes vil Mangehøje blive lukket øst for rundkørslen Mangehøje/Herningvej. Beredskab vil fortsat have adgang til festivalområdet forbi lukningerne på Mangehøje og Herningvej.

Vejspærringerne vil blive etableret som tunge afspærringer (terrorsikring) men med beredskabssluser, der sikrer udrykningskøretøjers passage.

Udover den forventede trafik som generes af festivalens gæster forventes det desuden at ca. 700 lastbiler vil køre til og fra området i forbindelse med opstilling og nedtagning af scener samt varelevering, renovation og lignende under festivalen – afviklingen af tung trafik under festivalen fremgår af bilag 8.

Der forventes ligeledes ca. 300 biler, lastbiler eller minibusser under festivalen til artister og leverandører.

Adgang til naboejendomme ændres ikke på baggrund af driften i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling

Bløde trafikanter sikres adgang til festivalområdet fra nord ad Tørringvej til Jelling by via Mangehøje (mod vest).

Midlertidige parkeringsområder etableres i tilknytning til Mangehøje vest for Tørringvej. Yderligere etableres en drop-off zone primært til bil- og bustrafik. Syd for rundkørslen Herningvej/Mangehøje etableres en drop-off zone på eksisterende parkeringsarealer. Drop-off zonen etableres primært til taxi- og bustrafik.

4.6.5 Støj og emissioner

Støj og vibrationer

Der vil være støj i forbindelse med afholdelse af festivalen. Støjniveauet vil svare til den der allerede forekommer ved afholdelse af festivalen på den eksisterende plads ca. 1 km sydvest for plan- og projektområdet. Ved den nye placering vil der være nye naboer (herunder beboelsesejendomme) som grænser direkte op til støjende arealer. Under koncerter vil støjen være domineret af højtaleralæg, som vil være placeret flere steder inden for festivalpladsen. Koncerter kan forekomme til omkring kl. 02:00 om natten med en efterfølgende periode, hvor festivalgæster forlader områder mod campområderne og parkeringsarealerne. På campområder kan der forekomme støj fra bl.a. musikanlæg. Festivalen afholdes normalt omkring sidste weekend i maj over en periode på

fem dage hvert år og med hhv. ca. 8 uger til opsætning og 6 uger til nedtagning, der afvikles i afgrænsede og kendte tidsrum.

Emissioner

Under afholdelse af festivalen forventes det at der forekommer emissioner i forbindelse med energiforbruget til elektricitet.

Lugt

Under afholdelse af musikfestivalen i Jelling forventes det, at der kan forekomme lugtgener f.eks. fra affald, toiletfaciliteter, madboder mv. Dette vil dog være midlertidigt og begrænset til ugen, hvor selve festivalen afholdes.

Støv

Støv kan forekomme i sommerhalvåret og bekæmpes med vanding af terrænarealer efter behov.

Lys

I forbindelse med afholdelse af festivalen suppleres den permanente parkbelysning med midlertidig belysning (orienteringslys) – både frontstage og backstage. Derudover vil der under festivalperioden opføres midlertidigt orienteringslys/"gadelys" på campområderne. Armaturer placeres så de generer omgivelserne mindst muligt.

4.6.6 Håndtering af spildevand

Under afholdelse af festivalen vil der opsættes flere mobile toiletter og flere vandposter til drikkevand. Afløb til spildevand fra mobile toiletfaciliteter forventes at blive etableret som opsamlings-tanke, der skal tømmes med jævne mellemrum.

4.6.7 Vedligehold

Efter afholdelse af festivalen vil græsarealerne inden for det rekreative område gennemgås med vurdering om behov for gensåning.

4.7 Risiko for større uheld og katastrofer

I forbindelse med festivalens afholdelse udarbejdes der årligt en detaljeret sikkerhedsplan i samarbejde med relevante myndigheder. Sikkerhedsplanen er udarbejdet efter Rigspolitiets vejledning om udarbejdelse af sikkerhedsplan for større udendørs musikarrangementer o. lign., Justits- og Kulturministeriets vejledning om sikkerhed ved udendørs musikarrangementer o. lign. samt øvrige relevante love og vejledninger.

Festivalen besøges af et bredt udsnit af den danske befolkning. Unge, ældre, børn og familier. Festivalen henvender sig bredt og publikum er den typiske danske familie samt unge, der gerne vil feste og have det sjovt. Gennemsnitsalderen er vurderet til omkring 30 år; men aldersspredningen er fra 0 – til 80 år.

Publikum er fortrinsvis unge og midaldrende voksne. Der er en god stemning og stor villighed til at hjælpe hinanden og lytte til festivalens instrukser. Musikfestivalen i Jelling tiltrækker fortrinsvis unge mennesker, der er etablerede i samfundet og føler en tiltrækning af festivalens hyggelige opstilling, intense stemning og venlige miljø. Grupperinger, der i forhold til risikoprofil distancerer sig fra det omgivende samfund, findes typisk ikke blandt publikum. Derfor må publikummet på musikfestivalen i Jelling karakteriseres som sikkert og forudsigeligt.

Der vil til hver koncert være udarbejdet en særskilt risikoanalyse, der beskriver publikumssammensætning og publikumsprofil, hvor også forventelig publikumsadfærd beskrives.

Festivalen har en kompetent og professionel sikkerhedsorganisation samt en etableret kriseledelsesfunktion, der tager sit udgangspunkt i "ISO 22301:2019 Societal security – Business continuity management systems"

I tilfælde af ændringer i risikobilledet, vil der altid være en opdateret risikoanalyse på festivalens beredskabskontor (BSK). Denne risikoanalyse foretages sammen med relevante myndigheder.

5. BESKRIVELSE AF NYT PLANGRUNDLAG

For at kunne realisere projektet er der udarbejdet et kommuneplantillæg og en lokalplan, hvis hovedindhold fremgår af nedenstående.

Kommuneplantillægget er udarbejdet på baggrund af et ønske om at ændre anvendelsen af arealerne til bynære rekreative fritidsformål, herunder som en naturnær park med festivalplads og faciliteter til musikfestivalen i Jelling.

5.1 Kommuneplantillæggets hovedpunkter

Forslag til kommuneplantillæg nr. 2 til Vejle Kommuneplan 2025-2037 udlægger to nye rammeområder, henholdsvis 3.R.11 og 3.R.12 for Rekreativt område ved Herningvej i Jelling (hvv. nordvest og sydøst for Mangehøje).

Kommuneplanramme 3.R.11 fastlægger anvendelse til bynære rekreative fritidsformål i form af naturnær park med festivalplads, samt camping, parkering o.l. i forbindelse med musikfestival i Jelling. Der må alene indrettes kontor- og serviceerhverv i tilknytning til musikfestivalen i Jelling.

Inden for rammeområde 3.R.11 er den maksimale bygningshøjde 9 meter og det maksimale antal etager er 2.

Kommuneplanramme 3.R.12 fastlægger anvendelse til bynære rekreative fritidsformål i form af camping, parkering o.l. i forbindelse med musikfestival i Jelling. Området må ikke bebygges.

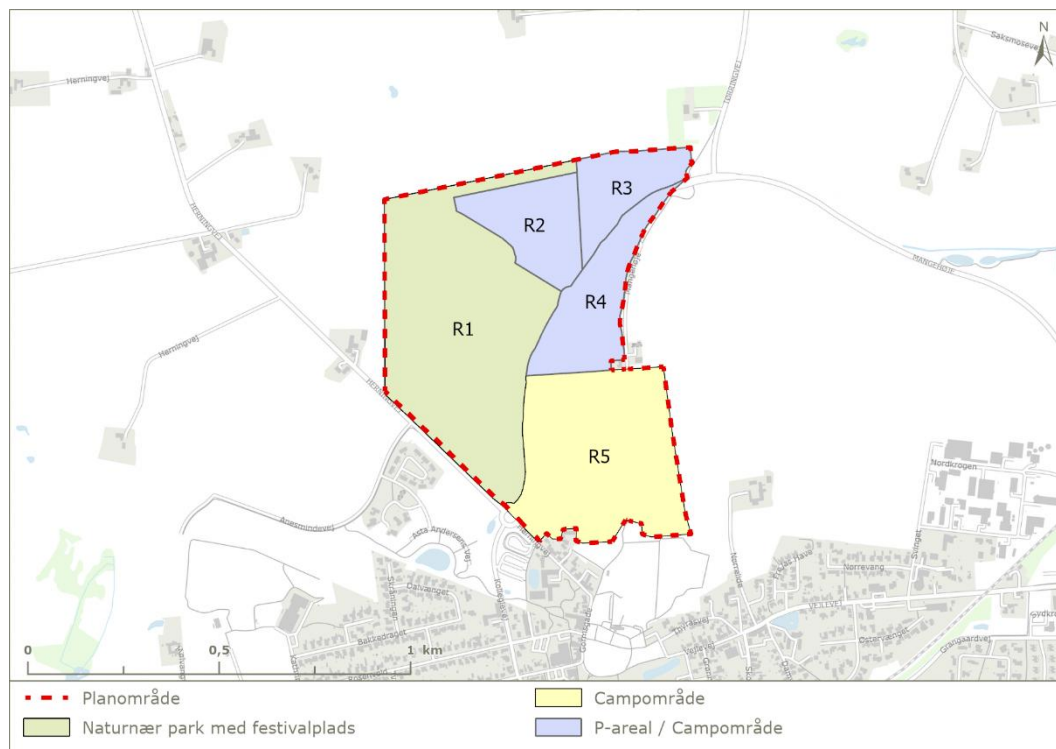
Begge rammeområder forbliver i landzone og hensyn til verdensarv skal vægtes højt.

Rammeområderne er beliggende i et område, hvor kommuneplanen ikke specificerer fremtidig udnyttelse. Derfor udarbejdes der et nyt kommuneplantillæg for at sikre overensstemmelse mellem planlægningen og kommuneplanen.

5.2 Lokalplanens hovedpunkter

Forslag til lokalplan nr. 1425 for Rekreativt område ved Herningvej, Jelling omfatter et område med et areal på cirka 60,4 ha nord for Jelling, der er vist på Figur 5-1. Lokalplanen har til formål at muliggøre, at området benyttes til bynære rekreative fritidsformål, herunder som naturnær park og som festivalplads til afholdelse af musikfestivalen i Jelling. Lokalplanen fastlægger anvendelse i området for en midlertidig og en permanent situation, hhv. under festivalen og resten af året, hvor parken anvendes til rekreative fritidsformål.

Lokalplanområdet er opdelt i fem delområder: R1, R2, R3, R4 og R5 som vist på nedenstående figur. Delområdernes anvendelse er opsummeret i Tabel 5-1.

Figur 5-1. Lokalplanområdet med delområderne R1, R2, R3, R4 og R5.

Lokalplanen indeholder desuden bestemmelser om, at der skal etableres støjafskærmende foranstaltninger som beplantede jordvolde langs Herningvej og Mangehøje af hensyn til trafikstøj. Derudover indeholder lokalplanen bestemmelser om, at der skal etableres beplantede jordvolde af landskabelige hensyn, som er placeret mod områdets vestlige afgrænsning og omkring scenepladser. Der sikres en buffer på 10 meter omkring § 3-beskyttede søer.

Der kan etableres beplantning som en variation af træer og buske samt løsninger til håndtering af regnvand. Lokalplanen indeholder bestemmelser om ubebyggede arealer som tager udgangspunkt i en særlig vægtning af de landskabelige hensyn inden for lokalplanområdet og sammenhængen til de omkringliggende omgivelser. Særligt er der et ønske om at tilgodese de nationale interesser for udsigten fra Monumentområdet, der ligger sydøst for lokalplanområdet og som er udpeget som verdensarv.

Lokalplanområdet vejbetjenes via Herningvej og under festivalen er området vejbetjent af vejene Herningvej og Mangehøje. Se illustrationsplaner Figur 5-2 og Figur 5-3 for lokalplanens indretning. Delområderne er forklaret ovenfor på Figur 5-1.

Figur 5-2. Illustrationsplan for den permanente anvendelse. Kilde: Rambøll.

Figur 5-3. Illustrationsplan for den midlertidige anvendelse. Kilde: Rambøll.

5.3 Lokalplanens omfang og delområder

Lokalplanen indeholder bestemmelser for permanent og midlertidig anvendelse inden for delområde R1, R2, R3, R4 og R5.

Tabel 5-1. Oversigt over lokalplanens delområder

Delområde	Beskrivelse
R1	Delområdet må anvendes til naturnær park med festivalplads og faciliteter knyttet til disse. Der kan udlægges areal til fællesfaciliteter og mindre bygninger og anlæg for parkens rekreative anvendelse. Derudover kan der opføres transformerstationer, regnvandsbassiner, LAR-løsninger og tekniske anlæg til områdets forsyning. Derudover kan der etableres beplantede volde til støjskærmende foranstaltninger og af landskabelige hensyn, samt etableres beplantning i lunde. Bygninger i tilknytning til musikfestivalen kan kun etableres inden for byggefeltene B1 og B2. Planen kan desuden muliggøre afgræsning med får indenfor dette delområde. Under festivalen kan området anvendes til koncerter og lignende aktiviteter, samt camping, parkering og lignende. Der må opsættes en telemast til mobildækning med en højde på maksimalt 40 meter.
R2	Delområdet kan terrænreguleres og må anvendes til camping, parkering og lignende. Området skal tilbageføres til landbrugsdrift, når der ikke afholdes musikfestival længere.
R3	Delområdet må anvendes til camping, parkering og lignende i forbindelse med den årlige musikfestival. Området skal tilbageføres til landbrugsdrift, når der ikke afholdes musikfestival.
R4	Delområdet må anvendes til camping, parkering og lignende i forbindelse med den årlige musikfestival. Området skal tilbageføres til landbrugsdrift, når der ikke afholdes musikfestival længere.
R5	Delområdet må anvendes til camping og lignende i forbindelse med den årlige musikfestival. Langs Herningvej kan der udlægges en befæstet sti i asfalt eller lignende. Området skal tilbageføres til landbrugsdrift, når der ikke afholdes musikfestival længere.

5.1 Forskelle på omfang af plangrundlag og projektet

Plangrundlaget for Rekreativt område ved Herningvej i Jelling er udformet for at kunne realisere projektet og følger derfor generelt projektets udformning. I plangrundlaget er der indarbejdet en større rummelighed i forhold til projektets omfang og udformning for at sikre, at projektet kan realiseres inden for lokalplanens rammer, hvis der skulle ske mindre tilpasninger i den videre projektering. Det vurderes, at der er tale om så små forskelle på omfanget af projektet og plangrundlagets rummelighed, at de i praksis kan betragtes som næsten sammenfaldende.

6. ALTERNATIVER

Alternativet til projektet er at det ikke gennemføres og projektområdet fortsat anvendes til landbrugsformål, dette kaldes 0-alternativet. Der vurderes ikke på andre alternativer end 0-alternativet.

6.1 0-alternativet

0-alternativet beskriver den sandsynlige udvikling af miljøet, hvis planerne og projektet ikke realiseres. 0-alternativet er dog ikke en status quo, men en beskrivelse af udviklingen på kort, mellem og lang sigt, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Beskrivelsen af den sandsynlige miljøudvikling sker frem til år 2034, hvor det vurderes, at det rekreative område nord for Jelling vil være realiseret og de miljømæssige konsekvenser heraf har manifesteret sig.

Hvis planforslagene og projektet ikke vedtages, forventes området fortsat at være landbrugsjord. Der er ingen eksisterende plangrundlag vedtaget for området. Der forudsættes at den eksisterende drift af området fortsætter sammen med aktivitetstyper og omfang som hidtil og at musikfestivalen i Jelling forbliver og fortsætter på sin nuværende placering nord for Mølvangvej. Den nuværende festivalplads grænser op til en større § 3-beskyttet mose på 11,5 ha. Desuden grænser den nuværende festivalplads op til et større boligområde mod øst. I forbindelse med realisering af planerne og projektet forventes der vil forekomme færre gener fra støj for naboer, da den nærmeste beboelse til plan- og projektet er spredt. Desuden forventes det også at de forstyrrelser for dyrearter, der holder til i mosen ved den nuværende festivalplads, mindskes.

0-alternativet uddybes for de enkelte miljøfaktorer i de følgende kapitler, hvor det sammen med beskrivelsen af miljøstatus for miljøfaktorerne udgør det referencescenarie, som miljøkonsekvenserne af det rekreative område nord for Jelling skal vurderes i forhold til.

7. KUMULATIVE EFFEKTER

Kapitlet beskriver konkrete projekter og planer, der i samspil med rekreativt område ved Herningvej og det tilhørende plangrundlag kan medføre kumulative effekter, der kan forstærke eller modvirke projektets og plangrundlagets konsekvenser for miljøet.

Andre planer eller projekter kan medføre kumulative effekter, der typisk ses som en forstærket effekt af projektets miljøpåvirkninger. Men der kan også være tale om nye miljøpåvirkninger, som opstår i samspillet mellem projekter og planer, eller modsatrettede påvirkninger, der mindsker en plans eller et projekts miljøpåvirkninger.

De planer og projekter, der i det følgende inddrages i miljøkonsekvensvurderingen som kumulative, er udpeget på baggrund af, at et projekt eller en plan opfylder følgende kriterier:

- Projektet eller planen medfører potentielt en påvirkning af de samme miljøfaktorer som rekreativt område ved Herningvej.
- Projektet eller planen har en påvirkningszone, der overlapper med påvirkningszonen fra rekreativt område ved Herningvej.
- Projektet eller planen anlægges og er i drift i en periode, der overlapper med eller ligger i forlængelse af projektperioden for rekreativt område ved Herningvej.

Planer og projekter, der opfylder ovenstående, skal indgå i miljøvurderingsrapporten som potentielt kumulative planer og projekter, og deres samspil med miljøpåvirkningerne fra projektet for rekreativt område ved Herningvej og de tilhørende plangrundlag beskrives og vurderes i kapitel 11-17, hvor konsekvenserne for de enkelte miljøfaktorer behandles. De relevante planer og projekter beskrives i det følgende.

7.1.1 Lokalplan nr. 1235 Område til boliger, offentlige og rekreative formål ved Herningvej, Jelling

Lokalplan nr. 1235 udlægger lokalplanområdet til offentlige formål som faciliteter i forbindelse med Monumentområdet og oplevelsescenteret Kongernes Jelling, rekreative formål samt boligområde med ca. 100 – 170 boliger. Mod Herningvej er der jf. lokalplanen etableret en støjvold samt en adgangsvej til boligområdet. Internt i lokalplanområdet sikres håndtering af regnvand i form af flere regnvandsbassiner og -lavninger. Derudover skal realisering af lokalplanen skabe en rekreativ grøn kile, der forbindelser Kongernes Jelling og Monumentområdet i øst med boligområdet og Gormshallen med boldbaner i vest.

De eventuelle kumulative effekter beskrives og vurderes nærmere i kapitlerne om de enkelte miljøfaktorer i kapitel 11-17.

8. LOVGRUNDLAG OG PLANFORHOLD

I kapitlet beskrives den relevante lovgivning for projektet og herunder nødvendige tilladelser. Derudover beskrives de gældende planforhold for projektet og vurderes i forhold til den nye planlægning, der udarbejdes for at realisere projektet.

Det præciseres, hvor det er væsentligt for vurderingerne at skelne imellem projektet og planerne for projektet.

8.1 Planloven

Projektet og planerne er omfattet af lov om planlægning (By- Land og Kirkeministeriet, 2024). Projektet er beliggende i et område uden gældende kommuneplanramme og lokalplan. Forud for påbegyndelsen af anlægsarbejdet ved rekreativt område nord for Herningvej skal der vedtages et kommuneplantillæg og en lokalplan, der muliggør projektet, jf. planloven. For den nye lokalplan er følgende punkter i planloven relevante.

Planloven angiver i § 13, stk. 2, at "en lokalplan skal tilvejebringes, før der gennemføres større udstyknings eller større bygge- eller anlægsarbejder, herunder nedrivninger af bebyggelse, og i øvrigt når det er nødvendigt for at sikre kommuneplanens virkeliggørelse".

Planloven angiver i § 15 krav om, at "en lokalplan skal indeholde oplysninger om planens formål og retsvirkninger. Formålet skal fastlægge den planlægningsmæssige begrundelse, f.eks. varetagelse af klimatilpasning eller forebyggelse af forurening".

Af planlovens § 15 stk. 2 fremgår emner, der kan fastsætte bestemmelser om i lokalplanen.

Planloven angiver i § 16 krav om, at "en lokalplan skal ledsages af en redegørelse for, hvorledes planen forholder sig til kommuneplanen og øvrig planlægning for området". Det er i lokalplanen relevant at redegøre for, om lokalplanens virkeliggørelse er afhængig af tilladelser eller dispensationer fra andre myndigheder end kommunalbestyrelsen, jf. stk. 2.

Planlovens § 23 c giver mulighed for at vedtage tillæg til kommuneplanen, som ændrer på dele af kommuneplanen, der ikke er truffet beslutning om i en planstrategi. Før udarbejdelsen af sådanne forslag til tillæg skal der indkaldes til ideer og forslag. Der har været indkaldt til ideer og forslag forud for udarbejdelsen af kommuneplantillægget og lokalplanen for rekreativt område ved Herningvej.

8.2 Miljøvurderingsloven

Planerne (hhv. kommuneplantillæg og lokalplan) "Rekreativt område ved Herningvej, Jelling" og "Rekreativt område ved Mangelhøj, Jelling" og projektet "rekreativt område nord for Jelling" er omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM) (Miljøministeriet, 2023a). Der skal udarbejdes en miljøvurdering af planer og programmer samt en miljøkonsekvensrapport, når projekter er omfattet af bilag 1 eller der er truffet afgørelse om miljøvurdering af projekter omfattet af bilag 2. Det er obligatorisk at udføre en miljøkonsekvensvurdering for projekter på bilag 1, mens det for projekter på bilag 2 skal vurderes via en screening, om projektet kan påvirke miljøet væsentligt, og der derved bliver pligt til at gennemføre en miljøkonsekvensvurdering.

Rekreativt område nord for Jelling er listet på miljøvurderingslovens bilag 2 punkt 12e "Turisme og fritid, Forlystelsesparker og lign.". Bygherre har anmodet om, at projektet undergår en miljøvurdering, jf. miljøvurderingslovens 19, stk. 4. Det nye plangrundlag er ligeledes miljøvurderingspligtigt, fordi det er en forudsætning for realisering af projektet, der miljøvurderes.

8.3 Museumsloven

Museumsloven har blandt andet til formål at sikre kultur- og naturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder mv., herunder arkæologiske og naturhistoriske undersøgelsesopgaver i tilknytning hertil (Kulturministeriet, 2014). Museumsloven angiver i § 27 stk. 2, at *"findes der under jordarbejde spor af fortidsminder, skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks anmeldes til kulturministeren eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum"*.

Anlæg og Infrastruktur under Teknik og Miljø i Vejle Kommune, er bygherre på projektet og skal underrette Vejlemuseerne senest samtidig med, at der meddeles byggetilladelse, jf. museumslovens § 24 (Kulturministeriet, 2014).

Vejlemuseerne har vurderet, at der skal foretages en større forundersøgelse, som ifølge museumsloven betales af bygherre.

Ved vurderingen heraf har styrelsen særligt lagt vægt på:

- At det skal undersøges, om der er væsentlige fortidsminder på det aktuelle område for at afklare om en egentlig arkæologisk undersøgelse er nødvendig.
- At det aktuelle areal topografisk set generelt er højtliggende tæt ved vandskellet og med vidt udsyn til alle sider. Det højeste punkt er en bakketop helt mod syd beliggende 109 moh hvorfra der er udsigt til kirken og højene i Jelling. Herfra falder terrænet gradvis mod nordvest.
- At der indenfor det aktuelle areal med metaldetektor er fundet en sejlstampe fra 1400-tallet. Det aktuelle areal er beliggende i umiddelbar tilknytning til et kulturarvsareal af international betydning udpeget omkring Jelling-monumenterne.
- At forundersøgelser sydvest for arealet i forbindelse med byggemodning ikke har påvist væsentlige fortidsminder, ej heller er der gjort fund i forbindelse med etableringen af ringvejen der afgrænser arealet mod øst.
- Det skal med forundersøgelsen afklares, om der er fortidsminder indenfor plan- og projektområdet. Museet foretager en foreløbig registrering af de fortidsminder, som fremkommer ved den arkæologiske forundersøgelse. Hvis der ved forundersøgelsen fremkommer fortidsminder, som museet vurderer, kan være væsentlige, fremsender museet et budget for en egentlig arkæologisk undersøgelse til godkendelse i styrelsen. Styrelsen vil herefter træffe afgørelse om, i hvilket omfang der er tale om væsentlige fortidsminder, samt i hvilket omfang der for bygherres regning, skal udføres en egentlig arkæologisk undersøgelse inden disse kan fjernes (Vejlemuseerne via Slots- og Kulturstyrelsen, 2024).

8.4 Miljøbeskyttelsesmål

Ifølge miljøvurderingsloven skal der redegøres for de miljøbeskyttelsesmål, der fremgår af national og international lovgivning, politikker mm., og som er relevante for gennemførelse af rekreativt område nord for Jelling og det tilhørende plangrundlag. De relevante miljøbeskyttelsesmål og hensyn hertil er indarbejdet i kapitlerne om miljøvurdering af de enkelte miljøfaktorer i miljøkonsekvensrapporten, hvor det er vurderet relevant.

8.5 Byggeloven

Byggeloven er en rammelov, der formulerer det overordnede formål med lovgivningen på byggeområdet, herunder "at sikre, at bebyggelse udføres, indrettes og bruges således, at den frembyder tilfredsstillende tryghed i brand- og sikkerheds- og sundhedsmæssig henseende; at sikre, at bebyggelse og ejendommens ubebyggede arealer får en tilfredsstillende kvalitet under hensyn til den tilsigtede brug og vedligeholdes forsvarligt; at sikre, at byggeskader udbedres; at fremme handicap-tilgængelig indretning af bebyggelse; at fremme arkitektonisk produktivitet; at fremme

foranstaltninger, som kan modvirke unødvendigt ressourceforbrug i bebyggelse; at fremme foranstaltninger, som kan modvirke unødvendigt råstofforbrug i bebyggelser" (Social- og Boligministeriet, 2016)

Lokalplanen for projektet har indarbejdet bestemmelser om projektets bebyggelse, herunder bygningshøjder, bygningsarealer, arkitektonisk udtryk og terrænregulering. For forhold, der ikke er reguleres i lokalplanen, gælder de almindelige bebyggelsesregulerende bestemmelser i byggeloven og bygningsreglementet. Byggelovgivningens krav om byggetilladelse og anmeldelse samt krav til konstruktioner og brandforhold gælder uanset lokalplanen. Vejle Kommune er myndigheden, der meddeler byggetilladelsen.

8.6 Vejloven

Vejloven har blandt andet til formål "*at fremme trafiksikkerheden og trafikafviklingen*" (Transportministeriet, 2024) Af lovens §2 fremgår, at "*Loven finder anvendelse på offentlige veje og offentlige stier*" (Transportministeriet, 2024)

I projektet indgår etableringen af nye adgangsveje til området, både i form af nye vejtilslutninger til offentlig vej, etablering af nye kørearealer og stier gennem området. Efter vejlovens §49 kræver etableringen af nye adgangsveje og stier tilladelse fra Vejle Kommune, der er vejmyndighed.

8.7 Vandløbsloven

Vandløbsloven har til formål at "*sikre, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand, men at det skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden (Miljøministeriet, 2019) lovgivning*" (Miljøministeriet, 2023a) Af lovens §2 fremgår det, at "*loven finder også anvendelse på grøfter, kanaler, rørledninger og dræn samt søer, danne og andre lignende indvande*" (Miljøministeriet, 2019)

Projektet indebærer en bearbejdning af terrænet inden for området. Her er det relevant at være opmærksom på vandløbslovens bestemmelser i §6. Det kræver tilladelse fra Vejle Kommune som vandmyndighed, hvis der ændres på "*vands naturlige afløb til anden ejendom eller hindrer det naturlige afløb af vand fra højere liggende ejendomme*".

8.8 Vandforsyningsloven

Ved grundvandssænkning med forventede oppumpede vandmængder større end 100.000 m³/år skal der søges om tilladelse til grundvandssænkning efter vandforsyningsloven (Miljø- og Ligestillingsministeriet, 2024)

8.9 Miljøaktivitetsbekendtgørelsen

I henhold til Miljøaktivitetsbekendtgørelsen skal entreprenører senest 14 dage før frembringende bygge- og anlægsarbejder påbegyndes, anmelde disse til Vejle Kommune (Miljø- og Ligestillingsministeriet, 2017b).

8.10 Anden relevant lovgivning

Der er i de enkelte miljøkapitler nedenfor behandler yderligere relevant lovgivning, der hvor det er afgørende for de faglige vurderinger omfattende f.eks. habitatbekendtgørelsen og lov om vandplanlægning.

8.11 Vejle Kommuneplan 2025-2037

Et projekt og en lokalplan skal være i overensstemmelse med den kommunale planlægning, og i det følgende vurderes det, om projektet og lokalplanen for Rekreativt område ved Herningvej er i overensstemmelse med kommuneplanen 2025-2037 for Vejle Kommune. Det angives, om projektet og lokalplanen er i konflikt med relevante overordnede mål, konkrete retningslinjer samt rammeområder i kommuneplanen.

8.11.1 Hovedstruktur

Kommuneplanens hovedstruktur er gennemgået, og det vurderes, at lokalplanen er i overensstemmelse med kommuneplanens overordnede mål.

8.11.2 Retningslinjer

Retningslinjerne i Vejle Kommuneplan er gennemgået, og det vurderes, at projektet og planerne er i overensstemmelse med Vejle Kommuneplans retningslinjer. De relevante retningslinjer er beskrevet nærmere nedenfor:

Landbrug: Retningslinje for særligt værdifuldt landbrugsområde

I områder, der er udpeget som særligt værdifulde landbrugsområder, skal landbrugets udviklingsplaner og investeringsinteresser vægtes højt. Landbrugsjord er en begrænset ressource, og derfor er det vigtigt i videst muligt omfang at sikre den værdifulde landbrugsjord mod anden anvendelse. Det er derfor Trekantområdets mål at skabe klare rammer for en bæredygtig udvikling af landbrugserhvervet.

Trekantområdets udgangspunkt er, at de arealer, der i dag bruges til landbrugsformål, er værdifulde. Der er imidlertid en række andre arealinteresser, der har indflydelse på brugen af landbrugsjorden, hvilket bevirker, at landbrugets interesser ikke altid kan vægtes højest.

Ved byerne vil der være en løbende afvejning mellem byernes udviklingsmuligheder og landbrugets investeringssikkerhed. Derfor er det vigtigt at have fokus på de udlagte byudviklingsområder, herunder landsbyer og perspektivområder, som giver et billede af byernes fremtidige udviklingsretning. Der er desuden knyttet en række rekreative interesser til de bynære landbrugsområder, som skal indgå i interesseafvejningen. Ligeledes må vigtige infrastrukturanlæg have en højere prioritet end det enkelte landbrugs udviklingsmuligheder.

Størrelsen af den permanente udtagelse af landbrugsjord til rekreative formål og yderligere den midlertidige til festivalaktiviteter, vurderes ikke at have væsentlig betydning for varetagelsen af udviklingsmuligheder for landbruget. Generelt vurderes udviklingsmuligheder for landbruget ikke at ændres væsentligt, da der fortsat vil være landbrugspligt på arealerne for de midlertidige camp- og parkeringsområder. Der er tale om en afvejning af Jelling bys udviklingsmuligheder, herunder behov for oplevelser og rekreation mod landbrugsinteresser generelt.

Planerne og projektet vurderes derfor at være i overensstemmelse med retningslinjen.

Kulturhistorie: Retningslinje for kulturmiljøer og kulturhistoriske værdier i Vejle Kommune

Udpegningen af kulturmiljøer fremhæver en række særligt værdifulde kulturhistoriske træk i området. Der er lagt vægt på kulturmiljøer med egnskarakteristiske eller særlige kulturhistoriske træk samt koncentrationer af kulturspor, som i sammenhæng beskriver en historisk periode eller forløb.

Udpegningen af kulturmiljøer i kommuneplanen udelukker imidlertid ikke, at der kan ske udvikling inden for områderne, men sikrer, at udviklingen sker med viden om og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier.

Jelling Monumentområde og området nordfor er udpeget som kulturmiljø. Det er et danmarkshistorisk kulturmiljø der omfatter Jelling Kirke, gravhøje, runesten og palisade, der symboliserer Rigets samling og overgang fra hedensk til kristen tro. Området nord for kirken indeholder desuden ældre gravhøje, hvoraf tre er fredede og ti er overpløjede.

Kulturmiljøet er sårbart over for ændringer i omgivelser, terrænændringer og slørende beplantning.

En stor del af Delområde R5 omfattes af kulturmiljøudpegningen. Delområdet skal fremover være landbrugsareal i landzone, og kan jf. planerne og projektet for rekreativt område nord for Jelling kun i kortere perioder i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling anvendes til andre formål. Planerne og projektet giver ikke mulighed for inddragelse til byudvikling, terrænregulering, eller etablering af faste anlæg eller byggeri i disse delområder, af hensyn til Bufferzonen og Monumentområdet.

Gennem vurderingerne i kapitel 12 og bilag 4 Heritage Impact Assessment (dansk version) er det godtgjort, at beskyttelses- og bevaringsmæssige interesser sikres. Planerne og projektet vurderes derfor at være i overensstemmelse med retningslinjen.

Kulturhistorie: Retningslinjer for kirkeomgivelser

Kirkerne udgør en vigtig kulturhistorisk arv, der rækker mere end 800 år tilbage, og nogle kirker udgør derfor landets ældste bygninger. Variationer i udformningen af kirkerne afspejler den tid, kirkerne er blevet opført eller ombygget i. Forskellene kan også afspejle det lokale landskabs muligheder og begrænsninger og dermed fortælle om de vilkår, vores forfædre var underlagt.

Inden for kirkeomgivelserne må der kun planlægges for og udføres aktiviteter inden for byggeri, anlæg, råstofgravning m.v., hvis der tages hensyn til kirkernes landskabelige beliggenhed, samspil med det nære bebyggelsesmiljø eller udsigten til og fra kirken, og det kan godtgøres, at de beskyttelsesmæssige og bevaringsmæssige interesser ikke tilsidesættes.

Ved Jelling Kirke, er Kirkeomgivelserne i forbindelse med udarbejdelse af lokalplan nr. 104 for "området ved kroen, kirken og højene i Jelling" i 1988 fastlagt til at omfatte samme område, som lokalplan nr. 104 omfattede på daværende tidspunkt. Der er dermed ikke fastlagt kirkeomgivelser, som næromgivelser og fjernomgivelser. Kirkeomgivelserne for Jelling Kirke følger Lokalplan nr. 104 i udstrækning og omfatter dermed ikke lokalplanområdet for lokalplan nr. 1425.

Planerne og projektet vurderes derfor at være i overensstemmelse med retningslinjen.

Kulturhistorie: Retningslinje for Monumentområdet i Jelling

Jelling By og Monumentområdet udgør en helhed. Jelling har en række funktioner, der kan støtte op om monumentområdet med udstillingsbygning, bycenter med handel, service, parkering, station og boliger. Bufferzonen omfatter den del af byen, som har det tætteste samspil med monumentområdet, og som naturligt afgrænses af de tværgående veje. Bufferzonen er et område, hvor bebyggelse og anvendelse har relation til monumentområdet. Det kan f.eks. være bygningshøjder, materialer, indkig og udsigter. En del af bufferzonen mod nord mod det åbne land er sikret med en udsigtsfredning.

Inden for bufferzonen for monumentområdet, må der i henhold til monumentområdets status som verdensarv og de særlige kulturhistoriske værdier af national betydning ikke etableres anlæg eller byggeri, som virker forstyrrende på monumentområdet.

Ved bebyggelse og anlæg eller ved inddragelse af arealer til byudvikling indenfor bufferzonen skal der tages hensyn til de kulturhistoriske værdier, og det skal godtgøres i hvert enkelt tilfælde, at beskyttelses- og bevaringsinteresserne sikres.

Lokalplanens areal omfatter ikke arealer indenfor Jelling Monumentområde. Delområde R4, samt del af Delområde R5 omfattes af bufferzonen for monumentområdet. Delområderne skal også fremover være landbrugsarealer i landzone, og kan jfr. denne lokalplan kun i kortere perioder i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling, anvendes til andre formål. Lokalplanen giver ikke mulighed for inddragelse til byudvikling eller etablering af faste anlæg eller byggeri i disse delområder, af hensyn til bufferzonen og Monumentområdet.

Planerne og projektet vurderes derfor at være i overensstemmelse med retningslinjen.

Turisme: Retningslinje for ferie- og fritidsanlæg

Plan- og projektområdet udlægges til rekreativt område med mulighed for afholdelse af musikfestival.

Nye ferie- og fritidsanlæg skal placeres i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser, og på en sådan måde, at de indgår i og forbedrer byens rekreative områder.

Ifølge Vejle Kommuneplan skal nye ferie- og fritidsanlæg i Vejle Kommune desuden bidrage til at forbedre de tilknyttede trafikale forhold og fremkommelighed og at områdernes oplevelsesøkonomiske potentiale understøttes ved udvikling og etablering af nye oplevelsesmuligheder.

Med den nye planlægning og projektet vil en del af området kunne anvendes permanent til rekreativt bynært parkområde og i en periode årligt som festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Planen indeholder desuden bestemmelser, som sikrer de trafikale forhold og fremkommelighed i forbindelse med den bynære park og ved afholdelse af musikfestival. Planerne og projektet er derfor i overensstemmelse med retningslinjen.

Fritidsoplevelser: Retningslinje for rekreative stier og friluftsområder

Inden for en del af plan- og projektområdet forløber en del af en national cykelrute.

Dispositioner, som forhindrer opretholdelsen eller forringer værdien af nationale og regionale vandre- og cykelruter, må ikke foretages.

Men planerne og projektet vil en mindre del af cykelruten inden for området afspærres i en meget kort periode årligt og det vil være nødvendigt med en alternativ rute. Det vurderes ikke, at planerne og projektet forringer værdien af cykelruten, men sikrer yderligere adgang til naturen med etablering af et rekreativt område som naturnær park og sti hertil fra Jelling by. Planerne og projektet er derfor i overensstemmelse med retningslinjen.

Miljøforhold: Retningslinje for arealer til støjfølsom anvendelse

Ved udlæg af områder til støjfølsom anvendelse på støjbelastede arealer skal det ved bestemmelser i og udformning af lokalplaner sikres, at de vejledende støjgrænser overholdes. Dette gælder såvel boligområder som rekreative områder og støjfølsomme erhvervs- og centerområder. I forbindelse med udlæggene bør der tages stilling til behovet for støjdæpende foranstaltninger og zoneopdeling af områderne, så der sikres acceptable støjforhold. Ved lokalplanlægning tages der udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støjfølsom anvendelse.

Arealanvendelser som f.eks. sommerhusområder, campingpladser i naturområder og rekreative områder med offentlig adgang betragtes som særligt støjfølsomme, hvor grænsen for acceptabel støj er lavere end for boligområder. For disse arealanvendelser kan støjniveauet derfor være uacceptabelt også uden for den samlede planlægningsafstand. For disse arealanvendelser må der derfor også uden for planlægningszonen foretages en særlig støjæssig vurdering.

Der udlægges et rekreativt areal i landzone, ved støjbelastede veje Mangehøje og Herningvej. Med planerne og projektet sikres støjæssige tiltag som etablering af støjvolde langs Herningvej og Mangehøje for at sikre et acceptabelt støjniveau inden for det rekreative parkområde. Planerne og projektet er derfor i overensstemmelse med retningslinjen.

Skovrejsning uønsket: retningslinje for skovrejsningsområder uønsket i Trekantområdet

Ifølge retningslinje for skovrejsningsområder uønsket i Vejle Kommuneplan 2025-2039, er området nord for Monumentområdet i Jelling udpeget, fordi skovrejsning her er uforenelig med stedets andre planlægnings- og beskyttelseshensyn;

Dels det nationale kulturarvsareal, udpeget på Monumentområdet, dele af den omkringliggende Jelling by samt det åbne landskab mod nord (hvor det åbne landskab desuden er sikret med en udsigtsfredning), og dels de kulturhistoriske bevaringsværdier i form af udpegning af Verdensarvsområde Jelling og verdensarv bufferzone nord for.

Skovrejsningsområde uønsket er udpeget for et område, der omfatter højene i den centrale del af Verdensarvsområde Jelling, verdensarv bufferzonen nord for, samt mindre arealer mod øst, vest og nord, der varierer i størrelse og vurderes udpeget på mere løseligt niveau, idet der ikke kan genfindes historiske referencer i læhegn, marklodder, terrænkoter eller lignende.

Det vurderes, at vejen Mangehøje giver en naturlig afgrænsning af skovrejsningsområde uønsket i forhold til den landskabelige oplevelse af Monumentområdets omgivelser. Samtidig gælder, at der allerede i dag på matr.nr. 12aa, Jelling By, Jelling frit kan etableres læhegn og lignende vest for vejen Mangehøje, (dog undtagen på de højst 50 m² areal, der er omfattet af verdensarv bufferzone og den tilhørende udsigtsfredning).

Inden for området for lokalplan nr. 1425 ønskes der etableret læhegn og beplantede jordvolde som afgrænsning af et rekreativt område som park og midlertidig til festivalplads vest for Mangehøje, og vejen vil således afgrænse det åbne landskabsrum.

Samlet set vurderes det ikke væsentligt at fastholde skovrejsningsområde uønsket bag evt. læhegn m.v. vest for Mangehøje, som med kommuneplantillægget for rekreativt område nord for Jelling fjernes fra udpegningen.

Med det nye kommuneplantillæg for området vurderes lokalplanlægningen og projektet at være i overensstemmelse med retningslinjen.

Klimatilpasning: Oversvømmelse og erosion

Planlægning af nye byområder, fortætning af eksisterende by, særlige tekniske anlæg eller ændret arealanvendelse med videre inden for områder med risiko for oversvømmelse og erosion må kun ske under hensyntagen til anvendelse af afværgeforanstaltninger, som sikrer mod oversvømmelse eller erosion.

Områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, udpeges i kommuneplanen. Med planlovens nye regler har kommunerne mulighed for at kræve, at en bygherre skal sikre, at der etableres afværgeforanstaltninger i de områder, som i kommuneplanen er udpeget som potentielt oversvømmelses- eller erosionstruede.

Bygherre skal udarbejde en vandhåndteringsplan, inden en lokalplan kan realiseres. Vandhåndteringsplanen skal godkendes af Vejle Kommune inden vedtagelse af lokalplanen. Hvis der efterfølgende sker ændringer, som har indflydelse på vandhåndteringen, skal der udarbejdes en revideret vandhåndteringsplan, som skal godkendes af Vejle Kommune.

Indenfor lokalplanområdet er der lavninger, der vurderes at være i risiko for at blive påvirket af skybrud.

Der er i forbindelse med udarbejdelse af lokalplan nr. 1425 udarbejdet en vandhåndteringsplan for området. Formålet med vandhåndteringsplanen er at sikre, at vand på det rekreative område håndteres på en måde så der ikke sker oversvømmelser indenfor området, og så der ikke sker en øget risiko for oversvømmelse udenfor området efter etablering af det rekreative område.

Planerne og projektet vurderes derfor at være i overensstemmelse med retningslinjen.

8.12 Øvrige planforhold

8.12.1 Vandområdeplan for Jylland og Fyn 2021-2027

Planlægningen og projektet for opførelse af et rekreativt område ved Herningvej er omfattet af vandområdeplan for Jylland og Fyn (Miljøministeriet, 2025). Vandområdeplanerne tager afsæt i EU's Vandrammedirektiv (Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, n.d.-b), og Danmark har i lighed med de øvrige EU-medlemslande forpligtet sig til at implementere direktivet. Målet er at opnå "god miljøtilstand" for alt overfladevand. I dansk lovgivning er dette implementeret ved lov om vandplanlægning, som er grundlag for Vandområdeplanerne (Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, n.d.-b). Loven beskriver de tiltag, som skal iværksættes for at opnå "god miljøtilstand". Tilstanden er opnået for overfladevand, når både den økologiske tilstand og den kemiske tilstand er god.

Iht. Vejledning om bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter må der ikke ske en forringelse af eksisterende tilstande eller hindres målopfyldelse for vandområder målsat i vandområdeplanerne

Projektet og plangrundet vurderes ikke at være i konflikt med vandområdeplan for Jylland og Fyn 2021-2027.

8.12.2 Region Midtjyllands Udviklingsstrategi 2019-2039

Plan- og projektområdet for rekreativt område ved Herningvej er omfattet af den regionale udviklingsstrategi for Region Midtjylland (Region Midtjylland, 2019). Det er formålet med udviklingsstrategien at sætte retningen for de regionale indsatser i samarbejde med regionens aktører. I udviklingsstrategien formuleres fire strategispor, som skal understøtte en samlet vision om en attraktiv og bæredygtig region for alle. Etablering af rekreativt område ved Herningvej underbygger strategispor 01 om at give borgerne mulighed for at leve det gode liv i hele regionen. Under overskriften *Et attraktivt kulturliv i hele regionen* bidrager planlægningen og projektet med bedre faciliteter for afholdelse af musikfestival i Jelling som stort kulturarrangementer, som et fyrtårnsprojekt for kulturlivet.

Planerne og projektet er i tråd med strategispor 03 om at tage hånd om klima, miljø og ressourcer for at sikre en bæredygtig udvikling. Under overskriften *Klimaforandringer håndterer vi i fællesskab* udarbejdes der for projektområdet en regnvandshåndteringsplan, som skal sikre en sammenhængende klimatilpasning af området.

Projektet og plangrundlaget vurderes derfor ikke at være i konflikt med Region Midtjyllands Udviklingsstrategi 2019-2030.

8.13 Miljøbeskyttelsesmål

Ifølge miljøvurderingsloven skal der redegøres for de miljøbeskyttelsesmål, der er relevante for planerne og projektet samt beskrives, hvordan der er taget hensyn til disse mål. Dette er blevet gjort løbende gennem miljøvurderingsrapporten de steder, hvor det er vurderes relevant.

9. AFGRÆNSNING AF MILJØPÅVIRKNINGER

Ifølge miljøvurderingsloven § 23 skal Vejle Kommune udarbejde en udtalelse om afgrænsningen, der beskriver hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som bygherren skal fremlægge i miljøkonsekvensrapporten. Målet er at afgrænse indholdet i miljøkonsekvensrapporten, så den kun indeholder miljøpåvirkninger, som kan være potentielt væsentlige for miljøet.

Formålet med at fokusere på potentielt væsentlige miljøfaktorer og miljøemner i miljøkonsekvensrapporten er at målrette den offentlige debat om planerne og projektet og den politiske beslutningsproces, så planernes og projektets vigtigste miljøpåvirkninger behandles.

Afgrænsningen er udformet, så det er sikret, at kravene i miljøvurderingslovens § 20 og bilag 7 til indholdet i miljøkonsekvensrapporten er opfyldt. I afgrænsningen for miljøkonsekvensrapportens indhold indgår både positive og negative miljøpåvirkninger.

Afgrænsningen har været sendt i offentlig høring. Der er i høringen indkommet 8 høringssvar.

Jf. afgrænsningsudtalelsen behandles følgende miljøemner i miljøkonsekvensrapporten (se bilag 13 afgrænsningsudtalelse):

- Landskab
- Kulturarv
- Klima (Drivhusgasser)
- Klima (Oversvømmelse)
- Biodiversitet
- Befolkning
- Menneskers sundhed

10. METODE TIL VURDERING AF MILJØPÅVIRKNINGER

I kapitlet beskrives den metode, der generelt anvendes til at vurdere planerne og projektets miljøkonsekvenser og kvaliteten af den anvendte viden og data, der ligger til grund for beskrivelsen af miljøstatus, 0-alternativet og miljøvurderingerne. Metoden anvendes ikke ved vurderinger i forhold til Natura 2000 og bilag IV-arter, Vandrammedirektivet og Havstrategidirektivet, hvor der vurderes efter særlige kriterier, der fremgår af de enkelte miljøvurderingskapitler.

10.1 Vurdering af den anvendte viden

Først i hvert miljøvurderingskapitel opsummeres på punktform de metoder, viden og data, der er brugt til at beskrive miljøstatus og 0-alternativet og til at vurdere miljøpåvirkningerne. Dernæst vurderes kvaliteten af den anvendte viden ud fra den følgende skala.

God:	Der findes tidsserier og veldokumenteret viden, og der er ved behov udført feltundersøgelser og modelberegninger.
Tilstrækkelig:	Der findes spredte data, enkelte feltforsøg og dokumenteret viden, der muliggør en forsvarlig vurdering af miljøkonsekvenserne.
Begrænset:	Der findes spredte data og dårligt dokumenteret viden, som kan påvirke kvaliteten af miljøvurderingerne.

Hvis der er tale om særlige mangler i den anvendte viden, bemærkes det særskilt sammen med en beskrivelse af, hvad det betyder for konklusionen af den gennemførte miljøvurdering. Vurderingerne af kvaliteten af den anvendte viden er samlet i kapitlet om manglende viden sidst i rapporten.

10.2 Vurdering af miljøkonsekvenser

En miljøkonsekvensvurdering skal beskrive og vurdere de direkte virkninger og de indirekte, sekundære, kumulative, grænseoverskridende, kort-, mellem- og langsigtede, vedvarende eller midlertidige positive eller negative virkninger af projektets forventede miljøpåvirkninger. I dette tilfælde er der både tale om en miljøvurdering af planerne og miljøkonsekvensvurdering af projektet. Samlet kaldes dette en miljøvurderingsrapport. Miljøvurderingsloven angiver, ikke hvilke metoder, der skal anvendes til at gennemføre miljøvurderingsrapporter, men kun det indhold, som miljøvurderingsrapporten skal have.

Rambøll har derfor udviklet en metode til vurdering af et projekts miljøkonsekvenser, som tager udgangspunkt i miljøvurderingsloven og dens begreber. Den anvendte metode tager desuden udgangspunkt i de betragtninger, som præsenteres i EU-vejledningen om gennemførelse og indhold af miljøkonsekvensvurderinger¹. For nærværende miljøvurderingsrapport anvendes metoden til vurdering af planerne og projektet samlet.

Metoden er opbygget på grundlag af en klassifikation, der dels beskriver det påvirkede miljøemnes generelle sårbarhed og karakteren af miljøpåvirkningerne. Formålet er at gennemføre en sammenlignelig og gennemskuelig vurdering af konsekvensen for de enkelte miljøemner, så vurderingerne fremstår ensartede og så tydeligt som muligt på trods af miljøpåvirkningernes forskellighed.

Når påvirkningen af de enkelte miljøemner vurderes, sker det ud fra den ændring af miljøemnet, der sker i forhold til et referencescenarie, der beskriver den aktuelle miljøstatus og den sandsynlige udvikling af miljøemnet, hvis projektet ikke gennemføres (0-alternativet). Miljøstatus og 0-alternativet beskrives i miljøvurderingskapitlerne for de enkelte miljøfaktorer.

¹ Environmental Impact Assessment of Projects, Guidance on the preparation of the Environmental Impact Assessment Report, http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_EIA_report_final.pdf

10.2.1 Vurderingskriterier

De enkelte miljøpåvirkninger, som projektet medfører, vurderes systematisk på grundlag af følgende kriterier, der danner grundlaget for en samlet vurdering af konsekvensen af miljøpåvirkningen.

- Miljøemnets sårbarhed
- Geografisk udbredelse af miljøpåvirkningen
- Intensitet af miljøpåvirkningen
- Varighed af miljøpåvirkningen

Miljøemnets sårbarhed

Der foretages indledningsvist en beskrivelse af sårbarheden af det miljøemne, f.eks. en vandforekomst, en artsgruppe eller en specifik dyreart, som udsættes for en miljøpåvirkning. I vurderingen af "sårbarhed" ses der på miljøemnets generelle sårbarhed over for en påvirkning af en given karakter, f.eks. forurening, støj og lignede. Sårbarheden vurderes ud fra følgende klasser:

Meget høj:	Et miljøemne, som er følsom over for en given påvirkning af en relativt lav intensitet, som ikke kan gendannes til dets oprindelige tilstand.
Høj:	Et miljøemne, som er følsomt over for en given påvirkning af en relativt lav intensitet, men som er i stand til at gendannes til dets oprindelige tilstand.
Medium:	Et miljøemne, der tåler en given påvirkning i relativt høj intensitet uden, at det tager væsentlig skade, og eller kan gendannes eller naturligt vende tilbage til dets oprindelige tilstand over tid eller kan erstattes.
Lav:	Et miljøemne, der er resistent over for en given påvirkning af relativt høj intensitet eller som naturligt og hurtigt vil vende tilbage til dets oprindelige tilstand, når aktiviteterne ophører eller kan erstattes.

Geografisk udbredelse af miljøpåvirkningen

Ved påvirkningens "geografiske udbredelse" forstås størrelsen af det geografiske område, som en miljøpåvirkning forventes at berøre. Påvirkningens geografiske udbredelse vurderes ud fra følgende kategorier:

Global:	Påvirkningen har en global effekt (f.eks. klimateffekt).
National/ International:	Påvirkningens udbredelse omfatter et område svarende til en større del af Danmark (både hav og land), der dækker mere end en radius af 50 km, eller et tilsvarende større område, der også rækker ud over Danmarks grænser. Påvirkningens udbredelse omfatter et område indenfor en radius af 10-50 km fra projektet eller dets aktiviteter.
Regional	Påvirkningens udbredelse omfatter et område indenfor en radius af 10-50 km fra projektet eller dets aktiviteter.
Lokal	Påvirkningens udbredelse omfatter et lokalt område indenfor en radius af 2-10 km fra projektet eller dets aktiviteter.
Nærområde:	Påvirkningens udbredelse er begrænset til et lille område indenfor en radius af 0-1 km omkring en specifik aktivitet.

Intensitet af miljøpåvirkningen

Ved "intensitet" forstås den kraft, som en miljøpåvirkning påvirker et miljøemne med, f.eks. et støjniveau i decibel eller et vist niveau af forurening. Intensiteten vurderes ud fra følgende kategorier:

Meget høj:	Påvirkningen er meget kraftig og kan f.eks. resultere i meget omfattende fysisk eller kemisk påvirkning
Høj:	En kraftig påvirkning, der kan resultere i f.eks. betydelig fysisk eller kemisk påvirkning
Middel:	Påvirkningens kraft er moderat, f.eks. moderat fysisk eller kemisk.
Lav:	Påvirkningens kraft er lav, f.eks. resulterende i begrænset fysisk eller kemisk påvirkning.
Ubetydelig:	Påvirkningens kraft er i praksis uden betydning.

Varighed af miljøpåvirkningen

Ved påvirkningens "varighed" forstås, hvor lang tid projektets påvirkning af et miljøemne strækker sig over. Påvirkningens varighed vurderes ud fra følgende kategorier:

Permanent:	Påvirkningen er vedvarende.
Lang:	Påvirkningen vil forekomme i ét til flere år.
Mellemlang:	Påvirkningen vil forekomme i en til flere måneder.
Kort:	Påvirkningen vil kun forekomme i forbindelse med en afgrænset og kortvarig aktivitet i én til flere uger.
Meget kort:	Påvirkningen vil kun forekomme i forbindelse med en afgrænset og kortvarig aktivitet fra timer og dage og op til en uge.

Samlet konsekvens af miljøpåvirkningen

Den samlede konsekvens af miljøpåvirkningen af et miljøemne vurderes ud fra sårbarheden og den samlede påvirknings karakter, der sammenholdes med miljøemnets forventede tilstand i 0-alternativet, som er en fremskrivning af miljøstatus, når projektet ikke gennemføres. Det er dermed den grad af skade eller forbedring, som skyldes projektets specifikke miljøpåvirkninger, der vurderes.

En miljøkonsekvens kan være både positiv og negativ, og den vurderes ud fra følgende:

Meget væsentlig:	Projektet vil medføre en permanent eller langvarig påvirkning af miljøemnet, og ødelægger eller forbedrer miljøemnets struktur eller funktion.
Væsentlig:	Projektet påvirker miljøemnet langvarigt eller vedvarende i et stort område, og kan medføre irreversible skader eller forbedringer af miljøemnet i betydeligt omfang.
Moderat:	Projektet påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.
Begrænset:	Projektet påvirker miljøemnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljøemnet.
Ingen / ubetydelig:	Der forekommer mindre påvirkninger af miljøemnet, som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede, kortvarige eller uden langtidseffekt og helt uden irreversible effekter. Eller der forekommer ingen påvirkning.

Ved vurderingen af konsekvensen, er der ikke tale om en matematisk sum af de nævnte vurderingskriterier, men om en individuel, faglig vurdering for hvert enkelt miljømne ud fra miljøpåvirkningens karakter og omfang.

Konsekvensen vurderes for situationen både før og efter gennemførelse af afværgetiltag, så det tydeligt fremgår, hvilken effekt afværgetiltagene har for påvirkningen af miljømnet. Den endelige vurdering sker ud fra den konsekvens, som projektet vil have efter implementering af de afværgetiltag, der skal gennemføres.

Miljøhensyn, der er indarbejdet som en del af projektets faste design, anses ikke for afværgetiltag, og deres effekt indgår implicit i den vurdering, der sker af projektets miljøpåvirkninger og samlede konsekvens.

Opsamling i skema

Miljøpåvirkningerne og -konsekvenserne opsummeres i et skema i et sammenfattende afsnit sidst i hvert miljøvurderingskapitel. Her anføres vurderingerne af sårbarhed, udbredelse, intensitet, varighed og konsekvens for hver af de identificerede miljøpåvirkninger af miljømnerne.

Skemaet beskriver såvel positive som negative miljøpåvirkninger:

- *Positive konsekvenser* er altid fremhævet med (+) efter den pågældende konsekvens. En væsentlig positiv konsekvens er derudover markeret med en grøn farve.
- *Negative konsekvenser* er markeret med rød farve for så vidt angår meget væsentlig og væsentlig konsekvens, mens en moderat negativ konsekvens er markeret med gul farve. Der er ingen farvemarkering, hvis konsekvensen er begrænset, ubetydelig, eller hvis der ingen konsekvens er.

Anvendelsen af farverne giver et visuelt overblik over de væsentlige påvirkninger, og de bidrager derved til at skabe fokus på de valg, som beslutningstagerne skal træffe. Det angives med *, når vurderingerne er foretaget efter gennemførelse af afværgetiltag.

Eksempel:

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Miljøpåvirkning 1	Lav	Lokal	Middel	Permanent	Moderat*
Miljøpåvirkning 2	Mellem	Regional	Høj	Mellemlang	Væsentlig (+)
Miljøpåvirkning 3	Høj	National/ international	Meget høj	Permanent	Meget væsentlig
Miljøpåvirkning 4	Mellem	Regional	Høj	Mellemlang	Væsentlig
Miljøpåvirkning 5	Lav	Lokal	Middel	Kort	Ubetydelig

* vurderet efter iværksættelse af afværgetiltag, hvor konsekvensen sænkes fra f.eks. 'væsentlig' til 'moderat'.

Der indsættes eventuelt vurderingsskemaer for flere alternativer eller lokaliteter, hvis det er relevant. I miljøkonsekvensrapportens sammenfattende kapitel om miljøpåvirkninger samles alle vurderingsskemaer i ét skema for at skabe ét samlet overblik over projektets samlede miljøkonsekvenser.

11. LANDSKAB

Kapitlet beskriver påvirkningen af landskab i forbindelse det rekreative område nord for Jelling.

11.1 Metode og datagrundlag

Miljøstatus samt planernes og projektets miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af:

- Vejle Kommuneplan 2025 (Vejle Kommune, 2025b) (Vejle Kommune, 2021a)
- Kortmateriale:
 - Geomorfologisk kort (GEUS, n.d.)
 - Højdekurver (0,5 m) (Klimadatastyrelsen, n.d.-a)
 - Målebordsblade (Klimadatastyrelsen, n.d.-a)
- Kortdata fra Vejle Kommuneplan udstillet på Plandata.dk (Plan- og Landdistriktsstyrelsen, n.d.)
- Kortdata om skov og natur udstillet på Arealinformation.dk (Danmarks Miljøportal, n.d.-a)
- Fredningskendelser for Jellingehøjene (1947, 1980)(Krüger, 2000)
- Lex.dk (Humlum, 2024; Kampmann, 2009; Krogh, 2024; Krüger, 2016a, 2016b, 2020; Poulsen, 2020)
- Glacialmorfologi - Fladlandsgletcheren og landskabet (Miljøministeriet, 2007)
- Jelling-monumenterne (Slots- og Kulturstyrelsen, n.d.-a)
- Visualiseringer udarbejdet af LYTT, se bilag 3

11.1.1 Landskabskaraktermetoden

De eksisterende landskabelige forhold i og omkring plan- og projektområdet, er beskrevet og vurderet på baggrund af landskabskaraktermetodens trin 1 og 2 (Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, n.d.-a), som omfatter kortlægning af landskabets karakter og landskabsvurdering. Landskabskaraktermetoden anvendes til at beskrive og karakterisere et område ud fra dets naturgrundlag, kulturgrundlag samt rumlige og visuelle forhold.

De rumlige og visuelle forhold er beskrevet og undersøgt ud fra landskabets skala, rumlige afgrænsning, kompleksitet, struktur og visuelle uro på baggrund af nedenstående kriterier:

Tabel 11-1. Kriterier for vurdering af de rumlige visuelle forhold (Miljøministeriet, 2007).

Kriterier	Dimensioner		
	Stor	Middel	Lille
Skala			
Rumlig afgrænsning	Åbent	Transparent afgrænset	Lukket
Kompleksitet	Meget sammensat	Sammensat	Enkelt
Struktur	Dominerende	Middel	Svagt
Visuel uro	Uroligt	Middel roligt	Roligt

11.1.2 Vurdering af den visuelle påvirkning

Vurderingen af den potentielle påvirkning af landskabet ved gennemførelse af planerne og projektet er baseret på visualiseringer af projektets anlæg og beplantning set fra 7 forskellige fotostandpunkter. Der vurderes både på den midlertidige visuelle påvirkning og den permanente visuelle påvirkning. De enkelte visualiseringer vurderes ift. den eksisterende landskabskarakter, tilstand og sårbarhed ud fra parametrene synlighed og sammenhæng.

- Synligheden omhandler hvilke plan- og projektd dele, der er synlige, og graden af synlighed i landskabet, der er visualiseret fra udvalgte visualiseringspunkter.

- Sammenhængen til det omkringliggende landskab handler om i hvilken grad planerne og projektet er tilpasset landskabet og omgivelserne.

De visuelle påvirkninger vurderes ud fra udkast til plangrundlagene og projektbeskrivelsens oplysninger om omfang, placering og udformning.

11.1.3 Visualiseringer

Fotostandpunkterne er udvalgt på baggrund af offentlige veje og stier med kig mod plan- og projektområdet, samt fra Jelling Monumentområdet med kig mod plan- og projektområdet. Som grundlag for at illustrere planernes og projektets landskabelige påvirkning er der anvendt fotos af eksisterende forhold, som i vurderingerne sammenholdes med visualiseringer udarbejdet af de fremtidige forhold - for henholdsvis den midlertidige anvendelse som park og den permanente anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Det bemærkes, at fotos er taget i vinterhalvåret, mens visualiseringerne illustrerer den fremtidige beplantnings udseende i sommerhalvåret. Dette vurderes dog ikke afgørende forstyrrende for oplevelsen af billederne. Visualiseringerne er udarbejdet som fotomontager, hvor en 3D-model af projektet er placeret i georefererede foto af de eksisterende forhold, og kan ses i stort format i bilag 3. Visualiseringerne er lavet på baggrund af fotos fra to vinkler på de enkelte lokaliteter. De to fotos er præsenteret som et panoramafoto, for bedst at repræsentere hvordan det samlede landskab opleves på lokationen. Med undtagelse af fotostandpunkt 2 som præsenteres med enkelte fotos fra tre forskellige vinkler.

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planernes og projektets påvirkninger af landskab er tilstrækkeligt.

11.2 Generelle forhold og miljøstatus

11.2.1 Landskabets karakter

Landskabskarakteren inden for og nær ved plan- og projektområdet, beskrives i det følgende ved indledningsvis at redegøre for det natur- og kulturgeografiske grundlag efterfulgt af de rumlige visuelle forhold. Beskrivelsen nedenfor er for landskabets eksisterende forhold.

Naturgeografiske forhold

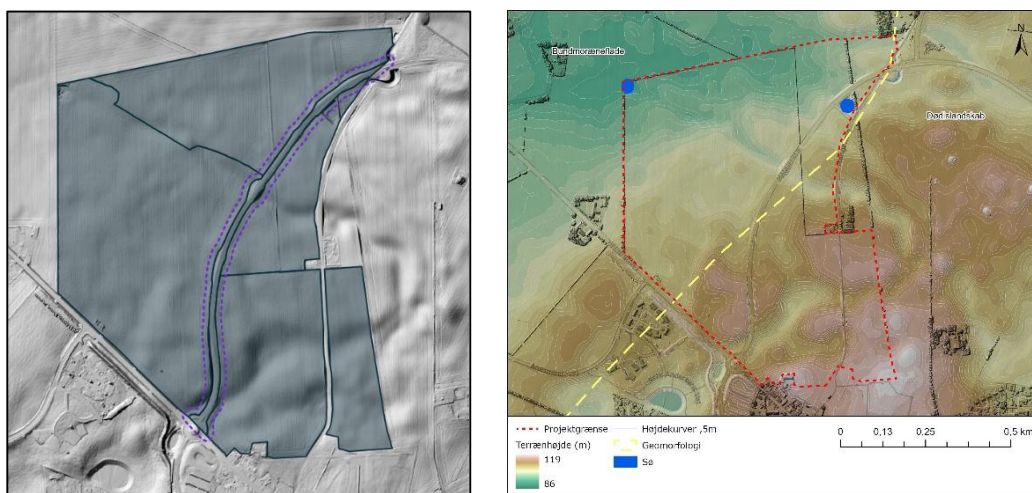
Landskabet i og omkring plan- og projektområdet er præget af to geomorfologiske landskabsformer, bundmoræneflade og dødislandskab, der begge er meget udbredt i Danmark, se Figur 11-1. Størstedelen af plan- og projektområdet er beliggende i et bundmorænelandskab, som strækker sig videre nord og vest for plan- og projektområdet. Den sydlige og østlige del af plan- og projektområdet er karakteriseret som et dødislandskab, som omfatter størstedelen af landskabet i og omkring Jelling.

Bundmorænelandskaber er den mest udbredte landskabsform i Danmark og er dannet under sidste istid, hvor gletsjeren har aflejret sediment og udjævnet landskabet under gletsjeren. I takt med at isen smeltede, kom landområderne under gletsjeren til syne igen. Bundmorænelandskaber kan fremstå enten som jævne moræneflader eller bølgede bundmorænelandskaber, afhængigt af hvilke landskabsformer, der karakteriserede området før sidste istid (Krüger, 2016a).

Dødislandskabet, der karakteriserer store dele af landskabet i og omkring Jelling, er primært dannet af isklumper, der blev separeret fra gletsjeren under dens tilbagetrækning. Isklumperne har været dækket af sediment og gradvist smeltet over mange år og har dannet små afløbsløse lavninger i terrænet. Dødislandskabet er kendetegnet som et ujævnt og småbakket terræn med mange små lavninger (Krüger, 2016b). De afløbsløse lavninger, der er karakteristiske for dødislandskabet, kan også ses på ortofoto af området, som viser vandhuller i den sydøstlige del af plan- og

projektområdet, se Figur 11-3. De hydrologiske elementer i landskabet består, udover disse afløbsløse vandhuller, af to mindre søer i den nordlige del af plan- og projektområdet.

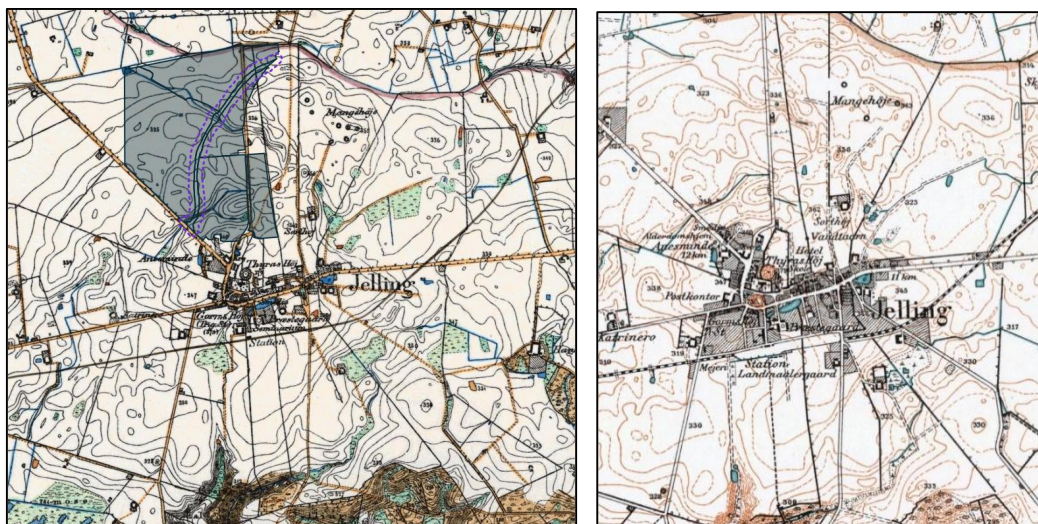
Området i og omkring Jelling er højtliggende og terrænet inden for plan- og projektområdet varierer mellem kote 93,5 - 112,5. Terrænet er generelt lavere i den nordlige og vestlige del af plan- og projektområdet, og højere i den sydlige og østlige del. Højdekurverne for den sydlige og østlige del af plan- og projektområdet er slyngede kurver med mange terrænvariationer og mange lavninger - karakteristisk for dødislandskaber. Højdekurvemønsteret i den nordlige og vestlige del af plan- og projektområdet, er derimod præget af mere lange og bløde højdekurver med større afstand imellem, hvilket stemmer overens med et bundmorænelandskabs mere udjævnede og bølgede terræn (Krüger, 2000), se Figur 11-1.

Figur 11-1. Terræforhold, højdekurver, søer og geomorfologi i området omkring plan- og projektområdet.

Kulturgeografiske forhold

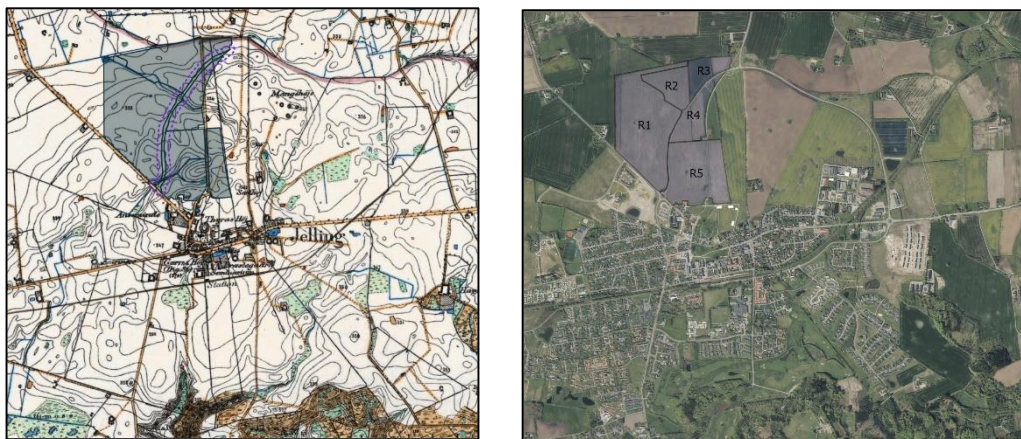
Siden vikingetiden og indtil 1800-tallet har Jelling været en lille landsby med få bebyggelser omkranset af landbrugsarealer (Kampmann, 2009). Det var først i slutningen af første halvdel af 1800-tallet, at der kom gang i udviklingen af byen, hvor bl.a. Jelling Statsseminarium, en sparekasse og en jernbaneforbindelse mellem Vejle og Give, blev etableret. Udviklingen medførte en udvidelse af byen med nye boligområder, særligt i en sydgående retning i nærheden af stationen, vist i Figur 11-2. Landbrugsarealerne vest og øst for det centrale Jelling, er også blevet bebygget i takt med byens vækst, vist i Figur 11-3.

Figur 11-2. Sammenligning af høje målebordsblade (1870-1899) og lave målebordsblade (1901-1971), der viser udviklingen af området omkring plan- og projektområdet og Jelling by mellem 1800-tallet og 1900-tallet.

Centralt i byen er Jelling-monumenterne placeret, og er omkranset af bybebyggelse mod vest, syd og øst. De dele af Jelling-monumenterne, som er synlige i landskabet, er kirken, gravhøjene og palisaden. Oplevelsen af kirken og gravhøjene i landskabet er præget af, at monumenterne er omsluttet af Jelling by, og derfor bliver mere skjult og fremstår som en integreret del af bystrukturen. Derfor fremstår kirken og gravhøjene fremstår de ikke som særligt karakteristiske kulturhistoriske enkeltelementer i landskabet selvom de er genkendelige kulturhistoriske strukturer. Palisaden er en kunstnerisk fortolkning af den palisade, der engang har været der under Vikingetiden, og fremstår som en unik og karakteristisk landskabelig struktur, der med hvide betonstolper lyser op på afstand.

Området nord for Jelling by, hvor plan- og projektområdet er placeret, består af landbrugsmarker, spredte landejendomme og indfaldsveje, se Figur 11-3. En sammenligning mellem høje målebordsblade og områdets udseende i dag, viser, at området i og omkring plan- og projektområdet ikke har ændret sig særligt strukturmæssigt siden 1800-tallet, og stadig viser spor af udskiftningstidens stjernemønster. Udskiftningstiden er betegnelsen for overgangen fra dyrkningsfællesskaberne til at opdele jorden i jordlodder, der blev administreret af enkelte lodsejere (Bjørn & Møller, 2024). De spor af udskiftningstiden, der er tilbage, er dog mere tydelige på luftfotos og kan ikke ses ved at stå i landskabet. Den største forandring af området nord for Jelling er etableringen af nye indfaldsveje ind til byen.

Figur 11-3. Høje målebordsblade (kort til venstre) og nutidigt ortofoto (kort til højre).

Landbrugsarealerne i og omkring plan- og projektområdet kan karakteriseres som små til mellemstore markflader, der er opdelt af fragmenterede læhegn og indfaldsvejene ind til Jelling by. Indenfor selve plan- og projektområdet er den eneste beplantning læhegn og sparsom beplantning omkring de to søer. Generelt i landskabet omkring plan- og projektområdet findes der ingen større skovområder og beplantningen er generelt spredt og præget af læhegn (nedenfor kaldet levende hegn).

Rumlige visuelle forhold

Landskabet i og omkring plan- og projektområdet er overvejende middel skala, da markfladerne er små til middel størrelse og er mere eller mindre afgrænset af terrænvariationer, levende hegn, mindre klynger af bevoksning, veje, enkelte bebyggelser og Jelling by. (Se vurderingskriterier for rumlige visuelle forhold i tabel 11-1).

Den spredte bevoksning og de semitransparante levende hegn gør, sammen med terrænvariationerne, at området rumligt fremstår transparent afgrænset. Her indrammes landskabet uden at begrænse udsigter betydeligt. Nogle steder er de levende hegn og bevoksninger tættere og terrænet lavere liggende, hvilket gør, at landskabet indrammes mere og begrænser de længere udsyn. For eksempel er der ved forgreningen af vejen Mangehøje en mere markant bevoksning med levende hegn og området er lavere liggende, hvilket begrænser de landskabelige udsigters dybde fra denne lokalitet. Omvendt er der ved Mangehøje nærmere rundkørslen lige nord for Jelling by, længere udsyn på grund af generelt mindre bevoksninger og højere terræn. Længere nord for plan- og projektområdet, på Vestermarksvej, er der også steder, hvor man trods den lange afstand, kan ane Jelling Monumentområdet, på grund af områdets relative høje beliggenhed i landskabet. Nordhøjen indenfor Jelling Monumentområdet udgør et udsigtspunkt med længere udsyn over landskabet mod nord, hvorimod udsynet mod øst, syd og vest er afgrænset af bebyggelsen i Jelling by og dermed med et kortere udsyn.

Landskabet i og omkring plan- og projektområdet har en sammensat kompleksitet, da landskabet er sammensat af en del forskellige elementer såsom marker, veje og beplantningsbælter, spredte landbrugsbebyggelser, veje samt af Jelling Kirke og Jelling gravhøjene som synlige kulturhistoriske landskabselementer. Desuden er plan- og projektområdet placeret bynært umiddelbart nord for Jelling by.

Der er få tekniske anlæg i landskabet i umiddelbar nærhed til plan- og projektområdet, udover vejene. Jelling Varmeværks skorstene, henholdsvis 350 meter syd og 900 meter øst for plan- og

projektområdet, som er synlige fra plan- og projektområdet. Derudover er der to telemaster placeret tæt ved Jelling Varmeværk som også er synlige.

Stjerneudstykningsen (nævnt ovenfor) opleves ikke længere tydeligt i landskabet, da udvidelsen af Jelling har medført inddragelse af markarealerne øst, syd og vest for byen, samt opdeling af marker med veje bl.a. Mangehøje. Landskabets bevoksningsstruktur med levende hegn og klynger af bevoksning er generelt fragmenterede og følger ikke klare lineære mønstre. De spredte klynger af bevoksning, for eksempel omkring de nærmeste landbrugsbebyggelser, skaber et mere ustruktureret landskabsmønster. Overordnet vil landskabet i og omkring plan- og projektområdet karakteriseres med en svag struktur.

Plan- og projektområdet og landskabet er generelt ikke præget af større tekniske anlæg, men med veje hvor der færdes køretøjer regelmæssigt og som derfor i mindre grad bidrager til en visuel uro lokalt. På grund af vejene brug og karakter i landskabet betegnes landskabet generelt som middel roligt.

Landskabet indenfor plan- og projektområdet kan overordnet karakteriseres som et bundmoræne- og dødislandskab med et højtliggende bølget og småbakket terræn, der kan betragtes i de relativt åbne markflader med fragmenterede læhegn og spredt beplantning. Stjerneudskiftningens landbrugsstruktur er ikke længere tydelig i landskabet på grund af byudviklingen siden slutningen af 1800-tallet, som også omkranser Jelling Monumentområdet mod vest, syd og øst. Terrænet samt den spredte og semitransparente beplantning gør, at der mange steder er lange åbne udkig med relativt store landskabsrum, der indrammes af beplantningen. Særligt udgør den nordlige gravhøj et udsigtspunkt, hvor der er lange udkig til landskabet nord for Jelling.

11.2.2 Fredet område: Jellingehøjene

Jelling gravhøjene er omfattet af en fredningskendelse fra Overfredningsnævnet i 1947 og igen i 1981 under Naturfredningsloven, som vedrører den visuelle oplevelse af landskabet. Det fredede område dækker områder umiddelbart nord for kirkegården og strækker sig mod nord og nordvest, se Figur 11-4. Fredningsbestemmelsen fra Fredningsnævnet i 1945 beskriver, at den væsentligste del af arealet nord for højene hovedsageligt var agerbrugsarealer og skal friholdes. Fredningsbestemmelserne medfører, at der ikke må bebygges, beplantes, anlægges veje, eller opstilles boder, master eller andre indretninger indenfor det fredede område, der kan virke skæmmende. Overfredningsnævnet gennemførte kendelsen i 1947 med en udvidelse af området (Fredningskendelser Jellingehøjene, n.d.).

Figur 11-4. Arealfredningen (udsigtsfredning) omkring Jelling-monumenterne.

11.3 Miljøpåvirkninger

I anlægsfasen samt for driftsfasens permanente og midlertidige anvendelse forventes planerne og projektet at medføre følgende påvirkninger af landskab:

- Påvirkning af de visuelle forhold

De forventede påvirkninger beskrives og vurderes nærmere i det følgende.

11.4 Kumulative effekter

Det vurderes, at følgende planlagte eller vedtagne planer eller projekter kan medføre kumulative effekter i samspil med planernes og projektets miljøpåvirkninger, som vil betyde, at påvirkningerne forstærkes i forhold til landskab. I det følgende beskrives de relevante planer og projekter kort.

11.4.1 Lokalplan nr. 1235 "Område til boliger, offentlige og rekreative formål ved Herningvej, Jelling

Lokalplan nr. 1235 udlægger et areal nordvest for Jellings bykerne og langs Herningvej til boliger, rekreative og offentlige formål (Lokalplan Nr. 1235 - Område Til Boliger, Offentlige Og Rekreative Formål Ved Herningvej, Jelling, 2019). Planen er allerede delvist realiseret med etablering af boliger i det nordlige område af lokalplanen. Ifølge lokalplanens bestemmelser må boligerne være maksimum 2 etagers højde og der må etableres beplantning i form af grupper af træer og buske i en højde mellem 0,5-15 meter, langs Herningvej. En yderligere realisering af lokalplanen kan medføre anlæg af ny bebyggelse og beplantningsbælte langs Herningvej, der kan forstærke landskabspåvirkninger ved etablering af nærværende planer og projekter for det rekreative område nord for Jelling. Det vurderes at realisering af Lokalplan nr. 1235 kan medføre kumulative effekter i samspil

med det rekreative område nord for Jelling under både anlæg og den permanente drift af området. Den kumulative effekt er medtaget i vurderingerne nedenfor.

Der vurderes ikke at være yderligere potentielle kumulative effekter i forhold til afholdelse af musikfestivalen i Jelling inden for plan- og projektområdet.

11.5 Visuel påvirkning af landskabet

Der kan ske en potentiel visuel påvirkning af landskabet, som følge af etablering af anlæg og aktiviteter fra anlægsfasen og fra driftsfasens permanente og midlertidige anvendelse. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for visuel påvirkning af landskabet realisering af planerne og projektet.

Påvirkningen er undersøgt på baggrund af plangrundlag, projektbeskrivelsen, feltbesigtigelse, fotos, visualiseringer og miljøstatus for landskabet beskrevet i afsnit 11.2 og vurderet ud Rambølls metoder som er beskrevet nærmere i kapitel 10).

11.5.1 Miljøstatus for visuel påvirkning af landskabet i anlægsfasen

Miljøstatus for den visuelle påvirkning af landskabet er beskrevet i afsnit 11.2.

I vurderingen af den visuelle påvirkning af landskabet ved afholdelse af musikfestivalen i Jelling forudsættes det, at driftsfasens permanente anvendelse er etableres og dermed er en del af miljøstatus i vurderingen af den midlertidige drift nedenfor.

11.5.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for landskabet i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes landskabets tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus i afsnit 11.2. Yderligere forudsættes det, at Lokalplan nr. 1235, der omfatter et område nordvest for Jelling, er fuldt realiseret.

11.5.3 Visuel påvirkning af landskabet i anlægsfasen

I det følgende beskrives den visuelle påvirkning af landskabet som følge af anlægsarbejder i anlægsfasen.

Baggrund

I anlægsfasen vil der være følgende aktiviteter, der vil påvirke landskabet visuelt og være visuelt forstyrrende:

- Jordarbejder ifm. terrænregulering, etablering af grøfter og volde
- Nedgravning af forsyningsledninger til spildevand, el m.m.
- Etablering af veje og stier
- Byggeri af kontorbygning og lagerhal
- Beplantning af træer, buske, krat og græs såning
- Evt. åbning af læhegn til passage

Alle anlægsaktiviteter vil være knyttet til plan- og projektområdets delområder R1 og R2.

Aktiviteterne vil betyde at lastbiler, gravemaskiner samt andre maskiner og materialer vil være til stede indenfor plan- og projektområdet. Det omfatter både maskiner i bevægelse samt opbevaring af materialer og maskiner. Maskinerne og materialer kan anses som midlertidige tekniske elementer, der tilføjer landskabet en teknisk karakter og mere visuel uro indenfor plan- og projektområdet.

Transport med tunge køretøjer og håndværkerbiler til og fra plan- og projektområdet, forventes at være mest intensiv i den første halvdel af anlægsperioden, og adgangen til plan- og projektområdets byggeplads, vil ske via Herningvej, cirka 400 meter nordvest for rundkørslen der forbinder Herningvej, Mangehøje og Kollegievej. Transport i forbindelse med anlægsarbejdet forventes primært at ske via vejene Herningvej og Mangehøje. Den visuelle uro fra anlægstransporten forventes derfor at være størst i den første halvdel af anlægsperioden og vil foregå via de mest trafikerede veje umiddelbart nord for Jelling by.

Anlægsarbejdet vil betyde, at der vil være belysning af arbejdsområde og adgangsveje. Belysningen opsættes så belysning af omgivelserne begrænses og vil som udgangspunkt kun være tændt i arbejdstiden.

Anlægsperioden forventes at opstartes medio 2026 og afsluttes medio 2029. De tekniske elementer, i form af maskiner og materialer til etablering af kontorbygning, lager og forsyningsledninger, vil minimeres i takt med, at forsyningsledninger lægges og dækkes til, samt kontorbygning og lager- og værkstedsfaciliteter opføres. Efter jord- og støjvolde med beplantning er etableret, vil de tekniske elementer til en vis grad blive skærmet af. Dette vil medføre en anden type landskabspåvirkning, som er beskrevet og vurderet i afsnit 11.5.4.

Hvis den resterende del af Lokalplan Nr. 1235 "Områder til Boliger, offentlige og rekreative formål ved Herningvej, Jelling" realiseres, og anlægsarbejdet foregår samtidigt med realisering af planerne og projektet for Rekreativt område nord for Jelling, vil det kunne medføre kumulative effekter. Ifølge lokalplanen, vil der være adgangsvej til lokalplanområdet nogenlunde samme sted på Herningvej, som for planerne og projektet for Rekreativt område Jelling. Planområdet for lokalplan nr. 1235 omfatter et større område sydvest for Herningvej og nordvest for Jelling bycentrum. Den visuelle uro og landskabets tekniske karakter vil derfor forstærkes, hvis anlægsarbejdet foregår samtidigt eller overlapper.

Sårbarhed

Morænelandskabet vil generelt være sårbart overfor terrænændringer og beplantning, da det enten vil fjerne eller skærme for landskabets geologiske terrænformer. Det vil dog være mere sårbart overfor større terrænændringer og i mindre grad terrænændringer på mindre flader, der er en del af et større morænelandskab.

Landskabets terræn, der er præget af bundmorænenes jævne og bølgede terræn samt dødislandskabets småbakkede terræn, er stadig tydeligt indenfor plan- og projektområdet og nord for Jelling, hvor der ikke er sket byudvikling. Landbrugets markflader og den spredte transparente bevoksning gør, at terrænformerne kan ses, særligt fra udsigtpunktet Nordhøjen. Dog har etablering af indfaldsveje til Jelling betydet at der er sket en vis terrænregulering i området.

Landskabet er desuden sårbart overfor forstyrrelser af de lange udsyn i det relativt store og rolige landskabsrum. Særligt inden for arealet omfattet af fredningen ud for Monumentområdet er landskabet sårbart overfor forstyrrelser af de kulturhistoriske landskabselementer som palisaden, kirken og højene. Uden for fredningsarealet er landskabet mindre sårbart overfor forstyrrelser, da de kulturhistoriske landskabselementer her i høj grad fremstår som en del af bystrukturen.

Samlet set vurderes landskabets sårbarhed at være højest overfor forstyrrelser som anlægsaktiviteter der tilføjer en teknisk karakter og visuel uro til landskabet, samt terrænregulering og visuelt afskærmende aktiviteter og anlæg inden for arealfredningen og middel udenfor.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse af anlægsarbejdets visuelle påvirkning af landskabet vurderes at være knyttet til nærområdet. Det vil i høj grad være den gradvise etablering af jord- og støjvolde med beplantning mod Herningvej og Mangehøje samt byggeriet af kontorbygning og lager- og værkstedsfaciliteter inden for delområde R1, som vil være synlig på afstand.

Oplevelsen af påvirkningen vil afhænge af, hvor man står i landskabet, men vil nogle steder kunne opleves på omkring 1 kilometers afstand, da terrænforholdene samt den spredte beplantning og bebyggelse nogle steder giver mulighed for længere udsyn.

I tilfælde af yderligere realisering af Lokalplan nr. 1235 med anlægsgang i samme periode som for nærværende planer og projekt, kan der være en kumulativ effekt, da anlægsaktiviteterne breder sig over et større areal og forventes at have sammenlignelig teknisk karakter. De potentielle kumulative effekter vil dog ikke medføre en større geografisk udbredelse end nærområdet.

Intensitet

Intensiteten af påvirkningerne fra anlægsarbejdet vil være størst ved Herningvej på den åbne strækning på vej ind mod Jelling by samt langs vejen Mangehøje. Det er mellem disse to veje, at delområde R1 og R2 er og hvor indenfor der vil være aktiviteter og ophold af maskiner og materialer, anlæg af beplantning, jord- og støjvolde, grøfter, regnvandsbassiner mv. Det er også på disse to veje, der vil være mest trafik i forbindelse med anlægsarbejdet. Særligt Herningvej vil være påvirket, da adgangsvejen til plan- og projektområdet går via Herningvej. Da der allerede er trafik fra indfaldsvejene til Jelling og der regelmæssigt færdes tung trafik i området i form af landbrugsmaskiner, er landskabet allerede karakteriseret af en vis grad af tekniske elementer og visuel uro.

Det er også langs Herningvej at den potentielle kumulative effekt vil være størst, i tilfælde af der sker samtidig med anlægsarbejdet for realisering af Lokalplan nr. 1235. I så fald vil der være byggeplads med maskiner og materialer på begge sider af Herningvej. Den tekniske karakter vil derfor øges i landskabet omkring Herningvej, tættest på Jelling by og dermed forstærke den visuelle uro. Den tekniske karakter og visuelle uro fra anlægsaktiviteterne minimeres i takt med at de beplantede støjvolde langs vejen etableres. Desuden vil påvirkningens intensitet reduceres i løbet af anlægsperioden, da anlægstrafikken forventes at minimeres i anden halvdel af anlægsperioden.

Påvirkningen ved anlægsarbejdet vil opfattes mindre intenst ved Pilgrimsruten (Mangehøje) og Monumentområdet både på grund af afstanden og da anlægsaktiviteterne delvist skjules og udviskes af terrænændringer, eksisterende beplantning og bystrukturen. Anlægsarbejdet vil dog ikke skjules helt og vil kunne ses fra bl.a. Monumentområdet, især fra Nordhøjen, og landskabet vil derfor generelt opleves mere teknisk og visuelt uroligt end i dag. I takt med at de beplantede støjvolde anlægges, vil indkig til plan- og projektområdets delområde R1 begrænses og lange kig i den retning vil sløres. Anlægsarbejdet vil ikke foregå inden for udsigtsfredningen, hvor det primære ind- og udsyn for Monumentområdet er.

Beplantningen vil i anlægsgangen fremstå transparent, da der ikke plantes ældre træer eller buske. I takt med at de beplantede støjvolde anlægges, og stadig fremstår relativt bare og uden beplantning, vil disse opleves som mere ukarakteristiske landskabselementer indtil beplantning får karakter af læhegn.

På baggrund af ovenstående vurderes intensiteten samlet set som følge af anlægsgangens påvirkninger at være middel.

Varighed

Da anlægsaktiviteterne forventes at foregå over 3 år, vurderes den visuelle påvirkning af landskabet fra anlægsaktiviteter at være lang.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at konsekvensen for landskabet vil være moderat, på grund af landskabets sårbarhed overfor anlægsaktiviteternes karakter og omfang, hvor udsigtsfredningen ikke fysisk berøres, men landskabet inden for delområde R1 og R2 generelt vil påvirkes i en lang men dog midlertidig periode på ca. 3 år.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

11.5.4 Visuel påvirkning af landskabet i driftsfasen for den permanente anvendelse

I det følgende beskrives den visuelle påvirkning af landskabet i driftsfasen for den permanente anvendelse som parkområde.

Baggrund

I driftsfasen for den permanente anvendelse som park vil der være opført bebyggelse, der vil være terrænreguleret, beplantede jord- og støjvolde, regnvandsbassiner og grøn beplantning i form af træer, buske, krat og græs. Der vil kun være permanente anlæg inden for plan- og projektområdets delområde R1 og R2.

Den permanente bebyggelse vil bestå af kontor, værksteder og lagerfaciliteter og eventuelt shelter, toiletter, legeplads og lignende. Større bebyggelser vil være placeret inden for byggefeltene i den vestlige del af delområde R1 og vil have et maksimalt areal på henholdsvis 2.400 m² og højde på 9 meter, og 1.800 m² og højde på 6 meter. Delområde R1 vil være omkranset af beplantede støjvolde.

Støjvoldene mod Herningvej og Mangehøje vil maksimalt være 2,5 meter høje og være beplantet med læhegn. Volde der etableres internt i delområde R1, kan af landskabelige hensyn være op til 5 meter høje. Mod Mangehøje vil beplantningen (når den er fuldt udvokset) have en højde på 12-13 meter, mod Herningvej 12-15 meter, mod vest 20-25 meter og derudover 12-15 meter. Den spredte beplantning i selve parken vil have karakter af lund og have en højde på 8-15 meter. Læhegnene vil være minimum 10 meter brede med tre rækker planter og anlægges på alle støjvolde og vil bestå af minimum 10 forskellige hjemmehørende arter. Beplantningen vil have en slynget struktur og variere i tæthed. De steder hvor der er eksisterende levende hegn vil skovbrynet vokse sammen med det eksisterende levende hegn. Lundene internt i parken vil primært bestå af hjemmehørende arter.

Inden for parken i delområde R1 vil der være permanent parkbelysning langs veje og stier i en højde af 4,5 meter. Der vil være adgang til parken fra Herningvej, hvorfra man også kan tilgå parkeringsfaciliteter i den sydlige del af parken.

Hvis lokalplanen Nr. 1235 "Områder til Boliger, offentlige og rekreative formål ved Herningvej, Jelling" er fuldt realiseret vil der ved nærværende planer og projekt være etableret vil der være støjvolde med beplantning på begge sider af Herningvej på de sidste ca. 400 meter indtil Jelling by.

Sårbarhed

Det bølgede og let bakkede landbrugslandskab med relativt lange udsyn som indrammes af den spredte beplantning, fragmenterede læhegn, spredte landbrugsbygninger og Jelling by med Monumentområdets kulturhistoriske enkeltelementer, udgør de karaktergivende landskabselementer i og omkring plan- og projektområdet. Disse landskabselementer vil være sårbare overfor anlæg og beplantning der i et stort omfang afskærmer, begrænser eller forstyrrer de lange udsyn i landskabet og gør landskabsrummene små og lukkede.

Særligt inden for arealet omfattet af fredningen ud for Monumentområdet er landskabet sårbart overfor forstyrrelser af de kulturhistoriske landskabselementer som palisaden, kirken og højene. Uden for fredningsarealet er landskabet mindre sårbart overfor forstyrrelser, da de kulturhistoriske landskabselementer her i høj grad fremstår som en del af bystrukturen.

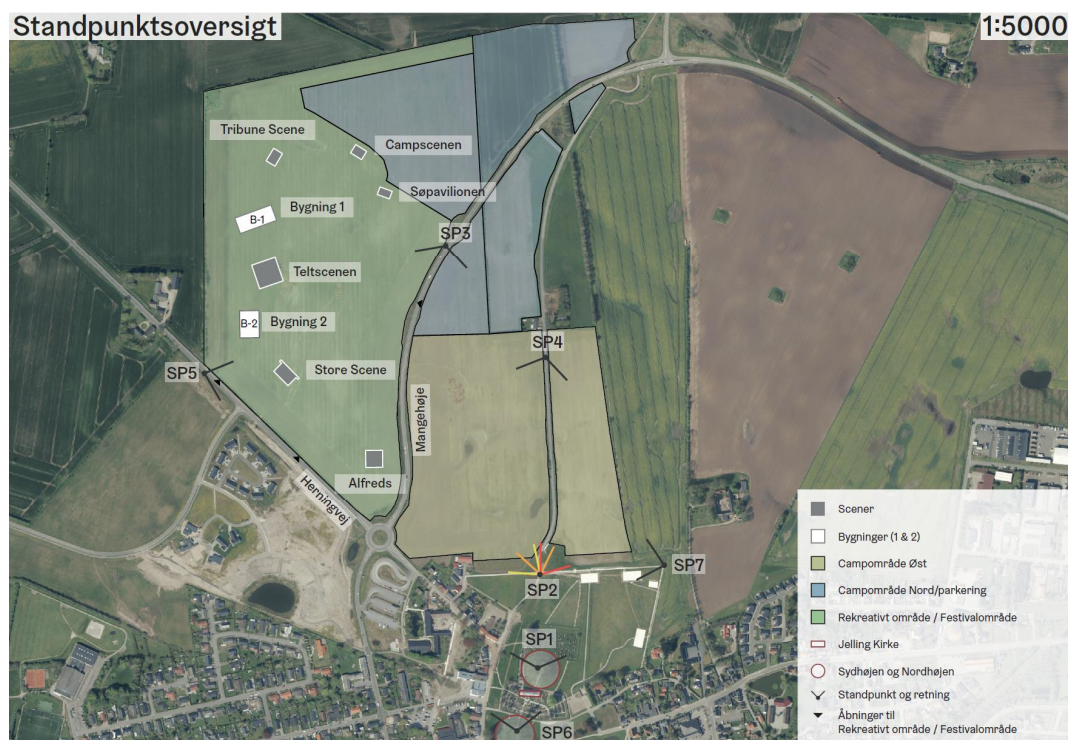
Landskabets sårbarhed overfor påvirkning af de karaktergivende landskabselementer med anlæg der afskærmer, begrænser eller forstyrrer de lange åbne udsyn og anlæg at være højest inden for arealfredningen og i mindre grad udenfor. Sårbarheden vurderes derfor at være middel.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse af den visuelle påvirkning fra driftsfasens permanente anvendelse vurderes at være knyttet til i nærområdet, men vil afhænge af, hvor man står i landskabet, da terræforholdene samt den spredte beplantning og bebyggelse nogle steder skaber længere udsyn. Dog vil plan- og projektområdets permanente anvendelse ikke kunne opleves på længere end ca. 1 kilometers afstand. På længere afstande vil området falde ind i den eksisterende landskabskarakter.

Intensitet

Intensiteten af den visuelle påvirkning varierer afhængig af hvor i landskabet, man befinder sig og vurderes derfor for hvert af de 7 fotostandpunkter med tilhørende visualiseringer af fremtidige forhold for plan- og projektområdet (se Figur 11-5). Visualiseringerne er lavet så beplantningen fremstår fuldt udvokset. Desuden skal det bemærkes at visualiseringerne viser en grøn sommerbeplantning, mens fotos er taget i vinterhalvåret. Dette medfører, at den grønne beplantning som planerne og projektet medfører vil være mere kontrasterende med landskabet på visualiseringerne, end det vil opleves i virkeligheden.

Figur 11-5. Oversigt over fotostandpunkter (se bilag 3).

Figur 11-6. Fotostandpunkt 1: Panorama der viser de eksisterende forhold med udkig Nordhøjen mod nord-nord-vest (se bilag 3).

Figur 11-7. Fotostandpunkt 1: Fremtidige forhold for med udkig fra Nordhøjen mod nord-nordvest (se bilag 3).

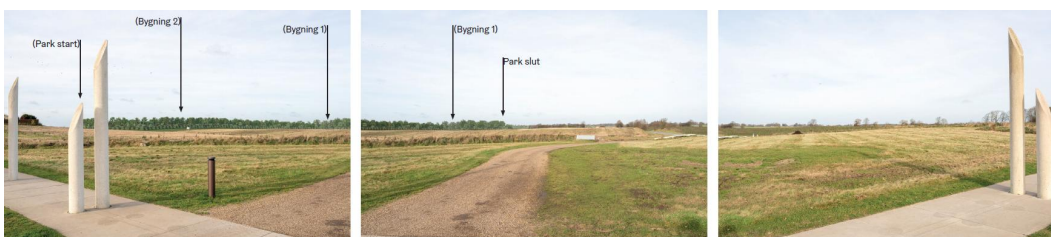
Fotostandpunkt 1 viser udsigten fra Nordhøjen med udkig mod nord og nordvest. Her opleves lange udkig til landbrugets markflader, det bølgede og småbakkede terræn og den spredte beplantning og bebyggelse, der karakteriserer landskabet nord for Jelling by.

Planernes og projektets parkområde er placeret cirka 400 meter nordvest for toppen af Nordhøjen og de beplantede støjvolde vil være synligt i distancen, se Figur 11-7. Bygningerne inden for parken i delområde R1 vil ikke være synlige fra udsigtspunktet, når beplantningen inden for området er fuldt udviklet. Dog vil bygningerne og selve støjvoldene være delvist synlige i perioden, indtil beplantningen har nået fuld størrelse og kan desuden være delvist synlige i vinterhalvåret, hvor der ikke er blade på træerne. De beplantede støjvolde vil medføre, at der mod nordvest skærmes for de længere udsyn i landskabet, som eksisterer i dag, men der vil ikke skærmes for udsigten nord og nordøst for Monumentområdet, som er omfattet af retningslinjer for friholdelse af landskabet af hensyn til oplevelsen af Jelling-monumenterne.

Intensiteten af den visuelle påvirkning for fotostandpunkt 1 vurderes at være lav, på grund af afstanden og omfanget af beplantningen og da de ikke fremstår ukarakteristisk for landskabet, som fortsat opleves roligt og åbent med lange udsigter.

Figur 11-8. Fotostandpunkt 2: Fotos der viser de eksisterende forhold ved Pilgrimsrutens (Mangehøje) krydsning af palisaden - udsyn over landskabet mod nord-nordvest (se bilag 3).

Figur 11-9. Fotostandpunkt 2: Fremtidige forhold ved Pilgrimsrutens (Mangehøje) krydsning af palisaden - udsyn over landskabet mod nord-nordvest (se bilag 3).

Fotostandpunkt 2 er placeret ved palisadens nordlige ende, hvor Pilgrimsruten (Mangehøje) krydser palisaden med udkig mod nord og nordvest. Flere af de bare marker, der kan ses i forgrunden, udgør plan- og projektområdet og i baggrunden findes spredt beplantning. Landskabet fremstår i dag roligt og relativt åbent, men hvor terrænforholdene og den spredte beplantning delvist afgrænser landskabet på længere afstande.

Planernes og projektets parkområde med omgivende beplantede støjvolde vil kunne ses på afstand i en nordvestlig retning (Figur 11-9). De beplantede støjvolde vil give en opfattelse af landskabet, som mere afgrænset mod nordvest, men da beplantningen er tilstrækkeligt langt væk, vil landskabsrummet stadig fremstå stort og med relativt lange udkig. Desuden gør terrænforholdene, beplantningen og bybebyggelsen i dag, at der ikke er udkig til landskabet på den anden side af Herningvej. I vinterhalvåret og indtil beplantningsbæltet omkring parkområdet er fuldt udvokset, vil beplantningen fremstå mere transparent og lavere. I disse perioder kan bygningerne og selve støjvoldene være delvist synlige. Parkens beplantning fremstår ikke ukarakteristisk for landskabet, men i perioder hvor selve støjvoldene er mere synlige i landskabet, vil de fremstå som mere ukarakteristiske for landskabet. Det vurderes at intensiteten af den visuelle påvirkning for dette fotostandpunkt er lav.

Figur 11-10. Fotostandpunkt 3: Panorama der viser eksisterende forhold på vejen Mangehøje med udsyn mod syd-sydvest, og med Monumentområdet mod syd (se bilag 3).

Figur 11-11. Fotostandpunkt 3: Fremtidige forhold på vejen Mangehøje med udsyn mod syd-sydvest, og med Monumentområdet mod syd (se bilag 3).

Fotostandpunkt 3 viser landskabet fra vejen Mangehøje med udsyn mod sydvest. Vejen forløber ned mod Jelling og på hver side af vejen er landskabet i dag præget af åbne markflader, der synliggør landskabets let bølgede og småbakkede landskab. Landskabet afgrænses generelt af beplantningen langs markflader, bebyggelse og den spredte beplantning omkring byen. Udsynet mod sydøst er begrænset af terrænforhold og et nærliggende levende hegn. Generelt fremstår landskabet fra dette fotostandpunkt som åbent med relativt lange udsyn til blandt andet de kulturhistoriske landskabselementer, som er beliggende cirka 650 meter fra fotostandpunktet. Selvom kompleksiteten af landskabet fra fotostandpunktet er mere sammensat, med både marker, beplantning, bystruktur og enkelt tekniske elementer, fremstår landskabet alligevel relativt roligt.

Etablering af parken vil medføre, at de lange udsyn mod vest- og sydvest erstattes af beplantede støjvolde. Beplantningen vil være mere transparent i vinterhalvåret og vil ikke have den samme afskærmende effekt, når parken er nyetableret og indtil det er fuldt udvokset. Dog vil støjvoldene i sig selv også medføre en vis afskærmende effekt, og vil synes mere tydelige og ukarakteristiske i landskabet indtil beplantningen er fuldt udvokset og i vinterhalvåret. Oplevelsen af landskabet mod sydøst vil ikke ændres med etablering af parken og udsigten til Monumentområdet vil heller ikke påvirkes. Det er dog en markant forandring i oplevelsen af landskabet mod vest og sydvest, som påvirker den samlede oplevelse. Udsynet mod vest og sydvest vil opleves som skovlignende

beplantning, der starter umiddelbart i forlængelse af vejkanterne og lukker landskabsrummet af. Det vurderes at intensiteten af påvirkningen er middel, da landskabets nuværende åbne og transparent afgrænsede karakter med lange udsyn til det bølgede landbrugs landskab mod vest og sydvest vil blive visuelt afgrænset. Dog vil den fuldt udvoksede beplantning ikke fremstå ukarakteristisk for området generelt.

Figur 11-12. Fotostandpunkt 4: Panorama der viser eksisterende forhold for fotostandpunkt 4 på Pilgrimsruten (Mangehøje) med udsyn mod syd mod Monumentområdet og Jelling Kirke (se bilag 3).

Figur 11-13. Fotostandpunkt 4: Fremtidige forhold på Pilgrimsruten (Mangehøje) med udsyn mod syd mod Monumentområdet og Jelling Kirke (se bilag 3).

Fotostandpunkt 4 er placeret på Pilgrimsruten (Mangehøje), som er den ene forgrening af vejen Mangehøje og delvist er lukket for bilkørsel. Fotoet er taget cirka 400 meter nord for Monumentområdet. Fra dette standpunkt er der udsyn til marker, der viser det småbakkede dødislandskab samt Jelling Kirke og gravhøjene. Jelling by kan se på hver side af Monumentområdet og skorstenen fra varmekærket og en telemast kan også ses i baggrunden.

I Figur 11-13 kan det nye parkområde delvist ses mod sydvest. Dog vil hele parkens østlige grænse kunne ses, hvis blikket rettes mod vest. Bygningerne inden for parken og selve støjvoldene vil være delvist synlige indtil beplantningen er fuldt udvokset og i mindre grad også i vinterhalvåret. Udsigten til Monumentområdet fra Pilgrimsruten og landskabet påvirkes ikke og fremstår stadig som et relativt stort og åbent landskabsrum. Beplantningen vil afgrænse landskabsrummet længere mod sydvest, vest og nordvest, men der vil stadig være ret lange udsyn i landskabet på grund af

afstanden til parkområdet. Beplantningen vil ikke være ukarakteristisk i landskabet, da landskabsrummet allerede er indrammet af spredt beplantning. I de perioder hvor selve støjvoldene vil være mere tydelige, vil de fremstå som mere ukarakteristiske for landskabet. Intensiteten af påvirkningen vurderes at være lav fra dette fotostandpunkt.

Figur 11-14. Fotostandpunkt 5: Panorama der viser eksisterende forhold for fotostandpunkt 5 fra Herningvej - ankomst mod Jelling med udsyn mod Nordhøjen og Monumentområdet bagerst på billedet i vejens retning. Bebyggelsen der ses til højre på billedet, er en del af bebyggelsen i omfattet af Lokalplan 1235 (se bilag 3).

Figur 11-15. Fotostandpunkt 5: Fremtidige forhold fra Herningvej - ankomst mod Jelling med udsyn mod Nordhøjen og Monumentområdet bagerst på billedet i vejens retning. Bebyggelsen der ses til højre på billedet, er en del af bebyggelsen i omfattet af Lokalplan 1235 (se bilag 3).

Fotostandpunkt 5 er placeret på Herningvej, cirka 450 meter fra rundkørslen inden Jelling by starter og med udsyn mod Jelling by og et nyt boligområde sydvest for Herningvej (Asta Andersens Vej), der er omfattet af Lokalplan nr. 1235 og delvist er realiseret. Det er ikke muligt at se Jelling Kirke eller gravhøjene, da bystrukturen forhindrer udsynet. Dog er det muligt at se en del af palisaden på afstand i sydøstlig retning, da markfladen i forgrunden giver et åbent udsyn i sydøstlig retning. I kanten af vejen er der enkeltstående træer, mens der i baggrunden er mere spredte klynger af beplantning eller læhegn, der samlet giver landskabet en transparent afgrænset struktur, hvor der i sydøstlig retning er relativt lange udsyn, der afgrænses af beplantning, bybebyggelse og terrænforhold.

Parkområdet etableres umiddelbart nordøst for Herningvej og vil, som Figur 11-15 viser, være afskærmet af beplantede støjvolde, der forhindrer udsynet til området. Etablering af parkens

omgivende beplantningsstruktur vil derfor medføre en markant forandring af landskabsudtrykket fra dette fotostandpunkt, der i dag fremstår mere transparent afgrænset med længere udsyn til det bølgede og småbakkede terræn. I perioder hvor beplantningen er mere transparent vil selve støjvoldene være mere tydelige, og vil delvist skærme for udsyn i landskabet mod sydøst. Desuden vil de mere fritlagte støjvolde fremstå mere ukarakteristiske for landskabet.

Ifølge Lokalplan nr. 1235 vil der etableres beplantningsbælte og træer langs boligområdets afgrænsning langs Herningvej. Dette vil medføre en kumulativ effekt, da landskabet på begge sider af vejstrækningen tæt på Jelling by, vil fremstå mere aflukket fra landskabet. Det vedrører dog kun de sidste 400 meter af Herningvej inden rundkørslen.

Intensiteten af påvirkningen vurderes at være middel for dette fotostandpunkt 5, da de længere udsyn til landskabet forhindres, og landskabsrummet afgrænses mod sydøst langs Herningvej. Landskabet vil fremstå mere ukarakteristisk i perioder, hvor selve støjvoldene fremstår mere som synlige anlæg frem for som en del af beplantningsstrukturer.

Figur 11-16. Fotostandpunkt 6: Panorama der viser eksisterende forhold fra Sydhøj - med udsigt mod landskabet mod nordvest med Museet Kongernes Jelling og Jelling Kirke i forgrunden (se bilag 3).

Figur 11-17. Fotostandpunkt 6: Fremtidige forhold fra Sydhøj - med udsigt mod landskabet mod nordvest med Museet Kongernes Jelling og Jelling Kirke i forgrunden (se bilag 3).

Fotostandpunkt 6 viser udsigten fra Sydhøj i nordvestlig retning med Jelling Kirke, kirkegården, Jellingestenene, Museet og bybebyggelse i forgrunden. Øst for kirken kan palisaden ses på afstand

og beplantning bagved. Mellem kirken og bybebyggelsen er der længere udkig til palisaden og markerne nord for Monumentområdet. Landskabet er fra dette fotostandpunkt præget af Jelling-monumenterne, bybebyggelse og beplantning i forgrunden og mindre udkig til landskabet nord for Jelling.

Intensiteten af påvirkningen vurderes at være ubetydelig, da toppen af parkområdets beplantning er næsten skjult af bybebyggelsen og beplantningen i forgrunden. Hvis visualiseringen var lavet på baggrund af fotos taget i sommerhalvåret, ville beplantningen i forgrunden helt skjule den nye beplantning, da der vil være blade på træerne i forgrunden, som vil skærme for udsynet.

Figur 11-18. Fotostandpunkt 7: Panorama der viser eksisterende forhold ved palisadens østlige hjørne med udsigt over landskabet mod vest (se bilag 3).

Figur 11-19. Fremtidige forhold for fotostandpunkt 7 ved palisadens østlige hjørne med udsigt over landskabet mod vest (se bilag 3).

Fotostandpunkt 7 er placeret ved palisadens nordøstlige hjørne med udsigt til palisaden og åbne markarealer mod nord. Landskabets opfattes roligt og relativt åbent, men er afgrænset af bybebyggelsen bag palisaden og beplantning i baggrunden. Flere af de bare marker, der kan ses i forgrunden, udgør plan- og projektområdet og er omfattet af fredningen og Monumentområdets bufferzone.

Parkens beplantning vil kunne ses fra dette fotostandpunkt (Figur 11-19) og vil give en opfattelse af landskabet som mere afgrænset mod nordvest. Fordi beplantningen er tilstrækkeligt langt væk, vil

landskabsrummet stadig fremstå stort og med relativt lange udkig. Desuden gør terrænforholdene og bebyggelsen i dag, at der generelt ikke er meget lange udsyn i landskabet fra dette punkt. Beplantningsbæltet vil fremstå mere transparent i vinterhalvåret, hvor der ikke er blade på løvtræerne og indtil beplantningen omkring det rekreative område er fuldt udvokset. I disse perioder kan bygningerne indenfor parkområdet være delvist synlige.

Det vurderes, at intensiteten af den visuelle påvirkning for dette fotostandpunkt er lav, da landskabet stadig vil fremstå relativt åbent og roligt og udsynet mod nordvest ikke begrænses i særlig grad, da udsynet generelt er begrænset af eksisterende bebyggelse og terrænforhold.

Varighed

Varigheden af planernes og projektets visuelle påvirkning af landskabet vurderes at være permanent, da en realisering af planerne og projektet vil medføre en permanent ændring i arealanvendelse til rekreativt parområde.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at konsekvensen for landskabets visuelle forhold under driftsfasens permanente anvendelse som park vil være moderat, da der vil være permanente ændringer af landskabskarakteren i nærområdet, men ingen fysiske ændringer inden for den del af landskabet, der er fredet og som er særligt sårbart overfor forstyrrelser af de lange udsyn. Desuden vil de beplantede støjvolde med fuldt udvokset beplantning fremstå som karakteristiske landskabselementer i området og skærme for anlæg og aktiviteter inde i parken. Der vil derfor ikke forekomme en væsentlig indvirkning på landskabet ved etablering af parken.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljømnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

11.5.5 Visuel påvirkning af landskabet i driftsfasen for den midlertidige anvendelse

I det følgende vurderes den visuelle påvirkning af landskabet som følge af den midlertidige anvendelse som festivalplads til afholdelse af musikfestivalen i Jelling.

Baggrund

Mellem primo april og april juni i en periode på omkring 13 uger årligt vil plan- og projektområdet anvendes midlertidigt til musikfestivalen i Jelling. Perioden vil omfatte cirka 8 uger til opstilling, fem dage til afholdelse af selve festival normalt omkring den sidste weekend i maj og efterfølgende 4 uger til nedtagning. I den forbindelse vil der være aktiviteter fra opstilling, afholdelse og nedtagning i forbindelse med musikfestivalen i Jelling. Opstilling og nedtagning vil bestå af trafik af køretøjer med materialer til musikfestivalen i Jelling, samt opsætning og nedtagninger til scener, boder, skilte, flag, banner, camp områder og parkeringspladser. Under afholdelse af musikfestivalen i Jelling, vil der være en del aktivitet med øget menneskemængde i landskabet, samt støj i form af musik og menneskelarm. Disse aktiviteter vil foregå indenfor delområde R1, hvor parken midlertidigt vil anvendes som festivalplads. De omkringliggende delområder R2, R3, R4 og R5 vil blive anvendt til camp- og parkeringsområder med dertilhørende aktiviteter. Områderne øst for Mangehøje vil dog kun kunne anvendes midlertidigt i op til 6 uger (kort med delområderne er vist under beskrivelse af nyt plangrundlag kapitel 5).

Inden for selve festivalpladsen på delområde R1 vil der etableres 6 midlertidige scener til koncerter, hvoraf den største scene, Store Scene, vil have en højde på 17 meter. Andre midlertidige faciliteter omfatter backstagefaciliteter, servicebygninger, madboder samt toiletter og badefaciliteter, samt en midlertidig mobilmast på 40 meter. Derudover opsættes der 2 meter høje hegn rundt om festivalområdet og omkring campområdet. Udover den permanente parkbelysning, vil der opsættes midlertidig belysning både indenfor festivalpladsen og i campområderne. Festivalen kan rumme op til 50.000 gæster.

Sårbarhed

Landskabet i og omkring plan- og projektområdet vil i dag karakteriseres som et bølget og let bakket landbrugslandskab med relativt lange udsyn som indrammes af den spredte beplantning, fragmenterede læhegn, spredte landejendomme og Jelling by med Monumentområdets kulturhistoriske enkeltelementer. Disse landskabselementer vil være sårbare overfor anlæg og beplantning der i et stort omfang afskærmer, begrænser eller forstyrrer de lange udsyn i landskabet og gør landskabsrummene små og lukkede.

Da landskabet fremstår relativt roligt og simpelt sårbarheden overfor aktiviteter og anlæg der virker visuelt forstyrrende på landskabets karaktergivende elementer generelt være høj. Dog vil er landskabet nærmest byen mindre sårbart, da landskabet her generelt opleves mere sammensat og visuelt uroligt med bebyggelse og tekniske anlæg som veje.

Samlet set vurderes landskabets sårbarhed at være høj overfor påvirkning af de karaktergivende landskabselementer med anlæg der afskærmer, begrænser eller forstyrrelser de lange åbne udsyn og anlæg inden for arealfredningen og i mindre grad udenfor.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse af den visuelle påvirkning fra driftsfasens midlertidige anvendelse som festivalplads vurderes primært at være knyttet til nærområdet, men vil afhænge af, hvor man står i landskabet, da terrænforholdene samt den spredte beplantning og bebyggelse nogle steder skaber længere udsyn. Dog vil størstedelen af festivalfaciliteterne og -aktiviteterne rent visuelt ikke kunne opleves på længere afstande end omkring 1 kilometer. Da de høje midlertidige faciliteter er placeret indenfor festivalpladsen på delområde R1, vil disse være skjult bag de omgivende beplantede støjvolde, når denne er fuldt udvokset. Det vil kun være telemasten, som kan ses på længere afstande, og vil være synlig på ca. 2 kilometers afstand eller mere, men dette vil også afhænge af vejrforhold, da det er en meget spinkel og opleves som en nærmest gennemsigtig struktur. Derfor vurderes den geografiske udbredelse samlet set at være lokal under festivalperioden.

Intensitet

Intensiteten af den visuelle påvirkning varierer afhængig af hvor i landskabet, man befinder sig og vurderes derfor for hvert af de 7 fotostandpunkter med tilhørende visualiseringer af fremtidige forhold. Da det forudsættes, at det planernes og projektets permanente anvendelse som parkområde er etableret inden afholdelse af festivalen, er mulig, vurderes intensiteten af påvirkningen fra musikfestivalen i Jelling op imod parkområdet som miljøstatus. Visualiseringerne er lavet så parkområdet fremstår med fuldt udvokset beplantning.

Figur 11-20. Fotostandpunkt 1: Eksisterende forhold og visualisering af nye permanente område med udkig fra Nordhøjen mod nord-nordvest (se bilag 3).

Figur 11-21. Fotostandpunkt 1: Visualisering af fremtidige forhold under afholdelse af musikfestivalen i Jelling med udkig fra Nordhøjen mod nord-nordvest (se bilag 3).

Fra toppen af Nordhøjen vil campområderne og det omgivende hegn nord for Nordhøjen være synlige i landskabet. Parkeringsarealerne vil ikke eller i meget begrænset omfang være synlige og det vil størstedelen af faciliteterne indenfor festivalpladsen heller ikke. Det er kun toppen af Store Scene og den midlertidige telemast, som vil være synlig. I de første år af musikfestivalen vil man potentielt kunne se flere af faciliteterne indenfor festivalområdet og mere af Store Scene og telemasten, da beplantning indenfor og omkring parkområdet ikke vil være fuldt udviklet. Faciliteterne indenfor festivalpladsen har en vis forstyrrende og skæmmende effekt og tilføjer et mere teknisk præg til landskabet. Dog er de placeret relativt langt væk fra Monumentområdet og vil med tiden være stort set usynlige bag beplantningsbæltet. Faciliteterne vil heller ikke være placeret indenfor fredningsbestemmelsen og Monumentområdets bufferzone. Campområderne nord for Nordhøjen vil derimod befinde sig indenfor fredningsbestemmelsen og bufferzonen. Campområderne og det omgivende hegnene vil ikke være visuelt afskærmende for de lange udsigter, men vil være visuelt forstyrrende og fremstå som skæmmende elementer, som påvirker oplevelsen af landskabet set fra Nordhøjen. Derfor vurderes intensiteten af påvirkningen for dette fotostandpunkt at være høj.

Figur 11-22. Fotostandpunkt 2: Fotos der viser eksisterende forhold og visualisering af nye permanente område ved Pilgrimsrutens (Mangehøje) krydsning af palisaden - udsyn over landskabet mod nord-nordvest.

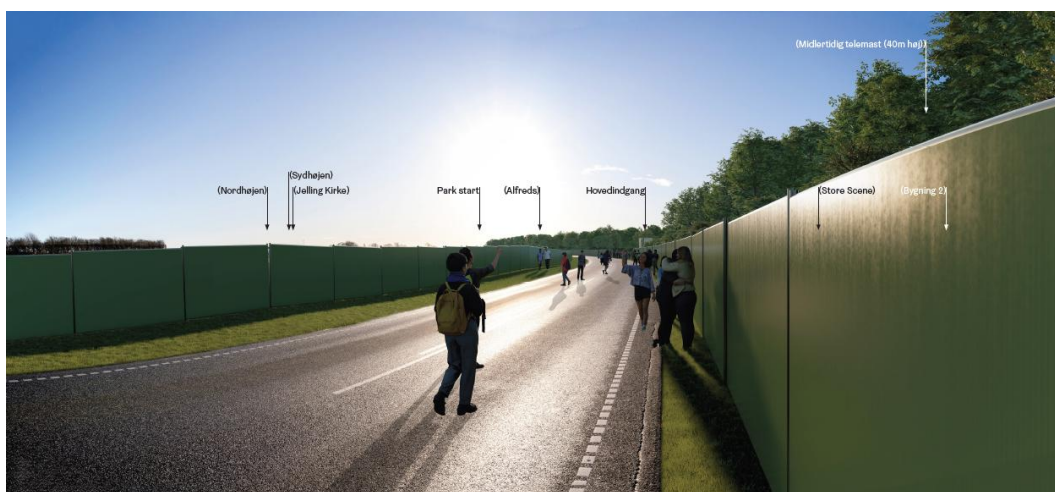
Figur 11-23. Fotostandpunkt 2: Visualisering af fremtidige forhold under afholdelse af musikfestivalen i Jelling ved Pilgrimsrutens (Mangehøje) krydsning af palisaden - udsyn over landskabet mod nord-nordvest. De øverste billeder viser en visualisering med grøn beklædning på hegnet. Det nederste billede viser en visualisering af festivalområdet, hvor hegnet har en beklædning med landskabsmotiv (se bilag 3).

Fotostandpunkt 2 viser udsigten fra palisadens nordlige grænse, hvor Pilgrimsruten (Mangehøje) krydser palisaden. De to visualiseringer af de fremtidige forhold under afholdelse af festivalen viser hegnet med hhv. en grøn beklædning og en beklædning, der viser et landskab med træer og himmel.

Fra dette standpunkt vil udsigten til landskabet nord for Monumentområdet begrænses betydeligt. Det vil primært være beplantningen, man delvist kan se, og længere væk vil kun en lille del af landskabet være synligt på grund af terrænet. Et udsnit af hegnet vil ikke være dækket af beklædning, og herigennem vil en del af campområdet med telte være synligt, pga. indkørsel for beredskabskøretøjer. Der opføres nogle midlertidige lysmaster, der kan oplyse campområdet, som også vil være synlige over hegnet. Faciliteterne indenfor selve festivalpladsen vil ikke være synlige på grund beplantede støjvolde med undtagelse af den midlertidige telemast. Det er muligt, at noget af Store scene vil kunne se fra dette fotostandpunkt, indtil beplantningen er fuldt udvokset. Det vurderes, at faciliteterne indenfor festivalpladsen ikke vil påvirke oplevelsen af landskabet i særlig grad fra dette fotostandpunkt. Telemasten opleves heller ikke som et særligt forstyrrende teknisk element, da det er en spinkel og opleves som en nærmest gennemsigtig struktur. Derimod vil campområdets telte og især hegnene omkring campområderne være både visuelt afskærmende og forstyrrende for landskabsoplevelsen lige omkring Monumentområdet. Derfor vurderes intensiteten af påvirkningen som høj.

Figur 11-24. Fotostandpunkt 3: Panorama af eksisterende forhold og visualisering af nye permanente område på Mangehøje med udsyn mod syd-sydvest, og med Monumentområdet mod syd (se bilag 3).

Figur 11-25. Fotostandpunkt 3: Visualisering af fremtidige forhold under afholdelse af musikfestivalen i Jelling på Mangehøje med udsyn mod sydvest, og med Monumentområdet mod syd (se bilag 3).

Fotostandpunkt 3 viser udsigten fra vejen Mangehøje med udkig mod syd. De beplantede støjvolde afgrænser landskabet mod vest og sydvest. Øst for vejen er der et relativt stort landskabsrum med et bart markareal, der afgrænses af et eksisterende beplantningsbælte mod øst og Jelling by længere syd. Kirken, gravhøjene og palisaden kan ses i distancen. Afhængigt af hvilke afgrøder, der plantes på marken, kan Monumentområdet blive helt eller delvist skjult fra dette fotostandpunkt, indtil afgrøden høstes. Fotostandpunktet er placeret lidt nord for det fredede område og bufferzonen for Monumentområdet.

Fra dette fotostandpunkt vil landskabsrummet lukkes helt, og der vil ikke være udsyn til markarealet, byen og Monumentområdet. Det vil kun være muligt at se toppen af park- og festivalområdets givende beplantning samt toppen af beplantningen mod syd og sydøst, og faciliteterne inden for festivalpladsen vil derfor ikke være synlige. Det er en markant ændring af landskabets ret åbne karakter mod syd med relativt store landskabsrum. Hegnene er også ukarakteristiske og tilføjer en vis teknisk karakter og visuel forstyrrelse i forhold til det mere rolige landbrugslandskab der normalt kendetegner området. Det vurderes at intensiteten af påvirkningen fra dette standpunkt er høj.

Figur 11-26. Fotostandpunkt 4: : Panorama der viser eksisterende forhold og visualisering af nye permanente område for fotostandpunkt 4 på Pilgrimsruten (Mangehøje) med udsyn mod syd mod Monumentområdet og Jelling Kirke (se bilag 3).

Figur 11-27. Fotostandpunkt 4: Visualisering af fremtidige forhold under afholdelse af musikfestivalen i Jelling for fotostandpunkt 4 på Pilgrimsruten (Mangehøje) med udsyn mod syd mod Monumentområdet og Jelling Kirke (se bilag 3).

Fotostandpunkt 4 viser udsigten fra Pilgrimsruten (Mangehøje) med udsigt mod syd til Jelling by og Jelling-monumenterne ca. 500 meter væk. De åbne og bare markflader foran Jelling by viser de bølgede og let bakkede terræn og er placeret indenfor det fredede område og bufferzonen. Landskabsrummet er relativt stort og åbent på begge sider af vejen og afgrænses af beplantning og bystrukturen.

Det er ikke muligt at se faciliteterne inde på festivalpladsen på grund af de omgivende beplantede støjvolde. I stedet er man fra dette fotostandpunkt omgivet af campområdet med telte, belysning og eventuelt toiletter. Teltene hindrer ikke udsynet til Jelling-monumenterne fra dette fotostandpunkt, men vil forstyrre og skæmme udsigten indtil Monumentområdet, da teltene er meget ukarakteristiske og farverige elementer. Det vurderes, at intensiteten af påvirkningen for dette standpunkt er høj.

Figur 11-28. Fotostandpunkt 5: Panorama der viser eksisterende forhold og visualisering af parkområdet fra Herningvej. Bebyggelsen der ses til højre på billedet, er en del af bebyggelsen i omfattet af Lokalplan 1235 (se bilag 3).

Figur 11-29. Fotostandpunkt 5: Visualisering af fremtidige forhold under afholdelse af musikfestivalen i Jelling fra Herningvej. Bebyggelsen der ses til højre på billedet, er en del af bebyggelsen i omfattet af Lokalplan 1235 (se bilag 3).

Fotostandpunkt 5 viser udsigten fra Herningvej i sydøstlig retning. De beplantede støjvolde omkring park- og festivalområdet afgrænser udsigten mod nord, og Jellings bybebyggelse afgrænser landskabet mod syd og sydvest. Vest for Herningvej er et mere åbent græsareal.

Ved afholdelse af musikfestivalen i Jelling vil der ikke være en stor forandring i landskabet i forhold til den permanente anvendelse af arealet som parkområde. Når beplantningsbæltet er fuldt udvokset, vil den øverste del af Store Scene være synlig fra vejen og tættere på byen, og der vil være opsat hegn ud mod Herningvej. Indtil beplantningsbæltet er fuldt udvokset, vil festivalpladsens faciliteter, såsom Store Scene, være mere synlige og tilføje et mere teknisk præg til landskabet. I takt med at beplantningsbæltet vokser, vil synligheden blive mindre. Det vurderes at intensiteten af påvirkningen fra dette fotostandpunkt er lav.

Figur 11-30. Fotostandpunkt 6: Panorama der viser eksisterende forhold og visualisering af parkområdet fra Sydhøjen - med udsigt mod landskabet mod nordvest med Museet Kongernes Jelling og Jelling Kirke i forgrunden (se bilag 3).

Figur 11-31. Fotostandpunkt 6: Visualisering af fremtidige forhold under afholdelse af musikfestivalen i Jelling fra Sydhøjen - med udsigt mod landskabet mod nordvest med Museet Kongernes Jelling og Jelling Kirke i forgrunden (se bilag 3).

Fotostandpunkt 6 viser udsigten fra Sydhøjen indenfor Monumentområdet med udsigt mod nord og nordvest. Udsigten er domineret af kirken, Jellingestenene og kirkegården i forgrunden samt museet og andet bybebyggelse mod nordvest. Mellem kirken og bybebyggelsen er der et længere kig til palisaden og landskabet nord for palisaden. Der er spredt beplantning indenfor byen og Monumentområdet, samt i arealerne nord for palisaden. Da fotoet er taget i vinterhalvåret, fremstår beplantningen transparent, men i sommerhalvåret, hvor festivalen afholdes, vil beplantningen afgrænse udsynet yderligere.

Selve festivalpladsens faciliteter inden for delområde R1 vil ikke være synligt fra dette fotostandpunkt. Det er kun campområderne nord for palisaden, som vil kunne anes fra dette fotostandpunkt. På grund af afstand og den grønne beplantning i sommerhalvåret, vil udsynet til campområdet også være ret begrænset og vil ikke fremstå som særligt forstyrrende i det omfang campområdet vil kunne ses fra Sydhøjen. Desuden er det kirkegården, kirken og bybebyggelsen, som er fremtrædende elementer i landskabet fra dette fotostandpunkt. Oplevelsen af landskabet nord for Monumentområdet, er derfor ikke betydeligt for dette udsigtspunkt. Intensiteten af landskabet vurderes at være lav for dette fotostandpunkt.

Figur 11-32. Fotostandpunkt 7: Panorama der viser eksisterende forhold og visualisering af parkområdet ved palisadens østlige hjørne med udsigt over landskabet mod vest (se bilag 3).

Figur 11-33. Fotostandpunkt 7: Visualisering af fremtidige forhold under afholdelse af musikfestivalen i Jelling ved palisadens østlige hjørne med udsigt over landskabet mod vest (se bilag 3).

Fotostandpunkt 7 viser udsigten fra palisadens nordøstlige grænse mod vest og nordvest. Palisaden fremstår som en markant struktur fra dette fotostandpunkt og syd for palisaden kan man se bybebyggelsen og beplantningen Jelling by. Nord for palisaden er et ret stort og åbent landskabsrum som på afstand afgrænses af det de beplantede støjvolde om park- og festivalområdet. Terrænet hæver sig en smule mod vest.

Ved afholdelse af musikfestivalen vil campområdets telte og særligt hegnene være synlige mod vest og nordvest. Hegnene vil delvist begrænse udsigten til de beplantede støjvolde med undtagelse af et stykke mere mod nord, hvor landskabets terræn falder og synliggør teltene og beplantningsbæltet bagved. Hegnets placering lidt højere i terrænet gør også, at det ikke vil være muligt at se størstedelen af festivalpladsens faciliteter, med undtagelse af den midlertidige telemast. Telemasten opleves dog ikke som et særligt forstyrrende teknisk element, da det er en spinkel og opleves som en nærmest gennemsigtig struktur. Indtil beplantningsbæltet er fuldt udvokset, vil det potentielt være muligt at se noget af Tribune Scene, men det vil kunne være i et begrænset omfang på grund afstanden og de beplantede støjvolde. Hegnene vil gøre landskabsrummet mindre, men da campområdet først begynder cirka 50 meter fra dette fotostandpunkt, opleves landskabsrummet stadig relativt stort. Hegnene og teltene fremstår som ukarakteristiske elementer for landskabet, der vil

være forstyrrende for landskabsoplevelsen nord for Monumentområdet. Derfor vurderes intensiteten af påvirkningen som middel.

Varighed

Da aktiviteterne i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling herunder opstilling, afholdelse og nedtagning forventes at foregå årligt over en periode på omkring 13 uger, men kun op til 6 uger på områderne øst for Mangehøje vurderes varigheden af den visuelle påvirkning af landskabet at være kort. Selve afholdelsen af festivalen vil foregå over fem dage, hvor den største visuelle påvirkning af landskabet vil være. Både før og efter festivaldagene ved opstilling og nedtagning, vil den visuelle påvirkning af landskabet være mindre. Festivalen gentages årligt.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at konsekvensen for landskabet vil være moderat, pga. landskabets høje sårbarhed særligt nær Monumentområdet og karakteren og omfanget af musikfestivalens aktiviteter, som flere steder er afskærmet bag beplantning. Dog er campområdet nærmest Monumentområdet i den korte periode for afholdelse af festivalen blotlagt i det åbne landskab og skaber visuelle forstyrrelser. Den visuelle forstyrrelse vil dog kun foregå i op til 13 uger årligt og vil ikke medføre irreversible ændringer af landskabet og de visuelle forhold.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljømnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

11.6 Afværgetiltag

Der vurderes ikke at være behov for, at indarbejde afværgetiltag, da planerne og projektet ikke vil medføre en væsentlig visuel påvirkning af landskabet.

11.7 Overvågning

Idet miljøvurderingen ikke beskriver nogle væsentlige påvirkninger på landskab, er der ikke behov for udarbejdelse af et overvågningsprogram.

11.8 Sammenfattende vurdering

Planerne og projektets samlede miljøpåvirkninger i forhold til landskab er beskrevet i skemaet nedenfor, hvor miljøemnerne sårbarhed og påvirkningernes udbredelse, intensitet, varighed og sandsynlig påvirkning er sammenfattet.

Samlet set vurderes det at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af landskabet i forbindelse med det rekreative område nord for Jelling herunder ved den kortvarige anvendelse til musikfestivalen i Jelling en gang om året.

Tabel 11-2. Sammenfatning af projektet og planernes påvirkning på landskab.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Sandsynlig påvirkning
Visuel påvirkning af landskabet					
Anlægsfasen	Middel	Nærområde	Middel	Lang	Moderat
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Middel	Nærområde	Middel	Permanent	Moderat
Driftsfasen for den midlertidig anvendelse	Høj	Lokal	Høj	Kort	Moderat

12. KULTURARV

Kapitlet beskriver påvirkningen af kulturarv i forbindelse med et rekreativt område nord for Jelling.

12.1 Metode og datagrundlag

Miljøstatus samt planernes og projektets miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af:

- A lady of leadership: 3D-scanning of runestones in search of Queen Thyra and the Jelling Dynasty (Imer et al., 2023).
- Bekendtgørelse af Museumsloven LBK nr. 107 af 07-07-2025 (Retsinformation, n.d.-a)
- Bekendtgørelse af Naturbeskyttelsesloven LBK nr. 927 af 28-06-2024 (Retsinformation, n.d.-b)
- Beskrivelse af fortidsminder på Slots- og Kulturstyrelsens database Fund og Fortidsminder (Slots- og Kulturministeriet, 2022)
- Buffer zones (UNESCO, n.d.-a).
- Eksisterede information og registreringer om kulturarvs elementer fra arealinformation (*Danmarks Arealinformation - En Del Af Danmarks Miljøportal*, n.d.-a).
- Fredningskendelse 1981 (Fredningskendelser Jellingehøjene, n.d.).
- Jelling Monumenterne (Slots- og Kulturstyrelsen, n.d.-a).
- Jelling Mounds, Runic Stones and Church (UNESCO, 2018).
- Kirkerne i Jelling (Nationalmuseet, n.d.-b).
- Kulturmiljøer i Vejle Kommune. Bilag til Kommuneplan 2021-2033 for Vejle Kommune (Vejle Kommune, 2021b).
- Monumentområde (Nationalmuseet, n.d.-d)
- Nye undersøgelser i Jelling (Nationalmuseet, n.d.-c).
- Verdensarv og UNESCO (Nationalmuseet, n.d.-a).
- Vejle Kommuneplan 2025-2037 (Vejle Kommune, 2025a) (Vejle Kommune, n.d.-b).
- Retningslinje for kirkeomgivelser (Vejle Kommuneplan 2025-2037, 2025a) (Vejle Kommune, n.d.-c).
- Retningslinje for kulturhistoriske værdier og kulturmiljøer i Vejle Kommune (Vejle Kommuneplan 2025-2037, 2025b) (Vejle Kommune, n.d.-d).
- Retningslinje for Monumentområde i Jelling (Vejle Kommuneplan 2025-2037, 2025c) (Vejle Kommune, n.d.-e).
- The North Mound and the Sound Mound (Nationalmuseet, n.d.-e).
- UNESCO på Danmarkskortet (UNESCO, n.d.-c)
- What does it mean for a site to be inscribed on the World Heritage List? (UNESCO, n.d.-d).

Kulturarv omfatter kulturhistoriske værdier, herunder det værdifulde kulturmiljø "Jelling monumenterne", samt Monumentområde i Jelling, bufferzonen og "The wider setting".

I afsnittet vil der blive henvist til den Heritage Impact Assessment (HIA), der er udarbejdet for samme planer og projekt som nærværende miljøvurderingsrapport. I HIA'en anvendes metoder fra UNESCO (UNESCO et al., 2022). I dette kapitel er det Rambølls metoder i Miljøvurdering som anvendes (se kapitel 10 Metoder). Metoderne for HIA'en og miljøvurdering overlapper delvist.

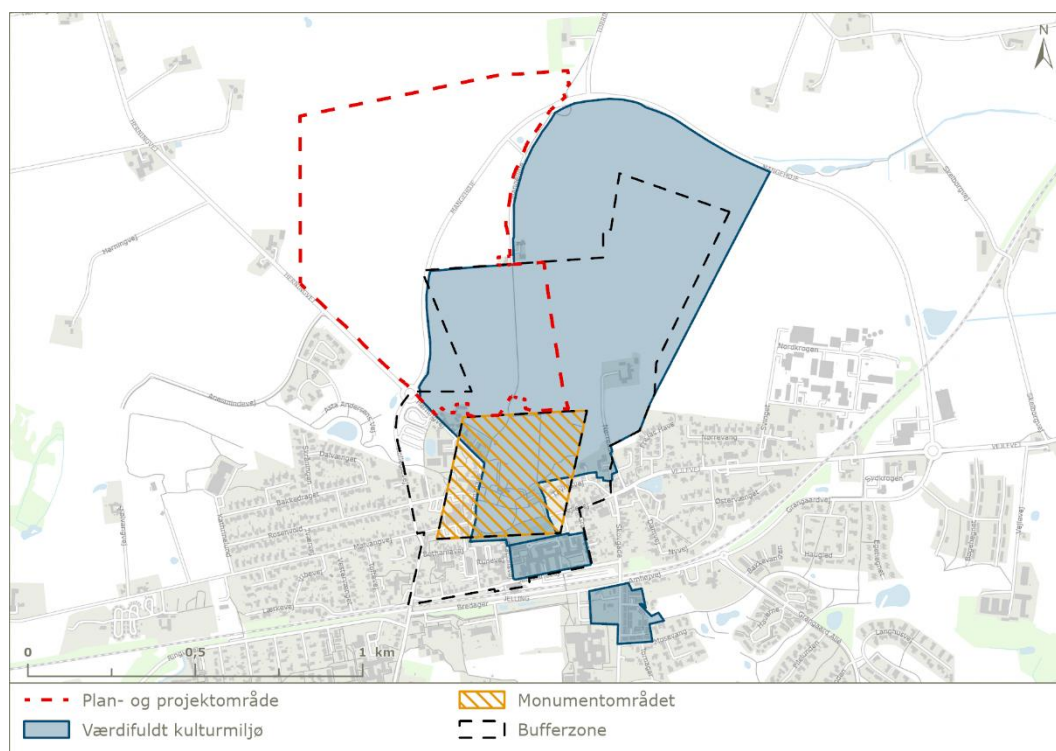
Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planernes og projektets påvirkninger af kulturarv er tilstrækkeligt.

12.2 Generelle forhold

Nær plan- og projektområdet nord for Jelling befinder der sig værdifuld national og international kulturarv i form af Jelling-monumenterne.

Jelling-monumenterne er i Vejle Kommuneplan omfattet af det værdifulde kulturmiljø "Jelling monumenterne" med tilhørende retningslinjer og specifikke retningslinjer for kulturmiljøet "Monumentområdet i Jelling" og bufferzone herom (se Figur 12-1). Derudover er Jelling-monumenterne beskyttet af fredninger samt Museumsloven og Naturbeskyttelsesloven.

Figur 12-1. Plan- og projektområdet, værdifulde kulturmiljøer og udpegede kulturhistoriske bevaringsværdier herunder selve monumentområdet (inderste markering) og den omkringliggende bufferzone.

Jelling-monumenterne omfatter to gravhøje, to runesten, en kirke, et palisadeanlæg, en skibssætning og rester af flere træhuse. Størstedelen af elementerne i Jelling-monumenterne blev opført fra midten af det 10. årh. e.Kr. og til slutningen af det 10. årh (Nationalmuseet, n.d.-a). Den nuværende stenkirke er opført omkring år 1100 e.Kr. (Nationalmuseet, n.d.-b). Jelling anses i dag for at have været centrum for kongemagten i Danmark, både under Gorm den Gamle og Harald Blåtand, fra ca. midt og slut 900-tallet e.Kr.

Gravhøjene, runestenene og kirken har siden 1994 dannet grundlag for optagelsen på UNESCO Verdensarvsliste sammen med 7 andre seværdigheder i Danmark. Det gælder Kronborg Slot, Vadehavet, Roskilde Domkirke, Stevns Klint, Parforcejagtlandskab i Nordsjælland, Christiansfeld og fem arkæologiske ringborg (UNESCO, n.d.-c). I 2018 blev palisaden og skibssætningen tilføjet til grundlaget for udpegningen (Nationalmuseet, n.d.-a). Optagelse på UNESCO Verdensarvsliste betyder, at en kulturarvslokation bliver betragtet som unik. Optagelse på listen forpligter et land til at beskytte sine bevaringsværdier og særlige kultur- og naturområder. Formålet er at passe på og sikre verdens kultur- og naturarv. Udpegningen giver øget opmærksomhed på at beskytte kulturarven og fokus på at forbedre beskyttelse og bevaring (UNESCO, n.d.-d).

Begrundelse for at Jelling-monumenterne blev optaget på UNESCO Verdensarvsliste er, at Jelling-monumenterne skaber en fortælling om stortiden for over 1000 år siden, som skal vises til eftertiden (*Nationalmuseet, n.d.-a*), da:

- *Her samledes landet til et rige*
- *Her optræder navnet Danmark for første gang*
- *Her blev kristendommen den officielle religion i Danmark*
- *Her præsenteredes den kongeslægt, hvis efterkommere har siddet på den danske trone lige siden*
- *Her står symbolet på grundlæggelse af den danske nation*
- *Her markeredes ændringen fra et nordisk hedensk samfund til en europæisk kristen civilisation.*

Inden for det værdifulde kulturmiljø, udpeget i kommuneplanen, er der udover Jelling-monumenterne flere fredede gravhøje, omtalt som "Mangenhøje", som ligger nord for Jelling-monumenterne (Vejle Kommune, 2021b). Disse fredede gravhøje ligger øst for plan- og projektområdet.

Inden for kulturmiljøet "Jelling monumenterne" må der kun planlægges og etablere aktiviteter indenfor byggeri, anlæg, råstofs udvinding osv., hvis der tages hensyn til kulturmiljøet (Vejle Kommuneplan 2025-2037, 2025b).). Det samme gælder også indenfor udpegninger af kirkeomgivelserne. Her skal ved planlægning og udførelse af byggeri, råstofgravning og anlæg, tages hensyn til kirkens landskabelige beliggenhed, udsigten til og fra kirken, samt samspillet med det omgivende bebyggelsesmiljø.

Jelling Kirke har en kirkebyggelinje på 300 m omkring kirken, som betyder, at der ikke må opføres bebyggelse på over 8,5 m. Dette skal sikre kirken mod, at der i kirkens nære omgivelser ikke opføres byggeri, der kan virke forstyrrende på kirkens visuelle indvirkning i landskabet (Vejle Kommuneplan 2025-2037, 2025a)

Jelling-monumenterne er både nationale symboler på grundlæggelse af den danske nation og identitet og har en status som verdenskulturarv. I Vejle Kommuneplan er der udpeget en bufferzone omkring monumentområdet, samt et større areal "Mangenhøje" nord for monumentområdet. Ifølge Vejle Kommuneplans retningslinje for Monumentområdet gælder det at, der ikke må etableres anlæg eller byggeri, som vil være forstyrrende på Monumentområdet.

I den del af plan- og projektområdet, hvor der foretages gravearbejde (delområderne R1 og R2), skal der foretages en arkæologisk forundersøgelse af Vejlemuseerne. Dette foretages på baggrund af at det aktuelle areal rent topografisk er højtliggende tæt ved en vandskel og med frit udsyn til alle sider. Desuden er der inden for det aktuelle areal fundet en sejlstampe fra 1400-tallet med metaldetektor. Der er ikke fundet væsentlige fortidsminder i forbindelse med byggemodning på området sydvest for plan- og projektområdet, som er omfattet af lokalplan nr. 1235 eller i forbindelse med etablering af vejen (Mangenhøje), som afgrænser området mod øst.

Med en arkæologisk forundersøgelse, vil man undersøge om der er væsentlige fortidsminder på det aktuelle område og på den baggrund træffe en beslutning om, om der skal foretages en egentlig arkæologisk undersøgelse (Vejlemuseerne, 2024).

12.3 Miljøpåvirkninger

I anlægsfasen samt for driftsfasens permanente og midlertidige anvendelse forventes planerne og projektet at medføre følgende påvirkninger af kulturarv:

- Påvirkning af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne"
- Påvirkning af "Monumentområdet i Jelling"
- Påvirkning af bufferzone
- Påvirkning af "The wider setting"

De forventede påvirkninger beskrives og vurderes nærmere i det følgende.

12.4 Kumulative effekter

Der er ikke kendskab til vedtagne planer eller projekter, der i samspil med planerne og projektet vil betyde, at påvirkningerne forstærkes i forhold til kulturarv.

12.5 Påvirkning af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne"

Der kan ske en potentiel påvirkning af de kulturhistoriske værdier, herunder det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne", som følge af anlæg og aktiviteter fra anlægsfasen og driftsfasen for den permanente og for den midlertidige anvendelse med som festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for de kulturhistoriske værdier, herunder det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne".

12.5.1 Miljøstatus for det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne"

I Danmark foretager kommunerne udpegningen af et kulturmiljø, som desuden er indskrevet i Museumsloven og Planloven. Ifølge Vejle Kommunes kommuneplan defineres et kulturmiljø som et geografisk afgrænset område, som via sin fremtræden, afspejler væsentlige træk i den samfundsmæssige udvikling. Et kulturmiljø kan bestå af vandmøller, gravhøje eller en herregårds hovedbygning. Yderligere kan kulturmiljø også være fabrikker, fiskerlejer, landsbyer m.fl. Dog skal der være en historisk sammenhæng mellem stedets fortælling og bebyggelse. Værdien af kulturmiljø afhænger af fortællerkraften, ikke kun af kulturmiljøets fysiske tilstand og alder. Det er væsentligt at fortællingen er synlig og kan opleves (Vejle Kommune, 2021b).

Der er forudbestemte retningslinjer for kulturmiljøer: Der må kun planlægges for og udføres aktiviteter indenfor anlæg, byggeri, råstofgravning, hvis der bliver taget hensyn til de kulturhistoriske værdier. Samt at det kan godtgøres, at de beskyttelses- og bevaringsmæssige interesser sikres (Vejle Kommuneplan 2025-2037, 2025b)

De kulturhistoriske værdier, herunder det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" (se Figur 12-1), består af flere elementer som en del af monumentområdet; to gravhøje, en skibssætning, et palisadeanlæg, to runesten, rester af flere huse og en romansk kirke. Området nord for Jelling-monumenter indeholder ældre gravhøje som samlet kaldes "Mangehøje". Tre af højene er fredet og to er overpløjede. Jelling-monumenterne og hovedparten af området "Mangehøje" er fredet og udpeget som kulturarvsareal af international betydning (Vejle Kommune, 2021b).

Det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er velbevaret, da man efter udgravning af gravhøjene har genetableret disse og efterfølgende restaureret dem efter behov. Den store runesten står i dag på dennes oprindelige plads, hvorimod den lille runesten er blevet flyttet fra et ukendt sted til det sted, hvor den i dag er placeret. Begge runesten er godt bevaret i hver sin glasboks, hvor de bliver beskyttet mod vind og vejr, samt eventuelt hærværk.

Efter en arkæologisk udgravning, hvor man har blotlagt arkæologiske spor fra palisaden, skibssætning og huse, har man efterfølgende markeret disse arkæologiske spor via GPS-opmålinger med betonplader og betonpæle og derved illustreret omfanget af arealet med de forskellige elementer. Palisadeanlægget bliver dog brudt af nyere bebyggelse, men fortsat markeret gennem byen med beton pæle.

Markerne nord for Jelling-monumenterne anvendes i dag til landbrug og er generelt frie for bebyggelse, hvilket bidrager til oplevelsen af den magtposition området har haft. Retableringen og restaurering af gravhøjene, samt den visuelle markering af palisadeanlæg, skibssætningen og husene, sikrer at Jelling-monumenterne fremstår autentisk. Den løbende vedligeholdelse gør, at man fortsat kan fortælle den autentiske historie om Jelling-monumenterne og om, hvad der var engang.

De kulturhistoriske værdier, herunder det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" ligger i og ved Jelling by og dækker et areal på 75,80 ha (*Danmarks Arealinformation - En Del Af Danmarks Miljøportal*, n.d.-a).

De mulige trusler der kan ramme det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne", er en ændring i landskabet, som vil tage opmærksomheden fra Jelling-monumenterne. En reducere i landskabets åbenhed er også en trussel, da det vil mindske udsigten til de store vidder i landskabet nord for Jelling-monumenterne. Derfor blev der i 1947 fastlagt en landskabsfredning, der freder arealet nord for monumentområdet og frem til Mangehøje. Fredningen har til formål at forhindre byggeri og at bevare landskabsudsynet fra Jelling-monumenterne mod nord og på den måde beskytte oplevelsen af områdets landskab og historie, samt udsynet til gravhøjene fra området nord for monumenterne i Jelling (Fredningskendelser Jellingehøjene, n.d.).

12.5.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenternes" tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus.

12.5.3 Påvirkning af det værdifulde kulturmiljø "Jelling monumenterne" i anlægsfasen

I det følgende beskrives påvirkningen af de kulturhistoriske værdier, herunder det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" som følge af anlægsarbejder i anlægsfasen.

Baggrund

I anlægsfasen skal der foretage terrænreguleringer inden for delområde R1 og R2, med henblik på at skabe beplantede jordvolde langs Herningvej og Mangehøje som støjskærmende foranstaltninger, mens de øvrige beplantede jordvolde etableres som landskabelige hensyn. Derudover etableres der flere steder inden for R1 og R2, lavninger og plateauer, samt tekniske anlæg i form af regnvandsbassin, grøfter, stier, faste køreveje og enkelte permanente bygninger.

Den resterende del af plan- og projektområdet øst for Mangehøje vil fortsat kunne anvendes til landbrug, såsom høslæt.

Sårbarhed

Det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er sårbart overfor aktiviteter eller anlæg i dets omgivelser, der kan forstyrre den oplevelsesmæssige dominans af kulturmiljøet. Sårbarheden af kulturmiljøet overfor forstyrrende anlæg eller aktiviteter udenfor men i umiddelbar nærhed af udpegningen vurderes at være medium.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at anlægsaktiviteternes påvirkning af kulturmiljøet i forbindelse med realisering af planerne og projektet er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring plan- og projektområdets delområde R1 og R2. Derfor vurderes den geografiske udbredelse af påvirkningen ift. kulturmiljøer er knyttet til plan- og projektområdets nærområde.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten ift. det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" fra anlægsaktiviteterne ved realisering af planerne og projektet vil være lav. Dette vurderes på baggrund af, at anlægsaktiviteterne ikke foregår inden for selve det værdifulde kulturmiljø, men grænser op hertil. Der vil dog være en visuel forstyrrelse af udsigten fra Jelling-monumenterne til en del af det omgivende landskab, hvor der foregår anlægsaktiviteter.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for anlægsaktiviteternes påvirkning på det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er lang, da etableringen af de permanente anlæg i forbindelse med det rekreative område vil vare fra 2026 og ca. 3 år frem.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" vil være begrænset. Dette vurderes på baggrund af, at anlægsaktiviteterne vil opleves som en mindre forstyrrelse i den visuelle oplevelse af det værdifulde kulturmiljø. Forstyrrelsen vil være midlertidig i en afgrænset periode på nogle år og foregå i nærområdet, men dog udenfor det værdifulde kulturmiljø.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.5.4 Påvirkning af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" i driftsfasen for den permanente anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" i driftsfasen for det rekreative områdes permanente anvendelse som park.

Baggrund

I driftsfasen for den permanente anvendelse vil parken blive anvendt rekreativt af besøgende og som arbejdsplads for ansatte knyttet til service- og erhvervsbygningerne. Resten af plan- og projektområdet vil fortsat blive anvendt til landbrug, såsom høslæt.

Sårbarhed

Det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er sårbart overfor ny arealanvendelse herunder aktiviteter eller anlæg i dets omgivelser, der kan forstyrre den oplevelsesmæssige dominans af kulturmiljøet. Sårbarheden af kulturmiljøet overfor forstyrrende anlæg og aktiviteter uden for men i umiddelbar nærhed af udpegningen vurderes at være medium.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at planernes og projektets indvirkning på det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er knyttet til nærområde, da påvirkningens udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring de permanente aktiviteter og anlæg i forbindelse med parken.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten ved de permanente aktiviteter og anlæg som følge af realiseringen af planerne og projektet vil være lav, da ændringerne fremstår som genkendelige elementer i området i forvejen. De synlige elementer fra kulturmiljøet vil primært være beplantning og beplantede jordvold.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for planernes og projektets påvirkning fra parkens permanente aktiviteter og anlæg er permanent.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen for det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" vil være begrænset. Dette vurderes på baggrund af, at nogle af ændringerne inden for plan- og projektområdet vil være synlige og disse vil fremstå som genkendelige landskabselementer i en del af landskabet i nærområdet. Den rekreative park vil derfor have en begrænset påvirkning på den oplevelsesmæssige dominans af selve kulturmiljøet.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.5.5 Påvirkning af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" i driftsfasen for den midlertidige anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" i driftsfasen ved den midlertidige anvendelse til festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

Baggrund

I driftsfasen for den midlertidige anvendelse vil der være aktiviteter som opsætning, afholdelse og nedtagning til musikfestivalen i Jelling. Opstilling og nedtagning vil bestå af en del trafik af køretøjer med materialer til musikfestivalen i Jelling, samt opsætning og nedtagninger herunder scener, boder, skilte, flag, banner, camp områder og parkeringspladser. I de 5 dage hvor der afholdes musikfestival i Jelling, vil der være en del aktivitet med fra den forøgede menneskemængde i landskabet, samt støj fra høj musik og mennesker. Der vil kun afholdes koncerter inden for delområde R1, som er placeret uden for det værdifulde kulturmiljø. Dele af Campområderne vil være placeret foregå inde for det værdifulde kulturmiljø.

Sårbarhed

Det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er sårbart overfor ny arealanvendelse herunder aktiviteter eller anlæg i dets omgivelser, der kan forstyrre den oplevelsesmæssige dominans af kulturmiljøet. Sårbarheden inden for udpegningen vurderes at være høj.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at den midlertidige anvendelses indvirkning på det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er knyttet til nærområdet, da påvirkningens udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring påvirkningen fra de midlertidige festivalaktiviteter.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningen fra de midlertidige festivalaktiviteter ift. det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" vil være høj pga. karakteren og omfanget af aktiviteterne og de midlertidige anlæg, som for en periode vil ændre arealanvendelsen inden for udpegningen og forstyrre den oplevelsesmæssige dominans af kulturmiljøet. Efter de fem dages afholdelse af festivalen vil området inden for kulturmiljøet reetableres til forholdene som beskrevet og vurderet for driftsfasens den permanente anvendelse. Omfanget og karakteren af anlæg og aktiviteter uden for udpegningen vil variere over en periode på ca. 13 uger.

Varighed

Det vurderes at varigheden for påvirkningen fra den midlertidige anvendelses påvirkning på det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" er kort, da opstilling, afholdelse og nedtagning samlet set vil vare omkring 13 uger. Øst for Mangehøje vil aktiviteterne dog kun vare i op til 6 uger.

Aktiviteter på og camp- og parkeringsområderne vil vare fem dage årligt. Festivalen gentages hvert år.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen fra den midlertidige anvendelse på det værdifulde kulturmiljø "Jelling-monumenterne" vil være moderat. Det vurderes på baggrund af kulturmiljøets sårbarhed overfor forstyrrelse af den oplevelsesmæssige dominans og at påvirkningen fra planernes og projektets karakter og omfang vil have en høj intensitet inden for kulturmiljøet, men kun i en kort periode årligt. Festivalaktiviteterne vurderes ikke at medføre irreversible skader på den oplevelsesmæssige dominans af Jelling-monumenterne og dermed det værdifulde kulturmiljø. Der vurderes derfor, at der ikke være en væsentlig påvirkning på kulturmiljøet.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.6 Påvirkning af Monumentområdet i Jelling

Monumentområdet i Jelling er et kulturarvsareal med fredede fortidsminder og er udpeget som særlige kulturhistoriske værdier af national betydning, kulturarvsareal af international betydning og er desuden optaget på UNESCO Verdensarvsliste. De fredede fortidsminder er udpeget af Slots- og Kulturstyrelsen. Monumentområde som UNESCO-kulturarv er vurderet i Heritage Impact Assessment (HIA), bilag 4.

For de fredede fortidsminder i monumentområdet i Jelling gælder Museumsloven §29e, hvor der ikke må foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder, samt ifølge §29f, hvor der ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes på fortidsminder og indenfor en afstand på 2 m fra fortidsminder (Retsinformation, n.d.-a). Derudover gælder Naturbeskyttelsesloven §18, hvor der ikke må foretages ændringer af et areal inden for en afstand på 100 m fra fortidsminderne (Retsinformation, n.d.-b).

I kommuneplanen er der retningslinjer der sikrer, at der tages hensyn til monumentområdet (Vejle Kommune, 2025a). Endvidere er udsynet til og fra nord for Jelling-monumenterne fredet og har været det siden 1947 med en udsigtsfredning. Formålet med denne fredning, er at forhindre byggeri og at bevare landskabsudsynet fra Jelling-monumenterne mod nord og derved beskytte oplevelsen af områdets landskab og historie, samt udsynet til gravhøjene fra området nord for monumenterne i Jelling (Fredningskendelser Jellingehøjene, n.d.).

Der kan ske en potentiel påvirkning af monumentområdet, som følge af aktiviteter fra anlægsfasen og for driftsfasens både midlertidige og permanente anvendelse som følge af planerne og projektet.

I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for monumentområdet.

12.6.1 Miljøstatus for Monumentområdet i Jelling

I det følgende beskrives miljøstatus for monumentområdet, der sammen med 0-alternativet, udgør det referencescenarie, som påvirkningen fra planerne og projektet vurderes op imod.

Monumentområdet dækker et areal på 10 ha og omfatter området omkring kirken, gravhøjene, runestenene, skibssætningen og palisaden, se Figur 12-1.

Jelling-monumenterne er en del af Harald Blåtands magtfortælling, sammen med Danevirkevolden, den store bro ved Ravning Enge og de fem arkæologiske ringborge. De arkæologiske ringborge er Aggersborg ved Limfjorden, Fyrkat ved Hobro, Nonnebakken i Odense, Trelleborg i Slagelse, Borg-ring i Køge (Slots- og Kulturstyrelsen, n.d.-b).

Gravhøjene, "Nordhøjen" og "Sydhøjen"

Nordhøjen blev opført i år 958/959 e.Kr. Nordhøjen har en diameter på ca. 62 m og en højde på 8 m. Den afdøde blev placeret i en træbygning fyldt med overdådigt udstyr. Over gravkammeret opførte man gravhøjen. Hidtil har man ment, at det var Gorm den Gamle Nordhøjen blev opsat for, men ny forskning viser at Nordhøj muligvis er opført for Dronning Thyra. Nordhøjen bliver kaldt for Thyras høj og Sydhøjen bliver kaldt Gorms høj (Imer et al., 2023). Sydhøjen er opført i ca. 970 e.Kr., placeret over den sydlige ende af skibssætningen. Sydhøjen er den største af de to gravhøje, med en diameter på 70 m og en højde på 10 m. (Nationalmuseet, n.d.-e).

Nordhøjen ligger i centrum af en skibssætning bestående af store sten, som fortsat er placeret under jorden. Skibssætningen er blevet levendegjort med moderne betonplader. Skibssætningen måler ca. 355 m lang og 70 m bred (Nationalmuseet, n.d.-c). I den hedenske tradition var det almindelig, at man begravede højtstående personer, især konger, i skibsformede stensætninger. Skibet har været et symbol for at fragte den døde til dødsriget (Slots- og Kulturstyrelsen, n.d.-b). Teorien om at disse store sten man fandt under udgravningen, opstod i 1964.

Derudover har der været en palisadeanlæg, som har indrammet et areal på 120.000 m² i en firkant. Palisaden bestod oprindeligt af egetræsstolper og store egetræsplanker. Der har været ca. 1-1,5 m afstand mellem egetræsstolperne. Palisaden skulle beskytte Harald Blåtands kongesæde, hvor der er flere huse, skibssætningen, gravhøjene, runestenene og kirken. I området findes desuden spor i form af stolpehuller fra flere større huse, - huse som minder om dem, man har fundet i ringborgene spredt rundt i Danmark. Husene i Jelling-monumenterne er dateret til anden halvdel af 900-tallet (Nationalmuseet, n.d.-c).

Både palisaden, skibssætningen og husene er blevet kunstnerisk levendegjort og er tydeligt i landskabet (Vejle Kommuneplan 2025-2037, 2025b)

Mellem gravhøjene, er to runesten placeret. Den lille runesten er rejst til ære for Dronning Thyra af Gorm den Gamle. På stenen står der *"Gorm konge gjorde disse kumler efter Thyra sin kone, Danmarks pryd"*. Den store runesten blev rejst i 965 e.Kr. af Harald Blåtand, som en mindesten for sine forældre (Dronning Thyra og Gorm den gamle), samt et vidnesbyrd om deres bedrifter. På stenen står der *"Harald konge bød gøre disse kumler efter Gorm sin fader og Thyra sin moder, den Harald som vandt sig hele Danmark og Norge og gjorde danerne kristne"*. Begge runesten står foran Jelling Kirken (Slots- og Kulturstyrelsen, n.d.-b).

Den nuværende Jelling Kirke er en stenkirke, opført omkring år 1100 e.Kr. Jelling Kirke er placeret mellem gravhøjene og nord for runestenene. Men før stenkirken blev opført, har der ligget tre trækirker på stedet. Den første trækirke er muligvis bygget af kong Harald Blåtand, omkring år 965 e.Kr. og var den største af trækirkerne. Alle trækirkerne gik tabt som følge af brand (Nationalmuseet, n.d.-b).

Monumentområdet bliver vedligeholdt bl.a. i form af løbende restaurering af gravhøjene og markeringen af de moderne materialer der markerer de arkæologiske spor af det oprindelige palisadeanlægs forløb, skibssætningen og en række huse. Markeringen af palisadeanlægget med betonfliser og søjler omkring hele området medvirker til en tydelig fortælling af områdets historiske betydning som magtcentrum.

Mulige trusler mod Monumentområdet er en forstyrrelsen af den visuelle oplevelse af det omgivende landskab fra Monumentområdet, jævnfør Fredningskendelser (Fredningskendelser Jellingehøjene, n.d.). Det gælder særligt bebyggelse og terrænreguleringer, som vil ændre det nuværende landskab og derved påvirke udsigten til landskabet fra Monumentområde og påvirke indsigten til Monumentområde fra landskabet.

12.6.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for Monumentområdet i Jelling i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes Monumentområdes tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus.

12.6.3 Påvirkning af Monumentområdet i Jelling i anlægsfasen

Der kan ske en potentiel påvirkning af Monumentområdet som følge af anlægsarbejder anlægsfasen.

Baggrund

I anlægsfasen skal der foretages terrænreguleringer inden for delområde R1 og R2. Inden for R1 vil der derudover bl.a. etableres beplantede jordvolde af landskabelige og støjmæssige hensyn, lavninger og plateauer. Derudover skal der anlægges to regnvandsbassiner, trug, grøfter, stier, faste køreveje og opføres enkelte, permanente bygninger. Plan- og projektområdets delområde R1 vil blive anlagt som rekreativt parkområde. Indenfor de resterende delområder R3, R4 og R5 sker der ingen anlægsaktiviteter i anlægsfasen ud over en sti til gående cyklister, som vil etableres langs Herningvej.

Sårbarhed

Monumentområdet er sårbart overfor aktiviteter eller anlæg i dets omgivelser, der kan forstyrre den visuelle oplevelse fra selve Monumentområdet og indsigten til Monumentområdet. Monumentområdets sårbarhed vurderes at være høj inden for de tilknyttede beskyttelseslinjer herunder bufferzonen og mindre sårbar jo længere væk fra områder forstyrrelsen sker.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at den geografiske udbredelse af påvirkningen fra anlægsfasen i forhold til Monumentområdet er knyttet til nærområde, da anlægsaktiviteternes forstyrrelser er begrænset til en afstand af 0-1 km omkring plan- og projektområdets delområde R1 og R2.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten fra anlægsarbejdet i anlægsfasen i forhold til Monumentområdet vil være lav, på grund af omfanget og karakteren af selve anlægsaktiviteterne. Aktiviteterne har karakter af almindelige anlægsarbejder, er midlertidige og ud over stien langs Herningvej foregår arbejdet ikke inden for selve Monumentområdet eller beskyttelseslinjer knyttet hertil herunder bufferzonen. Anlægsarbejdet i forbindelse med stien vil være i et begrænset omfang og foregå langs Herningvej. Samlet set foregår anlægsaktiviteterne inden for en mindre del af det udsyn, der er over landskabet fra Monumentområdet.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for anlægsaktiviteterne vil have en lang påvirkning på Monumentområdet, da anlægsfasen vil vare fra 2026 og ca. 3 år frem.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen af Monumentområde i anlægsfasen er begrænset. Dette vurderes på baggrund af anlægsaktiviteternes karakter, omfang og afstand til Monumentområdet og at forstyrrelsen vil være midlertidig for en del af udsigten over landskabet til og fra Monumentområdet i en afgrænset periode.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

- 12.6.4 Påvirkning af Monumentområdet i Jelling i driftsfasen for den permanente anvendelse
I det følgende vurderes påvirkningen af Monumentområdet i driftsfasen for den permanente anvendelse som parkområde.

Baggrund

I driftsfasen vil der være en stiforbindelse langs Herningvej til parken, som for den permanente anvendelse vil fremstå med færdigetablerede jord- og støjvolde med beplantning og desuden træbeplantning inden for delområde R1, som vil kunne ses fra Monumentområdet. Desuden vil der blive etableret bebyggelse til erhverv i byggezoneerne indenfor delområde R1. De resterende arealer inden for plan- og projektområdet vil ikke ændres fra eksisterende forhold og fortsat anvendes til landbrug (f.eks. høslæt).

Sårbarhed

Monumentområdet er sårbart overfor bl.a. anlæg eller byggeri i dets omgivelser, som kan forstyrre den visuelle oplevelse fra selve monumentområdet og indsigten til monumentområdet. Monumentområdets sårbarhed vurderes høj inden for de tilknyttede beskyttelseslinjer herunder bufferzonen og mindre sårbar jo længere væk fra områder forstyrrelsen sker.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at den geografiske udbredelse af påvirkningen fra driftsfasens permanente anvendelse i forhold til Monumentområdet er knyttet til nærområdet, da den visuelle forstyrrelse af aktiviteter, anlæg og byggerier er begrænset til en radius af 0-1 km omkring plan- og projektområdets delområde R1 og stien langs Herningvej.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningen fra planerne og projektet i forhold til monumentområdet vil være lav, da det er en begrænset del af udsynet til og fra monumentområdet, der forstyrres og da de permanente anlæg og byggerier er placeret bag nye beplantede støjvolde og uden for selve monumentområdet og de tilhørende beskyttelseslinjer. De synlige elementer fra monumentområdet derfor vil primært være beplantning, beplantede jord- og støjvolde, som vil fremstå som genkendelige elementer i området.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for planernes og projektets påvirkning på Monumentområdet er permanent.

Konsekvens

En del af landskabet i monumentområdets nærhed, vil beplantningen som afskærmer plan- og projektområdets park i delområde R1 fremstå som genkendelige landskabselementer i området. Beplantningen vil opleves på afstand fra monumentområdet og indtil beplantningen er udvokset, kan man se bebyggelsen i delområde R1. Dermed vurderes der samlet set at være en begrænset påvirkning på monumentområdet.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljøemnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljøemnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

- 12.6.5 Påvirkning af Monumentområdet i Jelling i driftsfasen for den midlertidige anvendelse
I det følgende vurderes påvirkningen af Monumentområde i driftsfasen som følge af den midlertidige anvendelse som festivalplads til afholdelse af musikfestivalen i Jelling.

Baggrund

Mellem primo april og ultimo juni i en periode på omkring 13 uger årligt vil plan- og projektområdet fungere midlertidigt som festivalområde for musikfestivalen i Jelling. I den periode vil der kunne foregå opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af selve festivalen i fem dage og nedtagning i cirka 4 uger. Dog vil al aktivitet i forbindelse med musikfestivalen øst for Mangehøje (delområde R4 og R5) forgå i op til 6 uger samlet set. Opstilling og nedtagning vil bestå af trafik af køretøjer med materialer til musikfestivalen i Jelling, samt opstilling og nedtagninger til scener, boder, skilte, flag, banner, camp områder og parkeringspladser. De fem dage hvor musikfestivalen i Jelling afholdes vil der være en del aktivitet med øget menneskemængde i landskabet, samt støj i form af musik og menneskelarm. Koncerter vil blive afholdt inden for delområde R1. De omkringliggende delområder R2, R3, og R4 vil blive anvendt til camp- og parkeringsområder med dertilhørende aktiviteter og R5 vil blive anvendt til campområde.

Sårbarhed

Monumentområdet er sårbart overfor bl.a. anlæg eller byggeri i dets omgivelser, som forstyrrer den visuelle oplevelse fra selve Monumentområdet og indsigten til Monumentområdet. Monumentområdets sårbarhed vurderes at være høj inden for de tilknyttede beskyttelseslinjer herunder bufferzonen og mindre sårbar jo længere væk fra områder forstyrrelsen sker.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at den midlertidige anvendelses påvirkning på Monumentområdet er knyttet til nærområdet, da påvirkningens udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring de midlertidige festivalaktiviteter.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningen fra de midlertidige festivalaktiviteter ift. Monumentområdet vil være høj pga. aktiviteterne karakter og omfang i forbindelse med opstilling, afholdelse og nedtagning af festivalen, som vil visuelt forstyrre udsigten over landskabet fra og indsigten til Monumentområdet. Nærmest Monumentområdet og inden for bufferzonen vil der bl.a. være midlertidige anlæg som camps, hegn og trafik. Efter de fem dages afholdelse af festivalen vil området inden for Monumentområdets beskyttelseslinjer reetableres til forholdene som beskrevet og vurderet for driftsfasens den permanente anvendelse. Omfanget og karakteren af anlæg og aktiviteter uden for udpegningen vil variere over en periode på omkring 13 uger.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for påvirkningen fra den midlertidige anvendelse i forhold til Monumentområdet er kort, da hele den midlertidige periode for musikfestivalen i Jelling vil vare i omkring 13 uger. Selve campområderne, som overlapper med bufferzonen og er placeret lige nord for Monumentområdet, vil dog kun have aktiviteter i op til 6 uger hvoraf afholdelse af festivalen og dermed gæster på campområdet vil vare i fem dage årligt.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen fra den midlertidige anvendelse i forhold til Monumentområdet vil være moderat. Det vurderes på baggrund af Monumentområdets sårbarhed overfor visuelle forstyrrelser fra og mod Monumentområdet og at påvirkningen fra planernes og projektets karakter og omfang vil have en høj intensitet i forhold til visuelle forstyrrelser, men kun i en kort periode årligt. Festivalaktiviteterne vurderes ikke at medføre irreversible skader på den visuelle oplevelse af Monumentområdet.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljømnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.7 Påvirkning af bufferzonen

Der er en officiel UNESCO bufferzone omkring Jelling-monumenterne. Formålet med bufferzonen er at beskytte det, der er inden for zonen, bl.a. gennem kommuneplanens retningslinjer.

Der kan ske en potentiel påvirkning af bufferzonen, som følge af aktiviteter fra anlægsfasen og fra driftsfasens både permanente anvendelse som rekreativt parkområde og midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for bufferzonen.

Baggrunden for vurderingen af bufferzonen kan ses i den Heritage Impact Assessment (HIA) (bilag 4) der er udarbejdet i forbindelse med planerne og projektet og denne tilhørende miljøvurderingsrapport.

12.7.1 Miljøstatus for bufferzonen

I det følgende beskrives miljøstatus for bufferzonen, der sammen med 0-alternativet udgør det referencescenarie, som påvirkningen fra planerne og projektet vurderes op imod. Bufferzonen omfatter et areal omkring Jelling-monumenterne, se Figur 12-1 under afsnit 12.2.

Indenfor bufferzonen, jf. Vejle Kommuneplan 2025-2037, må der i henhold til Monumentområdets status som verdensarv og de særlige kulturhistoriske værdier af national betydning ikke etableres anlæg eller byggeri, som virker forstyrrende på Monumentområdet (Vejle Kommune, 2025).

Den nordlige del af bufferzonen er beskyttet med en udsigtsfredning og har været det siden 1947. Formålet med udsigtsfredningen er en friholdelse af arealet mellem Nordhøjen og vejen Mangehøje for at sikre det åbne landskab i videre forstand, som kan ses fra Nordhøjen og en friholdelse af et areal nord for Mangehøje (Fredningskendelser Jellingehøjene, n.d.). Udsigtsfredningen er vurderet som værende en del af bufferzonen. Selve vurderingen af udsigtsfredningen kan findes i kapitel 1 Landskab.

Vejle Kommuneplans retningslinjer om Monumentområdet understøtter de hensyn, der skal sikres inden for den bufferzone, som er udlagt i forbindelse med optagelse på UNESCO Verdensarvsliste, som bidrager til at bibeholde eller bevare *the outstanding universal value* (UNESCO, n.d.-a).

Bufferzonen dækker et område på 59,2 ha ved Jelling-monumenterne (UNESCO, n.d.-b). Afgrænsning af zonen er ikke en del af nomineringen af de fredede monumenter, men skal ses som en

integreret del af arbejdet med at bevare, beskytte og forvalte udpeget verdensarv og opretholde *the outstanding universal value* (UNESCO, n.d.-a).

Det nordlige del af bufferzonen bliver i dag anvendt som landbrugsjord og er derfor fri for byggeri og anlæg (dog med undtagelse af en enkelte ejendom og en mindre asfalteret vej). Den sydlige, østlige og vestlige del af bufferzonen omfatter Jelling by og hermed bybebyggelse i sammenhæng med Monumentområdet.

12.7.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for bufferzonen i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes bufferzonens tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive som beskrevet under miljøstatus.

12.7.3 Påvirkning af bufferzonen i anlægsfasen

I det følgende beskrives påvirkningen af bufferzonen som følge af i anlægsfasen for realiseringen af planerne og projektet.

Baggrund

I anlægsfasen skal der foretage terrænreguleringer af landskabet, med henblik på at skabe jord- og støjvolde, lavninger og plateauer inden for delområde R1. Der kan desuden ske terrænreguleringer inden for delområde R2. Derudover skal der anlægges tekniske elementer i form af regnvandsbassin, trug, grøfter, stier, faste køreveje og opføres enkelte, permanente bygninger. Der anlægges desuden en stiforbindelse langs Herningvej mellem delområde R1 og Jelling by. Stien vil være i den allersydligste del af delområde R5. Den resterende del af plan- og projektområdet vil som under eksisterende forhold fortsat anvendes til landbrug (f.eks. høslæt).

Sårbarhed

Bufferzonen er sårbar overfor bl.a. anlæg eller byggeri i dets omgivelser, som forstyrrer den visuelle oplevelse fra og indsigten til Monumentområdet. Bufferzonens sårbarhed vurderes at være høj inden for bufferzonen og lavere jo længere væk fra området forstyrrelsen sker.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at påvirkningerne fra planernes og projektets anlægsfase i forhold til bufferzonen er knyttet til nærområdet, da påvirkningernes udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring den del af plan- og projektområdet, hvor der vil ske anlægsaktiviteter.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningerne fra planernes og projektets anlægsfase i forhold til bufferzone vil være lav pga. anlægsaktiviteternes karakter, omfang og placering, som udelukkende berører bufferzonen i et meget begrænset omfang langs den eksisterende Herningvej. Anlæg af stien vil dermed ikke virke forstyrrende på monumentområdet.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for anlægsfasen ved realisering af planerne og projektet vil have en lang påvirkning på bufferzonen, da påvirkningerne fra anlægsfasen vil vare fra 2026 og ca. 3 år frem.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at anlægsfasens påvirkninger af bufferzonen vil være begrænset, da anlægsaktiviteterne enten befinder sig udenfor bufferzonen eller vil have en placering, karakter og være i et omfang, som ikke virker forstyrrende på den visuelle oplevelse fra og til monumentområdet. Derudover vil aktiviteterne være midlertidige.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.7.4 Påvirkning af bufferzonen i driftsfasen for den permanente anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af bufferzonen i driftsfasen for den permanente anvendelse som park.

Baggrund

I driftsfasen for den permanente anvendelse som park vil der være færdigetablerede jord- og støjvolde med beplantning, træbeplantning og bebyggelse inden for delområde R1. Der vil være en sti langs Herning inden for bufferzonen, som forbinder byen til parken. De resterende arealer inden for plan- og projektområdet vil ikke ændres fra eksisterende forhold og fortsat anvendes til landbrug (f.eks. høslæt).

Sårbarhed

Bufferzonen er sårbar overfor bl.a. anlæg eller byggeri i dets omgivelser, som forstyrrer den visuelle oplevelse fra og indsigten til Monumentområdet. Bufferzonens sårbarhed vurderes at være høj inden for bufferzonen og lavere jo længere væk fra området forstyrrelsen sker.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at planernes og projektets indvirkning på bufferzonen er knyttet til nærområde, da påvirkningens udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring parken i delområde R1 og stien langs Herningvej.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningerne fra planerne og projektet i forhold til bufferzonen vil være lav, da det kun vil være stien i sig selv og aktiviteter i forbindelse med stien, som vil overlappende med zonen i et meget begrænset omfang og som ikke vil virke forstyrrende på monumentområdet. Der vil ikke være øvrige aktiviteter i forbindelse med parken, som overlapper med bufferzonen.

Varighed

Varigheden af påvirkningen fra planernes og projektets permanente anvendelse på bufferzonen er permanent.

Konsekvens

Samet set vurderes det, at planernes og projektets påvirkning af bufferzonen vil være begrænset, da stien inden for bufferzonen ikke vil forstyrre den visuelle oplevelse til og fra monumentområdet. Der vil ikke være andre aktiviteter inden for selve bufferzonen, og der vil desuden være en afstand til parkområdet, hvor der vil ske en permanent ændring med anlæg og aktivitet, som desuden vil være omgivet af tæt beplantning.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.7.5 Påvirkning af bufferzonen i driftsfasen for den midlertidige anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af bufferzonen i driftsfasen som følge af den midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

Baggrund

Mellem primo april og ultimo juni i en periode på omkring 13 uger årligt vil plan- og projektområdet fungere midlertidigt som festivalområde for musikfestivalen i Jelling. I den periode vil der kunne foregå opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af selve festivalen i fem dage og nedtagning i cirka 4 uger. Dog vil al aktivitet i forbindelse med musikfestivalen øst for Mangehøje og inden for bufferzonen (delområde R4 og R5) kun foregå i op til 6 uger samlet set. Opstilling og nedtagning vil bestå af trafik af køretøjer med materialer til musikfestivalen i Jelling, samt opsætning og nedtagninger til scener, boder, skilte, flag, banner, camp områder og parkeringspladser. I de fem dage under afholdelse af musikfestivalen i Jelling, vil der være en del aktivitet med øget menneskemængde i landskabet, samt støj i form af musik og menneskelarm. Koncerter vil blive afholdt inden for delområde R1. De omkringliggende delområder R2, R3, og R4 vil blive anvendt til camp- og parkeringsområder med dertilhørende aktiviteter og R5 vil blive anvendt til campområde.

Sårbarhed

Bufferzonen er sårbar overfor bl.a. anlæg eller byggeri i dets omgivelser, som forstyrrer den visuelle oplevelse fra og indsigten til Monumentområdet. Bufferzonens sårbarhed vurderes at være høj inden for bufferzonen og lavere jo længere væk fra områder forstyrrelsen sker.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at den midlertidige anvendelses indvirkning på bufferzonen er knyttet til nærområdet, da påvirkningens udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring plan- og projektområdet.

Intensitet

Det vurderes, at påvirkningernes intensiteten fra musikfestivalen i Jelling på bufferzonen vil være høj. Dette vurderes på baggrund af karakteren og omfanget af aktiviteterne i forbindelse med opstilling, afholdelse og nedtagning af festivalen. Inden for selv bufferzonen vil der være bl.a. camps og omgivende hegn i perioden for festivalen. Aktiviteter fra festivalgæster vil dog kun foregå i de fem dage under afholdelse af festivalen. Efter nedtagning af festivalen vil området reetableres til forholdene som beskrevet og vurderet for driftsfasens den permanente anvendelse.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for påvirkningen fra den midlertidige anvendelse på bufferzonen er kort, da hele den midlertidige periode for musikfestivalen i Jelling vil vare i omkring 13 uger årligt. Selve campområderne, som overlapper med bufferzonen og er placeret lige nord for Monumentområdet, vil dog kun have aktiviteter i op til 6 uger hvoraf afholdelse af festivalen og dermed gæster på campområdet vil vare i fem dage årligt.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen fra den midlertidige anvendelse inden for bufferzonen vil være moderat. Dette vurderes på baggrund af, at arealanvendelsen inden for bufferzonen ændres fra landbrugsmarker til campområde i den korte periode for festival og at dette vil medføre en forstyrrelse af den visuelle oplevelse af Monumentområdet. Festivalaktiviteterne vurderes ikke at medføre irreversible skader af bufferzonens formål om at bevare, beskytte og forvalte monumentområdet som udpeget verdensarv og opretholde *the outstanding universal value* og derfor afvises en væsentlig påvirkning.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.8 Påvirkning af det "The wider setting"

Der kan ske en potentiel påvirkning af "The wider setting", som følge af anlægsfasen og driftsfasens både permanente anvendelse som parkområde og midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for "The wider setting".

Baggrunden for vurderingen af "The Wider setting" kan ses i Heritage Impact Assessment (HIA) (se bilag 4), der er udarbejdet i forbindelse med planerne og projektet og denne tilhørende miljøvurderingsrapport.

12.8.1 Miljøstatus for "The wider setting"

I det følgende beskrives miljøstatus for "The wider setting", der sammen med 0-alternativet, udgør det referencescenarie, som påvirkningen fra planerne og projektet vurderes op imod.

"The wider setting" er betegnelsen for "bagtæppet" for oplevelsen og selve forståelsen af et verdenskulturarvs-objekt. Det omhandler topografi, det naturlige og byggede miljø, infrastruktur, arealanvendelsesskabte mønstre (mønstre i landskabet som følge af arealanvendelsen f.eks markopdelinger, veje, bystrukturer osv.), rumlig organisering, visuelle forhold samt relaterede sociale og kulturelle praksisser, økonomiske processer og andre immaterielle dimensioner af kulturarv, som opfattelser og associationer (UNESCO et al., 2022).

"The wider setting" for Jelling-monumenterne dækker over det areal, man kan se af landskabet mod nordøst, nord og nordvest, når man står ved Jelling-monumenterne. Mod syd omfatter "The wider setting" Jelling by.

De mulige trusler, der kan påvirke "The wider setting", er en forstyrrelse af den visuelle oplevelse af landskabet fra Jelling-monumenterne. "The wider setting" sætter rammen for den historie, der skal fortælles. Omgivelserne for Jelling-monumenterne består af klassisk dansk bystruktur og landbrug, som er genkendelig. Nye ændringer i omgivelserne skal tilpasses, så de ikke er en trussel mod den fortælling, der er ved Jelling-monumenterne.

12.8.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for "The wider setting" i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes tilstanden af "The wider setting" i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus.

12.8.3 Påvirkning af "The wider setting" i anlægsfasen

I det følgende beskrives påvirkningen af "The wider setting" som følge af planernes og projektets anlægsfasen.

Baggrund

I anlægsfasen skal der foretages terrænreguleringer inden for delområde R1 og R2, og inden for R1 bl.a. at skabe beplantede jordvolde af landskabelige og støjmæssige hensyn, lavninger og planteaer. Derudover skal der anlægges to regnvandsbassiner, trug, grøfter, stier, faste køreveje og

opføres enkelte permanente bygninger. Plan- og projektområdets delområde R1 vil blive anlagt som park. Indenfor de resterende delområder R3, R4 og R5 sker der ingen anlægsaktiviteter i anlægsfasen.

Sårbarhed

Sårbarheden af "The wider setting" vurderes at være høj overfor nye anlæg og aktiviteter, som kan forstyrre "bagtæppet" og dermed den visuelle oplevelse fra og indsigten til Monumentområdet.

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at påvirkningerne fra planerne og projektet på "The wider setting" er knyttet til nærområdet, da påvirkningens udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring den del af plan- og projektområdet, hvor der vil være anlægsarbejdet.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningen fra planerne og projektet på "The wider setting" vil være lav, da der vil foregå anlægsaktiviteter inden for en mindre del af den samlede "The wider setting". Der sker i dag forstyrrelser med landbrugsmaskiner og dermed en lignende aktivitet, hvor forstyrrelserne med anlægsarbejdet dog vil være af en højere intensitet end jordbruget medfører.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for påvirkningerne fra anlægsfasen på "The wider setting" vil være lang, da anlægsarbejdet vil vare fra 2026 og ca. 3 år frem.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen af "The wider setting" vil være begrænset. Det vurderes på baggrund af "The wider setting's" sårbarhed overfor forstyrrelser af "bagtæppet" og den visuelle oplevelse af Monumentområdet under anlægsaktiviteterne, som kun vil foregå inden for en begrænset del af den samlede "The wider setting" og i en midlertidig periode.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.8.4 Påvirkning af "The wider setting" i driftsfasen for den permanente anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af "The wider setting" i driftsfasen for den permanente anvendelse som park.

Baggrund

I driftsfasen for den permanente anvendelse som park vil der være færdigetablerede jord- og støjvolde med beplantning og desuden træbeplantning inden for delområde R1. De resterende arealer inden for plan- og projektområdet vil ikke ændres fra eksisterende forhold og fortsat anvendes til landbrug (f.eks. høslæt).

Sårbarhed

Inden for "The wider setting" vurderes sårbarheden at være høj overfor nye anlæg og ændret arealanvendelse, der kan forstyrre den visuelle oplevelse af landskabet fra Jelling-monumenterne og dermed "bagtæppet".

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at planernes og projektets påvirkning på "The wider setting" er knyttet til nærområdet, da påvirkningernes udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring delområde R1, der etableres som park.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningerne fra planerne og projektet på "The wider setting" vil være lav, da de nye elementer i form af beplantede volde vil være synlige fra Jelling-monumenterne, men vil opleves som levende hegn, som er et genkendeligt element i landskabet inden for "The wider setting". Indtil beplantningen er fuldt udvokset vil bebyggelsen i parken kunne ses i begrænset omgang bag volde og beplantning. De nye elementer vil desuden optage en mindre del af den samlede "The wider setting".

Varighed

Varigheden af påvirkningen fra planernes og projektets permanente anvendelse som park på "The wider setting" er permanent.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen er begrænset pga. det fysiske omfang og da oplevelsen fra Jelling-monumenterne af de nye elementer i "the wider setting" vil være som genkendelige landskabselementer.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljøemnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljøemnet

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.8.5 Påvirkning af "The wider setting" i driftsfasen for den midlertidige anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af "The wider setting" i driftsfasen som følge af den midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

Baggrund

Mellem primo april og ultimo juni i en periode på omkring 13 uger årligt vil plan- og projektområdet fungere midlertidigt som festivalområde for musikfestivalen i Jelling. I den periode vil der kunne foregå opstilling i cirka 8 uger, afholdelse af selve festivalen i fem dage og nedtagning i cirka 4 uger. Dog vil al aktivitet i forbindelse med musikfestivalen øst for Mangehøje og inden for bufferzonen (delområde R4 og R5) kun foregå i op til 6 uger samlet set. Opstilling og nedtagning vil bestå af trafik af køretøjer med materialer til musikfestivalen i Jelling, samt opsætning og nedtagninger til scener, boder, skilte, flag, banner, camp områder og parkeringspladser. I de fem dage under afholdelse af musikfestivalen i Jelling, vil der være en del aktivitet med øget menneskemængde i landskabet, samt støj i form af musik og menneskelarm. Koncerter vil blive afholdt inden for delområde R1. De omkringliggende delområder R2, R3, og R4 vil blive anvendt til camp- og parkeringsområder med dertilhørende aktiviteter og R5 vil blive anvendt til campområde.

Sårbarhed

Inden for "The wider setting" vurderes sårbarheden at være høj overfor nye anlæg og ændret arealanvendelse, der kan forstyrre den visuelle oplevelse af landskabet fra Jelling-monumenterne og dermed "bagtæppet".

Geografisk udbredelse

Det vurderes, at påvirkningerne fra den midlertidige anvendelse på "The wider setting" er knyttet til nærområde, da påvirkningernes udbredelse er begrænset til et område indenfor en radius af 0-1 km omkring plan- og projektområdet.

Intensitet

Det vurderes, at intensiteten af påvirkningerne fra afholdelse af musikfestivalen i Jelling på "The wider setting" vil være høj, da aktiviteterne i forbindelse med opstilling, afholdelse og nedtagning af festivalen står i stærk kontrast til den nuværende arealanvendelse som landbrugsjord. Aktiviteter og midlertidige anlæg og elementer vil være inden for hele plan- og projektområdet og dermed i stor nærhed til monumentområdet. Dermed vil en større del af den samlede oplevelse af landskabet være forstyrret i en periode. Efter afholdelse af festivalen vil området reetableres til forholdene som beskrevet og vurderet for driftsfasens den permanente anvendelse.

Varighed

Det vurderes, at varigheden for påvirkningen fra den midlertidige anvendelse på "The wider setting" er kort, da hele den midlertidige periode for musikfestivalen i Jelling vil vare i omkring 13 uger årligt. Selve campområderne, som overlapper med bufferzonen og er placeret lige nord for Monumentområdet, vil dog kun have aktiviteter i op til 6 uger hvoraf afholdelse af festivalen og dermed gæster på campområdet vil vare i fem dage årligt.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at påvirkningen ved den midlertidige anvendelse inden for "The wider setting" vil være moderat. Dette vurderes på baggrund af "The wider setting"s høje sårbarhed overfor forstyrrelser af "bagtæppet" og den visuelle oplevelse af Monumentområdet og den midlertidige ændrede arealanvendelses karakter og omfang som festivalområde, som vil foregå i en begrænset del af den samlede "The wider setting" og i en midlertidig periode på omkring 13 uger årligt og op til 6 uger øst for Mangehøje.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

12.9 Afværgetiltag

Der vurderes ikke at være behov for at indarbejde afværgetiltag, da planerne og projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af kulturarv.

12.10 Overvågning

Idet miljøvurderingen ikke beskriver nogle væsentlige påvirkninger på kulturarv, er der ikke behov for udarbejdelse af et overvågningsprogram.

12.11 Sammenfattende vurdering

Planernes og projektets samlede miljøpåvirkninger i forhold til kulturarv er beskrevet i skemaet nedenfor, hvor miljøemnes sårbarhed og påvirkningernes udbredelse, intensitet, varighed og sandsynlig påvirkning er sammenfattet.

Samlet set vurderes det, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af kulturarv i forbindelse med planerne og projektet.

Tabel 12-1. Sammenfatning af projektet og planernes påvirkning på kulturarv.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Sandsynlig påvirkning
De kulturhistoriske værdier, herunder værdifuldt kulturmiljø "Jelling-monumenterne"					
Anlægsfasen	Medium	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Medium	Nærområde	Lav	Permanent	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Moderat
"Monumentområde i Jelling"					
Anlægsfasen	Høj	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Høj	Nærområde	Lav	Permanent	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Begrænset
Bufferzone					
Anlægsfasen	Høj	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Høj	Nærområde	Lav	Permanent	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Moderat
"The wider setting"					
Anlægsfasen	Høj	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Høj	Nærområde	Lav	Permanent	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Moderat

13. KLIMA (DRIVHUSGASSER)

Kapitlet beskriver påvirkningen af klima, herunder drivhusgasser, i forbindelse med rekreativt område nord for Jelling.

13.1 Metode og datagrundlag

Miljøstatus og planernes og projektets miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af:

- DCEs seneste emissionsopgørelser (Nielsen et al., 2024)
- Energistyrelsens Klimastatus og -fremskrivning 2024 (KF24) samt sektorkapitler og dataark (Klima- Energi- og Forsyningsministeriet, 2024)
- Energistyrelsens CO₂e-opgørelse for Vejle Kommune i 2022 (Energistyrelsen, 2022)
- Klimaplan Vejle Kommune 2020-2050 (Vejle Kommune, 2020)
- Climate Change 2023 Synthesis Report IPCC (Calvin et al., 2023a)
- Relevante miljødeklarationer og emissionsfaktorer (Energinet, 2024; Erhvervsstyrelsen, 2025)

I dette kapitel defineres "klima" som påvirkningen fra udledningen af drivhusgasser fra hhv. anlægsfasen samt for driftsfasens permanente og midlertidige anvendelse inden for det samlede rekreative område nord for Jelling.

Alle udledninger regnes som CO₂-ækvivalenter. Dette benævnes videre i kapitlet som CO₂e, hvor udledning af andre drivhusgasser (herunder metan og lattergas) omregnes til deres effekter i CO₂-ækvivalenter (CO₂e).

Der er af Rambøll foretaget beregninger for CO₂e-udledningen baseret på estimater for ressourceforbruget opgivet i projektbeskrivelsen afsnit 4.4.114.5.3 og 4.6.3. Beregningerne er baseret på relevante miljøvaredeklarationer og emissionsfaktorer for hhv. materiale-, el-, vand- og brændstof-forbrug (Energinet, 2024; Erhvervsstyrelsen, 2025). Projektet er endnu ikke detailprojekteret, derfor vil ressourcemængderne være grove estimater for det faktisk forbrug.

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planerne og projektets påvirkninger af klima er tilstrækkeligt.

13.2 Generelle forhold

Det rekreative område nord for Jelling vil blive placeret på landbrugsjord i landzone og anvendes som permanent park og det fulde plan- og projektområde som midlertidigt festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Planerne og projektet dækker ca. 60,4 ha, hvoraf 23,8 ha inddrages permanent. Festivalen flytter dermed ca. 1 km nordøst for sin nuværende placering. Der vil dermed blive indtaget landbrugsjord, som anvendes til diverse landbrugsformål.

I Vejle Kommune står landbrugssektoren for ca. 33 % af den årlige CO₂e-udledning, se Tabel 13-2. Ved at udtage disse landbrugsarealer, vil CO₂e-udledningen fra landbrugssektoren reduceres.

Der skal tilkøres jord og muld til plan- og projektområdets delområde R1 og R2 i anlægsfasen, der vil medføre en CO₂e-udledning. Derudover vil der ved både permanent og midlertidig anvendelse være en CO₂e-udledning som følge af ressourceforbrug.

13.3 Miljøpåvirkninger

Under anlægsfasen og driftsfasens både permanente og midlertidige anvendelse som henholdsvis park og festivalplads forventes planerne og projektet at medføre følgende påvirkninger af klimaet:

- Påvirkning fra drivhusgasser

De forventede påvirkninger beskrives og vurderes nærmere i det følgende.

13.4 Kumulative effekter

Der er ikke kendskab til planer eller projekter, der kan medføre kumulative effekter i samspil med planerne og projektets miljøpåvirkninger vil betyde, at påvirkningerne forstærkes i forhold til klima.

13.5 Påvirkning af klima som følge af drivhusgasudledning

Der kan ske en potentiel påvirkning af klima som følge af drivhusgasudledning i anlægsfasen og den samlede driftsfase. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for klima.

13.5.1 Miljøstatus

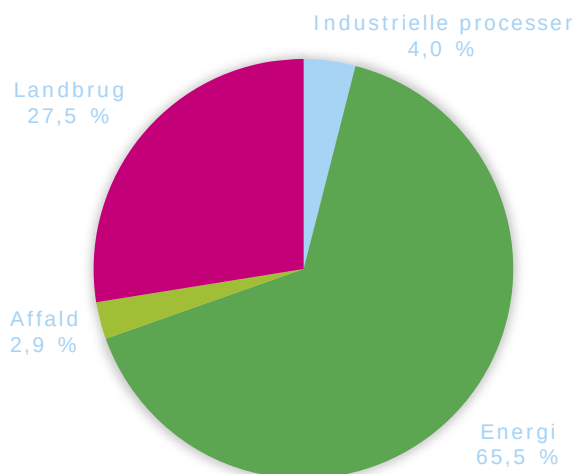
Miljøstatus for klima er beskrevet i afsnit 13.2 Generelle forhold.

De historiske, nuværende og fremskrevne udledninger af drivhusgasser på lokalt og nationalt plan samt nationale emissioner af forureningskomponenter, er opsummeret i det følgende.

Nationale klimaforhold

Ifølge den seneste emissionsopgørelse fra DCE er CO₂ den væsentligste drivhusgas i Danmark, og emissioner af CO₂ bidrog i 2022 med cirka 68,0 % af den nationale totale udledning (eksklusive arealanvendelse). Dernæst udgjorde metan (CH₄) cirka 20,2 %, kvælstofoxid (N₂O) cirka 11,2 % og de resterende drivhusgasser HFC'er, PFC'er og SF₆ udgjorde cirka 0,7 %. Størstedelen af de nationale CO₂-emissioner skyldes anvendelse af fossilt brændsel (det vil sige kul, olie og gas) som brændstof i energisektoren, i boliger, i industri anlæg samt i transportsektoren. (Nielsen et al., 2024)

De sektorer med den største emission af drivhusgas i 2022 er beregnet til at være energi, herunder også transport (65,5 %), landbrug (27,5 %), industrielle processer (4,0 %) og affald (2,9 %), se Figur 13-1 (Nielsen et al., 2024).

Figur 13-1 Danmarks totale drivhusgasemissioner (CO₂e) fordelt på hovedsektorer for 2022 (Nielsen et al., 2024).

Fremskrivningen af Danmarks drivhusgasudledninger i Energistyrelsens Klimastatus og -fremskrivning 2024 (KF24) indeholder estimer for udviklingen af drivhusgasudledninger frem til 2035. Dette inkluderer estimerede effekter fra de virkemidler, som er iværksat eller besluttet indtil 1. januar 2024. De totale drivhusgasudledninger er beregnet til 41,7 mio. tons CO₂e i 2022, hvilket svarer til en reduktion på 47 % i forhold til Danmarks samlede udledninger i 1990. Udledningerne er fremskrevet til 20,4 mio. tons CO₂e i år 2035, svarende til en reduktion på 74 %. Se udvalgte data i Tabel 13-1 (Klima- Energi- og Forsyningsministeriet, 2024).

Tabel 13-1 Nuværende og fremtidige nationale udledninger af CO₂e (mio. ton) (Klima- Energi- og Forsyningsministeriet, 2024).

	1990	2022	2025	2030	2035
KF24 netto-udledninger	78,0	41,7	35,3	25,4	20,5
Reduktion ift. 1990	-	47 %	55 %	68 %	74 %

Eksisterende klimaforhold i Vejle Kommune

Energistyrelsen har opgjort udledningen af drivhusgasser for de danske kommuner for 2010 til 2022. Den samlede CO₂e-udledning for Vejle Kommune i 2022 fremgår af Tabel 13-2. Som det fremgår, indgår der i denne opgørelse den direkte udledning fra en række sektorer inden for kommunegrænsen. Udledning fra f.eks. indkøbte varer og byggeri indgår ikke i opgørelsen (Energistyrelsen, 2022).

Tabel 13-2 Den samlede CO₂e-udledning i 2022 for Vejle Kommune (Energistyrelsen, 2022).

CO ₂ e-udledninger i Vejle Kommune 2022	[ton CO ₂ e]
Energi	216.518
Transport	252.258
Kemiske processer	8.616
Landbrug	246.542
Affaldsdeponi og biogas	9.877
Spildevand	2.312
TOTAL	736.124

Vejle Kommune udledte i 2022 ca. 736.000 tons CO₂e. Fordelingen af udledninger kan ses i Tabel 13-2 og viser, at transport-, landbrug- og energisektoren var ansvarlige for de største udledninger i kommunen med henholdsvis 34 %, 33 % og 29 % af den samlede udledning. I klimaregnskabet er der i henhold til DK2020 retningslinjerne ikke inkluderet indkøb. Hvis Vejle Kommune havde rapporteret på indkøb, antages den samlede udledning at være noget højere (Energistyrelsen, 2022). Vejle Kommunes klimaplan 2020-2050 fremlægger en ambition om at blive klimaneutral frem mod 2050, samt indeholder ambitiøse delmål for 2030 for at opnå målet. Den samlede CO₂e-udledning skal reduceres med 70 % i forhold til 1990, svarende til en CO₂e-udledning i kommunen på 205.000 tons CO₂e i 2030. Vejle Kommune vil blandt andet udfase olie og naturgas hos private forbrugere og industrien samt på fjernvarmeverker. Derudover vil de fremme brugen af vedvarende energi samt tage tiltag til skovrejsning og udvikling af lokalplaner, hvor der tages højde for klimaforebyggelse og -tilpasning (Vejle Kommune, 2020).

13.5.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for klima i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, vil der ikke forekomme drivhusgasudledninger i forbindelse med realisering af planerne og projektet. Den klimatiske tilstand i og omkring plan- og projektområdet forventes at forblive, som beskrevet under miljøstatus.

13.5.3 Påvirkning af klima i anlægsfasen

I det følgende beskrives påvirkningen af klima som følge af etablering af et nyt rekreative område i anlægsfasen, indenfor delområde R1 og terrænregulering i delområde R2.

Baggrund

I anlægsfasen er ressourceforbruget for etableringen af det rekreative område opgjort. Ressourceforbruget omfatter el-, vand- og dieselforbrug på byggepladsen, samt omfatter dieselforbruget ligeledes tilkørsel af jord/muld fra andre projekter. Mængderne for ovennævnte forbrug fremgår af

projektbeskrivelsen afsnit 4.10 og vil give anledning til klimapåvirkninger i anlægsfasen. Klimaaftrykket opgjort i CO₂e-udledning og fremgår af Tabel 13-3.

Tabel 13-3 Det samlede ressourceforbrug og de dertilhørende CO₂e-udledninger.

Kategori	Mængde	Udledning (ton CO ₂ e)
Elforbrug	385.650 kWh	32
Vandforbrug (inkl. spildevand)	1.011 m ³	2
Dieselforbrug	1.600.000 L	4.967
<i>Total</i>		<i>5.001</i>

Den samlede udledning er beregnet til 5.001 ton CO₂e, hvoraf størstedelen af udledningen stammer fra dieselforbruget ved hhv. tilkørsel af jord og muld og diverse entreprenørmaskiner, personbiler, generatorer mm.

Sårbarhed

Sårbarheden af det globale klima er meget høj grundet den store globale belastning, der i en lang årrække har påvirket klimaet.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse er global, da drivhusgasser ophobes i et globalt klimasystem.

Intensitet

Intensiteten vurderes at være lav. Dette skyldes, at udledningen er relativ lille i forhold til de kommunale udledninger af drivhusgasser.

Varighed

Varigheden af anlægsfasen er lang, da anlægsfasen varer ca. 3 år, men udledningen af CO₂ vil påvirke klimaet permanent, da udledningen medfører permanente påvirkninger på klimaet grundet ophobningen i atmosfæren (Calvin et al., 2023b; NASA Science Editorial Team, 2019).

Konsekvens

Klimaets sårbarhed vurderes som meget høj, grundet den store globale belastning. Udbredelsen af påvirkningen vil være global, da drivhusgasser ophobes i et globalt klimasystem. Intensiteten vurderes at være lav. Varigheden vil være permanent, da drivhusgasser ophobes permanent. Samlet set vurderes den sandsynlige påvirkning af klimaet at være begrænset, da en realisering af planerne og projektets samlede CO₂e-udledning vurderes at medføre et minimalt bidrag til klimasystemet.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

13.5.4 Påvirkning af klima i driftsfasen for den permanente og midlertidige anvendelse

I det følgende beskrives påvirkningen af klima som følge af etablering af et nyt rekreative område i driftsfasen.

Baggrund

I driftsfasen vil den permanente anvendelse i plan- og projektområdet omfatte aktiviteter i forbindelse med driften af parken herunder kontor- og serviceerhvervsfaciliteter i form af kontorer, lager- og værkstedsfaciliteter m.v. til brug for musikfestivalen i Jelling samt mindre bygværker til rekreative formål. I den permanente driftsfase er det årlige ressourceforbrug for drift af det rekreative område opgjort. Ressourceforbruget omfatter el- og vandforbrug. Mængderne for førnævnte forbrug fremgår af projektbeskrivelsen afsnit 5.3 og vil give anledning til en drivhusgasudledning i driftsfasen. Klimaaftrykket opgjort i CO₂e-udledning og fremgår af Tabel 13-4.

Tabel 13-4 Det samlede forbrug ved permanent anvendelse og de dertilhørende CO₂e-udledninger.

Kategori	Mængde pr år	Udledning pr år (ton CO ₂ e)
Elforbrug	205.000 kWh	17
Vandforbrug (inkl. spildevand)	98 m ³	0,2
<i>Total</i>		<i>17</i>

Dertil vil der være kørsel af lastbiler til og fra plan- og projektområdet, samt affaldshåndtering. Den samlede årlige udledning er beregnet til ca. 17 ton CO₂e, hvoraf størstedelen af udledningen stammer fra elforbruget, der omfatter typisk kontorbrug, varmepumper, mm. Antages der, at den permanente anvendelse fortsætter i 30 år, vil den samlede udledning over 30 år være ca. 516 ton CO₂e.

Den midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling indenfor i plan- og projektområde omfatter aktiviteter som drift af scener, madboder, toiletvogne, belysning, mm. I den midlertidige driftsfase er det årlige ressourceforbrug for drift af det rekreative område opgjort. Ressourceforbruget omfatter vand- og brændstofforbrug. Mængderne for ovennævnte forbrug fremgår af projektbeskrivelsen afsnit 6.3 og vil give anledning til drivhusgasudledninger i driftsfasen. Klimaaftrykket opgjort i CO₂e-udledning og fremgår af Tabel 13-5.

Tabel 13-5 Det samlede forbrug ved midlertidige anvendelse og de dertilhørende CO₂e-udledninger.

Kategori	Mængde pr år	Udledning pr år (ton CO ₂ e)
Vandforbrug (inkl. spildevand)	800 m ³	2
Dieselforbrug	42.000 L	130
Benzinforbrug	500 L	1
<i>Total</i>		<i>133</i>

Dertil vil der være kørsel af lastbiler til og fra plan- og projektområdet samt affaldshåndtering. Der er ikke medregnet elforbrug til den midlertidige anvendelse, da denne ifølge projektbeskrivelsen er uændret i forhold til 0-alternativet. Den samlede årlige udledning er beregnet til 133 ton CO₂e, hvoraf størstedelen af udledningen stammer fra dieselforbruget, der omfatter forbrug til generatorer samt til køretøjer. Antages der, at den midlertidige anvendelse gentages hvert år i 30 år, vil den samlede udledning over 30 år være 3.990 ton CO₂e.

Den samlede årlige CO₂e-udledning under driften for både den permanente og den midlertidige anvendelse vil være 150 ton, og over 30 år vil den samlede CO₂e-udledning være 4.506 ton. Ved den midlertidige anvendelse vil CO₂e-udledningen stige i forhold til den permanente anvendelse, hvor denne vil udgøre 89 % af den årlige udledning i driftsfasen. Dette skyldes, at parken anvendes som festivalplads for musikfestivalen i Jelling, hvor flere kilder vil bidrage til en CO₂e-udledning. Det forventes, at den nye festivalplads for til afholdelse af musikfestival i Jelling vil være klar til drift forventeligt efter ca. 3 års anlægsfase. Parken udgør ca. 23,8 ha og vil i perioden mellem primo april og ultimo juni i omkring 13 uger årligt indrettet med midlertidige scener og boder i

forbindelse med musikfestivalen i Jelling. I de 13 uger, som omfatter cirka 8 uger til opstilling, fem dage til afholdelse af festivalen og cirka 4 uger til nedtagning for hele plan- og projektområdet. Dog vil delområderne øst for Mangehøje kun anvendes til festivalaktiviteter i op til 6 uger.

Sårbarhed

Sårbarheden af det globale klima er meget høj grundet den store globale belastning, der i en lang årrække har påvirket klimaet.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse er global, da drivhusgasser ophobes i et globalt klimasystem.

Intensitet

Intensiteten vurderes at være lav, dette skyldes, at udledningen er relativ lille i forhold til de kommunale udledninger af drivhusgasser.

Varighed

Udledningen af CO₂ vil påvirke klimaet permanent, da udledningen medfører permanente påvirkninger på klimaet grundet ophobningen i atmosfæren (Calvin et al., 2023b; NASA Science Editorial Team, 2019).

Konsekvens

Klimaets sårbarhed vurderes som meget høj, grundet den store globale belastning. Udbredelsen af påvirkningen vil være global, da drivhusgasser ophobes i et globalt klimasystem. Intensiteten vurderes at være lav. Varigheden vil være permanent, da drivhusgasser ophobes permanent. Samlet set vurderes den sandsynlige påvirkning af klimaet at være begrænset, da realisering af planerne og projektets samlede CO₂e-udledning vurderes at medføre et minimalt bidrag til klimasystemet.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

13.6 Afværgetiltag

Der gennemføres ikke afværgetiltag, da planerne og projektet ikke vurderes at medføre væsentlig påvirkning af klima.

13.7 Overvågning

Der gennemføres ikke overvågning som en del af planerne og projektet.

13.8 Sammenfattende vurdering

Planerne og projektets samlede miljøpåvirkninger i forhold til klima er beskrevet i skemaet nedenfor, hvor miljøemnernes sårbarhed og påvirkningernes udbredelse, intensitet, varighed og sandsynlig påvirkning er sammenfattet.

Samlet set vurderes det at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af klima (drivhusgasser) i forbindelse med et rekreativt område nord for Jelling.

Tabel 13-6. Sammenfatning af projektet og planernes påvirkning på klima som følge af drivhusgasudledning.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Sandsynlig påvirkning
Påvirkning som følge af drivhusgasudledning					
Anlægsfasen	Meget høj	Global	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for midlertidig og permanent anvendelse	Meget høj	Global	Lav	Permanent	Begrænset

14. KLIMA (OVERSVØMMELSE)

Kapitlet beskriver påvirkningen af klima, herunder oversvømmelsesrisiko i forbindelse med et nyt rekreativt område nord for Jelling.

14.1 Metode og datagrundlag

Miljøstatus og projektets miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af:

- Højdemodeller for området, Simulationer om eksisterende og fremtidige strømningsveje og skybrudsregn modelleret gennem Scalgo og fyldning af lavninger og strømningsveje i terrænet simuleret på baggrund af højdemodel og nedbørsmængde (Scalgo, n.d.)
- Jordartskort (GEUS) (Klima, 2020)
- Terrænnært grundvand ((Klimadatastyrelsen, n.d.-b)
- (Scalgo, n.d.)
- Nedbørskybder for området beregnet ud fra regnserier i Spildevandskomiteens Excel ark regionalregnaekke ver. 4.1 (SVK-ark) (Spildevandskomiteen, n.d.)
- Vejle Kommuneplan 2025-2037 (Vejle Kommune, 2025b)

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planernes og projektets påvirkninger af oversvømmelsesrisiko er tilstrækkeligt (Klima, 2020).

14.2 Generelle forhold

I fremtiden forventes det, at vi vil opleve mere voldsomt vejr som følge af klimaændringerne i Danmark, og at de ændrede klimatiske forhold vil medføre flere oversvømmelser og mere erosion af kysterne. Skadernes omfang forventes at blive større og det kan medføre større samfundsmæssige omkostninger. I sommerhalvåret forventes det at nedbørsmængderne vil være mere ekstreme, bl.a. ved flere skybrud, større mængder regn som vil medføre pres på kloaksystemerne og vandløbene, fordi de ikke er tilpasset til at kunne indeholde de stigende nedbørsmængder (Vejle Kommune, 2021c).

Særligt om vinteren forventes det, at der vil falde mere nedbør sammenlignet med tidligere. Det kan medføre at jordens evne til nedsivning nedsættes, fordi jordbunden allerede er våd. Forhøjet grundvandsstand i de øverste jordlag kan også medføre, at vandet slet ikke kan sive ned i jorden, og derfor bliver liggende i overfladen. Det kan skabe udfordringer med at lede vandet væk. Oversvømmelse i de øvre jordlag kan også medvirke til stigende vandstand ved lavtliggende områder omkring vandløbene i området (Vejle Kommune, 2021c).

I Vejle Kommune forventes det, at den gennemsnitlige daglige nedbør vil stige med 5-10% ved udgangen af århundredet for henholdsvis mellemhøjt og højt udledningsscenarier i forhold til referenceperioden 1981-2010². Derudover viser klimafremskrivninger en stigning i forekomsten af skybrud (dvs. antal hændelser i løbet af året, hvor der falder mere end 15 mm nedbør på 30 min.) med 41-68 % i Vejle Kommune for henholdsvis mellemhøjt og højt udledningsscenarier ved udgangen af dette århundrede i forhold til referenceperioden 1981-2010 (DMI, n.d.). Disse tendenser vil øge sandsynligheden for oversvømmelser i plan- og projektområdet.

14.3 Miljøpåvirkninger

Under driftsfasens permanente og midlertidige anvendelse som henholdsvis park og festivalplads for musikfestivalen i Jelling forventes planerne og projektet at medføre følgende påvirkninger af oversvømmelsesrisiko:

- Påvirkning af oversvømmelsesrisikoen

Den forventede påvirkning beskrives og vurderes nærmere i det følgende.

14.4 Kumulative effekter

Der er ikke kendskab til vedtagne planer eller projekter, der i samspil med det planerne og projektets miljøpåvirkninger vil betyde, at påvirkningerne forstærkes i forhold til oversvømmelsesrisiko.

14.5 Påvirkning af oversvømmelsesrisikoen

Der kan ske en potentiel påvirkning af oversvømmelsesrisikoen som følge af terrænregulering og ændring af befæstelsesgrad i indenfor plan- og projektområdets delområde R1 og R2. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for oversvømmelsesrisiko.

14.5.1 Miljøstatus for oversvømmelsesrisiko

Plan- og projektområdet består primært af markarealer adskilt af vejen Mangehøje. Området er forholdsvis kuperet og består af moræneler, som har meget lav nedsivningsevne. Derudover er grundvandsstanden tæt på terræn, som hæmmer yderligere nedsivning af vand i området. Disse egenskaber gør, at vand ved skybrud samler sig i flere dybe lavninger og fordampes, fordi det ikke kan sive ned.

I forhold til strømningsveje kan plan- og projektområdet deles i to: området vest for Mangehøje og øst for Mangehøje. Der er en betydelig strømningsvej ud af det vestlige område mod nordvest. Dog er der minimum en kilometer til nærmeste recipient i fugleflugt fra centrum af plan- og projektområdet. Der er ingen afledningsmulighed for regnvandet for det østlige område, så alt det vand, der falder i området, samler sig i dybdepunkter indenfor området.

Generelt er plan- og projektområdet sårbart overfor regnbetingede oversvømmelser, fordi der ingen nedsivningsmuligheder er og ingen recipient i nærheden til at modtage eventuel skybrudsvand.

Miljøstatus og 0-alternativet udgør til sammen det referencescenarie, som planernes og projektets påvirkning vurderes op imod.

14.5.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for oversvømmelsesrisiko i 2034 hvis planerne og projektet for det rekreative område ved Herningvej ikke realiseres. Det er ikke muligt at lave eksakte fremskrivninger for referenceåret, dog forventes det, at nedbørsmængden i Danmark vil blive ved med at stige de næste 10 år. Klimafremskrivninger frem til 2040 forudsiger en stigning i skybrud med omkring 20% i Vejle Kommune (DMI, n.d.). Derfor er det sandsynligt, at risikoen for regnbetingede oversvømmelser vil stige i området og true den rekreative udnyttelse af området. På den baggrund er der udarbejdet en vandhåndteringsplan (se bilag 6) som en del af plangrundlaget og projektet.

14.5.3 Påvirkning af oversvømmelsesrisikoen i den samlede driftsfase

I det følgende vurderes påvirkningen af oversvømmelsesrisikoen i den samlede driftsfase som følge af terrænregulering og stigning af befæstelsesgraden inden for delområder vest for Mangehøje. Denne påvirkning er uafhængig af, om der er tale om den midlertidige eller den permanente driftsfase, hvorfor vurderingen nedenfor er for den samlede driftsfase.

Baggrund

For at realisere planerne og projektet vil delområderne R1 og R2 blive terrænreguleret og derudover vil befæstelsesgraden øges inden for R1. Terrænregulering kan ændre et områdes naturlige strømningsveje og stuvningslavninger. En øget befæstelsesgrad (som nye veje, stier, bygninger og parkeringspladser) kan føre til øget overfladeafstrømning, hurtigere reaktionstid og reduceret infiltration af vandet. Samlet kan disse ændringer føre til en øget oversvømmelsesrisiko ved ekstrem regn og skybrud i området. For at vurdere og nedsætte denne risiko er der udarbejdet en

vandhåndteringsplan for området (bilag 6). Vandhåndteringsplanen beskriver følgende tilgange til forskellige typer nedbør:

1) Hverdagsregn håndteres på egen grund med forsinkelsesvoluminer inden for delområde R1 (bassiner og grøftebassiner), der udledes til et eksisterende drænsystem nord for plan- og projektområdet. Denne løsning gælder kun for området vest for Mangehøje (delområde R1 og R2), da kravene til forsinkelse af hverdagsregnen kun stilles til disse områder, hvor der foregår permanente ændringer. Derudover er der krav til, at området øst for Mangehøje ikke må terrænreguleres.

2) Skybrudsvand skal ikke forsinkes, men håndteres ved at sikre, at strømningsveje etableres, så strømmende og stillestående vand ikke påvirker værdier i området negativt. I området vest for Mangehøje, forventes forsinkelsesvoluminer til at håndtere hverdagsregn og at understøtte håndtering af skybrud. Der vil dog stadig være overløb, sandsynligvis mod to større lavninger mod den nordlige grænse, som vil gå i overløb på samme måde som ved eksisterende forhold. Hvis der udføres terrænreguleringer i dette område (delområde R2), bør volumen fra disse lavninger håndteres inde på området, f.eks. ved at etablere en grøft eller lign., sådan at forholdene for nedstrøms lods-ejer ikke forringes. I området øst for Mangehøje er der ingen afledningsmuligheder, og der må ikke foretages terrænændringer. Derfor forudsættes det, at de arealer hvor der i dag stuver vand, også skal benyttes til dette i fremtiden.

Sårbarhed

Der er ingen nedsivningsmulighed og ikke nogen recipient i nærheden til at modtage hverken hverdagsregn eller eventuel skybrudsvand. Derudover, er plan- og projektområdet omgivet af grønne områder og marker mod vest, nord og syd, samt boligområder mod syd. Derfor er antallet af boliger, der er i fare for at blive oversvømmet i området, allerede begrænset i dag. Alligevel vurderes sårbarheden som medium, fordi planerne og projektet vil øge brugen og tilstedeværelsen af mennesker i plan- og projektområdet, både ved hyppigere besøg i parken og deltagelse som gæster i forbindelse med musikfestivalen i Jelling. Desuden forventes det, at forekomsten af mere intens nedbør vil stige i løbet af de kommende årtier. På den baggrund vurderes det, at sårbarheden i forhold til regnbetingede oversvømmelsesrisiko er medium.

Geografisk udbredelse

Ændringerne inden for delområderne R1 og R2 i forbindelse med planerne og projektet forventes der kun påvirkning af nogle af de små oplande indenfor selve plan- og projektområdet. På den baggrund vurderes det at den geografiske udbredelse af påvirkningen af oversvømmelsesrisikoen er begrænset til nærområdet.

Intensitet

Vandhåndteringsplanen for området beskriver en løsning for håndtering af hverdagsregn, så oversvømmelsesrisikoen indenfor plan- og projektområdets delområde R1 og R2 mindskes, og der desuden ikke sker en øget risiko for oversvømmelse udenfor området som følge af planerne og projektet. For den resterende del af plan- og projektområdet vil oversvømmelsesrisikoen være lig de eksisterende forhold, da der ingen ændringer vil være i strømningsveje og nedsivning.

Dog vil tømmetiderne for alle forsinkelsesanlægge (bassiner og bassin-grøfter) alligevel overskrides ved hverdagsregn i de fastsatte 72 timer (se bilag 6). Det skyldes kravet om en meget lav udledning på 5 l/s til det afskærende dræn for hele området. Den lange tømmetid vil betyde at anlæggene får svært ved at nå at blive tømt inden næste regnperiode, og der risikeres derfor at overløb vil ske hyppigere end forudsat og at anlæggene står vandfyldte store dele af året.

Denne risiko er særligt relevant under afholdelse af festivalen, hvor den del af campområderne i delområde R2, der ligger tættest på bassinerne, kan risikere at blive oversvømmet, hvis det regner flere dage i træk.

Intensiteten af planernes og projektets påvirkning af oversvømmelsesrisikoen fra hverdagsregn vurderes at være middel og positiv, mens påvirkning af oversvømmelsesrisikoen fra skybrud vurderes at være lav og positiv, da forekomsten af skybrud er sjælden og da risikoen for oversvømmelse reelt mindskes med bl.a. bassiner inden for delområderne R1. Samlet set vurderes intensiteten af påvirkningen i forhold til oversvømmelsesrisikoen at være middel og positiv.

Varighed

Varigheden vurderes at være permanent, så længe de ændringer, der er foretaget i plan- og projektområdet, opretholdes (f.eks. bassiner og grøfter) i overensstemmelse med vandhåndteringsplanen.

Konsekvens

Plan- og projektområdets sårbarhed overfor den regnbetingede oversvømmelsesrisiko vurderes som medium, da ændringen i områdets anvendelse vil øge menneskers brug og tilstedeværelse i plan- og projektområdet. Udbredelsen af påvirkningen fra ændringerne inden for delområderne R1 og R2 med terrænregulering, øget befæstede arealer, bassiner mv. vil kun omfatte nærområdet, da ændringerne kun forventes at påvirke nogle af de små oplande indenfor selve plan- og projektområdet. Intensiteten af påvirkningen vurderes at være middel positiv, da de permanente anlagte bassiner mv. mindsker risikoen for oversvømmelsen inden for delområderne R1 og R2. Den resterende del af plan- og projektområdet vil være som ved eksisterende forhold. Samlet set vurderes det, at påvirkningen for oversvømmelsesrisiko vil være moderat og positiv, da risikoen for oversvømmelser fra hverdagsregn vil blive delvist reduceret. Skybrudsoversvømmelser vil enten forblive som for eksisterende forhold eller være kun let påvirket.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljømnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

14.6 Afværgetiltag

Der gennemføres ikke afværgetiltag, da planerne og projektet ikke vurderes at medføre væsentlig påvirkning af klima, herunder oversvømmelsesrisiko.

14.7 Overvågning

Der gennemføres ikke overvågning som en del af planerne og projektet.

14.8 Sammenfattende vurdering

Planerne og projektets samlede miljøpåvirkninger i forhold til oversvømmelsesrisiko er beskrevet i skemaet nedenfor, hvor miljøemnerne sårbarhed og påvirkningernes udbredelse, intensitet, varighed og sandsynlig påvirkning er sammenfattet.

Samlet set vurderes det at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af klima (oversvømmelse) i forbindelse med et nyt rekreativt område nord for Jelling.

Tabel 14-1. Sammenfatning af projektet og planernes påvirkning på klima ift. oversvømmelse.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Sandsynlig påvirkning
Påvirkning af oversvømmelsesrisiko					
Driftsfase for den midlertidige og permanente anvendelse	Medium	Nærområde	Middel	Permanent	Moderat (+)

15. BIODIVERSITET

Kapitlet beskriver påvirkningen af biodiversitet i forbindelse med et rekreativt område nord for Jelling.

15.1 Metode og datagrundlag

Miljøstatus og planernes og projektets miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af:

- Danmarks Miljøportal(*Danmarks Arealinformation - En Del Af Danmarks Miljøportal*, n.d.-b)
- Naturbasen(Naturbasen, 2023)
- Dansk Ornitologisk forening(Dansk Ornitologisk Forening, 2023)
- Miljøgis(Miljøministeriet, 2022)
- Arter.dk(*Arter - Fælles Om Danmarks Vilde Natur*, n.d.)
- Danmarks Biodiversitetskort(Miljøministeriet, n.d.-a)
- Billeder fra feltbesigtigelse (maj 2025), bilag 5
- Feltskema fra feltbesigtigelse (august 2024), bilag 10

Kortlægningen er udført i to trin; først en indledende skrivebordskortlægning med registrering af bilag IV-arter og fredede arter indenfor 4 km samt § 3-beskyttet natur og fredede fuglearter indenfor 1 km. Der er anvendt en mindre undersøgelsesradius for fugle, som er særligt mobile, og derfor hurtigt vil kunne flytte sig ved negativ påvirkning. Dernæst er der udført feltbesigtigelse af de konkrete lokaliteter og eftersøgning af arter af bilag IV-arter og fredede padder i felten. Derudover er der foretaget feltbesigtigelser af de to § 3-beskyttede søer indenfor plan- og projektområdet. Feltregistreringerne er udført ekstensivt, uden dokumentationscirkel. Registreringerne omfatter bl.a. naturtypens fysiske struktur og karakteristika, hydrologiske forhold samt en artsliste for hele lokaliteten, se bilag 10. Der er foretaget besigtigelse af træer og læhegn i lokalplanområdet og omkringliggende beplantning, for at identificere flagemusegnede træer, se bilag 5.

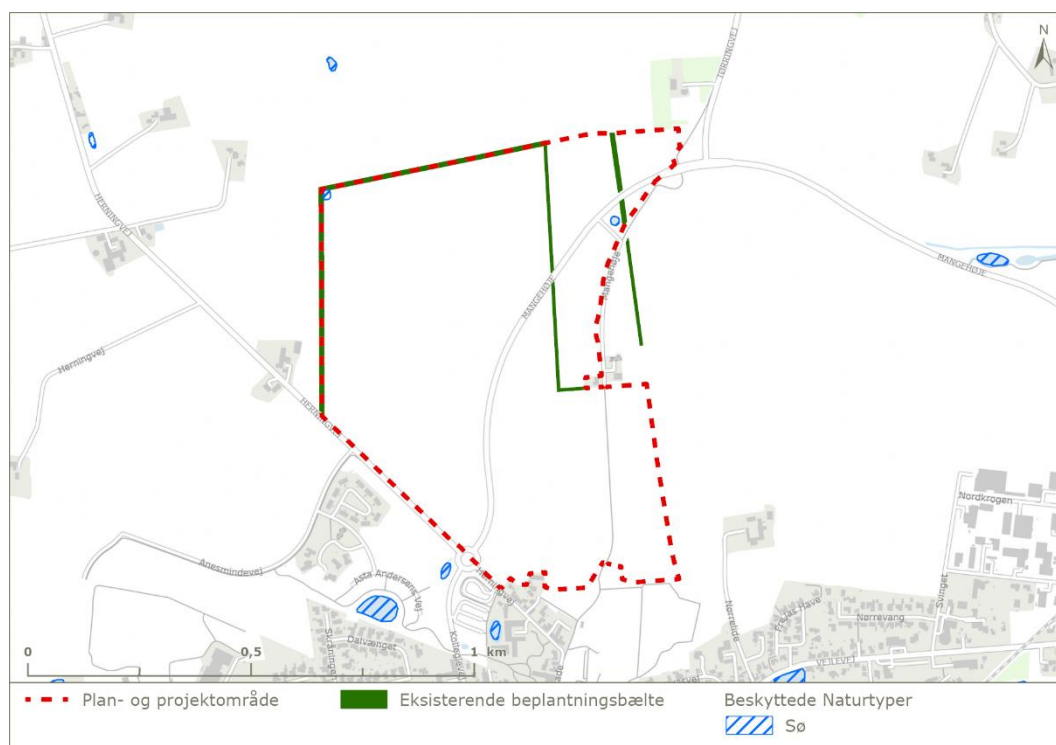
Påvirkning af arter på Habitatdirektivets bilag IV er beskrevet og vurderet i dette kapitel under afsnit 15.5. Der gælder særlige regler for vurdering af påvirkninger af habitatdirektivets bilag IV-arter (Miljøministeriet, n.d.-b). Der er fokus på, at arterne ikke forsætligt må forstyrres eller slås ihjel (omtales med ordlyden drab i vurderingen nedenfor), og at arternes yngle- og rasteområder skal beskyttes. For beskyttede plantearter på bilag IVb gælder det, at der er forbud mod indsamling og plukning, og at deres levesteder skal bevares. Ved vurderingen af påvirkninger, er det ikke individet, men muligheden for at bevare en bestands økologiske funktionalitet, der er i fokus.

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planernes og projektets påvirkninger af biodiversitet er tilstrækkeligt.

15.2 Generelle forhold

Plan- og projektområdet for et rekreativt område ved Herningvej nord for Jelling består primært af markarealer adskilt af vejen Mangehøje, Figur 15-1. Der er eksisterende læhegn indenfor plan- og projektområdet samt to § 3-beskyttede søer. Nærområdet er ligeledes primært bestående af landbrugsarealer.

Figur 15-1. Oversigtskort over plan- og projektområdet, læhegn og § 3 beskyttede søer.

Fuglebeskyttelsesdirektivet beskytter alle arter af fugle i Danmark. Inden for plan- og projektområdet samt inden for 1 km af området er der observeret 84 fuglearter inden for de seneste fem år (se artsliste i

Tabel 15.2), hvoraf flere arter potentielt yngler, raster eller fouragerer i læhegnene eller på markerne inden for plan- og projektområdet.

Der blev observeret skrubtudse ved den § 3-beskyttede sø, som ligger i plan- og projektområdets nordvestlige hjørne. Begge § 3-beskyttede søer inden for plan- og projektområdet vurderes at være paddeegnede. Inden for 1 km af plan- og projektområdet er der desuden observeret butsnudet frø og lille vandsalamander.

Syd for Jelling by findes flere arealer udpeget som § 3-beskyttet natur langs med Grejs Å og Fårup Sø. I dette område er der observeret flere fredede arter af dyr som bl.a. stålorm³ i 2022 ca. 2,5 km syd for plan- og projektområdet. Desuden er der af truede arter af dyr observeret vårflyarten *Plectrocnemia brevis* i 2024 og sumpgræshoppe⁴ i 2021 i samme område. På baggrund af planernes og projektets geografiske udbredelse vil disse arter ikke blive påvirket af realisering af planerne og projektet.

15.3 Miljøpåvirkninger

I anlægsfasen samt for driftsfasens midlertidige og permanente anvendelse forventes planerne og projektet at medføre følgende påvirkninger af biodiversitet:

- Påvirkning af fuglearter
- Påvirkning af fredede padder
- Påvirkning af § 3-beskyttede søer

De forventede påvirkninger beskrives og vurderes nærmere i det følgende afsnit for de enkelte miljøemner.

³ iNaturalist, <https://www.inaturalist.org/observations/134411681>

⁴ Naturbasen, licensnr: E05/2015,

15.4 Kumulative effekter

Der er ikke kendskab til vedtagne planer eller projekter, der i samspil med nærværende planer og projekt vil betyde, at påvirkningerne forstærkes i forhold til biodiversitet.

15.5 Påvirkning af bilag IV-arter

Der kan ske en potentiel påvirkning af bilag IV-arter som følge af anlægsarbejde, etablering af et rekreativt område og brug af festivalpladsen i anlægs- og driftsfasen. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for bilag IV-arter.

15.5.1 Miljøstatus for bilag IV-arter

Karakteristika

Habitatbekendtgørelsen rummer ud over udpegningen af habitatområder en mere generel beskyttelse af en række arter, der er opført på habitatdirektivets bilag IV, som også gælder uden for Natura 2000-områdernes grænser.

Habitatdirektivets og bekendtgørelsens ordlyd er som udgangspunkt meget restriktiv og betyder, at "der ikke må gives tilladelser eller vedtages planer mv., der kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rastepladser for visse dyrearter eller forekomster af visse plantearter, hvis det medfører, at den pågældende bestands bevaringsstatus ikke kan opretholdes". Medlemslandene skal derfor træffe foranstaltninger, der sikrer de nævnte arters naturlige udbredelsesområde.

Beskyttelse af habitatdirektivets bilag IV-arter

Med habitatdirektivets artikel 12 forpligtiges medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på direktivets bilag IV.

Beskyttelsen af bilag IV-arter er implementeret i forskellige dele af dansk lovgivning, særligt naturbeskyttelsesloven og artsfredningsbekendtgørelsen og Natura 2000-bekendtgørelsen. Beskyttelsen indebærer forbud mod:

- alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen,
- forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer,
- forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen,
- beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.

Europa-Kommissionen har udarbejdet en vejledning om, hvordan artikel 12-beskyttelsen skal fortolkes og introduceret muligheden for en fleksibel beskyttelse af yngle- og rasteområder, baseret på en bredere økologisk forståelse (vedvarende økologisk funktionalitet).

Habitatdirektivet angiver følgende generelle definitioner i forbindelse med beskyttelsen af bilag IV-arter:

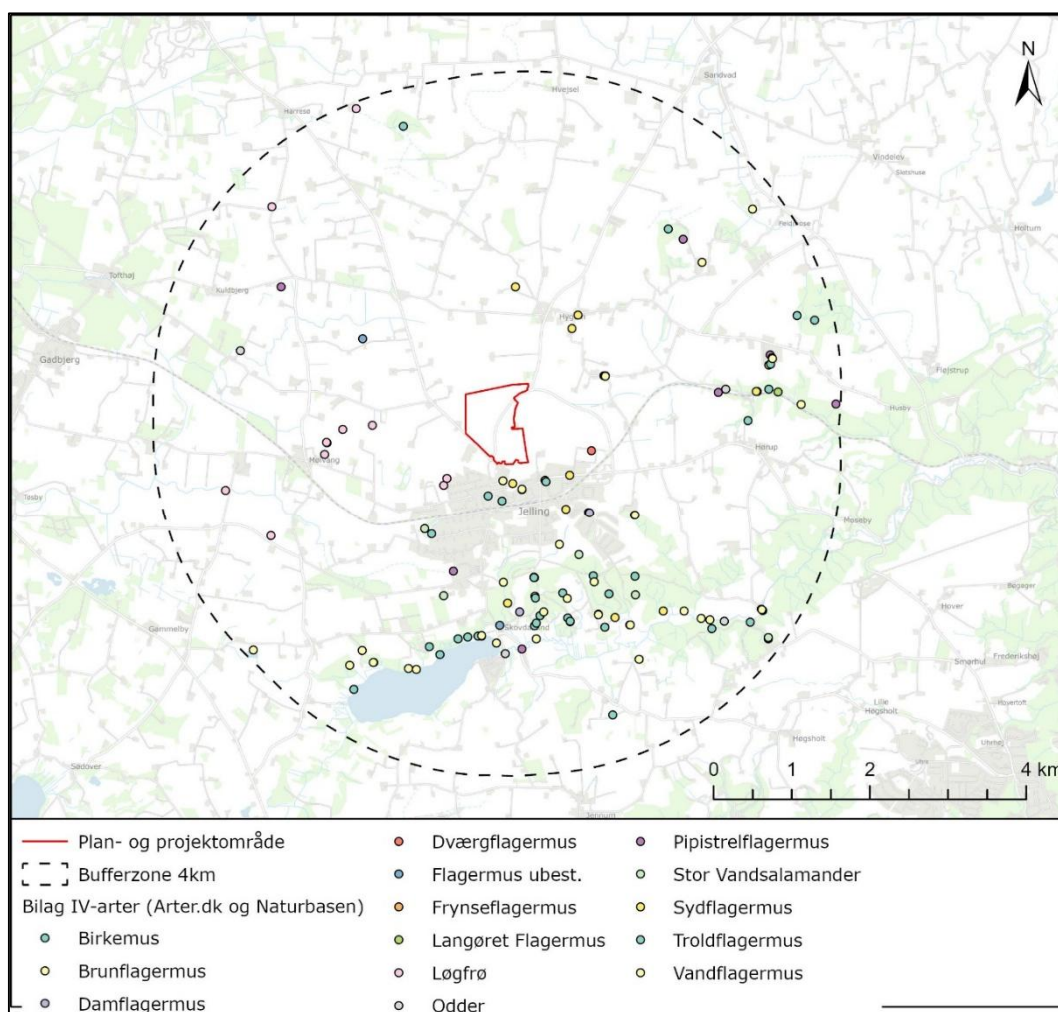
Et yngleområde er det sted, hvor artens individer har yngleterritorier eller har sine æg og unger, indtil ungerne kan klare sig selv.

Et rasteområde er det sted, hvor artens individer opholder sig, når de ikke søger føde eller yngler, hvilket kan være forskellige steder afhængigt af, om det er sommer eller vinter.

Med økologisk funktionalitet menes det mønster af yngle- og rasteområder, som den pågældende art, er afhængig af, og omhandler de vilkår, som et yngle- og rasteområde kan tilbyde en bestand af en art. Det er f.eks. ikke nok at kigge på skader på et ynglested som en isoleret hændelse, også skader de steder, hvor arten raster, er væsentlige.

Udbredelse

I og eller nær plan- og projektområdet (indenfor en radius af 4 km) optræder bilag IV-arterne odder, birkemus, arter af flagermus, stor vandsalamander og spidssnudet frø, som beskrives og vurderes nærmere i det følgende. Radius er udvalgt på baggrund af projektets karakter, da det er vurderet at påvirkningernes udbredelse ikke vil berøre levesteder og individer udenfor denne radius. Der er kun inkluderet arter, der er registreret indenfor de sidste fem år. Arternes forekomst er vist på kortet herunder.

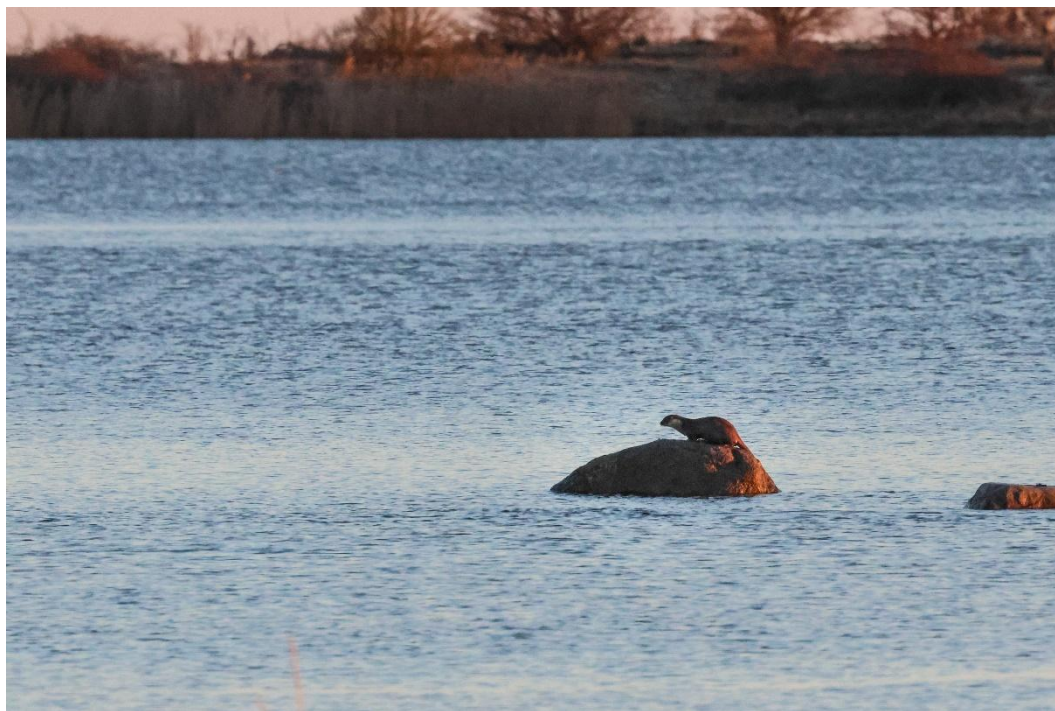
Figur 15-2 Oversigt over kendte forekomster af bilag IV-arter i og nær plan- og projektområdet.

Som det fremgår af kortet, stammer de fleste af registreringerne fra naturområdet syd for Jelling by i Jelling Skov og langs bredden af Fårup Sø, og der er ingen registreringer inden for plan- og projektområdet.

Nuværende tilstand

Odder (*Lutra lutra*)

Odder er registreret ved østsiden af Fårup sø ca. 2,5 km syd for plan- og projektområdet i Jelling Skov i 2023 (Statens Naturhistoriske Museum et al., 2025) og i Grejs Å i 2022. Odderen er et af Danmarks største rovpattedyr og er tæt knyttet til vandmiljøer.

Figur 15-3. Odder. Fotograf: Martin Kielland

Odder er beskrevet under afsnit 1.2.3 i væsentlighedsvurderingen af Natura 2000-område N81.

Birkemus (Sicista betulina)

Birkemus er registreret flere gange i Jelling Skov i forbindelse med NOVANA-overvågningsprogram (Arter - Fælles Om Danmarks Vilde Natur, n.d.).

Birkemusen er en sjælden gnaver i Danmark, hvor den kun findes i få, isolerede bestande i det nordlige og centrale Jylland (Naturbasen, 2011; NOVANA, 2024a). Danmark udgør artens vestlige udbredelsesgrænse i Europa, og den er fredet samt klassificeret som truet på Den Danske Rødliste.

Birkemusen lever i mosaiklandskaber med en blanding af fugtige enge, krat, heder og lysåbne skovområder. Den er primært nataktiv og ernærer sig af frø, insekter og andre små organismer. En særlig egenskab ved arten er dens lange dvaleperiode, der strækker sig fra september til april, hvor den overlever ved at forbruge fedtreserver.

De største trusler mod birkemusen i Danmark skyldes ødelæggelse og fragmentering af dens naturlige levesteder som følge af intensivt landbrug, skovdrift og dræning af enge. Opdeling af naturområder begrænser dens mulighed for at sprede sig, hvilket gør bestandene mere sårbare. Klimaforandringer kan desuden påvirke dens dvaleperiode og fødetilgængelighed, mens rovdyr som ræve og rovfugle yderligere kan reducere de små bestande.

Arter af flagermus

Der er registreret forekomst af 9 forskellige arter af flagermus indenfor den 4 km radius fra plan- og projektarealet (Statens Naturhistoriske Museum et al., 2025). Det drejer sig om brunflagermus, brun langøre, damflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrelflagermus, sydflagermus, troldflagermus og vandflagermus. Arterne er kun registreret én gang i 2019 i forbindelse med NOVANA overvågningsprogram for bilag IV-arter ved Fårup Sø syd for plan- og projektområdet. Der er dog med al sandsynlighed også arter af flagermus, der fouragerer omkring plan- og projektområdet eller benytter skovbrynene som ledelinjer.

Danmark er hjemsted for 17 arter af flagermus, som alle er beskyttet af EU's habitatdirektiv (DCE, 2024). Flagermusene er nataktive pattedyr, der spiller en vigtig rolle som insektædere i økosystemet. De foretrækker levesteder som skove, parker, landbrugsområder og bygninger, hvor de finder skjul og mulighed for at jage. De fleste arter overvintrer i huler, kældre eller træer, hvor de kan holde en konstant temperatur.

Figur 15-4. Flagermus der sover under en vejbro. Fotograf: Martin Kielland.

Syddjylland er levested for flere flagermusarter, herunder brunflagermus, brun langøre, damflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrellflagermus, skimmeflagermus, sydflagermus, trolldflagermus og vandflagermus.

Tabel 15-1. Arter af flagermus, der med stor sandsynlighed findes ved det udpegede areal.

Flagermusart	Beskrivelse
Brunflagermus (<i>Nyctalus noctula</i>)	Brunflagermus er udbredt i det meste af Danmark, bortset fra i Vestjylland og Vendsyssel. Det er en af de største danske flagermusarter, der ofte ses jage over åbne arealer som enge og søer (DCE, 2024).
Brun langøre (<i>Plecotus auritus</i>)	Foretrækker skovområder og er kendt for at kunne jage i tæt vegetation (DCE, 2024).
Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>) og vandflagermus (<i>Myotis daubentonii</i>)	Arterne er nært beslægtede og tilknyttet vandløb og søer, hvor de jager insekter tæt over vandoverfladen (DCE, 2024). Damflagermus har dog yngle- og rastesteder i bygninger, hvor vandflagermus foretrækker træer.
Pipistrellflagermus og dværgflagermus (<i>Pipistrellus pipistrellus</i> og <i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	Små flagermus, der er meget udbredte og ofte jager ved skovkanter og haver (DCE, 2024).
Frynseflagermus	Almindelig skovart der lever i tilknytning til strukturrig løvskov, parklandskeber og tætte mosaiklandskeber (Universitet, 2024).

Skimmelflagermus (<i>Vespertilio murinus</i>)	Almindelig i bynære områder og kendt for at finde skjul i bygninger (DCE, 2024).
Sydflagermus	En af Danmarks mest almindelige flagermusarter. Den lever i mosaiklandskaber (typisk dansk landbrugslandskab). Arten benytter bygninger som opholdssteder hele året rundt (Universitet, 2024).
Troldflagermus (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	Kendt som en træklagermus, der kan findes i skovområder i Midtjylland (DCE, 2024). Om sommeren findes troldflagermus i det meste af landet i områder med ældre løvskov, men den forekommer kun sporadisk i Vestjylland.

Bevaring af deres levesteder, især gamle træer, vandløb og adgang til vinterkvarterer, er afgørende for arternes trivsel. Der er ikke gode betingelser for flagermus nær plan- og projektområdet, da der ikke er skove, vandhuller, moser, gamle læhegn mm. Aktiviteten af flagermus forventes derfor ikke at være høj.

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)

Stor vandsalamander er registreret flere gange indenfor undersøgelsesradiussen (radius 4 km), og den nærmeste registrering er nær golfbanen ca. 1,2 km syd for plan- og projektområdet i 2024 (Statens Naturhistoriske Museum et al., 2025).

Figur 15-5. Stor vandsalamander. Fotograf: Martin Kielland.

Stor vandsalamander beskrives nærmere i afsnit 1.2.3 i væsentlighedsvurderingen.

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)

Spidssnudet frø er observeret flere steder i nærområdet, blandt andet i 2022 ved Grejs Å ca. 2, 4 km syd for plan- og projektarealet (Statens Naturhistoriske Museum et al., 2025). Spidssnudet frø er en almindelig paddeart i Danmark, der forekommer i en bred vifte af levesteder, herunder enge, moser og forskellige typer vådområder (Naturbasen, 2025).

Nationalt er spidssnudet frø udbredt i det meste af landet, bortset fra Bornholm og nogle mindre øer. Arten yngler i mange slags vådområder, lige fra små vandhuller til bredden af store søer, og trives i både skyggefulde ellesumpe og lysåbne vandhuller. Uden for yngletiden opholder den sig i

enge og moser samt andre naturtyper. Historisk har spidssnudet frø oplevet en betydelig tilbagegang gennem det 20. århundrede, især i den kontinentale del af Jylland. Dog viser nyere overvågningsdata en stabil eller endda stigende tendens i antallet af lokaliteter i den atlantiske region, mens der fortsat er nedgang i den kontinentale region (NOVANA, 2024b).

Trusler

Trusler mod arten inkluderer dræning af vådområder, tilgroning af levesteder og ændringer i landbrugspraksis.

Miljømål

EU-lovgivning og internationale aftaler

Habitatdirektivet (BEK Nr. 2091 Af 12/11/2021, Habitatbekendtgørelsen, 2021) (92/43/EØF)

- Beskytter bilag IV-arter og deres levesteder i EU gennem Natura 2000-netværket.

Nationale love og strategier

Naturbeskyttelsesloven (Naturbeskyttelsesloven, n.d.) (LBK nr. 927 af 28/06/2024)

- Værner om Danmarks natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Nationale overvågningsprogrammer (NOVANA)

- Overvåger biodiversitet, vandmiljø og påvirkning fra landbrug og industri.

15.5.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for bilag IV-arter i 2034 hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes bilag IV-arternes tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus, da der ikke findes lavbundslande indenfor plan- og projektområdet, som ellers kunne indgå i planer om at etablere beskyttet natur.

15.5.3 Påvirkning af bilag IV-arter

Planerne og projektet medfører en række miljøeffekter, der potentielt kan påvirke bilag IV-arter, som beskrevet i tabellen herunder.

Tabel 15-2. Plan- og projekts påvirkninger af bilag IV-arter.

Effekter	Påvirkning
Støj	Støj kan lede til forstyrrelse af bilag IV-arterne odder, arter af flagermus og birkemus.
Lys	Lys kan lede til forstyrrelse af bilag IV-arter af flagermus.
Trafik	Øget trafik kan lede til drab af individer af bilag IV-arterne odder, birkemus, stor vandsalamander og spidssnudet frø, der krydser vejene ved plan- og projektområdet.
Gravearbejde	Gravearbejde kan lede til drab af vandrende bilag IV-arter af padder som stor vandsalamander og spidssnudet frø, der kan falde i åbne grave eller blive kørt over af maskiner.
Grundvandssænkning	Grundvandssænkning kan lede til ændrede hydrologiske forhold og lede til at fugtige habitater bliver tørre. Dette kan påvirke bilag IV-arterne stor vandsalamander og spidssnudet frø.

Effekter	Påvirkning
Tab af habitat	Der inddrages areal i forbindelse med realisering af planerne og projektet, som ikke længere vil være tilgængelig for samtlige bilag IV-arter.

I det følgende beskrives og vurderes påvirkningen af de forskellige bilag IV-arter i området som følge af planerne og projektets miljøeffekter.

Vurdering af påvirkning af odder

Planerne og projektet vurderes ikke at føre til drab på individer af odder, da der ikke er egnet habitat for odder inden for eller i nærheden af plan- og projektområdet. Der vil derfor ikke være stor risiko for, at odder krydser vejene omkring plan- og projektområdet, hvor mængden af trafik øges under driftsfasens midlertidige anvendelse.

Udbredelsen af støj fra planerne og projektet overlapper ikke med vandløb eller øvrige egnede habitater, hvor der er fundet odder. Da der ikke er potentielle yngle-/rasteområder for odder i nærheden, vurderes planerne og projektet ikke at medføre forstyrrelse eller ødelæggelse af yngle- eller rastesteder for odder.

Sammenfattende vurderes det, at den økologiske funktionalitet af det samlede netværk af yngle-/rasteområder for odder ikke påvirkes.

Vurdering af påvirkning af birkemus

Planerne og projektet vurderes ikke at føre til drab på individer af birkemus, da der ikke er egnede levesteder for birkemus i nærheden af plan- og plan- og projektområdet. Derfor vil der ikke være risiko for drab af individer i forbindelse med den forventede forøgelse af trafik i driftsfasens midlertidige anvendelse.

Planerne og projektet vurderes ikke at medføre forstyrrelse eller ødelæggelse af yngle- eller rastesteder for birkemus, da udbredelsen af støj ikke overlapper med egnede yngle- eller rastesteder for arten.

Sammenfattende vurderes det på baggrund af ovenstående, at den økologiske funktionalitet af det samlede netværk af yngle-/rasteområder for birkemus ikke skades.

Vurdering af påvirkning af arter af flagermus

Planerne og projektet vurderes ikke at føre til drab på individer af arter af flagermus, da der ikke er påvirkninger fra planerne og projektet, som kan skade flagermus direkte.

Arter af flagermus har forskellige fødesøgningsstrategier og habitatpræferencer, og vil derfor blive påvirket i forskellig grad af lys og støj. Arter som sydflagermus, skimme-flagermus, nordflagermus og særligt brunflagermus benytter det frie luftrum. Andre arter som damflagermus, vandflagermus og dværgflagermus er knyttet til strukturer i landskabet, når de fouragerer og flyver mellem lokaliteter.

Festivalen afholdes over fem sammenhængende dage (hvor der på den 5. dag kun spilles koncerter hen over midnat til kl. 01:45) hen over den sidste weekend i maj. Festivalens spilletider foregår i onsdag i tidsrummet 16:15 – 01:40, torsdag i tidsrummet 12:15 – 01:45, fredag i tidsrummet 12:30-01:45 og lørdag i tidsrummet 12:30 – 01:45. Lokalplanen giver dog mulighed for udvidede spilletider i tidsrummet kl. 12:00 - 03:00 for de samme dage.

Flagermus påvirkes af lysforurening, som kan have konsekvenser for deres adfærd og overlevelse. Anlægsarbejde, der involverer kunstig belysning, kan forværre disse problemer på flere måder. Derudover vil der være belysning i den periode, hvor der afholdes musikfestival.

Kunstigt lys kan forstyrre flagermusenes jagtadfærd og navigation. Lysforurening kan reducere antallet af insekter i oplyste områder, hvilket gør det sværere for flagermusene at finde føde. Nogle arter af flagermus søger væk fra kunstig belysning i forbindelse med fødesøgning, (Bat Conservation - International, 2024) (Voigt & Kingston, 2015) og i et studie blev myotis-arter (for nærværende planer og projekt omfatter det arterne damflagermus og vandflagermus) påvirket af belysning ud til 75 m fra lyskilden. Arbejdsbelysningen i anlægsfasen vil være nedadrettet og dermed have en kortere påvirkningsradius. Lyset slukkes uden for arbejdstid, og de nataktive flagermus vil derfor kun blive udsat for lys i begrænset grad. Der er ikke værdifulde fourageringsområder og egnede ynglesteder i en radius af 75 m fra plan- og projektområdet, og lys fra parken vurderes derfor ikke at påvirke arter af flagermus i hverken anlægsfasen eller driftsfasens midlertidige anvendelse.

I den periode, der afholdes musikfestival, vil der være støj, men ikke indenfor flagermus' primære hørelsesinterval. Flagermus' hørelse ligger primært i intervallet 10.000-120.000 Hz. Den beregnede frekvens for støjkilder i forbindelse med afholdelse af festivalen ligger væsentlig lavere, og vil derfor ikke overlappe med frekvensen af flagermusenes ekkolokalisering og sociale kommunikation. Dog kan graden af støj koblet med de mange gæster og øget trafik lede til forstyrrelse og fortrængning.

På det tilgængelige datagrundlag kan det ikke udelukkes at der findes yngle- og rastesteder for arter af flagermus indenfor en kort (1 km) afstand af plan- og plan- og projektområdet. De eksisterende læhegn inden for plan- og projektområdet er eftersøgt for flagermusegnede træer ved besigtigelsen i 2025, hvor der er ikke fundet nogen, se bilag 5.

Arter af flagermus kan desuden yngle og raste i bygninger, hvor der er huller ind under taget eller lignende steder. Der er ikke eftersøgt flagermus i bygninger inden for eller nær plan- og projektområdet. I bygninger sker der en væsentlig reduktion af støj fra udendørs støjkilder. Det antages, at reduktionen svarer til ca. 30 dB (Mai & Villadsen, 2025), og støjen fra festivalen vil derfor ikke nå et kritisk niveau ved yngle- og rastesteder for flagermus i bygningerne på ejendomme nær festivalpladsen. I bilag 7 er der beregnet støjdbredelsen ved kombinationer af afholdelse af koncerter på forskellige scener. Udbredelsen varierer lidt, men generelt er dB-påvirkningen ved nærliggende ejendomme <75 dB. I disse bygninger vil støjen inde i bygningen være faldet til 45 dB, som vurderes at være uden betydning, da det svarer til normalt lydniveau fra musik, etc. I 2025 er flere have-træer indenfor støjdbredelsens radius blevet undersøgt. Her er der fundet enkelte træer med hulheder og sprækker. Det drejer sig om flere træer på ejendommen på Herningvej 5, se besigtigelsesnotat bilag 5, og enkelte øvrige træer på Herningvej 18. Træer vil også have en reducerende effekt på støj, men ikke i lige så høj grad som bygninger.

I det følgende vurderes det, hvorvidt de arter af flagermus, som har mulig udbredelse i området, kan have yngle- og rastested i træerne ved de to ejendomme. Det vurderes dog, at støjpåvirkning kun vil være kritisk i forbindelse med yngleforekomster ved de to ejendomme. Hunner med unger vil ikke nødvendigvis have mulighed for at flytte sig ved forstyrrelse (Universitet, 2024). Hvis træerne derimod udgør rastesteder for ungdyr eller hanner, vil der være mulighed for, at flagermus kan flytte sig og finde et andet rastested i det begrænsede tidsrum, hvor der er støj.

Brunflagermus er en stor, smalvinget flagermusart med en bred udbredelse i Danmark, dog sporadisk i Vestjylland og Vendsyssel. Arten er stærkt afhængig af træhulheder til både yngle- og rastesteder om sommeren og som vinterkvarterer. Ynglekolonierne findes typisk i ældre løvtræer med hulheder, ofte i forladte spætteboer eller naturligt opståede hulheder i gamle træer. Egnede træer er typisk placeret i skovbryn, men kan også findes langs veje. Brunflagermusen er meget trofast overfor gode yngle- og rastesteder og kan benytte de samme træer år efter år. En typisk

ynglekoloni består af 20-60 hunner, som ofte skifter mellem forskellige træer med hulheder uden for yngletiden. Fødevalget er bredt og varierer gennem året, bestående af biller, natsommerfugle og myg samt andre insektgrupper. Det kan ikke udelukkes, at brunflagermus kan have yngle- og rastested i træerne ved de to ejendomme.

Brun langøre, også kendt som langøret flagermus, har en helt unik levevis. Den findes udbredt i det meste af landet, men er mindre udbredt i Vest- og Nordjylland. Dens levesteder inkluderer områder med strukturrige skove, mosaiklandskaber med småskove, levende hegn, parklandskaber og haver med ældre træer. Den er en 'gleaner', der kan tage siddende insekter på stammer, grene og murflader, men kan også fange bytte i luften med hjælp af sonaren. Yngle- og rastesteder findes ofte i bygninger og ligger typisk tæt på jagtområder som skov og vand, da arten bruger det meste af jagttiden indenfor 500 meter af yngle-/rasteområdet (Dietz & Kiefer, 2015). Det kan ikke udelukkes, at brun langøre kan have yngle- og rastested i træerne ved de to ejendomme.

Damflagermus jager typisk over åbne vandflader som større søer og åer samt i brakvandsområder i fjorde, sunde og vige. De kan ofte ses jage langt ude over vandet. På blæsende nætter søger de læ og jager over rørskove og fugtige enge. Damflagermus anvender landskabet i stor skala, og deres jagtområder kan ligge helt op til 20-30 kilometer fra yngle- og rastelokaliteterne. Da arten i høj grad følger ledelinjer rundt i landskabet, er den afhængig af en struktur med vandløb, læhegn eller lignende strukturer. Damflagermus opholder sig om dagen typisk i bygninger, mens de sjældnere benytter hule træer som dagkvarter. Ynglekolonierne findes som regel i nærheden af gode fourageringsområder såsom større søer, åer, fjorde, sunde og vådområder. Der er langt til nærmeste fødesøgningsområde fra plan- og projektområdet for arten. Da damflagermus oftest benytter bygninger, forventes de ikke at benytte træerne som yngle- og rastested, og vil derfor ikke blive påvirket af afholdelse af musikfestivalen.

Vandflagermus jager ligesom damflagermus over åbne vandflader som større søer og åer samt i brakvandsområder i fjorde, sunde og vige. De kan ofte ses jage langt ude over vandet. På blæsende nætter søger de læ og jager over rørskove og fugtige enge. Afstanden mellem vandflagermusenes dagkvarterer og deres jagtområder varierer betydeligt, afhængigt af landskabets karakter samt dyrenes køn og reproduktive status. Jagtområderne kan ligge mere end 10 km fra dagkvartererne, men ynglekolonierne er som regel placeret tættere på. Om sommeren benytter arten primært træhuller i skove som yngle- og dagkvarterer. Vandflagermus har oftest yngle- og rastesteder i træer i skove, og da arten, i høj grad, følger ledelinjer rundt i landskabet, er den afhængig af en struktur med vandløb, læhegn eller lignende. Der er langt til nærmeste skov fra plan- og projektområdet, og der er ingen ledelinjer i landskabet, der fører hen til skov eller søer. Træerne med hulheder ved de to besigtigede ejendomme er relativt enkeltstående og har derfor ikke karakter af skovbevoksning. Det forventes derfor ikke, at vandflagermus har yngle- og rastesteder ved de to besigtigede ejendomme.

Dværgflagermus er udbredt over det meste af Danmark og anses for at være landets mest almindeligste flagermusart. Den er især almindelig på Sjælland, Lolland, Falster, Møn, Fyn og Langeland samt i hele det østlige Jylland. Den lever i områder med skove, parker og haver, der har ældre løvtræer. Ynglesteder for dværgflagermus findes i mange forskellige steder, sædvanligvis i lave huse (et- eller toplan), både med høj rejsning og fladt tag, men de kan også have ynglekolonier og rastesteder i hulmur og huller i træer. Det kan ikke udelukkes, at dværgflagermus kan have yngle- og rastested i træerne ved de to besigtigede ejendomme.

Frynseflagermus er spredt over det meste af Danmark, bortset fra Vestjylland, og er særligt hyppig på Bornholm. Arten er stærkt knyttet til strukturrige løvskove, parklandskaber og tætte mosaiklandskaber med småskove og mange ældre træer, hvor den jager tæt på vegetationen. Ynglekolonier af frynseflagermus kan findes i bygninger og i hule træer, hvor træhulheder sandsynligvis er den foretrukne type af rastesteder. Frynseflagermusen, der har yngleområder i skov, skifter mellem forskellige dagkvarterer hver 2.-3. dag, selv diegivende hunner, og anvender mange forskellige

hulheder i træer gennem sommeren. Det kan stort set udelukkes, at frynseflagermus kan have yngle- og rastested i træerne ved de to besøgtede ejendomme, da der er så stor afstand til egne skovområder.

Pipistrellflagermus er almindelig i Sønderjylland og mere spredt på Sjælland, Fyn, Bornholm og Vestjylland. Den forekommer typisk i landskaber med relaterede løvskove, parker og haver med ældre løvtræer. Yngle- og rastesteder for pipistrellflagermus findes både i bygninger og træer med hulheder. Bygninger, der bruges til yngle- og rastesteder, kan variere, men det er især lave ét- eller toplanshuse, placeres tæt på skovområder med disse forhold. Industribygninger, slotte og herregårde fungerer også ofte som yngle- og rastesteder. Pipistrellflagermus har en fleksibel tilpasning til forskellige habitater, fra storbyer til bebyggelser på landet. I Nordeuropa er den især knyttet til frodige løvskove og parker, og dens ynglekolonier findes næsten altid tæt på løvskov eller blandede skovbryn. Det kan ikke udelukkes, at pipistrellflagermus kan have yngle- og rastested i træerne ved de to besøgtede ejendomme, men det vurderes usandsynligt, da de primært har ynglekolonier i bygninger.

Skimmelflagermus er meget almindelig i Nordsjælland, hvor den har sin kerneudbredelse. Arten forekommer mindre talrigt på resten af Sjælland og på Falster, og spredt i Jylland, på Fyn og Bornholm. Den er gennem de senere år blevet registreret flere steder, hvilket tyder på, at arten spreder sig i Jylland. Skimmelflagermus flyver og jager typisk højt og frit over åbent landskab, vådområder, vandløb og søer samt langs skovkanter og agerland. I sensommeren og det tidlige efterår jager den i store mængder over søbredder og strandenge på grund af store ansamlinger af insekter. Ynglekolonier og rastesteder for skimmelflagermus om sommeren findes næsten udelukkende i lave bygninger, typisk ét- til toetagers huse på landet, i landsbyer eller i forstæder. Om vinteren søger arten til høje bygninger, som ældre bebyggelser med 4-5 etager, moderne boligkarréer, hoteller og sygehuse, hvor den holder til på ydersiden af bygninger, f.eks. revner eller bag dækplader og lignende. Det vurderes usandsynligt, at skimmelflagermus anvender træerne ved de to besøgtede ejendomme som yngle- og rastested, da de hovedsageligt anvender bygninger om sommeren.

Sydflagermus er en af Danmarks mest almindelige flagermusarter og er vidt udbredt over hele landet, bortset fra det nordvestlige Jylland, hvor den ikke er registreret eller er et fåtal holder til. Den lever typisk i landskaber med mosaikker af agerland, spredte skove og krat, levende hegn, parker og haver. Sydflagermus benytter bygninger som opholdssteder hele året rundt, og det er en af de arter, som man hyppigst stifter bekendtskab med. Den jager hyppigt langs skovkanter, ved spredte træer og krat, over haver og parker. Ynglekolonier og rastesteder findes ofte i bygninger som boligblokke, landejendomme og i tagetager af gamle huse. Arten anvender næsten udelukkende bygninger som yngle og rastesteder, og det kan derfor afvises at den vil benytte træerne ved de to besøgtede ejendomme.

Troldflagermus er udbredt og relativt almindelig i det meste af Danmark, især i områder med ældre løvskov, men den er mere sporadisk i Vestjylland og Nordjylland. Arten foretrækker at leve i landskaber med ældre løvskov, blandet skov, vandløb og søer. Tidligt på natten jager den typisk i de åbne rum under sammenstødende kroner af højstammede løvtræer. Senere jager den i lysninger, langs skovbryn og skovveje, men også over enge, vådområder, søer og vandløb. Yngle- og rastesteder for troldflagermus findes oftest i huller og sprækker i løvtræer, men også i bygninger. Det kan ikke udelukkes, at troldflagermus kan have yngle- og rastested i træerne ved de to besøgtede ejendomme.

Træerne ved de to besøgtede ejendomme kan derfor udelukkes som yngle- og rastesteder for de fleste arter af flagermus, der har deres udbredelse i området. Kun brunflagermus, dværgflagermus, pipistrellflagermus og troldflagermus vil sandsynligvis benytte træerne. Vurdering af arterne er opsummeret i tabellen nedenfor.

Tabel 9-3. Vurdering af påvirkning af arter af flagermus.

Flagermusart	Yngle- og rastesteder	Påvirkning
Brunflagermus (<i>Nyctalus noctula</i>)	Afhængig af træhulheder til både yngle- og rastesteder om sommeren og som vinterkvarterer.	Påvirkes potentielt ved afholdelse af festival
Brun langøre (<i>Plecotus auritus</i>)	Yngle- og rastesteder findes ofte i bygninger og ligger typisk tæt på jagtområder som skov og vand.	Påvirkes potentielt ved afholdelse af festival.
Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>)	Damflagermus opholder sig om dagen typisk i bygninger, mens de sjældnere benytter hule træer som dagkvarter. Ynglekolonierne findes som regel i nærheden af gode fourageringsområder såsom større søer, åer, fjorde, sunde og vådområder.	Påvirkes ikke, da der er langt mellem træerne ved plan- og projektarealet og egnede fødesøgningsområder.
Dværgflagermus (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	Yngle- og rastesteder for dværgflagermus findes både i bygninger og i træer med hulheder om sommeren, mens vinterkvarterer primært findes i bygninger. Ynglesteder for dværgflagermus findes sædvanligvis i lave ét- eller toplanshuse, både med høj rejsning og fladt tag, men de kan også have ynglekolonier og rastesteder i hovedbygninger til herregårde.	Påvirkes potentielt ved afholdelse af festival
Frynseflagermus (<i>Myotis nattereri</i>)	Ynglekolonier af frynseflagermus kan findes i bygninger og i hule træer, hvor træhulheder sandsynligvis er den foretrukne type af rastesteder.	Påvirkes potentielt ved afholdelse af festival
Pipistrellflagermus og (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Yngle- og rastesteder for pipistrellflagermus findes både i bygninger og træer med hulheder. Bygninger, der bruges til yngle- og rastesteder, kan variere, men det er især lave ét- eller toplanshuse, placeres tæt på skovområder med disse forhold.	Påvirkes potentielt ved afholdelse af festival
Skimmelflagermus (<i>Vespertilio murinus</i>)	Ynglekolonier og rastesteder for skimmelflagermus om sommeren findes næsten udelukkende i lave bygninger, typisk ét- til toetagers huse på landet, i landsbyer eller i forstæder.	Påvirkes ikke
Sydflagermus (<i>Eptesicus serotinus</i>)	Ynglekolonier og rastesteder findes ofte i bygninger som boligblokke, landejendomme og i tagetager af gamle huse.	Påvirkes ikke
Troldflagermus (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	Yngle- og rastesteder for troldflagermus findes oftest i løvtræer og nogle gange bygninger.	Påvirkes potentielt ved afholdelse af festival
Vandflagermus (<i>Myotis daubentonii</i>)	Om sommeren benytter arten primært træhuller i skove som yngle- og dagkvarterer.	Påvirkes ikke, da der er langt mellem træerne ved projektarealet og egnede fødesøgningsområder.

Under festivalen i slutningen af maj er hunner af flagermus gravide, og deres opholdssteder er derfor yngleområder. Opholdssteder for hanner og ungdyr er derimod rasteområder, men ikke yngleområder.

Hanner, ungdyr og hunner af danske flagermusarter vælger ofte forskellige rastelokalteter, hvilket primært skyldes forskelle i energibehov og reproduktive strategier. Hos arter som vandflagermus vælger hunner som regel rastetræer tættere på gode fourageringsområder, særligt nær vand, for at minimere energiforbruget under drægtighed og diegivning. Hannerne derimod raster ofte længere væk fra sådanne ressourcer, og i nogle tilfælde i mindre attraktive områder, muligvis som følge af konkurrence med hunner om de bedste habitater. Hanner og ungdyr stiller heller ikke samme høje krav til tilholdsstedet som hunner med unger, der kræver hulheder med bl.a. plads til mange hunner med unger. De kan derfor raste enkeltvis eller få sammen i mindre hulheder og sprækker, som kan findes mange steder. Etableringen af en naturpark inden for plan- og projektområdet vil på sigt medføre bedre fourageringsmuligheder i området, da der skabes bedre vilkår for insekter.

Det er meget usandsynligt, at træerne ved de to besigtigede ejendomme bliver benyttet af hunner i yngleperioden, da der er langt til gode fødesøgningsområder. Det vil derfor være mest sandsynligt, at området ikke er yngleområde, men rasteområde for hanner og ikke-ynglende individer af brunflagermus, brun langøre, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrelflagermus og troldflagermus.

Der kan ske en forstyrrelse af arterne brunflagermus, brun langøre, dværgflagermus, pipistrelflagermus og troldflagermus, men da det vurderes kun at kunne være hanner eller ungdyr, der vil kunne raste i området, vil disse individer i det pågældende tidsrum have mulighed for at flytte sig til andre steder indenfor det samlede netværk af rasteområder.

Sammenfattende vurderes det på baggrund af ovenstående, at den økologiske funktionalitet af det samlede netværk af yngle-/rasteområder for arter af flagermus ikke skades.

Vurdering af påvirkning af stor vandsalamander

Planerne og projektet vurderes ikke at føre til drab på individer af stor vandsalamander, da der ikke er egnet habitat for arten inden for eller i nærheden af plan- og projektområdet. Stor vandsalamander kræver næringsfattige vandhuller, som ynglesteder, og søerne indenfor plan- og projektområdet lever ikke op til kravene, se afsnit 15.8.1. Der vil derfor ikke være stor risiko for, at stor vandsalamander krydser vejene omkring plan- og projektområdet, hvor mængden af trafik øges. Der er heller ikke risiko for drab af stor vandsalamander i forbindelse med anlægsarbejde på plan- og projektområdet, da det er udgjort af landbrugsmarker, hvor arten ikke vil befinde sig.

Da der ikke er levesteder for stor vandsalamander i nærheden, vurderes projektet ikke at medføre forstyrrelse eller ødelæggelse af yngle- eller rastesteder for arten.

Sammenfattende vurderes det på baggrund af ovenstående, at den økologiske funktionalitet af det samlede netværk af yngle-/rasteområder for stor vandsalamander ikke skades.

Vurdering af påvirkning af spidssnudet frø

Planerne og projektet vurderes ikke at føre til drab på individer af spidssnudet frø, da der ikke er egnet habitat for arten inden for eller i nærheden af plan- og projektområdet. Spidssnudet frø kræver næringsfattige vandhuller som ynglesteder, og søerne indenfor plan- og projektområdet lever ikke op til kravene, se 15.8.1. Der vil derfor ikke være stor risiko for, at spidssnudet frø krydser vejene omkring plan- og projektområdet, hvor mængden af trafik øges i driftsfasens midlertidige anvendelse. Der er heller ikke risiko for drab af spidssnudet frø i forbindelse med anlægsarbejde på plan- og projektarealet, da det er udgjort af landbrugsmarker, hvor arten ikke vil befinde sig.

Da der ikke er levesteder for spidssnudet frø i nærheden, vurderes planerne og projektet ikke at medføre forstyrrelse eller ødelæggelse af yngle- eller rastesteder for arten.

Sammenfattende vurderes det på baggrund af ovenstående, at den økologiske funktionalitet af det samlede netværk af yngle-/rasteområder for spidssnudet frø ikke skades.

15.5.4 Afværgetiltag

Da der ikke er konstateret risiko for forringelser af den økologiske funktionalitet for bilag IV-arter i eller nær plan- og projektområdet, er der ikke behov for afværgetiltag.

15.5.5 Sammenfattende vurdering for bilag IV-arter

Indenfor plan- og projektområdet forekommer der ved eksisterende forhold ingen arter, der optræder på habitatdirektivets bilag IV. Dette er vurderet ud fra eksisterende databaser og en feltbesigtigelse foretaget i 2024. Indenfor en radius af fem kilometer er der de seneste fem år registreret følgende bilag IV-arter: odder, birkemus, arter af flagermus (brunflagermus, brun langøre, damflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, pipistrelflagermus, sydflagermus, troldflagermus og vandflagermus), stor vandsalamander og spidssnudet frø.

Det vurderes, at der ikke kan forekomme drab af odder, birkemus, stor vandsalamander og spidssnudet frø, som følge af trafik og anlægsarbejde, da der ikke er egnet habitat indenfor plan- og projektområdet og området udgør heller ikke vigtige vandreruter for arterne.

Ødelæggelse eller forstyrrelse af yngle- og rasteområder for odder, birkemus, stor vandsalamander og spidssnudet frø vil ikke ske som følge af støj, lys og arealinddragelse, da arterne ikke vil befinde sig indenfor påvirkningernes udbredelsesradius.

Da der er mere end 200 meter mellem anlægsarbejdet i delområde R1 og R2 og nærmeste egnede yngle- og rasteområder, vil flagermus ikke blive forstyrret i anlægsfasen. Flagermusarter, der yngler og raster i bygninger i nærheden af plan- og projektområdet vil ikke blive støjpåvirket i forbindelse med afholdelse af festivalen, da støjen er reduceret inde i bygningerne. Der er enkelte flagermusegnede træer ved to ejendomme i nærområdet, og det kan ikke udelukkes at de udgør rastesteder for hanner og ungdyr af flagermusarterne dværgflagermus og pipistrelflagermus. Træer reducerer støj fra festivalen i en mere begrænset grad end bygninger, men da det vurderes ikke at være et ynglested for arter af flagermus, er individerne ikke sårbare overfor forstyrrelse i perioden for afholdelse af musikfestivalen i Jelling, som vil vare fem dage og normalt afholdes omkring sidste weekend i maj.

Da der ikke forekommer drab eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for de berørte bilag IV-arter, vurderes det samlet set, at der ikke vil ske en forringelse af den økologiske funktionalitet for arterne.

15.6 Påvirkning af fuglearter

Der kan ske en potentiel påvirkning af fuglearter som følge af støj, lys og ændret arealanvendelse fra anlægsarbejde i anlægsfasen, og belysning i driftsfasens permanente anvendelse, samt afholdelse af musikfestivalen i Jelling i den midlertidige anvendelse. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for fuglearter.

15.6.1 Miljøstatus for fuglearter

I det følgende beskrives miljøstatus for fuglearter, der sammen med 0-alternativet udgør det referencescenarie, som planerne og projektets påvirkning vurderes op imod. Miljøstatus er undersøgt og beskrevet på baggrund af artsregistreringer fra naturbasen.dk, Arter.dk og DOF-Basen.

Karakteristika

Alle arter af fugle i Danmark er beskyttet under Fuglebeskyttelsesdirektivet (Rådet for de Europæiske fællesskaber, 1979) mod forsætligt drab, ødelæggelse af reder, forsætlig forstyrrelse og æg-samling. Jf. fuglebeskyttelsesdirektivet og Jagt- og vildtforvaltningsloven (LBK nr. 265 af

21/03/2019, § 7, stk. 2) er det ikke tilladt forsætligt at forstyrre fugle, hvis dette har skadelig virkning på arten eller bestanden. Desuden er alle arter, der naturligt forekommer i Danmark, fredede jf. artsfredningsbekendtgørelsen (Artsfredningsbekendtgørelsen, 2021).

Udbredelse

Inden for plan- og projektområdet er der kun få registreringer af fuglearter inden for de seneste 5 år, mens der er flere registreringer i nærområdet af plan- og projektområdet (1 km). I alt er der observationer af følgende 84 fuglearter:

Tabel 15.2. Fuglearter observeret inden for plan- og projektområdet inklusiv en 1 km buffer omkring plan- og projektområdet inden for de seneste 5 år. Observationerne stammer fra naturbasen.dk, Arter.dk og DOF-basen. Artsnavne med skrå skrift er kun observeret én gang. Der er givet en ekspertvurdering af artens status i området, hvoraf F = fouragerende, R = rastende, Y = ynglende, U = område uegnet/arten ses kun forbigående.

Fuglearter		
Sanglærke (Y)	Rød glente (F)	Stillits (F,Y)
Sjagger (F,R)	Solsort (Y)	Skovspurv (Y)
Stor flagspætte (F)	Stær (F)	Bogfinke (F,R)
Tyrkerdue (F,Y)	Grønirisk (F,Y)	Dompap (F,R)
Stormmåge (F,R)	Ringdue (F,R,Y)	Grønspætte (F)
Musvit (F,Y)	Husskade (F,Y)	Råge (F)
Sølvmåge (F,R)	Blåmejse (F,Y)	Gråand (U)
Hvid vipstjert (F,R,Y)	Gærdesmutte (Y)	Gråspurv (F,R)
Gråkrage (F,R,Y)	Allike (F,R)	Mursegler (F)
Hættemåge (F,R)	Gransanger (F)	Rødstjert (F)
Rødhals (F)	Spurvehøg (F)	Jernspurv (F)
Kvækerfinke (F,R)	Spætmejse (F)	Kernebidder (F)
Munk (F,R,Y)	Landsvale (F)	Ravn (F,R)
Fiskehejre (F)	Halemejse (Y)	Knopsvane (F,R)
Musvåge (F)	Grønsiken (U)	Grågåse (F,R)
Tornirisk (F,Y)	Hvid stork (F)	Misteldrossel (U)
Sangdrossel (F)	Sumpmejse (F)	Sortmejse (U)
Bysvale (F)	Natugle (F)	Sangsvane (F,R)
Tårnfalk (F)	Skarv (U)	Korttået træløber (U)
Gulspurv (F,Y)	Havørn (U)	Husrødstjert (U)
Engpiber (F,R)	Bomlærke (Y)	Vindrossel (U)
Topmejse (U)	Trane (F,R)	Skovskade (U)
Gærdesanger (Y)	Løvsanger (Y)	Tornsanger (Y)
Havesanger (Y)	Rørhøg (F)	Sildemåge (F,R)
Huldue (F)	Strandskade (U)	Mudderklire (U)
Blåhøne (U)	Rørspurv (U)	Kærsanger (U)
Grønbenet rørhøne (U)	Digesvale (U)	Lille korsnæb (U)
Vendehals (U)	Græshoppesanger (U)	Lille gråsisken (U)

Af de 84 observerede arter er 21 arter kun observeret én gang de seneste 5 år (se

Tabel 15.2). Ud fra deres habitat præferencer vurderes flere af arterne ikke at opholde sig permanent i området, samt at området ikke har betydning for arterne. Selv om fuglearter er ynglende i området omkring plan- og projektområdet, er der for flere arter ikke på nuværende tidspunkt de nødvendige strukturer til stede inden for plan- og projektområdet. Der er ingen af arterne, der fremgår af fuglebeskyttelsesdirektivet bilag I for særligt beskyttede arter.

De fleste af de observerede arter er almindelige arter i Danmark, og flere af disse arter kan potentielt yngle inden for plan- og projektområdet primært i de eksisterende læhegn. Det er arter som sanglærke, stillits, solsort, skovspurv, tyrkerdue, grønirisk, ringdue, musvit, husskade, blåmejse,

gærdesmutte, hvid vipstjert, gråkrage, gulspurv, bomlærke, havesanger, gærdesanger, løvsanger og tornsanger.

Derudover kan arter som rød glente, stormmåge, sølvmåge, hættemåge, råge, gråkrage, allike, spurvehøg, ravn, fiskehejre, knopsvane, musvåge, grågås, natugle, sangsvane, tårnfalk, engpiber, trane, rørhøg, sildemåge og huldue benytte markerne inden for plan- og projektområdet til fouragering. Andre arter som sjagger, stor flagspætte, bogfinke, stær, dompap, gråspurv, gransanger, rød-stjert, rødhals, jernspurv, kvækerfinke, spætmejse, kernebider, halamejse, sangdrossel og sump-mejse benytter læhegnene inden for plan- og projektområdet til fouragering.

Nuværende tilstand

Blandt fuglearterne på den danske rødliste vurderes 40% af arterne at være i tilbagegang, mens 29% vurderes at have en stabil udviklingstendens og 15% at være i fremgang⁵.

Trusler

Danske fuglebestande er truet af en række faktorer, der påvirker både ynglende og trækkende arter. Habitatødelæggelse som følge af landbrug, skovdrift og byudvikling reducerer og fragmenterer deres leveområder, mens brug af pesticider mindsker fødegrundlaget for insektædende fugle. Klimaforandringer ændrer trækmønstre og yngleforhold, mens forstyrrelser fra mennesker i naturområder stresser fugle, især i yngletiden. Invasive arter kan øge prædation, mens infrastruktur som vindmøller og elledninger forårsager kollisioner. Forurening fra olieudslip, plastik og kvælstofbelastning skader også fuglelivet.

Miljømål

EU-lovgivning og internationale aftaler

Habitatdirektivet⁶ (92/43/EØF)

- Beskytter fredede arter og deres levesteder i EU gennem Natura 2000-netværket.
- Kræver udpegning af særlige bevaringsområder (SAC) og implementering af forvaltningsplaner.

Fuglebeskyttelsesdirektivet⁷ (2009/147/EF)

- Beskytter alle vilde fugle med naturligt ophold i Europa.
- Forpligter til udpegning og sikring levesteder ved fuglebeskyttelsesområder.

Kvalitetskriterier og miljøstandarder

Den Danske rødliste

- Vurderer og kategoriserer arter ud fra deres risiko for udryddelse i Danmark.

Nationale overvågningsprogrammer (NOVANA)

- Overvåger biodiversitet, vandmiljø og påvirkning fra landbrug og industri.

15.6.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for fuglearter i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes fuglearternes tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive som beskrevet under miljøstatus, da der ikke findes lavbundslande indenfor plan- og projektområdet, som ellers kunne indgå i planer om at etablere beskyttet natur.

I 0-alternativet vil musikfestivalen i Jelling fortsat blive afholdt på den nuværende lokalitet ved Mølvangvej. Denne lokalitet grænser op til en beskyttet, skovbevokset mose og en beskyttet sø, hvor der antageligt er egnede yngle- og rastesteder for flere fuglearter.

⁵ <https://ecos.au.dk/forskningraadgivning/temasider/redlist/artsgrupperne/hvirveldyr/fugle>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01992L0043-20130701>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:02009L0147-20190626>

15.6.3 Påvirkning af fuglearter i anlægsfasen

I det følgende beskrives påvirkningen af fuglearter som følge af støj, lys og ændret arealanvendelse fra anlægsarbejde i anlægsfasen.

Baggrund

Under anlægsarbejdet vil der forekomme støj og lys fra anlægsarbejde som potentielt vil påvirke fuglene inden for plan- og projektområdet. Det gælder særligt i delområde R1 og R2, hvor R1 vil have permanent anvendelse som parkområde og R2, hvor der vil blive terrænreguleret. For mange fuglearter vil anlægsstøj og øget belysning i landskabet medføre en fortrængende effekt, da de vil søge at undgå både støj og lys. For mange arter vil der dog være tale om en tilvænningsperiode, hvorefter denne effekt mindskes.

Markerne inden for plan- og projektområdet udgør et potentielt fourageringsområde for nogle fuglearter i området, som vil forsvinde under omlægning af markarealet inden for de delområder, som vil blive omdannet til permanent naturnært parkområde. Det gælder rød glente, stormmåge, sølvmåge, hættemåge, råge, gråkrage, allike, spurvehøg, ravn, fiskehejre, knopsvane, musvåge, grågås, natugle, sangsvane, tårnfalk, engpiber, trane, rørhøg, sildemåge og huldue, som kan fouragere på marker. Desuden gælder det for sjagger, stor flagspætte, bogfinke, stær, dompap, gråspurv, gransanger, rødstjert, rødhals, jernspurv, kvækerfinke, spætmejse, kernebidder, halamejse, sangdrossel og sumpmejse, som kan fouragere i læhegnene. Desuden udgør læhegnene ynglesteder for arter som sanglærke, stillits, solsort, skovspurv, tyrkerdue, grønirisk, ringdue, musvit, hus-skade, blåmejse, gærdesmutte, hvid vipstjert, gråkrage, gulspurv, bomlærke, havesanger, gærdesanger, løvsanger og tornsanger. I anlægsperioden vil dele af læhegnene ikke være tilgængelige som ynglesteder for disse arter grundet forstyrrelse og støj fra anlægsmaskiner og menneskelig aktivitet.

Sårbarhed

Sårbarheden af fuglearter i forhold til påvirkningen fra støj og lys i forbindelse med anlægsarbejde er medium, da mange af de observerede fuglearter er arter, som ofte optræder i haver og derfor er vant til menneskelig aktivitet, lys og støj fra byer. Desuden vil andre arter af fugle, som ikke optræder i haver og potentielt fouragerer på markerne, kunne finde lignende habitater i lokalområdet. Disse arters bestande er typisk begrænset af egnede ynglesteder, men ikke af fødesøgningsareal. De vil derfor ikke behøve at flytte sig langt for at undgå påvirkningen fra støj og lys i forbindelse med anlægsarbejdet.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse er lokal, da støj og lys fra realiseringen af planerne og projektets anlægsarbejde har karakter af almindeligt anlægsarbejde, og vil aftage forholdsvis hurtigt med afstanden til plan- og projektområdet. Desuden findes lignende markarealer tæt ved plan- og projektområdet, som ikke vil blive påvirket af anlægsarbejdet.

Intensitet

Intensiteten er vurderet til at være middel, da støjen har karakter af almindelig anlægsstøj og vil variere over plan- og projektområdets delområde R1 (parken) og R2. Anlægsarbejdet vil bestå af både gravearbejde i forbindelse med terrænregulering, beplantning, etablering af støjvolde samt etablering af permanent bebyggelse.

Varighed

Anlægsarbejdet vil foregå over 3 år, og varigheden er derfor lang.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at konsekvensen for fuglearter vil være ubetydelig, da plan- og projektområdet ikke udgør et habitat af væsentlig betydning for arterne i nærområdet. Plan- og

projektområdet indeholder ingen unikke habitater hverken lokalt eller regionalt. Der vil derfor ikke forekomme en væsentlig påvirkning af fuglearter i anlægsfasen.

Ubetydelig påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en ubetydelig påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, hvor der forekommer mindre påvirkninger af miljøemnet, som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede, kortvarige eller uden langtidseffekt og helt uden irreversible effekter.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.6.4 Påvirkning af fuglearter i driftsfasens permanente anvendelse

I det følgende beskrives påvirkningen af fuglearter som følge af ændret arealanvendelse i den permanente driftsfase.

Baggrund

I den permanente driftsfase vil delområde R1 inden for plan- og projektområdet være omlagt til en rekreativ bynær park med en øget beplantning i forhold til miljøstatus. Mod Herningvej og Mangelhøj vil beplantningen bestå af blanding af blandt andet hjemmehørende træer og buske velegnet til læhegn. Derudover vil der være beplantning inde i selve parken, som får karakter af en lund. De omkringliggende delområder vil fortsat være langbrudjord.

Sårbarhed

Fuglearter, der i dag er knyttet til de eksisterende landbrugsarealer, har en lav sårbarhed over for ændringer i arealanvendelsen grundet tilgængeligheden af denne type habitat.

Geografisk udbredelse

Påvirkningen er primært lokal og begrænset til fuglearter få kilometer fra parken. Området ligger i tilknytning til Jelling, og de fuglearter, der påvirkes, er fortrinsvis almindelige arter, som findes udbredt i kulturlandskabet og bynære områder.

Intensitet

Intensiteten af den permanente drift vurderes at være lav. For arter knyttet til dyrkede marker kan omlægningen reducere tilgængelige føde- og ynglehabitater. Omvendt vil etableringen af 23,8 ha naturnær park med træer, buske og krat øge tilgængeligheden af ynglepladser og skjul for småfugle samt skabe bedre fødesøgningsmuligheder for insektædende arter. De tilbageværende landbrugsarealer med læhegn giver fortsat levesteder for marktilknyttede fuglearter.

Varighed

De ændringer, der følger af omlægningen til park, er permanente og forventes at give langsigtede forbedringer i levevilkår for mange småfuglearter.

Konsekvens

Omlægningen til naturnær park vil skabe nye og mere varierede levesteder, der kan gavne mange arter. Flere småfuglearter, der benytter krat, buske og træer til yngel og skjul, kan drage fordel af en mere varieret og naturnær parkstruktur. Selvom visse marktilknyttede arter mister potentielt areal som fødesøgningsareal, vil både de tilbageværende marker og de nye grønne strukturer opretholde muligheder for fødesøgning og yngel for fugle i lokalområdet. Derfor vurderes det samlet set at konsekvensen vil være begrænset positiv for fuglelivet i området.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljøemnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.6.5 Påvirkning af fuglearter i driftsfasens midlertidige anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af fuglearter i driftsfasens midlertidige anvendelse, som følge af støj, lys og ændret arealanvendelse i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling.

Baggrund

Den midlertidige anvendelse i plan- og projektområdet som festivalplads for musikfestivalen i Jelling omfatter hele plan- og projektområdet, da det rekreative område vil benyttes som festivalplads mens de resterende arealer vil benyttes som camp- og parkeringsområder. Aktiviteterne i under den midlertidige anvendelse omfatter opsætning og nedtagning af scener, faciliteter, madboder mv. i forbindelsen med festivalen, samt støj og lys fra selve festivalen.

Trafikken til og fra området vil øges i forbindelse med festivalperioden, hvilket også vil medføre støj. Både, støj, lys og øget menneskelig aktivitet i hele plan- og projektområdet vil kunne fortrænge fuglearter fra området, som de ellers ville benytte som yngle og fourageringsområde. Da festivalen afholdes midt i yngleperioden, vil der uundgåeligt være forstyrrelse af individer af ynglende fugle, som derved kan fortrænges fra deres rede og afkom ved afholdelse af festival. Fugle må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden, jf. Jagtlovens §7, stk. 2) (*Jagt- Og Vildtforvaltningsloven*, n.d.). Forstyrrelser kan omfatte f.eks. visuelle forstyrrelser, støj, rystelser og lignende. Da Jelling festival flytter, vil det samtidig medføre en lavere grad af forstyrrelse i et andet område. Denne ændring indgår dog ikke som en del af vurderingen, og mindsker ikke påvirkningen, som planerne og projektet medfører ved realiseringen heraf.

Sårbarhed

Sårbarheden af fuglearter i forhold til påvirkningen fra støj, lys og ændret arealanvendelse i forbindelse med den midlertidige anvendelse er medium, da der findes mange lignende habitater lokalt og regionalt. De fuglearter, som vil blive fortrængt fra området, behøver derfor ikke at flytte sig langt for at undgå påvirkningerne i forbindelse med afholdelse af festivalen. Dog foregår afholdelse af festivalen midt i fuglenes yngleperiode, og der vil derfor være risiko for, at fuglearter bliver fortrængt fra deres rede og yngel. Størstedelen af fuglearterne er observeret udenfor plan- og projektområdet, men et mere favorabelt habitat i form af parknatur vil formentlig lokke flere fugle til at yngle i området.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse af påvirkningen er lokal, da støj, lys og menneskelig færdsel vil aftage inden for én km af plan- og projektområdet.

Intensitet

Intensiteten er høj, da der under de fem dage, hvor festivalen afholdes, vil være kraftig støj fra musikanlæg både fra koncerter, men også musik på campområderne. Desuden vil der være belysning i campområderne samt ekstra belysning på festivalpladsen. Den menneskelige aktivitet vil ligeledes være høj under afholdelse af festivalen. I de resterende uger vil påvirkningen fra støj og lys være mindre, da det vil bestå af støj fra opstilling og nedtagning af midlertidige konstruktioner som scene, faciliteter og madboder.

Varighed

Varigheden er kort, da festivalperioden vil vare i omkring 13 uger årligt i en periode mellem primo april til ultimo juni, hvor der cirka i 8 uger til foregå opstilling af faciliteter, fem dage med afholdelse af musikfestivalen i Jelling og cirka 4 uger til nedtagning. For delområderne øst for Mangehøje vil aktiviteterne samlet set kun foregå i op til 6 uger.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at konsekvensen for fuglearter vil være moderat, da plan- og projektområdet ikke udgør et habitat af væsentlig betydning for arterne i nærområdet samt området ikke indeholder unikke habitater både lokalt og regional. Dog vil det ændrede landskab som følge af realisering af planerne og projektets permanente anvendelse gøre det mere attraktivt for fuglearter at yngle på området, og disse individer kan blive fortrængt fra yngleplads og afkom i yngleperioden. Det vurderes dog ikke, at der påvirkningen er i et omfang, der kan skade arten eller bestanden.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.7 Påvirkning af fredede padder

Der kan ske en potentiel påvirkning af fredede padder som følge af ændret arealanvendelse fra anlægsarbejde og afholdelse af musikfestivalen i Jelling samt etablering af det rekreative område i anlægsfasen og driftsfasens midlertidige og permanente anvendelse. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for fredede padder.

15.7.1 Miljøstatus for fredede padder

I det følgende beskrives miljøstatus for fredede padder, der sammen med 0-alternativet udgør det referencescenarie, som planerne og projektets påvirkning vurderes op imod. Miljøstatus er undersøgt og beskrevet på baggrund af feltbesigtigelser og artsregistreringer fra Naturbasen.dk og Arter.dk.

Karakteristika

Danmark er hjemsted for 14 arter af padder, som fordeler sig på springpadder (frøer og tudser) og halepadder (salamandre). De er afhængige af både vand- og landmiljøer og lever en del af deres liv i vandhuller, hvor de yngler, og resten af året på land i skove, enge eller haver (Aarhus Universitet, 2023).

I Danmark er padder beskyttet gennem både national og international lovgivning, der regulerer deres levesteder og forhindrer skadelige indgreb i deres bestande. Beskyttelsen sikrer, at truede og sårbare arter kan opretholde stabile populationer i deres naturlige habitater.

Alle danske padder er fredede, hvilket betyder, at de ikke må indfanges eller dræbes med vilje jf. artsfredningsbekendtgørelsen (*Artsfredningsbekendtgørelsen*, n.d.). Deres æg, larver og ynglesteder er også beskyttede.

Småsøer, vandhuller, moser, enge og heder over en vis størrelse er beskyttet jf. § 3 i Naturbeskyttelsesloven, da de ofte er vigtige levesteder for padder. Det betyder, at man ikke uden særlig dispensation må dræne eller ændre disse områder.

Ifølge artsfredningsbekendtgørelsen må ingen paddearter jages eller indsamles fra naturen (*Artsfredningsbekendtgørelsen*, n.d.).

Visse paddearter, såsom stor vandsalamander og løvfrø, er opført på bilag IV af EU's habitatdirektiv. Dette betyder, at deres yngle- og rasteområder er strengt beskyttede, og at enhver negativ påvirkning kræver en dispensation og afbødende tiltag.

Danmark har tilsluttet sig Bern-konventionen, som beskytter vilde dyr og deres levesteder i Europa. De fleste danske paddearter er opført på konventionens bilag, hvilket forpligter Danmark til at beskytte arterne og deres habitater.

Udbredelse

Padder findes i hele landet, hvor der er egnede levesteder. Padder vandrer imellem ynglevandhuller, våde naturarealer og områder med skov og krat. Dette sker primært i perioden 1. marts - 1. november. Padder kan benytte vandhuller som rastepladser, selvom de er uegnede som yngleområder, og der kan derfor forekomme vandring mellem søer, vandhuller og moser af varierende kvalitet.

Ved feltbesigtigelsen i august 2024 blev der observeret skrubtudse ved den § 3-beskyttet sø, som ligger inden for plan- og projektområdet i nordvestlige hjørne (se Figur 15-1). Det vurderes at søen sandsynligvis bruges som ynglested for arten. Der blev ikke observeret fredede padder i den §3-beskyttede sø ved Mangehøje inden for plan- og projektområdet, men søen vurderes at være potentielt paddeegnet. I Jelling lige syd for plan- og projektområdet er der desuden observeret butsnudet frø (*Naturbasen - Danmarks Nationale Artsportal*, n.d.) og lille vandsalamander (*Arter - Fælles Om Danmarks Vilde Natur*, n.d.) i 2024 inden for 600 m af plan- og projektområdet. Ca. 1,5 km vest for plan- og projektområdet er der observeret stor vandsalamander (*Naturbasen - Danmarks Nationale Artsportal*, n.d.) i 2018, samt butsnudet frø (*Arter - Fælles Om Danmarks Vilde Natur*, n.d.) i 2023 ca. én km nord for området.

Nuværende tilstand

Generelt er mange af Danmarks paddepopulationer i tilbagegang, primært på grund af tab af levesteder, forurening og klimaændringer. Flere arter, især dem der stiller høje krav til vandkvaliteten, er blevet sjældnere og er truede.

De pågældende arter, der er fundet ved feltbesigtigelsen, er ikke truet ifølge Den Danske Rødliste og er generelt almindeligt forekommende i Danmark.

Trusler

Trusler mod padderne inkluderer dræning af vådområder, forurening fra landbrug, introduktion af fisk i ynglevandhuller og klimaforandringer, der kan ændre nedbørsmønstre og tørre levesteder ud.

Miljømål

EU-lovgivning og internationale aftaler

Habitatdirektivet(BEK Nr. 2091 Af 12/11/2021, *Habitatbekendtgørelsen*, 2021)(92/43/EØF)

- Beskytter fredede arter og deres levesteder i EU gennem Natura 2000-netværket.

Nationale love og strategier

Naturbeskyttelsesloven(*Naturbeskyttelsesloven*, n.d.) (*LBK nr. 927 af 28/06/2024*)

- Værner om Danmarks natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Kvalitetskriterier og miljøstandarder

Den Danske Rødliste

- Vurderer og kategoriserer arter ud fra deres risiko for udryddelse i Danmark.

Nationale overvågningsprogrammer (NOVANA)

- Overvåger biodiversitet, vandmiljø og påvirkning fra landbrug og industri.

15.7.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for fredede paddere i 2034 hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes fredede padders tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus, da der ikke findes lavbundslande indenfor plan- og projektområdet, som ellers kunne indgå i planer om at etablere beskyttet natur.

15.7.3 Påvirkning af fredede paddere i anlægsfasen

I det følgende beskrives påvirkningen af fredede paddere som følge af anlægsarbejde i anlægsfasen.

Baggrund

Anlægsarbejdet af parken inden for R1 og terrænreguleringen i R2 vil foregå tæt ved den § 3-beskyttet sø i plan- og projektområdets nordvestlige hjørne, hvor der er observeret skrubtudse ved feltbesigtigelsen i august 2024. Som en del af planerne og projektet holdes en sikkerhedsafstand på minimum 10 m til § 3-beskyttede søer under anlægsarbejdet.

Sårbarhed

Sårbarheden vurderes at være lav, da de fredede paddere, der kan blive påvirket af projektet, er almindeligt forekommende i Danmark og ikke truede.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse er begrænset til nærområdet, da det kun vil være individer indenfor plan- og projektområdet, der potentielt påvirkes.

Intensitet

Intensiteten vurderes at være lav, da der ikke vil være anlægsaktivitet i umiddelbar nærhed af søerne grundet sikkerhedsafstanden på 10 m. Derudover vandrer paddere primært om natten, hvor der ikke er færdsel med maskiner, hvorfor der kun i et meget begrænset omfang vil være overlap med anlægsarbejdet.

Varighed

Anlægsarbejdet vil foregå over 3 år, og varigheden er derfor lang.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at konsekvensen for fredede paddere vil være begrænset, da søerne som levested vil blive opretholdt, da der ikke vil ske fysiske indgreb eller tilstandsændring heraf under anlægsarbejdet (se vurdering af § 3 søer i afsnit 15.8). Da der er meget få levesteder for paddere i og omkring plan- og projektområdet, så det forventes, at der er begrænset padderaktivitet. Der er desuden et begrænset overlap mellem anlægsarbejdet og paddernes vandring.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.7.4 Påvirkning af fredede paddere i driftsfasens permanente anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af fredede paddere for driftsfasens permanente anvendelse.

Baggrund

For den permanente anvendelse vil der være etableret en rekreativ bynær park med regnvandsbassiner, volde og beplantning inden for delområde R1, som kan fungere som raste- og yngleområder for padder.

Sårbarhed

Sårbarheden vurderes at være lav, da de fredede padder, der kan blive påvirket af projektet, er almindeligt forekommende i Danmark og ikke truede.

Geografisk udbredelse

Påvirkningen vil være begrænset til nærområdet (inden for 0-1 km) omkring delområde R1 og den § 3-beskyttet sø i nordøst. Der forventes ingen væsentlige konsekvenser for paddepopulationer uden for plan- og projektområdet.

Intensitet

Ændringen af arealanvendelsen indebærer ikke et fysisk indgreb i eller tilstandsændring af de eksisterende § 3-beskyttede søer, som udgør levested og ynglested for padderne. Derudover forventes en øget variation i beplantningen at tiltrække flere insekter, hvilket vil forbedre fødegrundlaget, ligesom etableringen af regnvandsbassiner og ny beplantning vil skabe yderligere yngle- og rastemuligheder. Den samlede intensitet vurderes derfor at være lav og primært af positiv karakter.

Varighed

Påvirkningen fra driftsfasens anvendelse som rekreativ park vil være permanent.

Konsekvens

Projektets samlede konsekvens for fredede padder vurderes at være begrænset positiv for den ændrede arealanvendelse. Der sker ingen negativ påvirkning af eksisterende yngle- og rasteområder, og tilførslen af nye føde- og rastemuligheder styrker artens levevilkår lokalt. Påvirkningen er dog relativt afgrænset og ændrer ikke grundlæggende paddebestandens struktur eller funktion, hvorfor konsekvensen samlet set vurderes som begrænset.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.7.5 Påvirkning af fredede padder i driftsfasens midlertidige anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af fredede padder i driftsfasens midlertidige anvendelse i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling

Baggrund

Den midlertidige anvendelse i plan- og projektområdet som område for musikfestivalen i Jelling omfatter hele plan- og projektområdet, da parkområdet vil benyttes som selve festivalpladsen og den resterende del af plan- og projektområdet vil benyttes til camp og parkering. Parken med regnvandsbassiner og øget beplantning kan potentielt medføre flere egnede levesteder på grund af flere gemmesteder og et bedre fødegrundlag.

Aktiviteterne under den midlertidige anvendelse omfatter opstilling og nedtagning af scener, faciliteter, madboder mv. i forbindelse med festivalen, samt kraftigt øget menneskelig aktivitet under

selve festivalen (perioden beskrives under varighed nedenfor). Som en del af planerne og projektet vil der blive opstillet hegn omkring de forskellige anvendelser på delområderne, som sikrer minimum en afstand på 10 meter til de § 3-beskyttede søer, som er potentielle leve- og ynglested for padder.

Sårbarhed

Sårbarheden vurderes at være lav, da de fredede padder, der kan blive påvirket af projektet, er almindeligt forekommende i Danmark og ikke truede. Sårbarheden er størst, når ungerne går på land sidst i juni.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse er begrænset til nærområdet, da det kun er individer indenfor eller nær plan- og projektområdet, der potentielt påvirkes. Der forventes ingen væsentlige konsekvenser for padderpopulationer uden for plan- og projektområdet.

Intensitet

Aktiviteter i forbindelse med opstilling og nedtagning af festivalen vil ikke foregå i umiddelbar nærhed til søerne. Den midlertidige anvendelse indebærer ikke et fysisk indgreb i eller tilstandsændring af de eksisterende § 3-beskyttede søer, som udgør levested og ynglested for padderne (se vurdering af § 3 søer i afsnit 15.8).

Daglig kørsel med maskiner, der skal opstille og nedtage festivalen, vil i meget begrænset omfang overlappe med padders vandring, da padder primært er nataktive. Opstillingen af festivalen vil starte i april måned og selve festivalen vil blive afholdt over 5 dage i slutningen af maj. I de fem dage i slutningen af maj, hvor der afholdes musikfestival, vil der være en kraftig øget menneskelig aktivitet. Efterfølgende vil festivalen tages ned. Hele perioden, hvor den midlertidige anvendelse vil foregå, er i perioden, hvor padderne yngler og primært vil være i søerne. Dermed vil der være en meget lille risiko for, at nedtagningen vil overlappe med perioden, hvor ungerne går på land. Hvis der er rastende padder indenfor plan- og projektområdet, kan der være risiko for forstyrrelse og fortrængning. I perioden for afholdelse af festivalen vil der være hegn omkring selve festivalpladsen og campområderne, for at afgrænse de områder med den største intensitet af menneskelig aktivitet. Al aktivitet vil sikres en afstand på minimum 10 meter til søerne. På den baggrund vurderes intensiteten at være høj.

Varighed

Varigheden er kort, da den samlede festivalperiode vil vare i omkring 13 uger årligt i en periode mellem primo april til ultimo juni, hvor der cirka i 8 uger vil foregå opstilling af faciliteter, fem dage med afholdelse af musikfestivalen i Jelling omkring sidste weekend i maj og cirka 4 uger til nedtagning. For delområderne øst for Mangelhøj vil aktiviteterne samlet set kun foregå i op til 6 uger.

Konsekvens

Samlet set vurderes det, at konsekvensen for fredede padder vil være moderat, da perioden for den midlertidige anvendelse kun varer i perioden, hvor padderne er i ynglevandhullerne (§ 3 søerne) og derfor ikke vil befinde sig i områder med aktiviteter. Der vil desuden være opsat hegn om festivalaktiviteterne, som sikrer afstand til søerne. Aktiviteterne i forbindelse med opstilling og nedtagning af festivalen vil også foregå med afstand til søerne og vil foregå i dagtimerne uden for de nataktive padders vandring.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljømnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.8 Påvirkning af § 3-beskyttede søer

Der kan ske en potentiel påvirkning af § 3-beskyttede søer som følge af ændringer af hydrologien og dermed vandtilførslen til søerne inden for plan- og projektområdet både under og efter arbejdet med bl.a. terrænregulering og regnvandsbassiner. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for § 3-beskyttet natur.

15.8.1 Miljøstatus for § 3-beskyttede søer

I det følgende beskrives miljøstatus for § 3-beskyttede søer, der sammen med 0-alternativet udgør det referencescenarie, som planerne og projektet påvirkning vurderes op imod. Miljøstatus er undersøgt og beskrevet på baggrund af feltbesigtigelsen i august 2024 og Danmarks Miljøportal.

Karakteristika

Naturbeskyttelseslovens § 3 angiver, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af beskyttede heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, biologiske overdrev, vandløb og søer (på over 100 m²). Naturtyperne er levesteder for en lang række sjældne dyr og planter. Beskyttelsen betyder, at der ikke må foretages ændringer i områdernes tilstand uden en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2.

Udbredelse

§ 3-beskyttet natur er kortlagt over hele Danmark og dækker knap 10% af Danmarks areal.

Der er findes to § 3-beskyttede søer inden for plan- og projektområdet i hhv. det nordvestlige hjørne og ved vejen Mangehøje, Figur 15-1. Yderligere findes der tre § 3-beskyttede søer syd for Herningvej inden for 250 m af plan- og projektområdet, men som ikke modtager dræn- eller overfladevand fra plan- og projektområdet. Desuden er der to moser ca. 800 meter vest for plan- og projektområdet, som ikke er i hydrologisk forbindelse i form af overfladevand/drænvand med plan- og projektområdet.

Der er ikke registeret vandløb inden for plan- og projektområdet. Nærmeste beskyttede vandløb ligger ca. 1 km øst for plan- og projektområdet.

Nuværende tilstand

Søerne inden for plan- og projektområdet blev besøgt i august 2024. Søen i det nordvestlige hjørne er en næringsrig sø med få arter og meget rørsumpsvegetation samt skygget af pilekrat og blev vurderet til at være ringe tilstand. Søen har marken mod syd og øst inden for plan- og projektområdet som vandopland og får vandtilførsel fra et dræn, som forløber på tværs af den del af plan- og projektområdet vest for Mangehøje og direkte fra tilstrømningen fra overfladevand. Desuden findes et afløb fra søen i form af en brønd i søens nordvestlige hjørne, som leder vandet videre mod Omme å.

Søen ved Mangehøje blev vurderet til at være i dårlig tilstand. Søen er et regnvandsbassin som modtager vand fra vejen, og er tilgroet i gråpil og bredbladet dunhammer.

Trusler

Trusler mod § 3-beskyttet søer er generelt tab af areal og fragmentering, tilgroning, eutrofiering (overgødskning af vandområder som følge af brug af pesticider) og forurening, ændret hydrologi, klimaforandringer og invasive arter. Vand spiller en vigtig rolle for flora og fauna på områderne, og mængden af vand kan være afgørende for flere organismers overlevelse. Ændringer i vandspejlet kan lede til tilstandsændringer af våde naturtyper og ændringer i nedbørsmønstre og stigende temperaturer som følge af klimaforandringer påvirker især vandafhængige naturtyper som vandløb, søer og moser (Sander et al., 2024).

Miljømål

I vurdering af påvirkningen af § 3-beskyttet natur i Danmark, skal man tage højde for en række miljømål, kvalitetskriterier og standarder på kommunalt, nationalt, EU- og FN-niveau. Herunder gælder:

Nationale miljømål og kvalitetskriterier

Naturbeskyttelsesloven (§ 3)

- Sikrer beskyttelse af bestemte naturtyper, såsom enge, moser, heder, overdrev og søer.
- Forbud mod tilstandsændringer uden dispensation.

Kommunale retningslinjer

Kommuneplaner og lokalplaner

- Indeholder retningslinjer for arealanvendelse, som skal respektere § 3-beskyttelsen.

Disse retningslinjer og mål er afgørende for at vurdere, hvordan en lokalplan, et projekt eller en aktivitet påvirker beskyttet natur og sikrer, at naturkvaliteten opretholdes eller forbedres.

15.8.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for § 3-beskyttede søer i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes § 3-beskyttede søernes tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus, da der ikke findes lavbundsgrunde indenfor plan- og projektområdet, som ellers kunne indgå i planer om at etablere beskyttede søer.

15.8.3 Påvirkning af § 3-beskyttede søer i anlægsfasen

I det følgende beskrives påvirkningen af § 3-beskyttede søer som følge af ændret hydrologi fra anlægsarbejde i anlægsfasen.

Baggrund

Vand spiller en afgørende rolle for flora og fauna på våde naturtyper, og mængden af vand kan være afgørende for flere organismers overlevelse. Ændringer i vandspejlet kan lede til tilstandsændringer af våde naturtyper. Den § 3-beskyttede sø ved Mangehøje, som fungerer som regnvandsbassin vil ikke blive påvirket, da der ikke vil blive lavet anlægsarbejde i nærhed af søen. I forbindelse med anlægsarbejdet vil der blive udført gravearbejde og etablering af ekstra bassiner til håndtering af overfladevand i den nordvestlige ende af plan- og projektområdet nær den anden § 3 beskyttede sø, som er beliggende i det nordvestlige hjørne af plan- og projektområdet. Der vil dog blive holdt en sikkerhedsafstand til § 3-søerne inden for plan- og projektområdet for at bevare søerne.

Søen i det nordvestlige hjørne modtager i dag overfladevand og drænvand fra plan- og projektområdet. Størstedelen af overfladevandet vil med planerne og projektet blive ledt til de nye bassiner, se vandhåndteringsplanen, bilag 6. Søens estimerede naturtilstand ved besigtigelsen er ringe, og den er sandsynligvis påvirket af næringsstofudvaskning fra marken. Søen har et udløb, der løber videre til et drænsystem uden for plan- og projektområdet nord for søen og slutteligt ender i Omme Å. Søens tilløb fra drænelingen gennem plan- og projektområdet er mere kraftigt end det er vurderet nødvendigt for at opretholde søens funktion og tilstand, da meget vand løber direkte videre i systemet mod Omme å. Ved besigtigelsen var det tydeligt, at der var både et kraftigt tilløb og kraftigt udløb fra søen. Hvis der skal foretages grundvandssænkning i forbindelse med anlægsarbejdet, kan søen blive påvirket ved en mindre vandstand. Påvirkningens omfang vil afhænge af placeringen af pumper, hvor meget der grundvandssænkes og hvor længe. Nedenfor vurderes der derfor på om anlægsfasens påvirkning af søens vandstand vil være i en sådan grad, at det vil medføre en tilstandsændring.

Sårbarhed

Sårbarheden er høj, da våde naturtyper som søer generelt er følsomme overfor ændringer i hydrologien omkring søen. De arter, der er tilknyttet de våde naturtyper, er afhængige af vandforholdene for at trives. For store ændringer kan medføre tilstandsændringer af naturtypen.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse er nærområdet, da det kun er områder i direkte forbindelse med plan- og projektområdet, der kan blive påvirket. Påvirkningens radius vil næppe overskride 300 meter.

Intensitet

Påvirkningens intensitet er vurderet som middel ud fra et forsigtighedsprincip, da det konkrete omfang af en midlertidig grundvandssænkning ikke kendes. Der er dog en stor sandsynlighed for, at påvirkningen i realiteten bliver begrænset.

Varighed

Anlægningsarbejdet vil foregå over 3 år, men en midlertidig grundvandssænkning vil dog foregå i en mere begrænset periode på nogle uger. Varigheden vil derfor være kort.

Konsekvens

Konsekvensen af en midlertidig grundvandssænkning for § 3-beskyttede søer vurderes at være begrænset, da den potentielle påvirkning kun omfatter den ene sø i det nordvestlige hjørne af plan- og projektområdet, som er i ringe tilstand og da påvirkningen er midlertidig. Selv en midlertidig udtørring af den nordvestlige sø vil ikke lede til en ændret naturtilstand, da der skal mere til for at forskyde tilstanden af en eutrof sø med få arter. Der vil derfor ikke være en væsentlig påvirkning af § 3-beskyttet natur i forbindelse med anlægsarbejderne ved realisering af planerne og projektet.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljøemnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.8.4 Påvirkning af § 3-beskyttede søer i den samlede driftsfase

I det følgende vurderes påvirkningen af § 3-beskyttede søer i den samlede driftsfase som følge af terrænregulering ændret regnvandshåndtering ved etablering af regnvandsbassiner. Påvirkningen er uafhængig af, om der er tale om den midlertidige eller den permanente driftsfase, hvorfor vurderingen nedenfor er for den samlede driftsfase.

Baggrund

Områderne omkring § 3-beskyttede søerne er i dag primært dyrket landbrugsjord. Realisering af planerne og projektet kan medføre ophør af gødskning og pesticider, som kan medføre en positiv påvirkning af § 3-beskyttede søer, der i dag er næringsbelastede.

Søen i plan- og projektområdets nordvestlige hjørne har marken mod syd og øst som vandopland. Oplandet til søen ændres i forbindelse med etablering af det rekreative område, se vandhåndteringsplanen på bilag 6. Dette skyldes den planlagte terrænregulering og at befæstelsesgraden af området øges ved etablering af bl.a. veje og stier, som leder overfladevand ind for vandoplandet til et nyt forsinkelsesbassin øst for søen. Bassinet etableres for at forsinke afstrømningen for hverdags regnhændelser ud fra området jf. regnvandshåndteringsplanen. Forsinkelsesbassinet har jf. regnvandshåndteringsplanen udløb til et eksisterende dræn nord for plan- og projektområdet. Dette medfører, at der afskæres en stor del af det eksisterende opland og den naturlige afstrømning af overfladevand til søen.

Sårbarhed

Sårbarheden er høj, da våde naturtyper som søer generelt er følsomme overfor ændringer i hydrologien. De arter, der er tilknyttet de våde naturtyper, er afhængige af vandforholdene for at trives. Ændringer af hydrologien kan derfor medføre tilstandsændringer af naturtypen.

Geografisk udbredelse

Den geografiske udbredelse er nærområdet, da afvandingsændringer indenfor plan- og projektområdet kan påvirke det omgivende miljø i nærheden af plan- og projektområdet, særligt i fugtige naturtyper. Det er dog kun en enkelt sø, der ligger inden for påvirkningens udbredelse.

Intensitet

I driftsfasen vil der være permanent ændret afvanding af området, og en del af det vandopland, der tidligere har ledt regnvand til søen, vil ikke længere være tilgængeligt. Det vurderes, at intensiteten af denne ændring vil være middel.

Varighed

De planlagte ændringer i afvandingen vil være permanente.

Konsekvens

Ændringerne i hydrologien omkring den § 3-beskyttede sø i det nordvestlige hjørne af plan- og projektområdet vil samlet set lede til en mindre afstrømning til søen. Det kan ikke afvises, at det vil medføre udtørring af søen eller et væsentlig mindre volumen af vand. Det vil påvirke arter af planter og dyr, der er tilknyttet habitatet på lang sigt og kan føre til en tilstandsændring. Konsekvensen er derfor væsentlig.

Væsentlig påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en væsentlig påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er substantiel og har potentiale til at forårsage alvorlige og langvarige konsekvenser. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet langvarigt eller permanent i et stort område, og kan medføre irreversible skader eller forbedringer af miljømnet i betydeligt omfang.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

Afværgetiltag

Da realisering af planerne og projektet vil medføre en væsentlig indvirkning på § 3-beskyttede søer, skal der gennemføres afværgetiltag, der kan afbøde planernes og projektets påvirkning.

Der gennemføres derfor følgende afværgetiltag:

- Det eksisterende dræn med udløb til søen, som forløber fra øst mod vest i delområdet R1, skal opretholdes.

Konsekvens efter afværgetiltag

Det vurderes, at § 3-beskyttede søer fortsat har en høj sårbarhed, våde naturtyper som søer generelt er følsomme overfor ændringer i hydrologien. De arter, der er tilknyttet de våde naturtyper, er afhængige af vandforholdene for at trives. Efter gennemførelse af afværgetiltaget vil påvirkningen udbredelse fortsat være knyttet til nærområdet, da terrænregulering og ændret vandhåndtering kan påvirke vandtilførsel af omkringliggende arealer.

Intensiteten af påvirkningen vil være lav, som følge af ændringerne efter afværgetiltaget implementeres da det vil sikre afvanding til søen. Drænet vil sandsynligvis have lidt mindre udløb end på nuværende tidspunkt på grund af de ændrede strømningsveje efter terrænregulering og den øgede befæstelse. Det mindre udløb af vand vurderes ikke at have en påvirkning, da søens tilstand kan

opretholdes med mindre tilført vand end i dag. Varigheden af påvirkningen vil fortsat være permanent.

Den samlede konsekvens for § 3-beskyttede søer vil efter iværksættelse af afværgetiltag være moderat, da afværgetiltaget vil sikre en fortsat vandtilførsel til søerne, som vil sikre at deres tilstand ikke forringes i forhold til eksisterende forhold og 0-scenariet. Derudover kan vandkvaliteten for vandtilførslen gennem drænet til søen forventes at blive bedre efter omlægningen af landbrugsarealet til rekreativt område. Der vil derfor ved implementering af afværgetiltag ikke forekomme en væsentlig indvirkning på § 3-beskyttede søer.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

15.9 Afværgetiltag

I driftsfasen vil følgende afværgetiltag hindre, mindske eller kompensere for planernes eller projektets påvirkninger af miljøet:

- Det eksisterende dræn med udløb til søen, som forløber fra øst mod vest i delområde R1, skal opretholdes, hvilket vil bidrage til at mindske påvirkningen af § 3-beskyttede søer.

15.10 Sammenfattende vurdering

Planernes og projektets samlede miljøpåvirkninger i forhold til biodiversitet er beskrevet i skemaet nedenfor, hvor miljøemnernes sårbarhed og påvirkningernes udbredelse, intensitet, varighed og konsekvenser er sammenfattet.

Samlet set vurderes det at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af biodiversitet i forbindelse med planerne og projektet.

Tabel 15-5. Sammenfatning af projektet og planernes påvirkning på biodiversitet.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvenser
Påvirkning af bilag IV-arter					
Odder	-	-	-	-	Ingen skade
Birkemus	-	-	-	-	Ingen skade
Arter af flagermus	-	-	-	-	Ingen skade
Stor vandsalamander	-	-	-	-	Ingen skade
Spidssnudet frø	-	-	-	-	Ingen skade
Påvirkning af fuglearter					
Anlægsfase	Medium	Lokal	Middel	Lang	Ubetydelig
Driftsfase for den permanente anvendelse	Lav	Lokal	Lav	Permanent	Begrænset (+)
Driftsfase for den midlertidige anvendelse	Medium	Lokal	Høj	Kort	Moderat
Påvirkning af fredede padder					
Anlægsfase	Lav	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfase for den permanente anvendelse	Lav	Nærområdet	Lav	Permanent	Begrænset (+)

Driftsfase for den midlertidige anvendelse	Lav	Nærområde	Høj	Kort	Moderat
Påvirkning af § 3-beskyttede søer					
Anlægsfase	Høj	Nærområdet	Middel	Kort	Begrænset
Driftsfase for den permanente og midlertidige fase	Høj	Nærområdet	Lav *	Permanent	Moderat*

* vurderet efter iværksættelse af afværgetiltag.

16. BEFOLKNING

Kapitlet beskriver påvirkningen af befolkningen i forbindelse med et rekreativt område ved nord for Jelling.

16.1 Metode og datagrundlag

Miljøstatus og planerne og projektets miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af:

- Eksisterende trafiktal og hastigheder udtrukket fra Mastra (Vejdirektoratet, n.d.)
- Trafikal analyse af ny festivalplads, udarbejdet af Rambøll, bilag 8
- Google Streetview (Google, n.d.)

De trafikale forhold er vurderet med udgangspunkt i eksisterende trafiktællinger på vejnettet samt estimeret oplandsfordeling for anlægstrafikken. Derudover er der benyttet trafikregistreringer i og omkring Jelling by relateret til gennemførelse af musikfestivalen i Jelling på den nuværende placering. Vurderingerne er kombineret med beregninger fra Vejle Kommunes trafikmodel til vurdering af driftstrafikkens (trafik der generes i driftsfasen) fordeling på vejnettet ved den permanente anvendelse som park og under den midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling, hvor Mangehøje lejlighedsvis lukkes for trafik.

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planernes og projektets påvirkninger af befolkningen er tilstrækkeligt.

16.2 Generelle forhold

Planerne og projektet omhandler etablering af et rekreativt område nord for Jelling. Plan- og projektområdet rummer et parkområde og landbrugsarealer. I en kort periode årligt, kan området midlertidigt anvendes til afholdelse af musikfestivalen i Jelling.

Den nuværende placering for musikfestivalen i Jelling findes ca. 1 km sydvest for plan- og projektområdet og er i den nuværende situation tæt knyttet til midtbyen og stationsområdet gennem områdets lokalveje og stier. Ved den årlige midlertidige anvendelse af området til festivalplads for musikfestivalen i Jelling tiltrækkes en stor mængde gæster til området både i form af lette trafikanter med kollektiv trafik samt biltrafik til og fra området.

I forbindelse med planerne og projektet etableres en stistruktur, så der fremadrettet fortsat sikres en tydelig sammenhæng mellem Jelling by og det rekreative område. Med placeringen nord for Jelling og den direkte adgang til den overordnede infrastruktur skabes der samtidig en adskillelse mellem lette trafikanter og den kørende trafik til og fra området.

Anlægstrafikkens kørsel til plan- og projektområdet forventes at ske fra Herningvej via det overordnede vejnet.

16.3 Miljøpåvirkninger

I anlægsfasen og driftsfasens midlertidige anvendelse forventes planerne og projektet at medføre følgende påvirkninger på befolkningen:

- Påvirkning af de trafikale forhold og trafiksikkerheden
- Driftsfasens permanente anvendelse som park vurderes ikke at medføre en betydende trafikal ændring og derfor vurderes den permanente påvirkning af de trafikale forhold ikke nærmere.

De forventede påvirkninger beskrives og vurderes nærmere i det følgende for de enkelte miljøemner.

16.4 Kumulative effekter

Der er ikke kendskab til planer eller projekter, der kan medføre kumulative effekter i samspil med miljøpåvirkninger fra planerne og projektet, som vil betyde, at påvirkningerne forstærkes i forhold til de trafikale forhold og trafiksikkerheden.

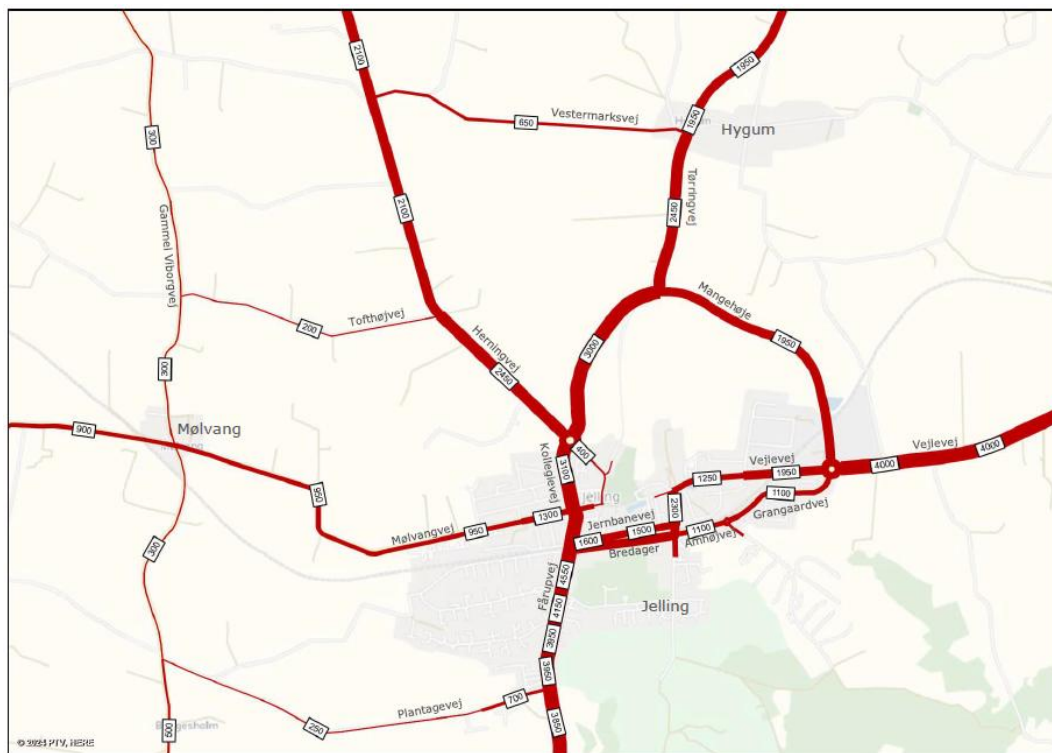
16.5 Påvirkning af trafikale forhold og trafiksikkerhed

Der kan ske en potentiel påvirkning af de trafikale forhold og trafiksikkerheden som følge af øget trafik i anlægs- og driftsfasen for det rekreative område nord for Jelling. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for trafik og trafiksikkerhed.

16.5.1 Miljøstatus for trafikale forhold og trafiksikkerhed

I det følgende beskrives miljøstatus for de trafikale forhold og trafiksikkerhed, der sammen med 0-alternativet udgør det referencescenarie, som påvirkningen fra planerne og projektet vurderes op imod. Miljøstatus og dermed den eksisterende trafik i og omkring Jelling er undersøgt og beskrevet på baggrund af trafiktællinger udført af Vejle Kommune, Vejle Kommunes trafikmodel samt oplysninger fra Vejle Kommune og musikfestivalen i Jelling.

På nedenstående Figur 16-1 er årsdøgntrafikken på et udvalgt overordnet vejnet gengivet. Trafikken er angivet for en gennemsnitlig dag uden trafik relateret til afholdelse af musikfestivalen og er opstillet ud fra trafikmodelberegninger. Der vil derfor kunne forekomme variationer i forhold til registrerede trafiktællinger i området.

Figur 16-1. Nuværende trafikbelastning (årsdøgntrafik) i og omkring Jelling uden trafik relateret til afholdelse af musikfestivalen i Jelling, trafikmodelberegninger. Se figur 2-1 i bilag 8.

De primære veje omkring Jelling er mod øst Vejlevej, hvor der dagligt kører ca. 4.000 køretøjer og som forbinder Jelling med Vejle. Nord om Jelling forløber Mangehøje med en daglig trafikmængde på 2.000-3.000 køretøjer. Vejen leder trafikken udenom Jelling by og tilsluttes i vest til Herningvej, der fortsætter mod Give. På Herningvej kører der dagligt ca. 2.500 køretøjer.

I Jelling by er de primære veje Vejlevej med ca. 1.500 daglige køretøjer, Skovgade med ca. 2.200 daglige køretøjer samt Fårupvej og Kollegievej med henholdsvis ca. 4.200 daglige køretøjer og ca.

3.200 daglige køretøjer. Derudover er der en række mindre veje som Bredager, Jernbanegade og Mølvangvej med mellem 1.000-2.000 daglige køretøjer.

Lastbilandelen på de overordnede veje omkring Jelling er ca. 8%-10%, mens andelen af tunge køretøjer i Jelling by ligger på ca. 3%-5%.

Mod vest forløber Gl. Viborgvej i nord-/sydgående retning med en trafikmængde på ca. 500 daglige køretøjer gennem den lille landsby Mølvang. Fra Gl. Viborgvej er der forbindelse mod øst via Planta-gevej (under 500 daglige køretøjer) til Fårupvej og via Tofthøjvej (ligeledes under 500 daglige køretøjer) til Herningvej. Der er desuden forbindelse fra Gl. Landevej i Mølvang via Mølvangsvej (ca. 1.000 daglige køretøjer) til Jelling midtby.

Musikfestivalen i Jelling

Musikfestivalen i Jelling afholdes hvert år i slutningen maj måned, og har i alt ca. 38-40.000 årlige gæster (jf. oplysninger fra festivalen) fordelt over 4 dage - fra onsdag til søndag, hvor onsdag er medtaget, da det er her festivalgæsterne ankommer og opstiller telte. Undersøgelser viser desuden, at ca. 75% af gæsterne ankommer til festivalen i bil, svarende til ca. 28-30.000 gæster i alt.

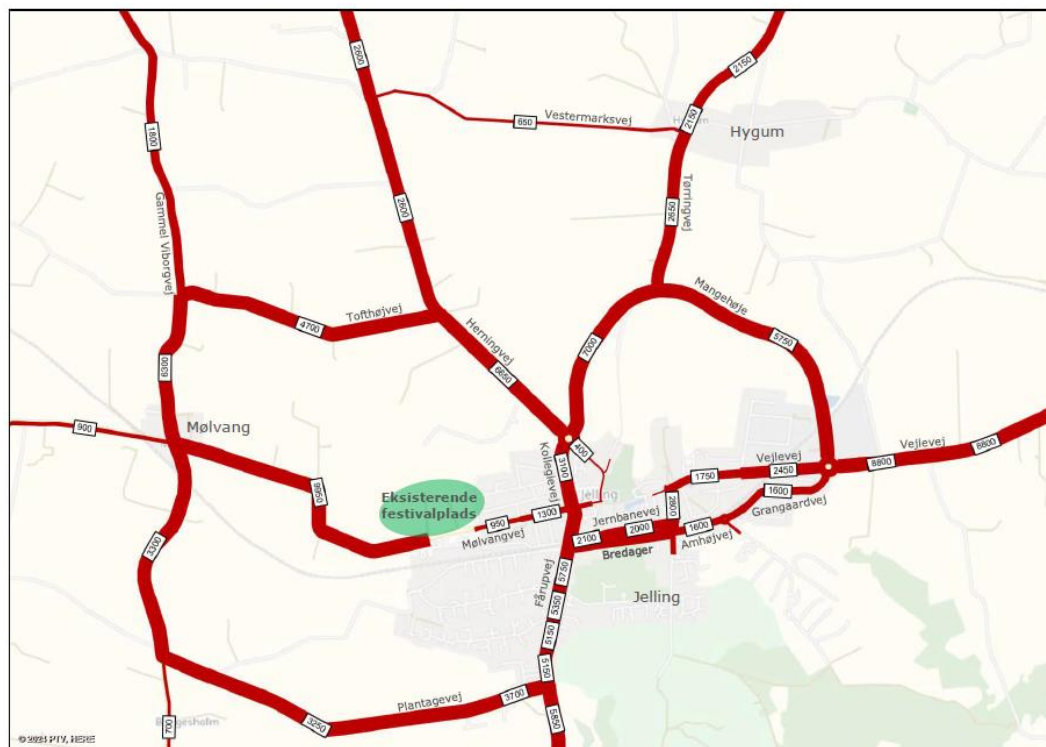
Under festivalen lukkes Mølvangvej for gennemkørsel vest for Kathrinelund, hvorfor al festivaltrafik (biler, lastbiler og busser) til festivalens parkeringsområder ankommer fra vest via Mølvangvej og Gl. Viborgvej gennem Mølvang. Bløde trafikanter ankommer fra øst via Mølvangvej fra Jelling midtby.

Trafikbelastning

Trafiktællinger på Mølvangvej mellem Mølvang og festivalpladsen viste i 2019 en samlet daglig trafik under festivalen på 8-9.000 køretøjer på festivalens første 3 dage (onsdag til fredag). Om lørdagen blev der registreret ca. 11.500 daglige køretøjer til og fra parkeringsområdet. Om søndagen viste trafiktællinger ca. 5.500 daglige køretøjer.

Vejle Kommune har oplyst, at der ved ankomst og afrejse fra festivalens parkeringsområde opstår betydelig kødannelse gennem Mølvang på Gl. Viborgvej og Mølvangvej.

Tillægges trafikken relateret til festivalen til den talte trafik (se bilag 8) fås der den estimerede trafikbelastning på de travleste dage på vejnettet i og omkring Jelling, som vist på Figur 16-2. Det skal bemærkes, at tallene baserer sig på beregninger, da der ikke foreligger konkrete tællinger under festivalen.

Figur 16-2. Estimeret trafik på hverdage (onsdag til fredag) under afholdelse af musikfestivalen i Jelling på eksisterende placering. Se figur 2-2 i bilag 8.

De beregnede trafiktal for trafikbelastninger ved afholdelse af musikfestivalen i Jelling på eksisterende placering viser, at trafikken på Mølvangvej mod vest kan forventes at stige med ca. 9.000 daglige køretøjer til et niveau på godt 10.000 daglige køretøjer i alt.

Trafikken forventes at fordele sig, så ca. 6.000 køretøjer ankommer fra nord via Gl. Viborgvej hvoraf de ca. 4.000 køretøjer ankommer fra øst og nordøst fra Tofthøjvej, Herningvej og Mangelhøj nord om Jelling fra Vejle.

Den resterende del af trafikken på Mølvangvej, ca. 3.000 køretøjer ankommer via Gl. Viborgvej og Plantagevej fra syd og fordeler sig med ca. 2.000 køretøjer fra Fårupvej syd og ca. 1.000 køretøjer fra Fårupvej nord. Trafikken fra øst er i nogen grad gennemkørende fra Vejle gennem Jelling via Amhøjvej, Bredager og Jernbanevej.

I de mest intensive perioder for ankomst og afrejse vil der særligt være kødannelse og ventetid gennem Mølvang, hvor trafikintensiteten er stor. Derudover vil der også være tæt trafik og forsinkelse på Tofthøjvej og Plantagevej, da vejene er smalle og ikke egnede til den givne trafikmængde.

På strækninger og kryds gennem Jelling vil der ikke være egentlig kødannelse men trafikniveauet vil være mærkbart højere end i perioder uden festival.

Parkering

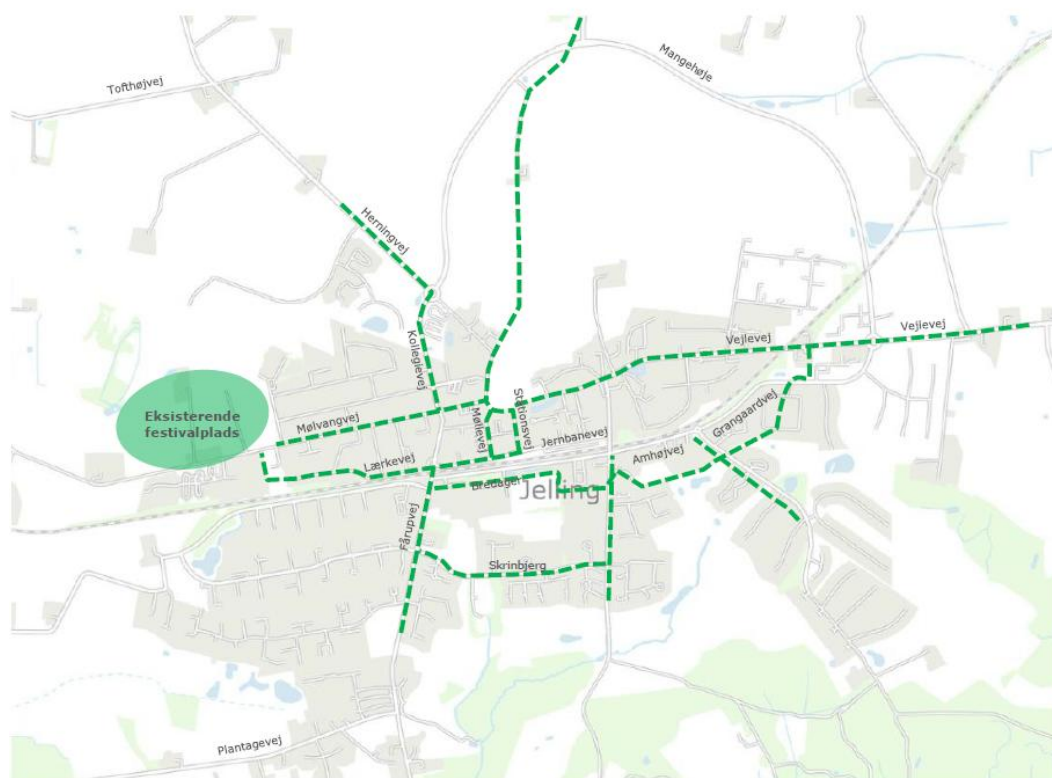
Registreringer fra afholdelse af musikfestivalen i Jelling, i 2019 viste et forholdsvis enslydende antal daglige parkerede biler på parkeringsområdet. Mængden af parkerede biler blev registreret til mellem 1.750-2.000 biler under festivalen.

Stiforbindelser

Ved ankomst til Jelling med toget er der ca. 1 km fra stationen til festivalpladsen. Gående benytter i den nuværende situation primært Jernbanevej til Fårupvej og videre til hhv. Lærkevej og Mølvangvej, som de primært anvender, frem til festivalpladsen.

Det vurderes også, at en del gående benytter Stationsvej og Møllevvej for at komme til Jelling by for at gøre ærinder, som indkøb på vej mod festivalpladsen. Derfra benyttes Mølvangvej mod vest til festivalpladsen.

Primære stiforbindelser for gående og cyklende i og omkring Jelling er vist på nedenstående Figur.

Figur 16-3. P Primære cykel- og gangruter for gæster og lokale til og fra festivalpladsen. Se figur 2-3 i bilag 8.

Lokale borgere på cykel eller som gående, som bor i Jelling, vurderes at fordele sig på de øvrige veje og stier rundt i byen alt efter hvor de bor. Som cyklist fra det omkringliggende opland benyttes primært Fårupvej fra Vejle, mens Herningvej, Kollegievej og Mølvangvej vil være de primære veje fra det nordvestlige opland. Som cyklist fra Tørring benyttes underføringen under Mangelhøjvej og det separate stisystem til Gormsgade og derfra videre ad Mølvangvej.

16.5.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for de trafikale forhold og trafiksikkerhed, hvis etablering af det rekreative område nord for Jelling ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes tilstanden af de trafikale forhold og trafiksikkerheden i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus.

16.5.3 Påvirkning af de trafikale forhold og trafiksikkerhed i anlægsfasen

I det følgende vurderes påvirkningen af de trafikale forhold og trafiksikkerhed, som følge af øget trafik fra anlægsarbejdet af det rekreative område nord for Jelling. En nærmere beskrivelse af de trafikale forhold som følge af planerne og projektets anlægsfase er beskrevet i projektbeskrivelsen i afsnit 4.4.

Baggrund

I anlægsfasen forventes der transportere i form af tunge køretøjer og håndværkerbiler i de forskellige anlægsfaser. Anlægstrafikkens omfang er estimeret til i alt 22.500 vognlæs svarende til ca. 60 kørsler pr. dag eller 120 daglige ture til og fra plan- og projektområdets delområder R1 og R2 med

tunge køretøjer. Trafikken svarer til cirka 10 ture med tunge transportere pr. time indenfor normal arbejdstid.

Anlægsprojektet forventes påbegyndt i år 2026 og forventes at vare ca. 3 år. De mest intensive perioder for anlægstrafikken forventes at ligge i første halvdel af anlægsperioden, hvor der vil være en del jordarbejde og dermed tung trafik. Der vil kun foregå anlægsarbejde indenfor plan- og projektområdets delområde R1 og R2, beliggende vest for Mangehøje.

Anlægstrafikkens eneste adgang til plan- og projektområdet forventes at være fra Herningvej ca. 400 meter nordvest for rundkørslen Herningvej/Mangehøje/Kollegievej. Adgangsvejen etableres allerede i anlægsfasen og vil blive opretholdt i driftsfasen, som vejadgang til parken og desuden anvendt ved den midlertidige anvendelse som forsyningsvej til festivalområdet både ved op- og nedtagning og ved festivalens afholdelse.

Anlægstrafikkens opland er på nuværende tidspunkt ukendt, men der må forventes en forholdsvis ligelig fordeling ud på det overordnede vejnet i retning fra Give via Herningvej og fra Vejle via Mangehøje. Kun en meget lille del af anlægstrafikken forventes at benytte de øvrige mindre veje omkring Jelling som f.eks. Fårupvej, Mølvangvej eller Tørringvej. Den registrerede årsdøgntrafik på Herningvej er ca. 2.500 køretøjer og der er generelt gode oversigtsforhold både i nordgående og sydgående retning. Hastighedsbegrænsningen er 80 km/t på strækningen frem til rundkørslen.

Sårbarhed

Den eksisterende trafiksammensætning og trafikbelastning i området vurderes generelt ikke at have en høj sårbarhed overfor en øget trafikmængde på vejnettet. Det vurderes, at der er gode oversigtsforhold ved til- og frakørsel til arbejdsområdet. En øget mængde tung trafik vil dog udgøre en øget risiko for særligt bløde trafikanter, selvom ulykkesrisikoen er lille. Hvis der sker en ulykke, vil udfaldet potentielt være permanent. Derfor vurderes de trafikale forhold og trafiksikkerheden i forhold til befolkningen at have en høj sårbarhed overfor anlægstrafik.

Geografisk udbredelse

Anlægstrafikken vurderes at fordele sig sammen med den øvrige trafik på det overordnede vejnet og vil derfor ikke udgøre en væsentlig ændring i trafikbelastningen. Påvirkningen af de trafikale forhold og trafiksikkerhed som følge af anlægstrafikken vurderes derfor at være begrænset til nærområdet omkring adgangsvejen til plan- og projektområdets delområder R1 og R2.

Intensitet

Intensiteten, som følge af anlægsaktiviteterne, vurderes lav i forhold til den øvrige trafik på vejnettet dog med størst intensitet i den første halvdel af anlægsperioden. Derudover er der allerede i den nuværende situation en del tung trafik på de overordnede veje så den ekstra trafik vurderes ikke at være mærkbar.

Varighed

Varigheden af anlægsfasens påvirkningen forventes at være lang, svarende til tidshorisonten for anlægsarbejdet. Anlægsarbejdet vil foregå med opstart i år 2026 og forventet ibrugtagning ca. 3 år efter.

Konsekvens

Anlægsarbejdet i forbindelse med realisering af planerne og projektet vurderes at give anledning til en lille stigning i særligt den tunge trafik på det omkringliggende vejnet i en periode på ca. 3 år. Intensiteten vurderes at være lav, da den øgede trafik forventes primært at fordele sig på det overordnede vejnet, hvor forholdene vil være egnet til at klare den øgede trafikmængde herunder tunge transportere. Trafikken i Jelling by vurderes kun i begrænset omfang at blive påvirket.

Befolkningens sårbarhed i forhold til trafikale forhold og trafiksikkerhed vurderes som høj, da der er en risiko for trafikuheld, hvor udfaldet potentielt kan være permanent. Oversigtsforholdene ved adgangsvejene til arbejdspladserne vurderes dog at være tilstrækkelige. Udbredelsen af påvirkningen vil være nærområdet, da den tunge trafik vil være ubetydelig for det overordnede vejnet.

Samlet set vurderes det, at konsekvenserne for de trafikale forhold og trafiksikkerheden vil være begrænset, da trafikintensiteten er lav og forholdene på vejene gode til at håndtere den ekstra trafik.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljømne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljømnet i begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljømnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

16.5.4 Påvirkning af de trafikale forhold og trafiksikkerhed ved driftsfasens midlertidige anvendelse

I det følgende vurderes påvirkningen af de trafikale forhold og trafiksikkerhed som følge af den midlertidige anvendelse af det rekreative område nord for Jelling som festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Festivalen flyttes fra den nuværende placering og vil fortsat afholdes én gang årligt.

Driftsfasen omfatter både perioden for opstilling og nedtagning af festivalen samt for afholdelse af selve festivalen. Nærmere beskrivelse af de trafikale forhold som følge af planerne og projektets midlertidige driftsfase er beskrevet i projektbeskrivelsen i afsnit 4.6.4. Derudover er de permanente anlagte stier og veje beskrevet nærmere i afsnit 4.5.4.

Baggrund

For den midlertidige anvendelse af plan- og projektområdet til afholdelse af musikfestivalen i Jelling, forventes den nuværende maksimale kapacitet at blive udvidet til en maksimal rummelighed, der er ca. 20% større dvs. ca. 50.000 gæster.

Der forventes et tilsvarende transportmiddelvalg, som i den nuværende situation, hvor 75% af gæsterne forventes at ankomme i bil. Dette giver en forventet trafikmængde til og fra plan- og projektområdet på 10-11.000 køretøjer pr. dag på festivalens første tre dage (onsdag til fredag), mens trafikken om lørdagen forventes at være ca. 14.000 køretøjer. Om søndagen forventes trafikken at være ca. 6.500 køretøjer.

Foruden trafik genereret af festivalens gæster, forventes der i alt ca. 700 lastbiler til og fra området ifm. opbygning og nedtagning af festivalen samt varelevering, renovation og lignende under festivalen. Omregnet til en daglig trafikmængde udgør dette maksimalt 25-50 lastbiler om dagen i de mest intensive perioder ifm. opstillings- og nedtagningsfasen. Den primære levering og afhentning af materiel til musikfestivalen vil blive foretaget til festivalpladsen i delområde R1 via Herningvej mens mindre leverancer i form af hegn, skraldespande mv. til festivalens øvrige områder vil blive til- og frakørt området via Mangehøje. Der pålægges leverandørerne et forbud mod gennemkørsel af Jelling by via Kollegievej. I opstillings- og nedtagningsfasen vurderes der ikke at være væsentlige ændringer i vejnettet.

Der forventes ligeledes ca. 300 biler, lastbiler eller minibusser under festivalen til artister og leverandører. Dette svarer til en daglig trafik på ca. 50 køretøjer pr. dag, hvilket vil være jævnt fordelt over festivalens aktive timer.

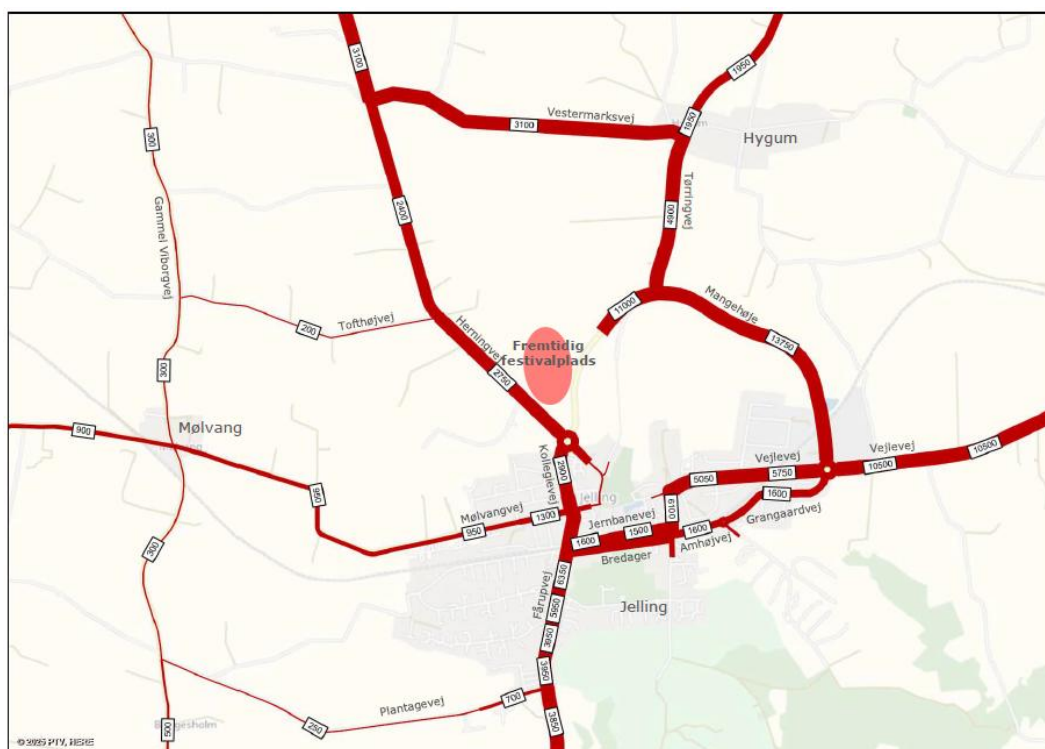
Der forventes ca. 300 biler med frivilligt personale, hvilket vurderes at udgøre ca. 50 køretøjer under festivalen, hvor intensiteten er størst. Frivillige skal, som for nuværende, parkere ved enten Gormshallen og/eller rekreativt område ved Anesmindevej.

Der etableres ny permanent stiforbindelse på nordsiden af Herningvej med forbindelse til eksisterende sti ved Gormsgade. Stiforbindelsen sikrer en sikker rute for bløde trafikanter mellem park- og festivalområdet og Jelling midtby. Under afholdelse af musikfestivalen er der hovedindgang for festivalgæster fra Mangehøje (den vestlige). Cyklisten fra Tørringvej ledes af Mangehøje mod vest. Fodgængernes færden rundt i Jelling samt til og fra plan- og projektområdet vil kunne styres med god skiltning og wayfinding samt gennem nudging af festivalens gæster.

Den samlede trafikplan for afholdelse af musikfestivalen i Jelling er gengivet i bilag 8, hvor de forskellige trafikanttypers adgangsveje og rutevalg til og fra området er vist ligesom vejlukninger er angivet.

Trafikal påverknings

For at belyse ovenstående er der udarbejdet et notat "Trafikal analyse om ny festivalplads". Den indeholder udover en beskrivelse af trafikken i dag. I denne vurdering opstilles der også mulige afværgeforanstaltninger i forhold til trafikal påvirkning. Den samlede trafikbelastning på vejnettet, gengivet på nedenstående Figur , vil være størst på festivalens første tre dage (onsdag til fredag), hvor vejnettet belastes af både normaltrafik og festivaltrafik.

Figur 16-4.. Estimeret trafik på hverdage (onsdag til fredag) under afholdelse af musikfestivalen i Jelling ved ny placering. Se figur 5-1 i bilag 8.

Ved lukningen af Mangehøje mellem Tørringvej og Herningvej vil der ske en omfordeling af de ca. 3.000 daglige køretøjer, der kører på strækningen. Trafikken på ca. 1.000 køretøjer, der kører mellem Herningvej og Vejlevej kan forventes at benytte Vestermarksvej mellem Herningvej og Tørringvej gennem Hygum og derfra køre mod syd til Mangehøje.

I Hygum kan der foruden stigningen fra den gennemkørende trafik på ca. 7-900 daglige køretøjer også forventes knap 2.000 daglige køretøjer til og fra festivalen. Stigningen på i alt ca. 3.000

daglige køretøjer gennem Hygum vil være væsentlig mærkbar og må forventes at give anledning til kødannelse og forsinkelse i de travleste perioder.

Den gennemkørende trafik mellem Tørringvej og Jelling by på ca. 1.600 daglige køretøjer forventes at køre øst om Jelling via Mangehøje og gennem byen via Vejlevej og Bredager. Derved kan den østlige del af Mangehøje, Vejlevej, Skovgade, Bredager og til dels Fårupvej forventes at blive belastet med mellem 1.000-1.800 daglige køretøjer. Den nordlige del af Kollegievej vil i den forbindelse forventes at blive aflastet med ca. 1.800 køretøjer.

I nedenstående Tabel 16-1 er årsdøgntrafikken på udvalgte veje i og omkring Jelling opstillet i en situation uden festival, ved festival på den eksisterende festivalplads samt ved festival på den nye festivalplads.

Tabel 16-1. Estimeret trafik opgjort som årsdøgntrafik på 2024-niveau uden festival, ved festival på eksisterende område og ved festival på ny festivalplads.

Vejstrækning	ÅDT Uden festival	ÅDT Eks. festivalpl.	ÅDT Ny festival- plads
Vejlevej øst for Mangehøje	4.000 ktj.	8.800 ktj.	10.500 ktj.
Mangehøje øst for Tørringvej	1.950 ktj.	5.750 ktj.	13.750 ktj.
Mangehøje vest for Tørringvej	3.000 ktj.	7.000 ktj.	11.000 ktj.
Tørringvej nord for Mangehøje	2.450 ktj.	2.650 ktj.	4.900 ktj.
Vestermarksvej vest for Hygum	650 ktj.	650 ktj.	3.100 ktj.
Herningvej nord for Mangehøje	2.450 ktj.	6.850 ktj.	2.750 ktj.
Kollegievej syd for Herningvej	3.100 ktj.	3.100 ktj.	2.900 ktj.
Mølvangvej øst for Mølvang	950 ktj.	9.950 ktj.	950 ktj.
Gl. Viborgvej nord for Mølvang	300 ktj.	6.300 ktj.	300 ktj.
Gl. Viborgvej syd for Mølvang	300 ktj.	3.300 ktj.	300 ktj.
Tofthøjvej	200 ktj.	4.700 ktj.	200 ktj.
Plantagevej	250 ktj.	3.250 ktj.	250 ktj.
Fårupvej syd for Bredager	4.550 ktj.	5.750 ktj.	6.350 ktj.
Vejlevej ml. Mangehøje og Skov- gade	1.950 ktj.	2.450 ktj.	5.750 ktj.
Skovgade syd for Vejlevej	2.300 ktj.	2.800 ktj.	6.100 ktj.
Bredager ml. Fårupvej og Skov- gade	1.950 ktj.	2.450 ktj.	6.250 ktj.
Jernbanevej ml. Fårupvej og Skov- gade	1.600 ktj.	2.100 ktj.	1.600 ktj.
Amhøjvej ml. Skovgade og Vejle- vej	1.100 ktj.	1.600 ktj.	1.600 ktj.

Som det fremgår af trafiktallene, kan det største trafikstigning forventes at ske på Mangehøje både øst og vest for Tørringvej med trafikstigninger på henholdsvis 8.000 køretøjer og 4.000 køretøjer som følge af flytningen af festivalpladsen fra den nuværende placering til den fremtidige placering. Derudover kan der forventes en stigning på Vestermarksvej på 2.500 køretøjer som følge af Mangehøjes lukning, hvorved trafikken søger nord om Jelling.

Vejene Gl. Viborgvej, Tofthøjvej og Plantagevej forventes at blive betydeligt aflastet med henholdsvis 6.000 køretøjer, 4.500 køretøjer og 3.000 køretøjer. Omfordelingerne skyldes primært, at trafikken til og fra festivalpladsen i den fremtidige situation vil søge nord og øst om Jelling til parkeringsområder ved Mangehøje i stedet for vest om Jelling som i den nuværende situation.

Omfordelingerne af trafikken, primært som følge af lukningen af Mangehøje, vil give anledning til en trafikstigning på Bredager mellem Fårupvej og Skovgade, på Skovgade samt på Vejlevej mellem Mangehøje og Skovgade på ca. 3-4.000 køretøjer.

I spidsbelastningsperioderne ved ankomst og afrejse fra festivalen kan der ved den nye placering forventes at opstå betydelig kødannelse og ventetid i rundkørslen Vejlevej/Mangehøje/Grangaardvej og krydset Mangehøje/Tørringvej. Trafikken gennem krydsene vil være intensiv og der må

forventes betydelige kødannelser og forsinkelser på flere minutter som i den nuværende situation gennem Mølvang.

Foruden de nævnte kryds kan der også forventes at opstå nogen kødannelse og forsinkelse på nogle få minutter i krydsene Bredager/Amhøjvej/Skovgade, Fårupvej/Bredager og Fårupvej/Jernbanevej.

De stærkt belastede kryds forventes med undtagelse af krydset Bredager/Amhøjvej/Skovgade at være de samme ved den nuværende og fremtidige placering af festivalpladsen. Årsagen til, at der fortsat kan forventes fremkommelighedsproblemer i Jelling by er, at lukningen af Mangehøje mellem Tørringvej og Herningvej giver anledning til omfordeling af gennemkørende trafik gennem Jelling by. Ved den fremtidige placering af festivalpladsen vil uvedkommende og gennemkørende trafik forbi Jelling blive påvirket med forsinkelse og kødannelse i højere grad, end det er tilfældet ved den eksisterende placering.

Borgerne i Jelling kan ved den fremtidige placering af festivalpladsen forventes at få en mindre påvirkning end i den nuværende situation på strækninger som Kollegievej og Mølvangvej, mens strækninger som Bredager og Vejlevej kan forventes at få en betydelig højere trafikbelastning. Amhøjvej forventes at kunne friholdes for en væsentlig trafikstigning ved hjælp af skiltning, der vil ledes trafikken fra nord og øst via Vejlevej til Skovgade. Vejlevej er væsentlig bedre egnet til håndtering af trafik end Amhøjvej.

I de mest belastede kryds som rundkørslen Vejlevej/Mangehøje/Grangaardvej og krydset Mangehøje/Tørringvej iværksættes tiltag som manuel trafikregulering ved hjælp af Hjemmевænet i de mest intensive perioder. Derudover opsætning af midlertidig signalregulering, hvis manuel trafikregulering ikke er tilstrækkelig, for at sikre afviklingen fra mindre trafikerede sideveje som f.eks. i krydset Bredager/Amhøjvej/Skovgade.

Yderligere indmelder vejmyndigheden i GPS-systemer o. lign., at vejene stærk trafikeret, så trafikanter uden ærinde til festivalområdet varsles og kan finde alternative ruter.

Løbende levering af materiel, kunstnere, renovation mv. vil i festivalperioden ske via den nye adgangsvej fra Herningvej. Kørslerne vurderes ikke at give anledning til betydende påvirkning på trafikafviklingen på Herningvej.

Områdets midlertidige anvendelse i form af afholdelse af musikfestivalen i Jelling én gang årligt, forventes at omfordele den nuværende festivalrelaterede trafik. Omfordelingen forventes ikke at give anledning til øget trængsel eller kødannelse på vejnettet i forhold til den nuværende festivalsituation. Enkelte veje som Vestermarksvej og Tørringvej omkring Hygum forventes at blive mere belastet, mens Mølvangvej og Gammel Viborgvej omkring Mølvang vil blive aflastet.

Trafiksikkerhed og lette trafikanter

Ved den ændrede placering af festivalpladsen kan de lette trafikanter i Jelling by forventes at opleve mindre gener som følge af trafikken. Dette gælder både byens borgere og gæster til festivalpladsen, idet trafikken generelt forventes at blive reduceret omkring Mølvangvej samt på vejene nord for jernbanen. For at belyse ovenstående er der udarbejdet et notat "Trafikal analyse om ny festivalplads". Den indeholder udover en beskrivelse af trafikken i dag. I denne vurdering opstilles der også mulige afværgeforanstaltninger i forhold til trafiksikkerhed.

Lette trafikanter færdsel mellem stationen/midtbyen og festivalpladsen sikres via en defineret rute, med god skiltning, hvor der vil være gode forhold med ingen eller meget begrænset biltrafik. Ruten forløber via Jernbanevej, Møllegade, Gorms Torv, Mølvangvej til Vestergade og via eksisterende stisystem til Herningvej og frem til Mangehøje.

Adgangen mellem festivalpladsen og campområderne sikres via midlertidige stier.

Lette trafikanter fra Jelling mod Herningvej vil opleve uændrede forhold, idet der er separat cykelsti/cykelbane/bred kantbane langs vejene.

Lette trafikanter fra Tørringvej ledes ud på Mangehøje, hvor hastigheden er lav pga. ind- og udkørsler til parkeringsområderne samt drop-off zonen.

Trafiksikkerheden, i situationen hvor der afholdes festival på den nye festivalplads, vurderes ikke at være væsentligt ændret i forhold til den nuværende placering af festivalpladsen. Årsagen til dette er, at det vurderes at være de samme kryds i Jelling, der vil blive belastet ligesom forholdene for lette trafikanter også vurderes at være sammenlignelig med den nuværende placering af festivalpladsen. Uheldsrisikoen vil derfor være reduceret, idet de centrale veje i Jelling by forventes at blive aflastet, pga. mindre trafikmængde ligesom forholdene for lette trafikanter også vurderes at være forbedret.

Leverancer til og fra festivalpladsen under festivalens afholdelse vurderes ikke at udgøre nogen væsentlig uheldsrisiko. Dette skyldes, at leverancer enten sker på tidspunkter hvor trafikintensiteten er begrænset eller hvor trafikken afvikles med lav hastighed, hvorved uheldsrisikoen er minimal.

Områdets midlertidige anvendelse i form af afholdelse af musikfestivalen i Jelling én gang årligt, forventes at omfordele den nuværende festivalrelaterede trafik. Omfordelingen forventes primært at flytte trafik væk fra Jelling by og samtidig adskille lette trafikanter, der primært færdes i de bynære områder, fra bil- og lastbiltrafikken til og fra plan- og projektområdet. Oversigtsforholdene ved til- og frakørsel til plan- og projektområdet forventes at være gode.

Sårbarhed

Påvirkningen af de trafikale forhold og trafiksikkerhed som følge af den midlertidige driftstrafik i forbindelse med festivalen vurderes at have en høj sårbarhed i forhold til befolkningen. Den øgede trafikmængde på nogle veje i den midlertidige driftssituation ved afholdelse af musikfestivalen i Jelling vurderes at udgøre en øget risiko for særligt bløde trafikanter, mens risikoen reduceres på andre veje. Selvom ulykkesrisikoen er lille, er risikoen til stede. Hvis der sker en ulykke, vil udfaldet potentielt være permanent.

Geografisk udbredelse

Påvirkningen af de trafikale forhold og trafiksikkerhed som følge af midlertidig anvendelse af plan- og projektområdet vurderes trafikken relateret til musikfestivalen i Jelling at påvirke lokalområdet, da særligt Vestermarksvej og Tørringvej forventes at opleve betydelige trafikstigninger. På Vejlevej, Skovgade og Bredager i Jelling by kan der også forventes mere trafik mens Gammel Viborgvej ved Mølvang vil blive aflastet.

Intensitet

Intensiteten vil være højest under opstillings- og nedtagningsfasen, hvor der vil være en overvægt at tunge transportere. Da trafikmængderne til op- og nedtagning af festivalpladsen vurderes meget begrænset i forhold til den eksisterende trafik på vejnettet omkring Jelling, vurderes det at være uden betydning for den generelle fremkommelighed på omkringliggende vejnet og kryds. Det må dog forventes, at der helt lokalt ved ind- og udkørsel til festivalområdet kan opleves kortvarige gener for trafikanter, grundet køretøjer der bremser eller accelererer ved ind- og udkørsel.

Den ekstra trafik til op- og nedtagning af festivalpladsen vurderes at give en lille forøgelse i uheldsrisikoen særligt i form af bagendekollisioner. Uheldsrisikoen vurderes primært at være begrænset til materielskade og kun med en meget lille øget risiko for personskadeuheld, idet hastighedsforskellene ved kollision forventes at være lav.

For lette trafikanter udgør den forøgede uheldsrisiko primært af en generel forøgelse af den tunge trafik på vejnettet. I opbygnings- og nedtagningsfasen, vil den øget mængde af tunge køretøjer, være henvist til de større veje som Herningvej og Mangehøje, hvor antallet af lette trafikanter er begrænset.

Under selve afholdelse af festivalen vil intensiteten på vejnettet øges pga. omfordelingen i forhold til eksisterende forhold samt en kapacitetsforøgelse af selve festivalen. Dele af det eksisterende vejnet lukkes med tung afspærring, for at etablere en sikker korridor mellem festivalpladsen, parkeringspladser, campområder og Jelling by.

Intensiteten af de trafikale forhold og trafiksikkerheden, som følge af driftsfasens midlertidige anvendelse med festivalaktiviteter, vurderes derfor samlet set at være middel.

Varighed

Ved den midlertidige anvendelse under afholdelse af musikfestivalen i Jelling vil den primære opstilling af scener og indretning af festivalpladsen påbegyndes ca. 4 uger inden festivalens åbning. Dog kan der være arbejdskørsel i ugerne op til den egentlige opstillingsfase indledes. Ved gennemførelse af festivalen vil der være en betydelig stigning i antallet af personbiler på vejnettet omkring Jelling. Umiddelbart efter festivalens afslutning påbegyndes nedtagningen af scener og festivalplads, hvilket i lighed med opstillingsfasen også forventes at strække sig over 4 uger med arbejdskørsel samt efterfølgende afsluttende aktiviteter af mindre karakter. Samlet set vurderes varigheden af den trafikale påvirkning at være kort men gentagende årligt.

Konsekvens

Ved den midlertidige anvendelse af det rekreative område nord for Jelling til afholdelse af musikfestivalen i Jelling som erstatning for den nuværende placering i den vestlige del af byen, vurderes der at ske trafikale omfordelinger på vejnettet. Omfordelingerne skyldes dels ændret placering af festivalområdet samt midlertidig lukning af Mangehøje. Endelig vurderes det nye festivalområde at få en kapacitet på ca. 20% flere gæster, hvilket vil øge trafikken til og fra plan- og projektområdet tilsvarende.

Sårbarheden af befolkningen i forhold til trafikale forhold og trafiksikkerhed vurderes som høj, da der er risiko for trafikuheld, hvor udfaldet potentielt kan være permanent. Udbredelsen af påvirkningen vil være lokalområdet, da særligt Vestermarksvej og Tørringvej forventes at opleve betydelige trafikstigninger. I Jelling by forventes der trafikstigninger på Vejlevej, Skovgade og Bredager mens Gammel Viborgvej ved Mølvang vil blive aflastet. Intensiteten af påvirkningen vil være middel sammenlignet med de nuværende trafikale forhold i området, hvoraf der vil ske en omfordeling til veje, som er bedre rustet til trafikmængden. Varigheden af påvirkningen af de trafikale forhold og trafiksikkerheden vil være knyttet til festivalperioden og være kort, men forventes at gentages hvert år.

Den øgede trafik gennem kryds samt generelt øgede trafikintensitet vil kunne have en begrænset negativ påvirkning på trafiksikkerheden, da det vil kunne give anledning til risikobetonet kørsel. Set i forhold til den nuværende festivalsituation og de eksisterende trafikale forhold i området vurderes påvirkningen på trafiksikkerheden at være ubetydelig eller begrænset positiv grundet forbedringen af forholdene for lette trafikanter.

På baggrund af ovenstående vurderes konsekvenserne for de trafikale forhold og trafiksikkerheden samlet set at være begrænsede under den midlertidige anvendelse til festival.

Begrænset påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en begrænset påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er lille. Begrænset påvirkning betyder, at ændringerne i miljøet er minimale, kortvarige og generelt ikke skadelige for miljøet. F.eks. hvis et projekt påvirker miljøemnet i

begrænset omfang med en vis varighed ud over helt kortvarige effekter, men medfører med stor sandsynlighed ikke irreversible skader eller kun mindre forbedringer af miljøet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

16.6 Afværgetiltag

Det vurderes, at der ikke er behov for afværgetiltag.

16.7 Overvågning

Det vurderes, at der ikke er behov for overvågning.

16.8 Sammenfattende vurdering

Planernes og projektets samlede miljøpåvirkninger i forhold til befolkning (trafikale forhold og trafikssikkerhed) er beskrevet i skemaet nedenfor, hvor miljøemnerne sårbarhed og påvirkningernes udbredelse, intensitet, varighed og sandsynlig påvirkning er sammenfattet.

Samlet set vurderes det at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af befolkningen i forbindelse med et rekreativt område nord for Jelling.

Tabel 16-2. Sammenfatning af projektet og planernes påvirkning på befolkning.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Sandsynlig påvirkning
Påvirkning af trafikale forhold og trafikssikkerhed					
Anlægsfasen	Høj	Nærområdet	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Lokal	Middel	Kort	Begrænset

17. MENNESKERS SUNDHED

Kapitlet beskriver påvirkningen af menneskers sundhed i forbindelse med et rekreativt område nord for Jelling.

17.1 Metode og datagrundlag

Miljøstatus og planerne og projektets miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af:

- Vejle Kommuneplan 2025-2037 (Vejle Kommune, 2025b)
- Danmarks Arealinformation (Danmarks Miljøportal, n.d.-b)
- Grænseværdier og anbefalinger fra sundhedsmyndighederne (Miljøstyrelsen, n.d.), (WHO – World Health Organization, 2018)
- Notat vedrørende støjanalyse af ny festivalplads, udarbejdet af Rambøll, 2025

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planerne og projektets påvirkninger af støj for naboer er tilstrækkeligt.

17.2 Generelle forhold

I forbindelse med realisering af planerne og projektet etableres der et rekreativt område nord for Jelling, der permanent skal anvendes som parkområde, men desuden også anvendes midlertidigt som festivalplads for musikfestivalen i Jelling. Den midlertidige anvendelse med opstilling, afholdelse og nedtagning af festivalen vil foregå i perioden mellem primo april og ultimo juni samlet set i omkring 13 uger. Opstilling vil vare cirka 8 uger og nedtagning cirka 4 uger. Selve festivalen varer 5 dage, med koncertaktiviteter i 4 dage. Perioden må vare op til 6 uger øst for Mangehøje.

Det rekreative område med midlertidig anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling vil blive etableret i et område, hvor der i dag er spredt bebyggelse. Plan- og projektområdet er beliggende tæt på Jelling by. Det forventes at afholdelse af festivalen vil medføre støj for naboer og omgivelserne under afholdelse af festivalen.

Der findes ingen vejledende grænseværdier for støj fra lejligheds-events, som f.eks. afvikling af festivaler, koncerter i det fri samt støj fra campområder. Der skelnes desuden mellem forskellige typer af støj, herunder støj fra koncerter og støj fra campområder. Støj fra koncerter har generelt et højt støjniveau indenfor det tidsrum, hvor de afholdes. Støj fra campområder har generelt et lavere støjniveau end koncerter. Vejle Kommune har ingen generelle retningslinjer for støj fra lejligheds-events som f.eks. koncerter.

En generel kriterieværdi på 70 dB, som gennemsnit over 15 minutter for udendørs musikarrangementer, anvendes dog af andre kommuner, blandt andet Københavns Kommune og Aarhus Kommune (se bilag 7). Hidtil har det ikke været praksis at fastsætte særlige grænseværdier for koncerter ifm. afvikling af festivaler. Ved koncerter er støjen varierende, men domineret af lyden fra højttaleranlægget, mens lydniveau fra publikum er uden betydning for den samlede støj i omgivelserne.

Det er praksis, at støj fra koncerter ikke vurderes som støj fra virksomheder, fordi de i høj grad er karakteriseret ved et vis antal arrangementer pr. år. Det er derfor karakteristisk for regulering af støj fra udendørs koncerter og andre lejlighedsarrangementer, at der tages hensyn til, at de forekommer få gange om året i velkendte og afgrænsede tidsrum.

Det er derfor valgt at vurdere støj fra koncerter på musikfestivalen i Jelling med udgangspunkt i 70 dB som en kriterieværdi for væsentlig påvirkning på naboer fra støj. Støjen midles over den mest støjende halve time i natperioden kl. 22–07, da dette vil være tidsrummet, hvor mennesker er mest støjfølsomme.

Der findes heller ikke specifikke grænseværdier for støj fra festivalgæster i campområder. Beregningsresultaterne er derfor vurderet i forhold til den kriterieværdi for væsentlig støjpåvirkning på 70 dB, der anvendes ved vurdering af støj fra selve koncerterne. Det skal desuden understreges at beregningsresultaterne er worst-case scenarier.

Ifølge World Health Organization (WHO) defineres sundhed som fuldstændig fysisk, psykisk og socialt velbefindende og ikke kun som fravær af sygdom. Derfor vil vurderingen i de følgende afsnit indeholde planerne og projektets potentielle sundhedspåvirkninger af både fysisk og psykisk sygdom og desuden menneskers generelle velbefindende (WHO - World Health Organization, 2018).

17.3 Miljøpåvirkninger

Under driftsfasens midlertidige anvendelse forventes planerne og projektet at medføre følgende påvirkninger af menneskers sundhed:

- Påvirkning af naboer med støj

De forventede påvirkninger beskrives og vurderes nærmere i det følgende for de enkelte miljøemner.

17.4 Kumulative effekter

Der er ikke kendskab til planer eller projekter, der kan medføre kumulative effekter i samspil med miljøpåvirkninger fra planerne og projektet, som vil betyde, at påvirkningerne forstærkes i forhold til menneskers sundhed, herunder påvirkning af naboer med støj.

17.5 Påvirkning af støj for naboer

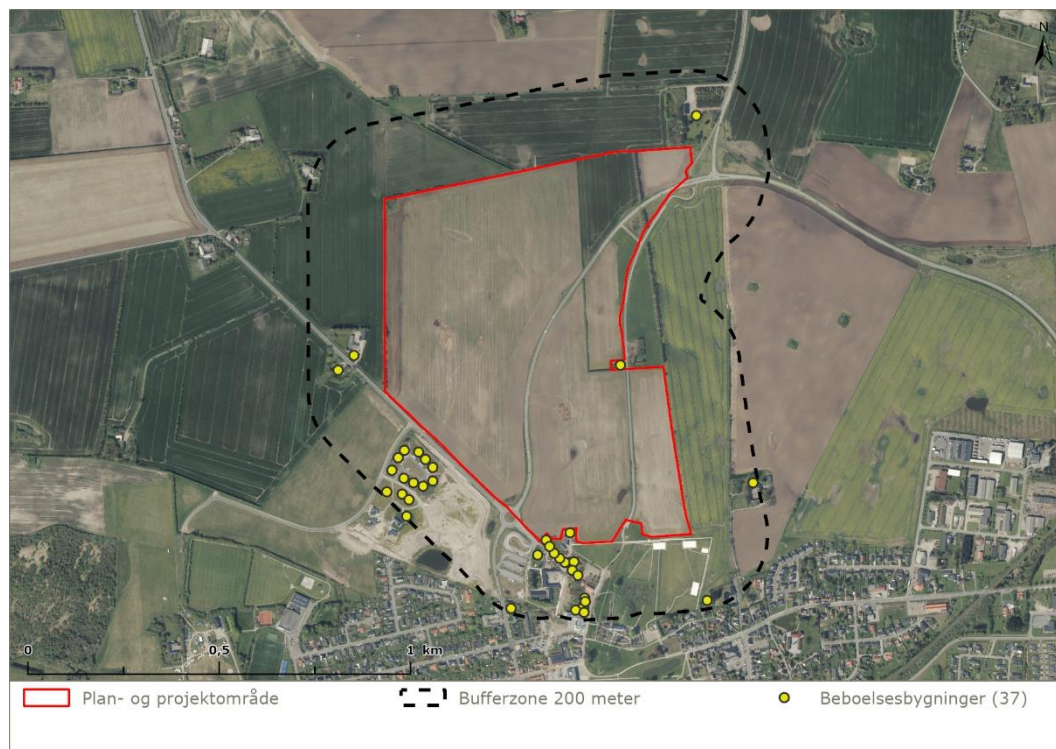
Der kan ske en potentiel påvirkning af naboer som følge af støj fra festivalaktiviteter i driftsfasen. I det følgende beskrives miljøstatus, 0-alternativ, påvirkning og eventuelle afværgetiltag for menneskers sundhed.

17.5.1 Miljøstatus for påvirkning af naboer

I det følgende beskrives miljøstatus for påvirkning af naboer, der sammen med 0-alternativet udgør det referencescenarie, som påvirkningen af rekreativt område nord for Jelling vurderes op imod. Miljøstatus er undersøgt og beskrevet på baggrund af de kilder, der er nævnt i afsnit 17.1.

Plan- og projektområdets placering og omgivelser

Plan- og projektområdet er beliggende i det åbne land nord for Jelling by. Der er flere beboelses-ejendomme beliggende indenfor en kort afstand til plan- og projektområdet.

Figur 17-1. Kort over beboelsesbygninger indenfor 200 meter fra plan- og projektområdet for den midlertidige anvendelse som festivalplads for musikfestivalen i Jelling.

Støj

Plan- og projektområdet består i dag i primært af dyrket landbrugsjord, og området og omgivelserne er dermed jævnlige belastet af støj og vibrationer fra store landbrugsmaskiner, når der arbejdes på markerne og køres på områdets veje, fordi plan- og projektområdet er beliggende i et område, hvor terrænet er blødt og primært består af marker og grønne arealer (se bilag 7). Plan- og projektområdet er dog ikke udpeget som støjbelastet i dag.

Rundt om plan- og projektområdet er der kommuneveje af forskellig karakter. Der er foretaget trafiktællingerne for vejene nær plan- og projektområdet, hvor det fremgår at de mest befærdede veje er hhv. Kollegievej, Herningvej og Mangehøje. Derfor kan være en påvirkning fra støj i plan- og projektområdet i dag fra de omkringliggende større veje. De trafikale forhold er uddybet nærmere i Kapitel 16 om befolkning.

17.5.2 0-alternativ

0-alternativet beskriver status for befolkningen i 2034, hvis planerne og projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes miljøforholdenes tilstand i og omkring plan- og projektområdet at forblive, som beskrevet under miljøstatus.

17.5.3 Påvirkning af støj for naboer

I det følgende vurderes påvirkningen af støj for naboer i forbindelse med afholdelse af musikfestivalen i Jelling. Det skal understreges, at støjberegningerne er foretaget ud fra worst-case scenarier, hvor det estimerede lydtryk er maksimalt. Det er derfor sandsynligt at påvirkningen fra støj under koncerter er mindre end det, der illustreres på kortene og i tabellerne.

Baggrund

Efter realisering af planerne og projektet er forventningen, at musikfestivalen i Jelling vil flytte til denne lokation. Fire dage om året vil der blive afviklet koncerter på festivalpladsen.

Ifølge WHO er der veldokumenteret sammenhæng mellem langvarig påvirkning fra støj og fysiske sygdomme som hjertekarsygdomme og tinnitus. Desuden kan støj også påvirke menneskers koncentrationsevne, søvn og evne til at slappe af. Ved længevarende påvirkning fra støj kan livskvalitet nedsættes og påvirke helbredet, fordi stressniveauet øges og derved udvikle sig til sygdomme som stress og depression. I forhold til det generelle velbefindende vil det rumme f.eks. gener fra søvn-mangel, irritation over støj mv. (WHO – World Health Organization, 2018).

Sammenlignet med den nuværende festivalplads ved Mølvangvej vil der ved den nye festivalplads være større afstand til boliger. Det skyldes at den omkringliggende beboelse er spredt, og derfor vil den nye festivalplads ikke grænse op til et sammenhængende boligområde, som ved den nuværende festivalplads.

Påvirkning af naboer med støj i forbindelse med afholdelse af koncerter under afholdelse af musikfestival i Jelling beregnes i henhold til Miljøstyrelsens vejledning 5/1993, "Beregning af ekstern støj fra virksomheder" (Miljøstyrelsen, 1984). De vejledende grænseværdier for støj fra virksomheder fremgår af Tabel 17-1.

Tabel 17-1. Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj fra virksomheder (Miljøstyrelsen, n.d.).

	Man-fre kl. 07-18, lør kl 07-14	Man-fre kl. 18-22, lør kl 14-22, søn- og helligdag kl. 07-22	Alle dage 22-07
Erhvervs- og industriområder	70 dB	70 dB	70 dB
Erhvervs. Og industriområder med forbud mod generende virksomheder	60 dB	60 dB	60 dB
Områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder (bykerne)	55 dB	45 dB	40 dB
Etageboligområder	50 dB	45 dB	40 dB
Boligområder for åben og lav bebyggelse	45 dB	40 dB	35 dB
Sommerhusområder og offentligt tilgængelige rekreative områder	40 dB	35 dB	35 dB

Projektets angivne spilletider for festivalen fremgår af Tabel 17-2 og lokalplanens bestemmelser for spilletider for koncerter indenfor de angivne tidsrum fremgår af Figur 17-3.

Tabel 17-2. Spilletider under afholdelse af musikfestivalen i Jelling, der muliggøres af projektet (se bilag 7).

Dag	Spilletider
Onsdag	16:15 – 01:40
Torsdag	12:15 – 01:45
Fredag	12:30 – 01:45
Lørdag	12:30 – 01:45

Tabel 17-3. Spilletider under afholdelse af musikfestivalen jf. udkast til lokalplan nr. 1425.

Dag	Spilletider
Dag 0	Ingen koncerter
Dag 1	12:00 – 03:00
Dag 2	12:00 – 03:00
Dag 3	12:00 – 03:00
Dag 4	12:00 – 03:00
Dag 5	Ingen koncerter

Der er en forventet fordeling af festivalgæster indenfor campområderne på hhv.:

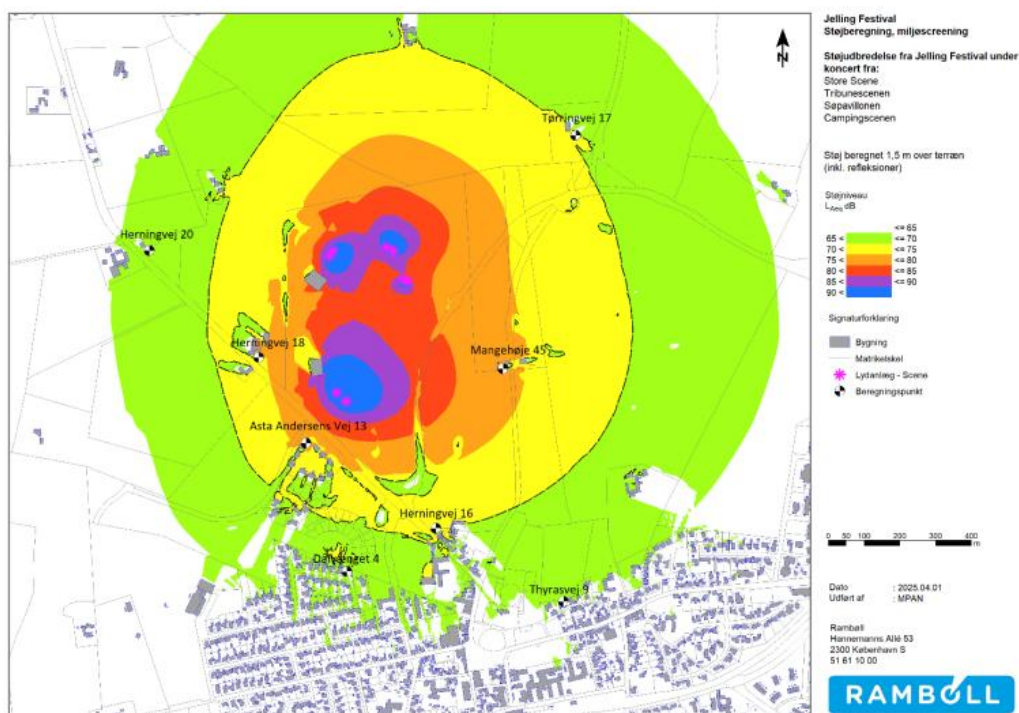
- Nord med kapacitet på op til 6.000 personer
- Øst med kapacitet på op til 10.500

For koncerter der afvikles samtidig på scenerne Store Scene, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen fremgår støjens udbredelse af Tabel 17-4 og Figur 17-2.

Der er udvalgt en række boliger nær plan- og projektområdet, som vurderes at være mest udsatte i forhold til støjens udbredelse under afholdelse af festivalen.

Tabel 17-4. Støjniveauer på boligfacader under samtidige koncerter på Store Scene, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen. Kilde: bilag 7.

Beregningspunkt	Støjniveau, målt i L_{Aeq}
Asta Andersens Vej 13	76 dB
Dalvænget 4	68 dB
Herningvej 16	71 dB
Herningvej 18	74 dB
Herningvej 20	66 dB
Mangehøje 45	76 dB
Thyrasvej 9	62 dB
Tørringvej 19	71 dB

Figur 17-2. Støjens udbredelse fra koncerter på scenerne Store Scene, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen. Kilde: bilag 7.

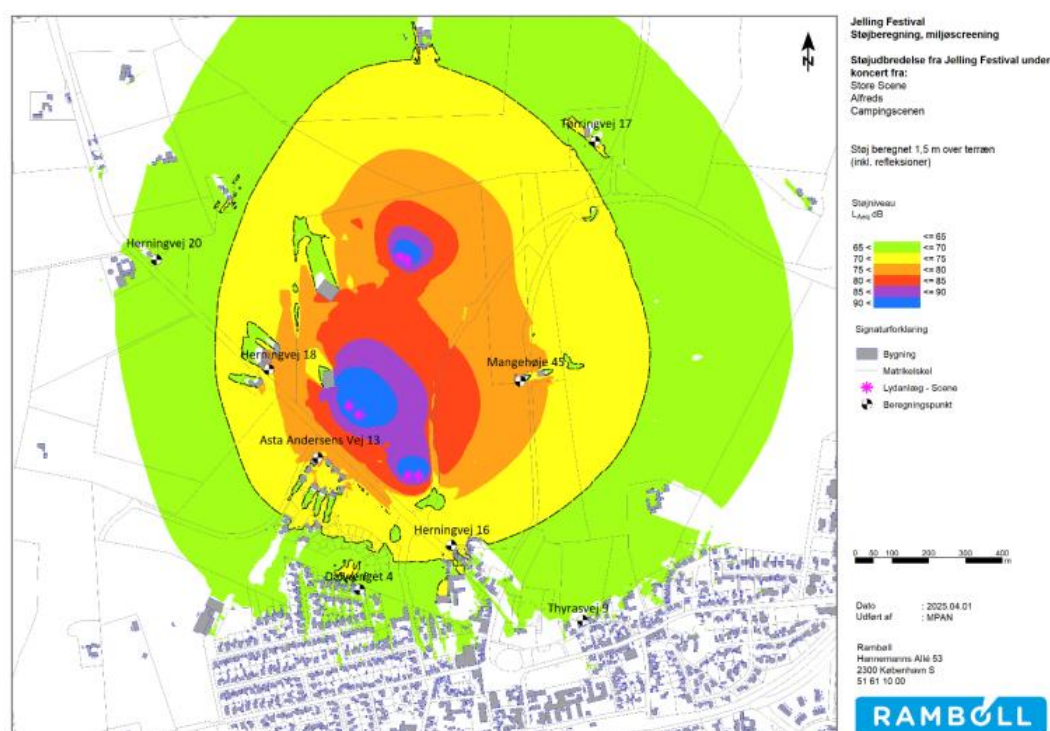
Figur 17-2 viser støjens maksimale udbredelse ved samtidig koncert på Store Scene, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen. Enkelte boliger kan under koncerterne opleve støjniveauer der er højere end kriterieværdien på 70 dB. Dette gælder Asta Andersens Vej 13, Herningvej 16, Herningvej 18, Mangehøje 45 og Tørringvej 19 som kan opleve en støjpåvirkning op til hhv. 76 dB, 71 dB, 74 dB, 76 dB og 71 dB. For andre boliger nær det rekreative område vurderes det, at støjniveauet vil være lavere end eller lig med kriterieværdien på 70 dB.

For koncerter der afvikles samtidig på scenerne Store Scene, Alfreds og Camp Scenen fremgår støjens udbredelse af

Tabel 17-5 og Figur 17-3.

Tabel 17-5. Støjniveauer på boligfacader under samtidige koncerter på Store Scene, Alfreds og Camp Scenen. Kilde: bilag 7.

Beregningspunkt	Støjniveau, målt i L_{Aeq}
Asta Andersens Vej 13	76 dB
Dalvænget 4	68 dB
Herningvej 16	71 dB
Herningvej 18	74 dB
Herningvej 20	66 dB
Mangehøje 45	77 dB
Thyrasvej 9	62 dB
Tørringvej 19	70 dB

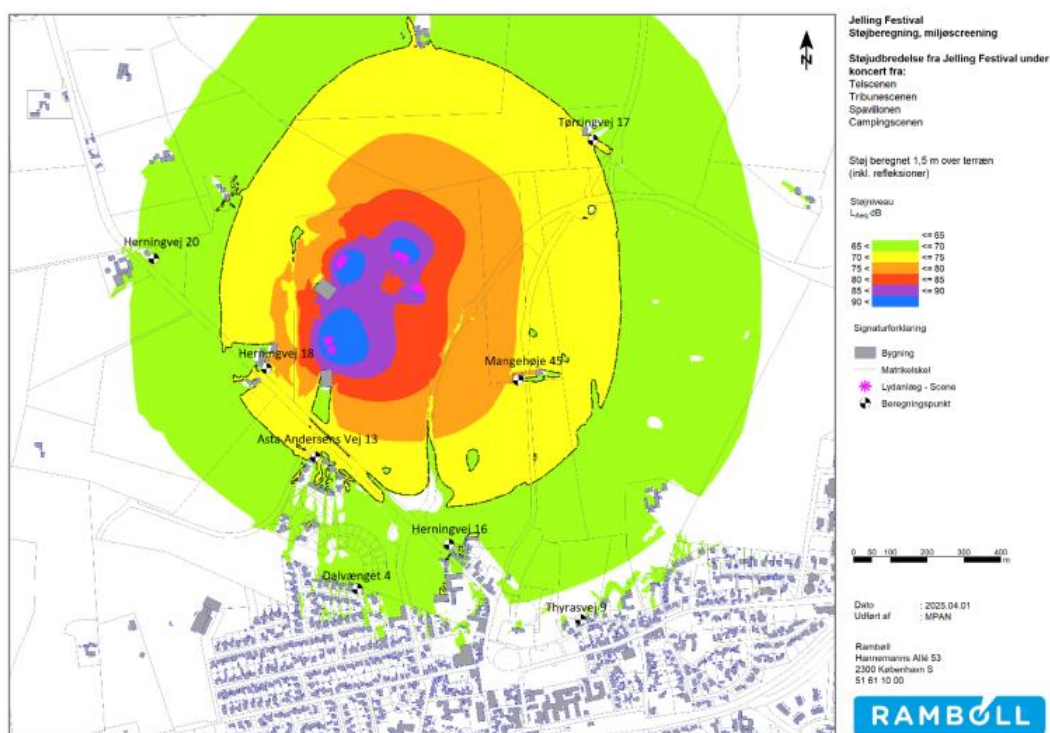
Figur 17-3. Støjudbredelse fra koncerter på Store Scene, Alfreds og Camp Scenen. Kilde: bilag 7.

Figur 17-3 viser støjens maksimale udbredelse ved samtidig koncert på Store Scene, Alfreds og Camp Scenen. Enkelte boliger kan under koncerterne på førnævnte scener opleve støjniveauer der er højere end kriterieværdien på 70 dB. Dette gælder Asta Andersens Vej 13, Herningvej 18, Herningvej 16 og Mangehøje 45 som kan opleve en støjpåvirkning op til hhv. 76 dB, 74 dB, 71 dB og 77 dB. For andre boliger nær det rekreative område vurderes det at støjniveauet vil være lavere end eller lig med kriterieværdien på 70 dB.

For koncerter der afvikles samtidig på scenerne Teltscenen, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen fremgår støjens udbredelse af Tabel 17-6 og Figur 17-4.

Tabel 17-6. Støjniveauer på boligfacader under samtidige koncerter på Teltscenen, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen. Kilde: bilag 7.

Beregningspunkt	Støjniveau, målt i L_{Aeq}
Asta Andersens Vej 13	71 dB
Dalvænget 4	66 dB
Herningvej 16	68 dB
Herningvej 18	73 dB
Herningvej 20	66 dB
Mangehøje 45	74 dB
Thyrasvej 9	61 dB
Tørringvej 19	71 dB

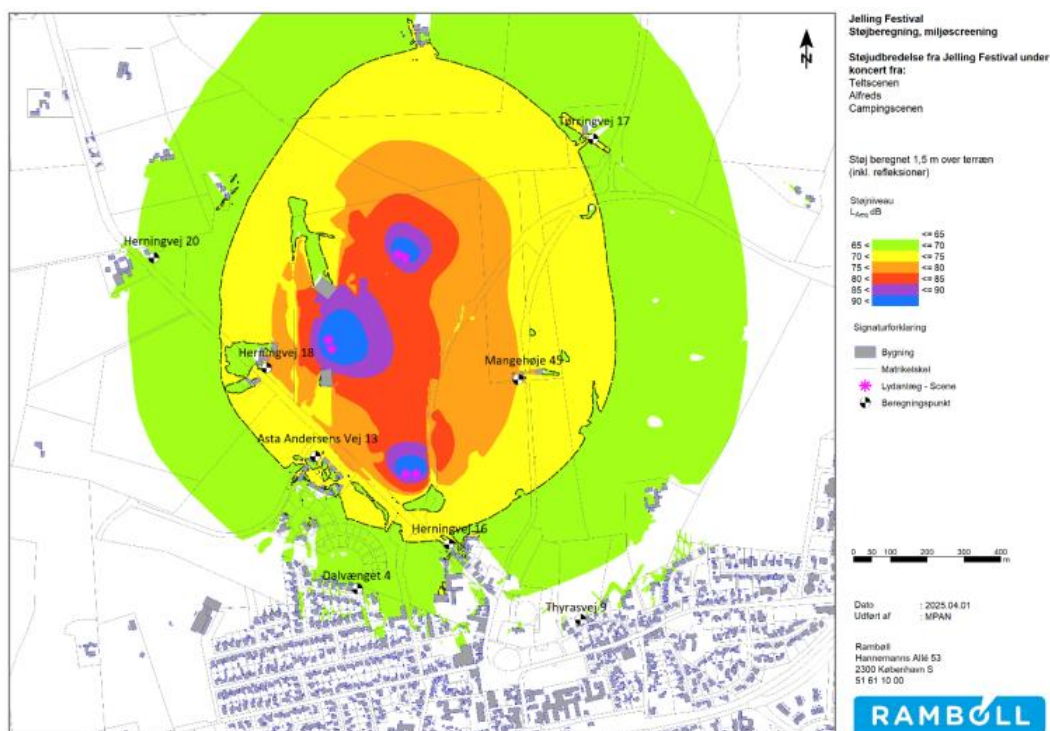
Figur 17-4. Støjens udbredelse fra koncerter på scenerne Teltscenen, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen. Kilde: bilag 7.

Figur 17-4 viser støjudbredelse ved samtidig koncert på Teltscenen, Tribunescenen, Søpavillonen og Camp Scenen. Enkelte boliger kan under koncerterne på førnævnte scener opleve støjniveauer der er højere end kriterieværdien på 70 dB. Dette gælder Asta Andersens Vej 13, Herningvej 18, Tørringvej 19 og Mangehøje 45 som kan opleve en støjpåvirkning op til hhv. 71 dB, 73 dB, 71 dB og 74 dB. For andre boliger nær det rekreative område vurderes det, at støjniveauet vil være lavere end eller lig med kriterieværdien på 70 dB.

For koncerter der afvikles samtidig på scenerne Teltscenen, Alfreds og Camp Scenen fremgår støjens udbredelse af Tabel 17-7 og Figur 17-5.

Tabel 17-7. Støjniveauer på boligfacader under samtidige koncerter på Teltscenen, Alfreds og Camp Scenen.
Kilde: bilag 7.

Beregningspunkt	Støjniveau, målt i L _{Aeq}
Asta Andersens Vej 13	71 dB
Dalvænget 4	66 dB
Herningvej 16	69 dB
Herningvej 18	74 dB
Herningvej 20	66 dB
Mangehøje 45	75 dB
Thyrasvej 9	61 dB
Tørringvej 19	70 dB

Figur 17-5. Støjudbredelse fra koncerter på Teltscenen, Alfreds og Camp Scenen. Kilde: bilag 7.

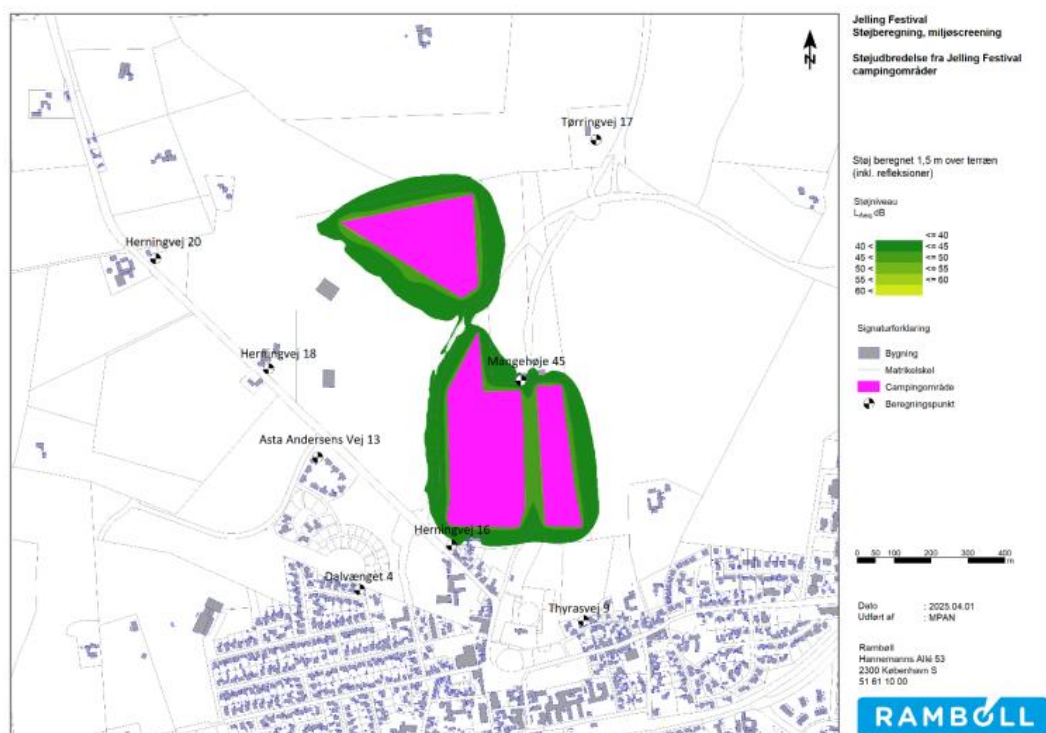
Figur 17-5 viser støjudbredelse ved samtidig koncert på Teltscenen, Alfreds og Campscenen. Enkelte boliger kan under koncerterne på førnævnte scener opleve støjniveauer der er højere end kriterieværdien på 70 dB. Dette gælder Asta Andersens Vej 15, Herningvej 18 og Mangehøje 45 som kan opleve en støjpåvirkning op til hhv. 71 dB, 74 dB og 75 dB. For andre boliger nær det rekreative område vurderes det at støjniveauet vil være lavere end eller lig med kriterieværdien på 70 dB.

Af Figur 17-2 til Figur 17-5 fremgår det, at støjens udbredelse under samtlige koncerter på festivalpladsen overstiger kriterieværdien på 70 dB i alle scenarier. Det vurderes derfor at koncerter på samtlige scener kan medføre støjniveau på over 70 dB målt på boligfacaderne på Asta Andersens Vej 13, Herningvej 18 og Mangehøje 45, i de tidsrum hvor der afvikles koncerter. Støjniveauet vurderes i øvrigt at blive øget, når der er spillet flere koncerter samtidig (se bilag 7).

Støjens udbredelse fra campområder, når der ikke spilles koncerter på samtlige scener, målt på boligfacader nær plan- og projektområdet, fremgår af Tabel 17-8 og Figur 17-6.

Tabel 17-8. Støjniveauer på boligfacader fra campområder. Kilde bilag 7.

Beregningspunkt	Støjniveau, målt i L_{Aeq}
Asta Andersens Vej 13	30 dB
Dalvænget 4	31 dB
Herningvej 16	38 dB
Herningvej 18	29 dB
Herningvej 20	26 dB
Mangehøje 45	42 dB
Thyrasvej 9	28 dB
Tørringvej 19	30 dB

Figur 17-6. Støjudbredelse fra campområder. Kilde: bilag 7.

Figur 17-6 viser støjudbredelse fra campområder på musikfestivalen i Jelling, når der ikke spilles koncerter på scenerne. Her vurderes støjens udbredelse ud fra Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj for virksomheder som vises i Tabel 17-1. Ved boligen Herningvej 16, som er beliggende umiddelbart syd for campområde Øst beregnes støj på boligens facade op til 38 dB og for boligen Mangehøje 45, beliggende nord for Camp Øst beregnes støj på boligens facade op til 42 dB, og overskrider dermed Miljøstyrelsens grænseværdier for støj fra virksomheder for boligområder for åben og lav bebyggelse på 35 dB i tidsrummet fra kl. 22:00-07:00 på alle dage. For de øvrige beregningspunkter kan der ikke påvises en påvirkning fra støj fra campområder i forbindelse med afholdelse af festivalen, og støjniveauet ved de resterende boliger er derfor lavere end den fastsatte kriterieværdi på 40 dB i tidsrummet fra 22:00-07:00 på alle dage.

Sårbarhed

Generelt har mennesker en middel til høj sårbarhed overfor langvarig påvirkning fra støj, da veldokumenterede undersøgelser viser, at langvarig påvirkning fra støj kan medføre fysiske og psykiske lidelser (WHO – World Health Organization, 2018). Dog er der ingen videnskabeligt grundlag for at kortvarig støj påvirker menneskers psykiske og fysiske sundhed, men det kan stadig være generende. Støjende aktiviteter under driftsfasens midlertidige anvendelse som festivalplads

udelukkende forekomme fem dage om året, når selve musikfestivalen i Jelling afholdes. Påvirkningen fra støj kan sammenlignes med anlægsstøj, da den foregår midlertidigt og en begrænset periode. Anlægsstøj vurderes at være generende, men det kan ikke videnskabeligt påvises at kortvarig støjpåvirkning medfører fysiske og psykiske lidelser hos mennesker (WHO - World Health Organization, 2018). De resterende uger om året, når plan- og projektområdet anvendes som park, vil der ikke være påvirkning af støj for naboer. På den baggrund vurderes det, at sårbarheden er medium.

Geografisk udbredelse

På baggrund af støjberegningerne og deres geografiske udbredelse vurderes det at den geografiske udbredelse er lokal.

Intensitet

De støjende aktiviteter vil primært forekomme indenfor selve festivalpladsen på delområde R1, når der spilles koncerter på samtlige scener. Selve afholdelse af festivalen vil vare 5 dage årligt og koncertaktiviteter vil forgå fire dage om året. Projektet fastsætter spilletider i tidsrummet 12:15 - 01:45, hvor der spilles koncerter. Her vurderes det at intensiteten er høj, da lydniveauet i tidsrummet er beliggende mellem 61 dB og 77 dB. Lokalplanen fastsætter spilletider i tidsrummet 12:00 - 03:00, hvor der spilles koncerter. Intensiteten vurderes som for projektet at være høj, da lydniveauet vil være tilsvarende med de dB, der fremgår af støjmålingerne foretaget i forbindelse med projektet.

I de øvrige timer udenfor festivalens spilletider vil det kun være boligerne beliggende på Herningvej 16 og Mangehøje 45, hvor der kan påvises påvirkning af støj fra campområderne i nattetimerne i tidsrummet fra 22:00-07:00. Støjende aktiviteter vil kun foregå i nattetimerne i den ene uge, hvor musikfestivalen i Jelling afholdes. For de øvrige beregningspunkter kan der ikke påvises en støjpåvirkning fra campområderne under afholdelse af festivalen. Det vurderes derfor at intensiteten for påvirkning fra støj fra campområder er lav. På baggrund af ovenstående vurderes det samlet, at intensiteten vil være middel.

Varighed

Afholdelse af musikfestivalen i Jelling vil foregå i en begrænset periode om året og derfor vurderes det, at varigheden er kort.

Konsekvens

Menneskers sårbarhed vurderes som medium overfor påvirkning fra støj, da mennesker generelt er følsomme overfor påvirkning fra støj, da det kan medføre helbredsproblemer. Udbredelsen af påvirkningen vil være lokal, da det er få boliger i umiddelbar nærhed af plan- og projektområdet. Intensiteten af støjpåvirkningen vurderes som middel på baggrund af støjmålingerne og da selve afholdelse af festivalen vil forekomme i en uge om året. Samlet set vurderes det, at påvirkning fra støj for menneskers sundhed vil være moderat, da støjpåvirkning fra den midlertidige anvendelse kan virke generende for naboer.

Moderat påvirkning:

I miljøvurderingsmæssig forstand refererer en moderat påvirkning til en indvirkning på et miljøemne, som er mærkbar og kan have betydelige konsekvenser, men som ikke nødvendigvis er alvorlig eller uacceptabel. F.eks. hvis et projekt påvirker enten miljøemnet i et relativt stort omfang eller langvarigt, og kan give medføre irreversible, men lokale skader eller forbedringer af miljøemnet.

Se den fulde metodebeskrivelse i kapitel 10.

17.6 Afværgetiltag

Der gennemføres ikke afværgetiltag, da det ikke vurderes at planerne og projektet vil medføre en potentiel væsentlig påvirkning af menneskers sundhed.

17.7 Overvågning

Der opstilles ikke overvågning i forbindelse med planernes og projektets indvirkning på menneskers sundhed.

17.8 Sammenfattende vurdering

Planerne og projektets samlede miljøpåvirkninger i forhold til menneskers sundhed er beskrevet i skemaet nedenfor, hvor miljøemnerne sårbarhed og påvirkningernes udbredelse, intensitet, varighed og sandsynlig påvirkning er sammenfattet.

Samlet set vurderes det at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af menneskers sundhed i forbindelse med et nyt rekreativt område ved Herningvej.

Tabel 17-9. Sammenfatning af projektet og planernes påvirkning på menneskers sundhed.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Sandsynlig påvirkning
Påvirkning af støj for naboer					
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Medium	Lokal	Middel	Kort	Moderat

18. SAMMENFATNING AF MANGLENDE VIDEN

Formålet med miljøvurdering er at sikre et godt beslutningsgrundlag og derved at håndtere de miljømæssige påvirkninger, inden der gives tilladelse til projektet og vedtagelse af plangrundlag. Der vurderes samlet set at være et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere de miljømæssige konsekvenser af planerne og projektet.

19. SAMMENFATTENDE MILJØPÅVIRKNINGER

Kapitlet sammenfatter de miljøpåvirkninger og -konsekvenser, som et nyt rekreativt område ved Herningvej vurderes at medføre på grundlag af miljøvurderingerne i kapitel 11-17.

19.1 Samlet vurdering

For ingen af miljøfaktorer vurderes det, at konsekvenserne for miljøet vil være væsentlige efter implementering af afværgetiltag.

For fem miljøfaktorer vurderes det i elleve tilfælde, at konsekvenserne for miljøet vil være moderate:

Landskab

- Visuel påvirkning af landskabet i anlægsfasen
- Visuel påvirkning af landskabet i driftsfasen for den permanente anvendelse
- Visuel påvirkning af landskabet i driftsfasen for den midlertidig anvendelse

Kulturarv

- De kulturhistoriske værdier, herunder værdifuldt kulturmiljø "Jelling-monumenterne" i driftsfasen for den midlertidige anvendelse
- Monumentområder i Jelling i driftsfasen for den midlertidige anvendelse
- Bufferzone i driftsfasen for den midlertidige anvendelse
- "The wider setting" i driftsfasen for den midlertidige anvendelse

Klima (oversvømmelse)

- Påvirkning af oversvømmelsesrisiko som følge af etablering af et nyt rekreativt område i driftsfasen for midlertidig og permanent anvendelse (moderat positiv)

Biodiversitet

- Påvirkning af fuglearter for den midlertidig anvendelse
- Påvirkning af fredede padder for den midlertidige anvendelse
- Påvirkning af § 3-beskyttede søer for den permanente anvendelse (efter afværgetiltag)

Menneskers sundhed

- Påvirkning af støj for naboer i driftsfasen for den midlertidige anvendelse

For de øvrige miljøpåvirkninger, vurderes det, at konsekvenserne for miljøet er begrænsede eller ikke forekommer.

De samlede vurderinger er opsummeret i skemaet herunder:

Tabel 19-1: Opsummering af de samlede vurderinger af miljøemnerne.

Miljøpåvirkning	Sårbarhed	Udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Landskab - Kapitel 11					
Visuel påvirkning					
Anlægsfasen	Medium	Nærområde	Middel	Lang	Moderat
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Medium	Nærområde	Middel	Permanent	Moderat
Driftsfasen for den midlertidig anvendelse	Høj	Lokal	Høj	Kort	Moderat
Kulturarv - Kapitel 12					
De kulturhistoriske værdier, herunder værdifuldt kulturmiljø "Jelling-monumenterne"					
Anlægsfasen	Medium	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Medium	Nærområde	Lav	Permanent	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Moderat
"Monumentområde i Jelling"					
Anlægsfasen	Medium	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Medium	Nærområde	Lav	Permanent	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Moderat
Bufferzone					
Anlægsfasen	Lav	Nærområde	Lav	Lang	Ubetydelig
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Lav	Nærområde	Ubetydelig	Permanent	Ubetydelig
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Moderat
"The wider setting"					
Anlægsfasen	Høj	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Høj	Nærområde	Lav	Permanent	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Nærområde	Høj	Kort	Moderat
Klima (drivhusgasser) – Kapitel 13					
Anlægsfasen	Meget høj	Global	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for midlertidig og permanent anvendelse	Meget høj	Global	Lav	Permanent	Begrænset
Klima (oversvømmelse) – Kapitel 14					
Driftsfasen for midlertidig og permanent anvendelse	Medium	Nærområde	Middel	Permanent	Moderat (+)
Biodiversitet – Kapitel 15					
Påvirkning af fuglearter					
Anlægsfasen	Medium	Lokal	Middel	Lang	Ubetydelig
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Lav	Lokal	Lav	Permanent	Begrænset (+)
Driftsfase for den midlertidig anvendelse	Medium	Lokal	Høj	Mellemlang	Moderat
Påvirkning af fredede padder					
Anlægsfasen	Lav	Nærområde	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den permanente anvendelse	Lav	Nærområdet	Lav	Permanent	Begrænset (+)
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Lav	Nærområdet	Høj	Kort	Moderat
Påvirkning af § 3-beskyttet natur					
Anlægsfasen	Høj	Nærområdet	Middel	Kort	Begrænset

Driftsfasen for den permanente og midlertidige anvendelse	Høj	Nærområdet	Lav*	Lang	Moderat*
Påvirkning af bilag IV-arter					
Odder	-	-	-	-	<u>Ingen skade</u>
Birkemus	-	-	-	-	<u>Ingen skade</u>
Stor vandsalamander	-	-	-	-	<u>Ingen skade</u>
Spidssnudet frø	-	-	-	-	<u>Ingen skade</u>
Befolkningen – Kapitel 16					
Påvirkning af trafikale forhold og trafiksikkerhed					
Anlægsfasen	Høj	Nærområdet	Lav	Lang	Begrænset
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Høj	Lokal	Middel	Kort	Begrænset
Menneskers sundhed – Kapitel 17					
Påvirkning af støj for naboer					
Driftsfasen for den midlertidige anvendelse	Medium	Lokal	Middel	Kort	Moderat

*vurderet efter iværksættelse af afværgetiltag.

20. SAMMENFATNING AF AFVÆRGETILTAG

Kapitlet opsummerer de afværgetiltag, der jf. miljøvurderingslovens bilag 7, pkt. 7 skal gennemføres som en del af realiseringen af det nye rekreative område ved Herningvej med henblik på at undgå, forebygge, begrænse eller om muligt neutralisere væsentlige negative konsekvenser for de miljøfaktorer, der er vurderet i kapitel 11-17.

20.1 Fastlagte afværgetiltag

I nedenstående skema opsummeres de afværgetiltag, der er fastlagt for de enkelte miljøfaktorer for hovedalternativet (planerne og projektet), og som skal gennemføres og indarbejdes i forbindelse med realiseringen af et nyt rekreativt område ved Herningvej.

Tabel 20-1. Oversigt over afværgetiltag.

Miljøfaktor	Afværgetiltag
Biodiversitet Påvirkning af § 3-beskyttede søer i den samlede driftsfase	For den samlede driftsfase gennemføres følgende afværgetiltag, som kan hindre, mindske eller kompensere for det rekreative områdes påvirkninger af miljøet: I stedet for bassinudløb til eksisterende drænledning sikres et udløb til søen, som vil bidrage til at mindske påvirkningen af § 3-beskyttet natur.

21. SAMMENFATNING AF FORSLAG TIL OVERVÅGNING

Kapitlet opsummerer de tiltag til overvågning, som skal indgå i et samlet overvågningsprogram for et nyt rekreativt område nord ved Herningvej med henblik på at overvåge planernes og projektets påvirkninger af miljøet.

21.1 Overvågningsprogram

Ifølge miljøvurderingsloven §27, stk. 3 og § 12 stk. 4 skal der opstilles et overvågningsprogram for et projekts og en plans væsentlige indvirkninger på miljøet. Overvågningsprogrammet udarbejdes med henblik på at kunne identificere uforudsete negative virkninger af projektet og planen på et tidligt trin og iværksætte hensigtsmæssige afværgetiltag. Eksisterende overvågningsordninger kan anvendes, i det omfang det er hensigtsmæssigt.

Da det ikke er vurderet, at der forekommer væsentlige påvirkninger af miljøet, er der ikke udarbejdet et overvågningsprogram.

22. REFERENCER

- Aarhus Universitet. (2023). *Opdatering af: håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV. Arter - Fælles om Danmarks vilde natur*. (n.d.). Retrieved June 17, 2024, from <https://arter.dk/landing-page>
- Artfredningsbekendtgørelsen. (n.d.). Retrieved September 23, 2024, from <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/521>
- Artfredningsbekendtgørelsen, Pub. L. No. BEK nr 521 af 25/03/2021, Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt (2021). <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/521>
- Bat Conservation - International. (2024). *New Paper Suggests Light Pollution Limits Bat Habitat*. <https://www.batcon.org/new-paper-suggests-light-pollution-limits-bat-habitat/>
- BEK Nr. 2091 Af 12/11/2021, Habitatbekendtgørelsen, 2018 Retsinformation 1 (2021). <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/2091>
- Bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur. (n.d.). Retrieved May 7, 2025, from <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/60>
- Björn, C., & Møller, P. G. (2024). *Udskiftning*. Den Store Danske: Udskiftning i Lex På Lex.Dk. . <https://lex.dk/udskiftning>
- By- Land og Kirkeministeriet. (2024). *Bekendtgørelse om lov om planlægning*. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/572>
- Calvin, K., Dasgupta, D., Krinner, G., Mukherji, A., Thorne, P. W., Trisos, C., Romero, J., Aldunce, P., Barrett, K., Blanco, G., Cheung, W. W. L., Connors, S., Denton, F., Diongue-Niang, A., Dodman, D., Garschagen, M., Geden, O., Hayward, B., Jones, C., ... Ha, M. (2023a). *IPCC, 2023: Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland*. (P. Arias, M. Bustamante, I. Elgizouli, G. Flato, M. Howden, C. Méndez-Vallejo, J. J. Pereira, R. Pichs-Madruga, S. K. Rose, Y. Saheb, R. Sánchez Rodríguez, D. Ürgen-Vorsatz, C. Xiao, N. Yassaa, J. Romero, J. Kim, E. F. Haites, Y. Jung, R. Stavins, ... C. Péan, Eds.). <https://doi.org/10.59327/IPCC/AR6-9789291691647>
- Calvin, K., Dasgupta, D., Krinner, G., Mukherji, A., Thorne, P. W., Trisos, C., Romero, J., Aldunce, P., Barrett, K., Blanco, G., Cheung, W. W. L., Connors, S., Denton, F., Diongue-Niang, A., Dodman, D., Garschagen, M., Geden, O., Hayward, B., Jones, C., ... Ha, M. (2023b). *IPCC, 2023: Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland*. (P. Arias, M. Bustamante, I. Elgizouli, G. Flato, M. Howden, C. Méndez-Vallejo, J. J. Pereira, R. Pichs-Madruga, S. K. Rose, Y. Saheb, R. Sánchez Rodríguez, D. Ürgen-Vorsatz, C. Xiao, N. Yassaa, J. Romero, J. Kim, E. F. Haites, Y. Jung, R. Stavins, ... C. Péan, Eds.). <https://doi.org/10.59327/IPCC/AR6-9789291691647>
- Danmarks Arealinformation - en del af Danmarks Miljøportal. (n.d.-a). Retrieved April 30, 2025, from https://danmarksarealinformation.miljoportal.dk/detail/datasets/urn:dmp:ds:kulturhistoriske-bevaringsvaerdier-vedtaget/features/theme_pdk_kulturhistoriskbevaringsvaerdi_vedtaget_v.7431e96edea8431b8a0a0e66bc8f10db/attributes
- Danmarks Arealinformation - en del af Danmarks Miljøportal. (n.d.-b). Retrieved May 8, 2024, from <https://danmarksarealinformation.miljoportal.dk/?viewer=distribution>
- Danmarks Miljøportal. (n.d.-a). *Arealinformation*. Retrieved April 4, 2025, from <https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>
- Danmarks Miljøportal. (n.d.-b). *Arealinformation*. Retrieved January 9, 2024, from <https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>
- Danmarks Nationalleksikon. (2015). *nitratforurening*. <https://lex.dk/nitratforurening>
- Dansk Ornitologisk Forening. (2023). *DOFbasen*.

- DCE, A. U. (2024). *Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, Del 2 - Odder og flagermus*. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR603.pdf
- Dietz, C., & Kiefer, A. (2015). *Bats of Britain and Europe*. Bloomsbury Publishing.
- DMI. (n.d.). *Klimaatlas - Ændring i nedbør i Danmark i forhold til referenceperioden 1981-2010*.
- Energinet. (2024). *Endelig miljødeklarationer gennemsnit 2023*.
- Energistyrelsen. (2022). *Energistyrelsens CO2e opgørelse for Vejle Kommune 2022*.
- Erhvervsstyrelsen. (2025). *Klimakompasset, emissionsfaktorer*. <https://klimakompasset.dk/klima-kompasset/>
- Fredningskendelser Jellingehøjene, 1945. Retrieved April 4, 2025, from <https://www2.blst.dk/nfr/00980.00.pdf>
- GEUS. (n.d.). *Danmarks Geologiportal*. Retrieved April 4, 2025, from <https://data.geus.dk/geus-map/?lang=da&mapname=denmark#baslay=&optlay=&extent=-290583.6303155008,5688246.384773662,1405583.6303155008,6761753.615226338&layers=dkskaermkort>
- Google. (n.d.). *Google Street View*. Retrieved May 7, 2025, from <https://www.google.com/intl/da/streetview/>
- Imer, L. M., Åhfeldt, L. K., & Zedig, H. (2023). A lady of leadership: 3D-scanning of runestones in search of Queen Thyra and the Jelling Dynasty. *Antiquity*, 97(395), 1262–1278. <https://doi.org/10.15184/AQY.2023.108>
- Jagt- og vildtforvaltningsloven. (n.d.). Retrieved May 22, 2025, from <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2019/265>
- Klima, - Energi- og Fosyningsministeriet. (2020). *GEUS - Danmarks digitale jordartskort 1:25.000*. 2020. https://data.geus.dk/pure-pdf/GEUS-R_2020_18_web.pdf
- Klima- Energi- og Forsyningsministeriet. (2024). *Klimastatus og fremskrivning 2024*.
- Klimadatastyrelsen. (n.d.-a). *Høje Målebordsblade*. Retrieved April 4, 2025, from <https://datafor-syningen.dk/data/4519>
- Klimadatastyrelsen. (n.d.-b). *Hydrologisk Informations- og Prognosesystem*. Retrieved May 6, 2025, from <https://hipdata.dk/>
- Krüger, J. (2000). *Glacialmorfologi - Fladlandsgletcheren og landskabet*.
- Krüger, J. (2016a). *Bundmorænelandskaber*. Naturen i Danmark På Lex.Dk. <https://naturenidanmark.lex.dk/Bundmor%C3%A6nelandskaber>
- Krüger, J. (2016b). *Dødislandskab*. Naturen i Danmark På Lex.Dk. <https://denstoredanske.lex.dk/d%C3%B8dislandskab>
- Kulturministeriet. (2014). *Bekendtgørelse af museumsloven (Museumsloven) LBK nr. 358 af 08/04/2014*. LBK Nr. 358 Af 08/04/2014. <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2014/358>
- Lokalplan Nr. 1235 - Område Til Boliger, Offentlige Og Rekreative Formål Ved Herningvej, Jelling (2019). https://dokument.plandata.dk/20_9400373_1560410441915.pdf
- Mai, J., & Villadsen, K. (2025). *Støjnotat - ramning flagermus ver.3 (002)*.
- Miljø- og Ligestillingsministeriet. (n.d.). *Bekendtgørelse om lov om vandløb*. 2019. Retrieved April 23, 2025, from <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2019/1217>
- Miljø- og Ligestillingsministeriet. (2017). *Bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter*. <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2017/844>
- Miljø- og Ligestillingsministeriet. (2024). *Bekendtgørelse om lov om vandforsyning m.v*. <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2024/1149>
- Miljøministeriet. (n.d.-a). *De Digitale Naturkort 2021 inkl. Biodiversitetskortet*. Retrieved May 8, 2024, from <https://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>
- Miljøministeriet. (n.d.-b). *Habitatbekendtgørelsen (BEK nr. 1098 af 21/08/2023)*. Retrieved August 5, 2024, from <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2023/1098>
- Miljøministeriet. (2007). *Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen*. <https://edit.mst.dk/media/npfflgcn/vejledningomlandskabetikommuneplanlaegningenmim.pdf>
- Miljøministeriet. (2019). *Bekendtgørelse af lov om vandløb (Vandløbsloven) LBK nr. 1217 af 25/11/2019*. <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2019/1217>
- Miljøministeriet. (2022). *Miljøgis*. [https://doi.org/Natura 2000 basisanalyse](https://doi.org/Natura%2000%20baisanalyse)

- Miljøministeriet. (2023a). *Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) LBK nr. 4 af 03/01/2023*. LBK Nr. 4 Af 03/01/2023. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/4>
- Miljøministeriet. (2023b). *Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Habitatbekendtgørelsen)*. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1098>
- Miljøministeriet. (2024). *Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse (Miljøbeskyttelsesloven) LBK nr. 48 af 12/01/2024*. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/48>
- Miljøministeriet. (2025). *Miljøgis*. <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>
- Miljøstyrelsen. (n.d.). *Støjgrænser*. Retrieved March 28, 2025, from <https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/stoej/stoejgraenser>
- Miljøstyrelsen. (1984). *Ekstern støj fra virksomheder*.
- NASA Science Editorial Team. (2019, October 9). *The Atmosphere: Getting a Handle on Carbon Dioxide*. <https://science.nasa.gov/earth/climate-change/greenhouse-gases/the-atmosphere-getting-a-handle-on-carbon-dioxide/>
- Nationalmuseet. (n.d.-a). *Jelling som UNESCO-monument*. Retrieved April 30, 2025, from <https://natmus.dk/museer-og-slotte/kongernes-jelling/verdensarv-og-unesco/>
- Nationalmuseet. (n.d.-b). *Kirkerne*. Retrieved April 30, 2025, from <https://natmus.dk/museer-og-slotte/nationalmuseet/undervisning-paa-nationalmuseet/undervisningsmaterialer/grundskolen/danmarks-oldtid/undervisningsrollespil/vikingetiden/vikingernes-jelling/kirkerne/>
- Nationalmuseet. (n.d.-c). *Nye undersøgelser i Jelling*. Retrieved April 30, 2025, from <https://natmus.dk/historisk-viden/danmark/oldtid-indtil-aar-1050/vikingetiden-800-1050/monumenterne-i-jelling/nye-undersogelser-i-jelling/>
- Nationalmuseet. (n.d.-d). *Oplevelser ude*. Retrieved April 30, 2025, from <https://natmus.dk/museer-og-slotte/kongernes-jelling/oplevelser-ude/>
- Nationalmuseet. (n.d.-e). *The North Mound and the South Mound*. Retrieved April 30, 2025, from <https://en.natmus.dk/historical-knowledge/denmark/prehistoric-period-until-1050-ad/the-viking-age/the-monuments-at-jelling/the-north-mound-and-the-south-mound/>
- Naturbasen. (2011). *Birkemus (Sicista betulina)*. <https://www.naturbasen.dk/art/911/birkemus>
- Naturbasen. (2023). *Danmarks Nationale Artsportal*.
- Naturbasen. (2025, October 12). *Spidssnudet Frø (Rana arvalis)*. <https://www.naturbasen.dk/art/739/spidssnudet-froe>
- Naturbasen - Danmarks Nationale Artsportal. (n.d.). Retrieved June 14, 2024, from <https://www.naturbasen.dk/>
- Naturbeskyttelsesloven. (n.d.). Retrieved September 26, 2024, from <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/240>
- Nielsen, O.-K., Plejdrup, M. S., Winther, M., Nielsen, M., Gyldenkerne, S., Hjorth Mikkelsen, M., Albrechtsen, R., Hjelgaard, K., Fauser, P., Bruun, H. G., Levin, G., Callisen, L. W., Andersen, T. A., Kvist Johannsen, V., Nord-Larsen, T., Vesterdal, L., Stupak, I., Scott-Bentsen, N., Rasmussen, E., ... Gunnleivsdóttir Hansen, M. (2024). *Denmark's National Inventory Document 2024 - Emission Inventories 1990-2022 - Submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change and the Paris Agreement*. <http://dce.au.dk/en>
- NOVANA. (2024a). *Birkemus*. <https://novana.au.dk/arter/arter-2012-2017/pattedyr/birkemus>
- NOVANA. (2024b). *Spidssnudet frø*. <https://novana.au.dk/arter-2021/spidssnudet-froe>
- Plan- og Landdistriktsstyrelsen. (n.d.). *kort.plandata.dk*. Retrieved April 4, 2025, from <https://kort.plandata.dk/spatialmap>
- Rådet for de Europæiske fællesskaber. (1979). Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle. *De Europæiske Fællesskabers Tidende, april 1979, 27*.
- Region Midtjylland. (2019). *Udviklingsstrategi 2019-2030*. https://www.ru.rm.dk/siteassets/05-om-os/strategier-og-politikker/udviklingsstrategi---dk---online_skarmvisning.pdf
- Retsinformation. (n.d.-a). *Bekendtgørelse af Museumsloven*. Retsinformation. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/358>

- Retsinformation. (n.d.-b). *Bekendtgørelse af Naturbeskyttelsesloven*. Retrieved August 21, 2025, from <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/927>
- Sander, L., Martin, J., Peter, S., & Sørensen, B. (2024). *Søer*. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_500-
- Scalgo. (n.d.). *Scalgo Live*. Retrieved May 6, 2025, from <https://scalgo.com/da/detaljerede-data>
- Slots- og Kulturstyrelsen. (2022). *Fund og Fortidsminder*. <https://slks.dk/omraader/kulturarv/arkaeologi-fortidsminder-og-diger/arkaeologi-paa-land/kulturarvsarealer>
- Slots- og Kulturstyrelsen. (n.d.-a). *Jelling-monumenterne*. Retrieved April 4, 2025, from <https://slks.dk/omraader/kulturarv/verdensarv/jelling-monumenterne/>
- Slots- og Kulturstyrelsen. (n.d.-b). *Jelling-monumenterne*. Retrieved April 30, 2025, from <https://slks.dk/omraader/kulturarv/verdensarv/jelling-monumenterne/>
- Social og Boligministeriet. (2016). *Bekendtgørelse om byggeloven*. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1998/452>
- Spildevandskomiteén. (n.d.). *Bilag til skrift 30: Regional regnrække – regneark v. 4.1 – Spildevandskomiteén*. Retrieved May 6, 2025, from https://spildevandskomiteen.dk/skrift-30/regionalregnrække_ver_4_1/
- Statens Naturhistoriske Museum, DanBIF, & Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. (2025). *Arter - Fælles om Danmarks vilde natur*. <https://arter.dk/landing-page>
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. (n.d.-a). *Landskabskaraktermetoden*. Retrieved April 4, 2025, from <https://sgavmst.dk/natur-og-jagt/naturen-i-danmark/landskab/landskabskaraktermetoden>
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. (n.d.-b). *Vandområdeplanerne 2021-2027*. Retrieved April 23, 2025, from <https://sgavmst.dk/vandmiljoe/vandomraadeplaner/overblik-vandomraadeplanerne-2021-2027/vandomraadeplanerne-2021-2027>
- Transportministeriet. (2024). *Bekendtgørelse af lov om offentlige veje m.v.* <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/435>
- UNESCO. (n.d.-a). *Buffer zones - Questions and Answers - UNESCO World Heritage Centre*. Retrieved April 30, 2025, from <https://whc.unesco.org/en/faq/199>
- UNESCO. (n.d.-b). *Jelling Mounds, Runic Stones and Church - UNESCO World Heritage Centre*. Retrieved April 30, 2025, from <https://whc.unesco.org/en/list/697>
- UNESCO. (n.d.-c). *UNESCO på Danmarkskortet - UNESCO*. Retrieved May 2, 2025, from <https://www.unesco.dk/vores-arbejde/unesco-paa-danmarkskortet>
- UNESCO. (n.d.-d). *What does it mean for a site to be inscribed on the World Heritage List? - Questions and Answers - UNESCO World Heritage Centre*. Retrieved May 7, 2025, from <https://whc.unesco.org/en/faq/20>
- UNESCO. (2018). *Jelling Mounds, Runic Stones and Church - Map of the inscribed minor boundary modification*.
- UNESCO, ICOMOS, ICUN, & ICCROM. (2022). *Guidance and Toolkit for Impact Assessments*.
- Universitet, A. (2024). *Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV* (Issue 635).
- Vejdirektoratet. (n.d.). *Mastra*. Retrieved May 7, 2025, from <https://mastra.vd.dk/mastra/ny-tui/main/mastra.html>
- Vejle Kommune. (n.d.-a). *Høringer og afgørelser - Vejle Kommune*. Retrieved May 7, 2025, from <https://www.vejle.dk/da/hoeringer-og-afgoerelser/>
- Vejle Kommune. (n.d.-b). *Kommuneplan 2021 - 2033*. Retrieved May 7, 2025, from <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan21/>
- Vejle Kommune. (n.d.-c). *Retningslinje for kirkeomgivelser*. Retrieved April 30, 2025, from <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan21/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-turisme-og-fritidsoplevelser/kulturhistorie/retningslinje-for-kirkeomgivelser/>
- Vejle Kommune. (n.d.-d). *Retningslinje for kulturmiljøer i Vejle Kommune*. Retrieved April 30, 2025, from <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan21/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-turisme-og-fritidsoplevelser/kulturhistorie/retningslinje-for-kulturmiljoer-i-vejle-kommune/>
- Vejle Kommune. (n.d.-e). *Retningslinje for Monumentområdet i Jelling*. Retrieved April 30, 2025, from <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan21/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-turisme-og-fritidsoplevelser/kulturhistorie/retningslinje-for-monumentomraadet-i-jelling/>

- Vejle Kommune. (2020). *Klimaplan Vejle Kommune 2020-2050*.
- Vejle Kommune. (2021a). *Kommuneplan 2021-2033*. <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan21/>
- Vejle Kommune. (2021b). *Kulturmiljøer i Vejle Kommune. Bilag til Kommuneplan 2021-2033 for Vejle Kommune*.
- Vejle Kommune. (2021c). *Vejle Kommuneplan 2021-2033*. <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan21/hovedstruktur-og-retningslinjer/klima/klimatilpasning/retningslinje-for-omraader-med-risiko-for-oversvoemmelse-og-erosion/>
- Vejle Kommune. (2025a). *Forslag til Kommuneplan 2025 - 2037 for Vejle Kommune og Trekantområdet*. <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan25/>
- Vejle Kommune. (2025b). *Vejle Kommuneplan 2025 - 2037*. <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan25/>
- Vejle Kommuneplan 2025-2037. (2025a). *Retningslinje for kirkeomgivelser*. <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan25/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-turisme-og-fritidsoplevelser/kulturhistorie-i-vejle-kommune/retningslinje-for-kirkeomgivelser/>
- Vejle Kommuneplan 2025-2037. (2025b). *Retningslinje for kulturmiljøer*. <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan25/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-turisme-og-fritidsoplevelser/kulturhistorie-i-vejle-kommune/retningslinje-for-kulturmiljoeer/>
- Vejle Kommuneplan 2025-2037. (2025c). *Retningslinje for Monumentområdet i Jelling*. <https://vejle.cowiplan.dk/kommuneplan25/hovedstruktur-og-retningslinjer/kultur-turisme-og-fritidsoplevelser/kulturhistorie-i-vejle-kommune/retningslinje-for-monumentomraadet-i-jelling/>
- Vejlemuseerne. (2024). *Godkendelse af budget for større arkæologisk forundersøgelse ved Herningvej*. <https://slks.dk/omraader/kulturarv>
- Vejlemuseerne via Slots- og Kulturstyrelsen. (2024). *Godkendelse af budget for større arkæologisk forundersøgelse ved Herningvej*.
- Voigt, C. C., & Kingston, T. (2015). Bats in the anthropocene: Conservation of bats in a changing world. *Bats in the Anthropocene: Conservation of Bats in a Changing World*, 1–606. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-25220-9>
- WHO - World Health Organization. (2018). *Environmental noise guidelines for European Region*. WHO Regional Office for Europe.
- WHO – World Health Organization. (2018). *Environmental Noise Guidelines for the European Region*.